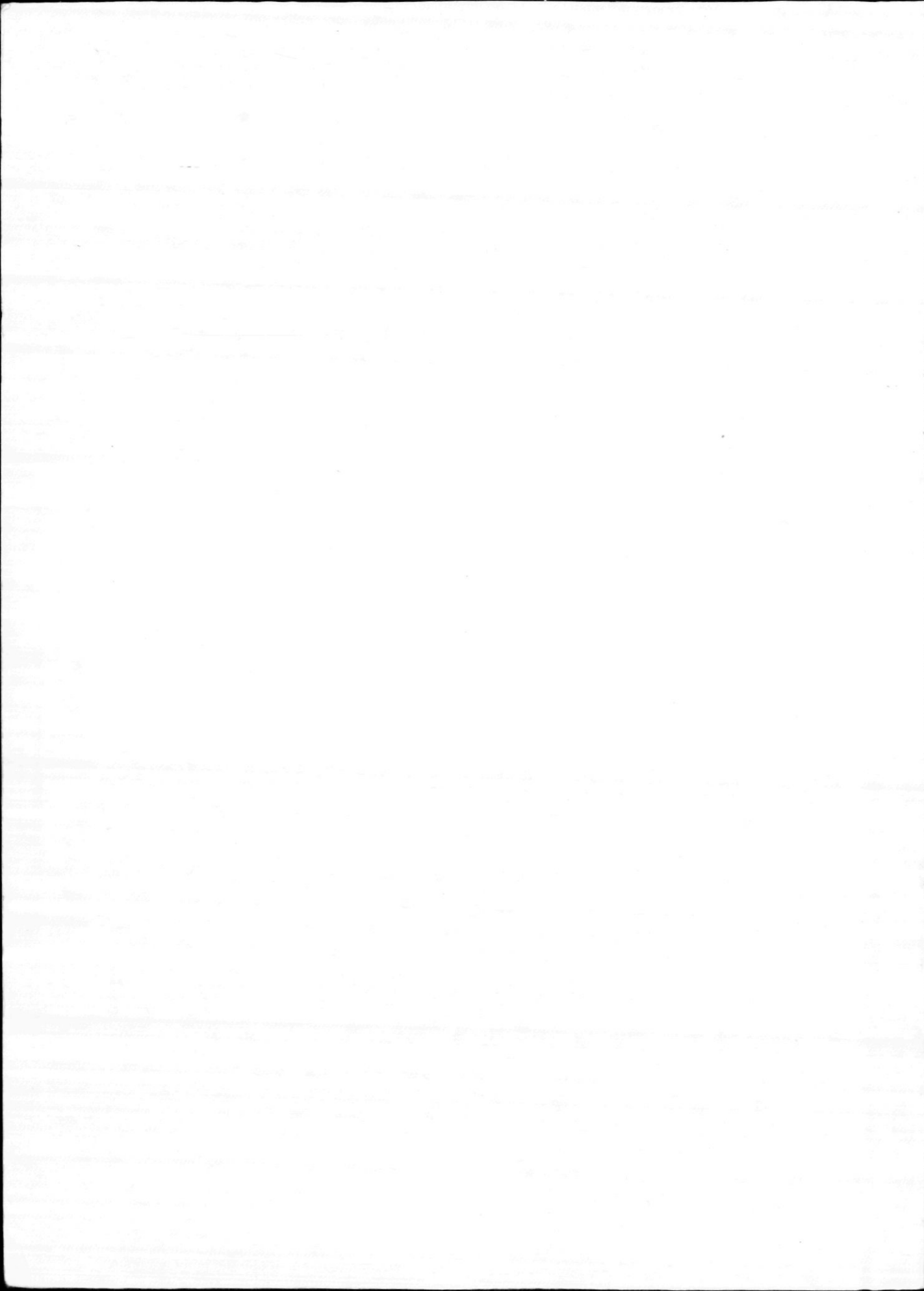

Jaarboek 1977

uitgave
HEEMKRING TER CUERE

sekr. : Yzerlaan 3
8401 Bredene
Tel. (059) 70 81 40

1. The first part of the report is a general introduction to the subject of the study.

2. The second part of the report is a detailed description of the methods used in the study.

3. The third part of the report is a discussion of the results of the study and their implications for the field of research.

4. The fourth part of the report is a conclusion and a list of references.

5. The fifth part of the report is a list of appendices.

6. The sixth part of the report is a list of figures and tables.

7. The seventh part of the report is a list of abbreviations and symbols.

8. The eighth part of the report is a list of footnotes.

9. The ninth part of the report is a list of references.

10. The tenth part of the report is a list of appendices.

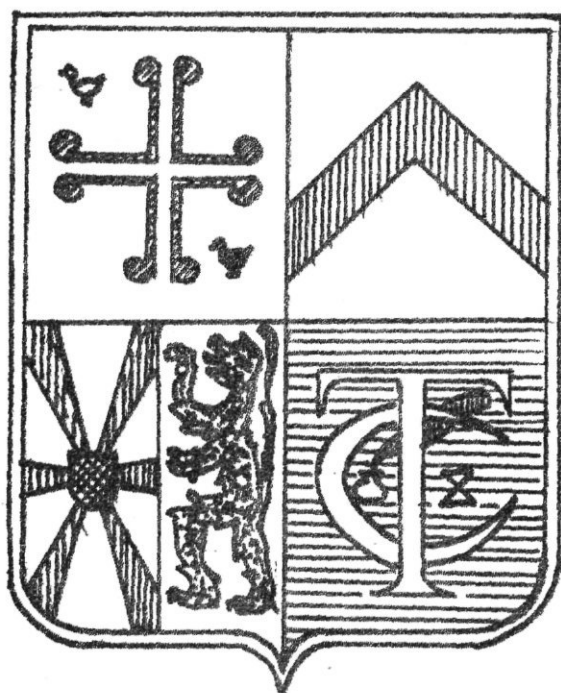
11. The eleventh part of the report is a list of figures and tables.

12. The twelfth part of the report is a list of abbreviations and symbols.

13. The thirteenth part of the report is a list of footnotes.

14. The fourteenth part of the report is a list of references.

15. The fifteenth part of the report is a list of appendices.

Jaarboek
1977

H E E M K R I N G " T E R C U E R E " E I N D E 1 9 7 7

+++++

BEHEERRAAD

Hoofdman	Belpaeme Noël
Onderhoofdman	Eeckhout Raoul
Secretaris	Vansteenkiste Roland
Penningmeester	Defever Julia (postrek. 000-0547808-49)

COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN VAN DE GEMEENTE BREDENE

Burgemeester	Claeys Albert
Schepenen	Debruyne André
	Lagast Raymond
	Vanleenhove Gilbert
	Lacoere André

MEDEBEHEERDERS

Cattrijsse Willy
Desopper Georges
Devriendt Willy
Fischer André
Fonteyne Gilberte
Geselle Camille
Gevaert Ferdinand
Lantsoght Jacques
Terreyn Henriette
Vandecasteele Louis
Verburgh André
Versluys Roland
Willaert Jan

Erevoorzitter

Verbanck Richard

Ereleden

Penninck Jozef- Legeweg 133 - Brugge
Farasijn Daniël -Groeningestr.77- Gent
Lievens Firmin- Limousinel.6 St.St.Woluwe

MEDEDELINGSBLAD :

" R O E P S T E E N "

++++++
++++++
+++++
+++
+

J A A R V E R S L A G

V A N D E H E E M K R I N G " T E R C U E R E "

SSSSSSSS

- 1- Zondag 16 januari 1977
Keuveluurtje : " Boerderijen van Bredene "
- 2- Maandag 21 februari 1977
Filmavond : " Gemeenteraadsverkiezing 1970 en 1976 "
- 3- Zaterdag 26 maart 1977
Uitreiking van " De zilveren Tent "
aan Mevrouw Aimée Thonon
 Mr. Henri Bollenberg (posthuum)
 Mr. Staf Versluys
- 4- Zaterdag 26 maart 1977
Jaarlijks " Ter Cuere " feestmaal
- 5- Zaterdag 2 april 1977
Werking " Oude Volksspelen " , Demonstratie en wedstrijden gaai-
bollen
- 6- Zaterdag 2 april 1977
Toneelavond : " Huwelijksreis zonder man " door het Nieuw Vlaams
 Toneel . Ingericht door het Davidsfonds in samen-
 werking met Ter Cuere .
- Zondag 5 juni 1977
Geleid bezoek aan Antwerpen , met als thema : " P.P.Rubens achter-
na .
- 8- Zaterdag 25 juni 1977
Deelname aan de Ommegang ter gelegenheid van de zeewijding te
Bredene - Groep " Onstaan van Bredene 1087 "
- 9- Zondag 26 juni 1977
Jaarlijkse Algemene statutaire vergadering .
- 10- Zaterdag 23 juli 1977
Demonstratie strandvisserij ten behoeve van de toeristen
- 11- Zaterdag 3 september 1977
Geleid bezoek aan de Rubenstentoonstelling te Antwerpen ter
gelegenheid van het Rubensjaar
- 12- Dinsdag 9 augustus 1977
Demonstratie " Broodbakken "

13- Zondag 11 september 1977
Zevende Folkloristische Koekezonntag

14- 23 oktober 1977
Optreden van het Vlaggenballet " Aglaja "

15- Zondag 4 december 1977
Vijfkamp aan de Blauwe Sluis

16- Zondag 11 december 1977
Voordracht : Gallo-Romeinse vondsten te Bredene " door de heer
Etienne Cools

17- Uitgifte van het Jaarboek 1977

18- Uitgifte van " Roepsteen " nrs 26 t/m 42

19- Maandelijks bestuursvergaderingen

20- Openstellen van het heem ten behoeve van de " Relaxtoer " ,
iedere donderdagnamiddag van half-juni tot einde augustus .

SSSSSSSSSSSSSS

M E D E W E R K E R S A A N D I T J A A R B O E K :

Willy Debaillie

Camille Geselle

Ferdinand Gevaert

René Rotsaert

Eddie Vanhaverbeke

Richard Verbanck

en al degenen die een bijzonder
dankwoord ontvingen vanwege de auteurs van de bijdragen .

TCTCTCTCTCTC
TCTCTCTCTC
TCTCTCTC
TCTCTC
TCTC
TC

LEDENLIJST " TER CUERE " AFGESLOTEN OP 1 NOVEMBER 1977

Aspeslagh Charles	Duinenstr 25	Bredene
Aspeslagh L.A.	Jozef II str 25	Oostende
Backers Georges	Nukkerstraat 5	Bredene
Bailliere Simon	Kastanjelaan 37	Oostende
Ballegeer André	Meeuwenlaan 11	Blankenberge
Barbaix Louis	Lagravièrestr 43	Bredene
Bastin Yvan	Duinenstr 347	
Beaumont Gaston	Hendrik Serruysl 42	Oostende
Beeckaert Roger	Pauwhoflaan 74	Bredene
Beirens Edmond	Duinenstr 359	
Belligh Camille	Dorpstr 82	
Belligh Gustaaf	Monnikenstr 14	
Belpaeme Noël	Frankijklaan 48	
Bertens Marcel	August Plovieplein 5	
Beun Germain	Steenovenstr 13	
Beyen August	St Riquierstr 12	
Beyen Julien	Van Tyghemlaan 47	Oostende
Bibl. Het Cenakel	K.van de Woestijnestr 33	
Billiaert Roland	Breendonkiaan 43	Bredene
Billiau Georges	Aimé Liebaertstr 64	Oostende
Billiau Leo	Guido Gesellestr 37	Bredene
Block Jan	Derbylaan 22	
Blomme Albert	Strandlaan 2	
Blomme Raymond	Orchideënlaan 24	Oostende
Boey Luc	Zandstraat 35	Bredene
Boey Lucien	Zandstraat 31	
Boey Maurits	Zandstraat 77	
Boey Noël	Duinenstr 52	
Boey René	Koerslaan 32	
Bolle Pierre	Pr. Elisabethlaan 72	
Bollenberg Albert	Brugse stw 1	
Bollenberg Henri(Mw)	Zuidstraat 15	
Bollenberg Jan	Zuidstraat 15	
Bollenberg Willy	Zuidstraat 13	
Bories Leon	Breendonkiaan 7	
Borrey Raymond	Steense Dijk 222	Oostende
Bossaer Ray	Batterijstraat 40	Klemskerke
Boucquaert Jérôme	Nukkerstr 26	Bredene
Boucquaert Leon	Fritz Vinckelaan 58	
Brauwens Johan	Gentstraat 46	
Brijsse Frans	Mispelburgstr 2	Klemskerke
Brouckaert Walter	St. Riquierstr 19	Bredene
Broucke Aimé	Veldstr 38	
Broucke Henri	Lagravièrestraat 6	
Broucke Theo	Dr. Van de Weghepl 5	
Bruyneel Roger	Brusselstr 14	
Bulcke William	Benediktijnerstr 3	
Buttiens Alfons	Wierenstraat 39	Oostende
Caestecker Hubert	Pr. Elisabethlaan 1	Bredene
Caestecker Sylvaan	Molenstraat 81	

Callebaut Guido	Hoefijzerlaan 6	Bredene
Callewaert Noël	Dorpsstraat 22	
Cambier Georges	Pr. Elisabethlaan 9	
Cambier Aimé	d°	
Camerlinck Ignace	Kaaistraat 3	Oostende
Campe August	Zandstraat 63	Bredene
Candaele Albert	Pr. Albertlaan 42	Oostende
Cardon Romain	Breendonkiaan 37	Bredene
Casier Oscar	Kon. Astridlaan 29	
Cattrijsse Roger	Hoogwegel 47	Gistel
Cattrijsse Willy	Friz Vinckelaan 104	Bredene
Cauwenberghs Alfons	Europalaan 1	Wilrijk
Cavereel Albert	Acacialaan 25	Oostende
Christiaan Marie Rose	Veldstraat 3	Bredene
Claeys Albert	Kapellestraat 313	
Claeys Gerard	Statiestraat 25	De Haan
Claeys J- Proot	H. Serruyslaan 36	Oostende
Claeys Leon	Dorpsplaats 18	Vlissegem
Claeys Leon	Gentstraat 48	Bredene
Clicteur Omer	Driftweg 57	
Clybouw Lionel	Nukkerstraat 11	
Coelus Robert	Noordlaan 8	
Coenye Jozef	Frère Orbanstr 83	Oostende
Colpaert Alice	Sluizenstraat 3	Bredene
Colpaert Maurits	Kapellestraat 33	
Constandt Maurice	Vredestraat 24	
Content Arseen	Molenstraat 64	
Coopman Jan	Joos de ter Beerstl 15	
Coppin Gilbert	Torhoutsteenweg 548	Oostende
Cordy Paul	Berkenlaan 11	
Cornillie Guy	Maria Theresiastr 25	
Croos Firmin	Joos de ter Beerstl 18	Bredene
Crucifix André	Breendonkiaan 39	
Cuypers Jean Marie	Duinenstraat 196	
Daems Paul	Van Iseghemlaan 116	Oostende
Damman Eddy	Vanderschraeghestr 10	Bredene
Dangez Henri	Voorhavenlaan 80	Oostende
David Gustaaf	Breendonkiaan 22	Bredene
Debaedts Nick	Mariakerkelaan 64	Oostende
Debaene Alois	August Ploviepl 11	Bredene
Debaere Werner	Pr. Vercouilliestr 48	Oostende
Debaillie Willy	Monikenstr 17	Bredene
Debeen Camille	Dr. Ed. Moreauxl 175	Oostende
de Bethune Emmanuel	Kasteeldreef 10	Marke
Debeuckelaere Oscar	Duinenstr 11	Bredene
Deblauwe Raoul	Buurtspoorwegstr 2	
Deblieck Fr.	Staessenstraat 12	
Debrock Alfred	Rietstraat 27	Oostende
Debrock Marcel	Nieuwstraat 76	
Debruyne André	Spaarzaamheidstr 14	
Debruyne Jozef	Buurtspoorwegstr 47	
Debruyne Richard	Leeuwerikkenstr 184	Oostende

Debruyne Valère	Jacob Besagestr 57	Oostende
Debusschere Jozef	Zwaluwenstraat 35	
Deckers Yves	Gentstraat 11	Bredene
Declerck-Van Tyghem	Ooststraat 44	Oostende
Declerck Noël	Pr. Marie-José 11	Bredene
Declercq Daniel	Violierenlaan 49	Oostende
E.H.Declercq	Ieperstraat	
Decloedt Maurice	Nukkerstraat 92	Bredene
Decommines Georges	A.Pieterslaan 59	Oostende
Decoo Firmin	Duinenstraat 117	Bredene
Decouter Yvonne	Sluizenstraat 98	
Decraecker Jozef	Coupurestraat 20	
Decroos Henri	Vaartdijk Noord 1	Oostende
Decroos Jan	Ringlaan Zuid 153	De Haan
Decroos Paul	Nijverheidstraat 112	Oostende
Decuyper Elisabeth	Driftweg 175	Bredene
Dedrie Edward	Olmenlaan 27	Oostende
Defever Cyrille	Duinenstraat 171	Bredene
Defever Gerard	Zandheuvel 4	
Defever Julia	Rozenlaan 21	
Defever Madeleine	Pr.Elisabethlaan 29	
Defever Margriet	Rozenlaan 21	
Defurne Herman	De Rudderstraat 75	Oostende
Dehaese	Veldstraat 1	Bredene
De Jonckhere Jan	Antwerpenstraat 2	
Dekeyser André	Kapellestraat 155	
Dekeyser Willy	Vredestraat 41	
De Knuydt R	Druivenlaan 23	Oostende
Delaere Eric	Brugse Stw 57	Bredene
Delaere Georges (Mw)	Fritz Vinckelaan 4	
Delanghe Gilbert	Kapellestraat 119	
Deleu Redgy	Gentstraat 38	
Deley René	Wellingtonstraat 4	Oostende
De Lille Georges	Buurtspoorwegstr 55	Bredene
Demaeght Robert	Kievitstr 17	Oostende
Demeere Henri	Driftweg 101	Bredene
De Mol Jan	Hofstedestraat 22	Oostende
De Mol Jean	Frankrijklaan 9	Bredene
De Mol Marc	Hofstedestraat 22	Oostende
De Moor Daniël	Torhoutsteenweg 299	
Demuyneck Germain	Bedeveartstr 3	Bredene
De Muyt Roger	Dorpsstr 123	
Dendooven J.P.-Pyra	Houtemstraat 1	Hoegaarden
Denorme Jos	Heilig Hartlaan 28	Oostende
de Ponthieu Daniël	Nieuwpoortstw 48	
de Ponthieu Giovanni	Vinkenstraat 23	
de Ponthieu Koenraad	Spoorwegstr 49	Herzele
Depoorter Eddy	Spaarzaamheidstr 15	Bredene
Depoorter Jérôme	Spaarzaamheidstr 15	
Deputter Georges	Meeuwenlaan 15	
Derinck Urbain	Kapellestraat 7	
Deroo Gilbert	Nukkerstraat 25	

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

1945

1946

1947

1948

1949

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

Derooy René	Rozenlaan 7	Bredene
Derudder Roger	Frans Provoostplein 7	
Deschacht Frank	Sportstraat 107	
Deschacht Gustaaf	d°	
Deschacht Julien	L.Vanderschaegestr 14	
Deschepper Eugene	Mariakerkelaan 8	Oostende
Deschepper Prosper	Vredestraat 28	Bredene
De Seyn Gerard	Mac Leodplaats 1	Oostende
Desmedt Marcel	Nukkerstraat 50	Bredene
De smet- Raes	Werkstraat 42	Gent
Desoete Constandt	Sluizenstraat 232	Bredene
Desopper Georges	Brugse stw 1 B	
Deswaef Emmanuel	Koerslaan 2	
Deswelgh Remi	Zuidstraat 3	
Devent Geo	Stationsplein 18	Knokke-Heist
D'Everlange Leon	Pr. Elisabethlaan 25	Bredene
Devliegheer André	Rubenslaan 37	De Haan
Devos Fernand	Ruiterslaan 8	Bredene
Devos Roger	Kappellestraat 307	
Devriendt Georges	Vanderstichelenstr 133	Oostende
Devriendt Willy	Brugse stw 51	Bredene
Devynck Arsène	Frankrijklaan 60	
Dewachter André	Torhoutse stw 543	Oostende
Dewever Eric	Dorpsstraat 46	Bredene
Dewilde Gustaaf	Bedevaartstraat	
Dewulf Georges	Dorpsstraat 17	
Dewulf-Heus R.L.	Oude Zak 13	Brugge
D'Hulst Roger	Derbylaan 13	Bredene
Dirickx Kamiel	Taboralaan 182	Oostende
Dooms Roger	Molenstraat 17	Bredene
Douvere Etienne	Bredenestw 4	Oostende
Dreesen Jan	Rode Kruisstraat 4	
Dubois René	Nieuwstraat 60	Bredene
Duchateau François	Peter Benoîtlaan 20 A	
Ducheyne Robert	Heistlaan 47	Knokke Heist
Dufosseze Eric	Brugse Stw 142	Oostende
Dufour Maurice	Sluizenstraat 10	Bredene
Dumon Albert	Prins Albertlaan 77	Oostende
Dumon Alfons	Pr. Elisabethlaan 82	Bredene
Eeckhout Raoul	Wagenmakerstraat 1	
Eerebout Roger	Kappellestraat 233	
E erw. Zusters	Dorpsstraat 144	
Eerw. Zusters	Nukkertstraat 106	
Eerw. Zusters	Peter Benoîtlaan 13	
Elewout Jozef	Victoriastrasse 14	Wilhelmshafen
Eneman Jules	Driftweg 45	Bredene
Everaerdts Pierre	Duinenstraat 13	
Faict Herman	Steenovenstraat 28	
Ferrier Maurice	Duindoornlaan 13	Oostende
Feys Henri	Cockerillstraat 8	
Fischer André	Oude Gistelweg 17	Snellegem
Fischer Karel	Molenstraat 92	Bredene
Focke Henri	Mariakerkelaan 48	Oostende

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

10-1

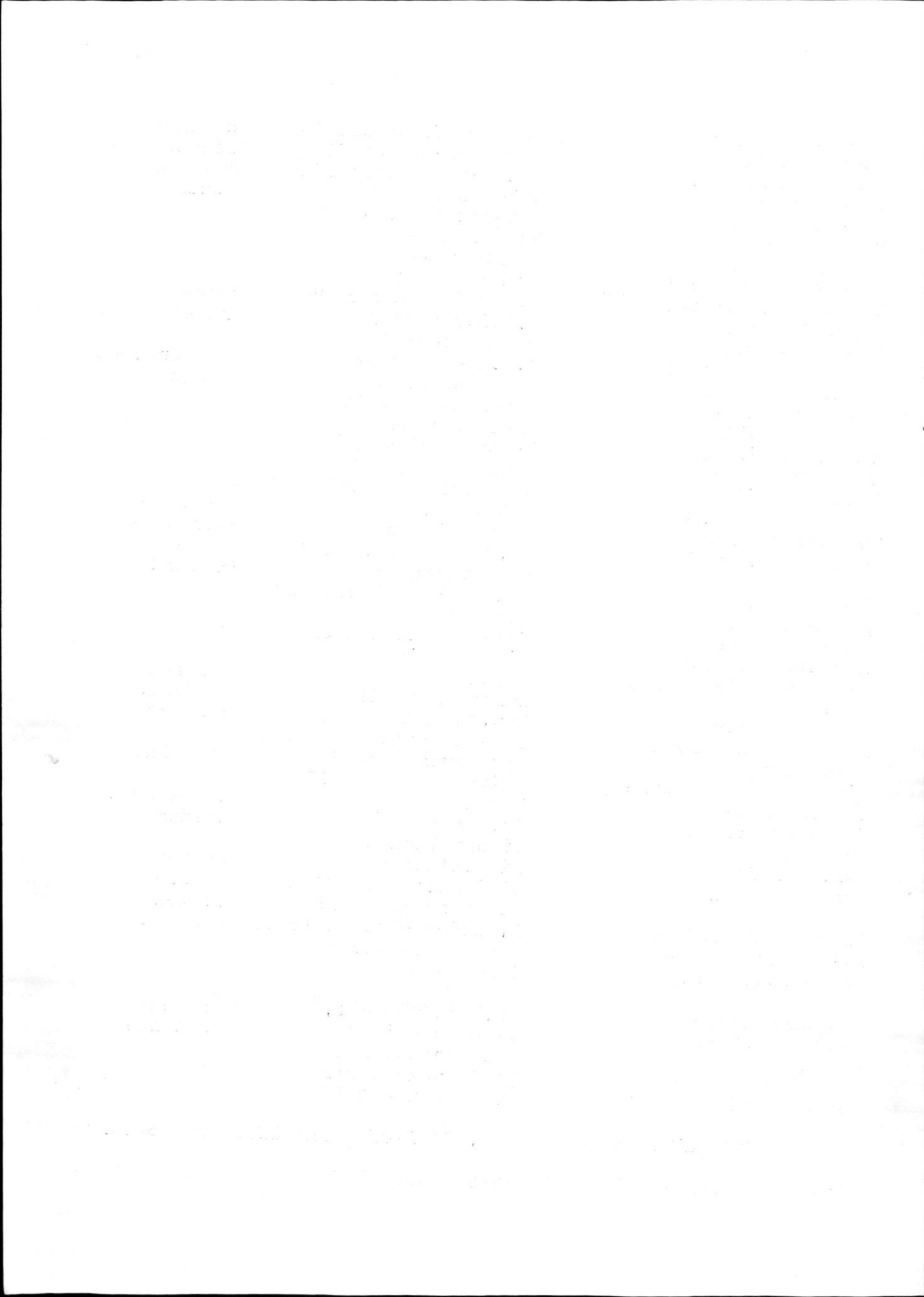
Fonteyne Gilberte	Oude Gistelweg 17	Snellegem
Francier Jaak	Torhoutsteenweg 509	Oostende
Geldhof Louis	Nukkerstraat 8	Bredene
Geldhof Maurice	Dorpsstraat 92	
Geryl August	Nieuwdokstraat 38	Oostende
Geselle Camille	Buurtspoorwegstr 89	Bredene
Gevaert Amedee	Onafhankelijkheidstr 4	Oostende
Gevaert Ferdinand	Duinenstraat 40	Bredene
Gheeraert John	Duinhelmlaan 7	
Ghijsbrecht Victor	Veerbootstraat 1	Zeebrugge
Gilliaert Etienne	Kappellestraat 239	Bredene
Goes Kamiel	Wapenplein 9	Oostende
Goes Renaud	Tulpenlaan 1	Bredene
Goethals Camiel	Brugse Stw 163	Bredene
Groenvynck Firmin	Polderstraat 21	
Gunst Willy	Veldstraat 18	
Haeck Kamiel	Driftweg 59	
Haevermaet Roger	Parklaan 10	
Haghebaert Raymond	Elisabethlaan 322	Oostende
Halewyck Raoul	Kasteeldreef 7	Snellegem
Hallemeersch André	Aalststraat 10	Bredene
Halsberghe Camille	Madelifjeslaan 66	Oostende
Helsmoortel August	Sportstraat 18	Bredene
Helsmoortel Maurice	Zandstraat 67	
Hendrickx Wilfried	Prins Albertlaan 88	Oostende
Herling Albert	Pr. Marie-Josél 11	Bredene
Herling Rosy	Rode Kruisstr 4	Oostende
Herssens Annie	Zandheuvellaan 11 C	Bredene
Hoedt Roger	Groentenmarkt 3	Oostende
Hollevoet Albert	Sluizenstraat 99	Bredene
Hollevoet André	Guido Gesellestr 34	
Hollevoet Gaston	Gentstraat 5	
Hollevoet Leo	Wilgenlaan 32	Oostende
Hosten Wilfried	St Riquierstraat 10	Bredene
Hostyn Jan	Plantenstraat 92	Oostende
Hostyn Jean	Plakkerstraat 17	
Hubert Michel	Buurtspoorwegstr 60	Bredene
Huyghe -Kimpe Diane	Groenendijkstr 141	
Huyghebaert Raymond	Driftweg 52	Wenduine
Inghelbrecht André	Wilgenlaan 46	Oostende
Inghelbrecht Wilfried	Kappellestraat 121	Bredene
Jansseune Gilbert	Zeebermlaan 23	Oostduinkerke
Jonckheere Frans	Driftweg 155	Bredene
Joseph Rudi	Keerweg 61	
Klausing Jef	Koninginnelaan 34	Oostende
Knockaert Cyriel	Noordzeestraat 30	Bredene
Knockaert-Vandenbroucke	Vredestraat 22	
Knockaert Julien	Polderstraat 105	
Knockaert Richard	Vaartstraat 9	
Knockaert Roger	Taboralaan 234	Oostende
Knudde Marcel	Dorpsstraat 92	Bredene
Krefeld Gerrit	Keizerslaan 23	Brussel

Lacoere André	Verenigingstraat 20	Bredene
Laga Roger	Meeuwenlaan 36	Oostende
Lagast Raymond	Kapellestraat 37	Bredene
Lagrou Wilfried	Golfstraat 66	
Lambersy Prosper	Jozef II str 48	Oostende
Lams Maria	Duinenstraat 330	Bredene
Lantsoght Jacques	August Plovieplein 22	
Lapon Paul	Leliestraat 10	Oostende
Lataire Remy	Noord Edestraat 41	Bredene
Lateste Oscar	Fritz Vinckelaan 68	
E.H. Latruwe Firmin	Hoekestraat 6	Knokke Heist
Lauwereyns Erik	Stw. op Gistel 238	Oostende
Lauwereyns Roland	Buurtspoorwegstraat 91	Bredene
Leconte Cyriel	Brugse Stw 176	
Lecoutere Maria	Driftweg 31	
Lefevere Jérôme	Dorpsstraat 66	Oostende
Lairman André	Taboralaan 130	Bredene
Lems André	Nukkerwijk 2	Oostende
Lermyte Albert	Mariakerkelaan 18	Bredene
Levecke Willy	Zeelaan 12	ST Stevens Wol.
Lievens Firmin	Limousinelaan 6	Bredene
Lievens Simonne	Guido Gesellestraat 5	
Lingier Daniël	Wagenmakerstraat 18	
Lingier Jaak	Dorpsstraat 95	
Lingier Maurice	Wagenmakerstr. 16	
Lingier Robert	Dorpsstraat 104	
Logghe Edward	Driftweg 73	
Loy Alfred	Duinhelmalaan 5	
Loy Walter	Molenstraat 9	Nieuwerkerken
Luca Camille	Prins Albertlaan 68	Oostende
Luca Robert	Prins Albertlaan 71	
Luja Marcel	Hendrik Consciencel 3	Bredene
Maene Daniël	Monnikenstraat 18	
Maertens Ghislain	Frankrijklaan 5	
Maes Jacky	H.Zwaenepoelstr 1	
Maes Jef	Nieuwpoortst w 457	Oostende
Maes-Grauls Kristin	Lindenlaan 8	Kortrijk
Mahieu Florimond	Fritz Vinckelaan 19	Bredene
Mahieu Raymond	Duinenstraat 186	
Major Walter	Ed. Laponstraat 10	Oostende
Makelberge Jannie	Breendonkelaan 12	Bredene
Marchal Willy	Albert I promenade 37	Oostende
Marest Leopold	Dorpsstraat 96	Bredene
Meesschaert Charles	Duinenstraat 169	
Meesschaert Oscar	Zuid Oostwijk 14	
Melis Charles	Zandstraat 20	
Melis Etienne	Duinenstraat 345	
Mestdagh Frans	Golfstraat 23	
Metsu Charles	Non.Astridlaan 15	
Metsu Roland	Zanstraat 91	
Metsu Walter	Kon.Astridlaan 15 A	
Metsu Willy	Kapellestraat 143	
Meyers Edw.	Plantenstraat 72	Oostende

Meyns Fernand	Breendonkiaan 57	Bredene
Meysmans Louis	Buurtspoorwegstr 52	
Meyus Charles	Ijzerlaan 2	
Mihl Jan	Amsterdamstraat 12	Oostende
Moermans -Velghe	Van Iseghemlaan 38	
Monteny Albert	Zandstraat 111	Bredene
Monteny Fernand	Cirkelstraat 28	Oostende
Neyrinck Robert	Pagodenlaan 394	Brussel
E.H. Neiryndck Firmin	Kerkstraat 8	Bredene
Neiryndck Henri	Benediktijnerstraat 16	
Neyt Leopold	Dorpsstraat 31	
Nieuwenhuysse René	Koninginnelaan 50	Oostende
Nyssen Jules	Dorpsstraat 20	Bredene
E.H.Olivier Albert	Spaarzaamheidstr 33	
Opstaele André	Gistelsteenweg 7	Varsenare
Opstaele Roger	Lodewijk Paretlaan 24	Bredene
Orlans Richard	Waterhoenstraat 31	Gent
Panckoucke Raymond	9 W SMSL Telecom	BSP 41 BSD
Passchijs Freddy	Druivenlaan 9	Oostende
Pauwels Frans	Bestuursgebouw Vismijn	
Pitteljon Gustaaf	Prins Kareellaan 22	Bredene
Pittery Gilbert	Nukkerstraat 74	
Plovie Ariane	Antwerpenstraat 41	
Plovie Iwan	Frankrijklaan 48	
Poppe Oscar	Duinenstraat 330	
Pottier Patrick	Diksmuidestraat 6	Oostende
Pyra-Casier Mw	Kon.Astridlaan 79	Bredene
Pyra Georges	Dorpsstraat 74	
Pyra Kamiel	Kapellestraat 131	
Pyra Remi	Violierenlaan 18	
Questier Marcel	Nieuwstraat 90	
Questier Roger	Frankrijklaan 16	
Raes-Schallier	Parklaan 20	
Ragaert Roger	Nukkerstraat 12	
Ramaeckers Maria	Gentstraat 32	
Ramaeckers Jessie	Duinhelmlaan 4	
Rammant Norbert	Veldstraat 2	
Rau Raymond	Oude Molenstraat 22	Oostende
Rau Roland	Vismijn 38	
Remaut Jeanette	SS Pieter & Paulusplein 9	
Reunbrouck René	Voorhavenlaan 171	
Rigaux L.	Prins Albertlaan 38	De Panne
Rommelaere Yves	Van Tyghemlaan 59	Oostende
Rosseel Gustaaf	Dr.Ed.Moreauxlaan 65	
Rossel Fernand	Meiboomlaan 21	
Rotsaert Freddy	Frankrijklaan 6	Bredene
Rotsaert René	Dorpsstraat 4	
Rousselle Marc	Dr.Van de Weghepl 5	
Rousselle Robert	Maarsch.Joffrelaan 130	Brussel
Rouselle Robert	Driftweg 1	Bredene
Rubben Jan	Kouterdreef 28	Laarne
Rubben Karel	Capucienelaan 11	Aalst

Saelens Marie	Vliegpleinstraat 14	Bredene
Sanders Valère	Zelliklaan 15	Oostende
Sareyka - Van Canneyt	Gartenkamp 79	Moenchen Gladb.
Savels Gilbert	Bruggelaan	Bredene
Schamp Edmond	Duinenstraat 135	
Schamp Yvan	Zeesterlaan 40	
Scharlé Albert	Derbylaan 26	
Schaut Louis	Parklaan 18	
Schaut Rosita	Parklaan 18	
Seys Willy	Ooststraat 36	Oostende
Simons Roger	Keignaertlaan 56	
Slabbinck Roland	Frankrijklaan 50	Bredene
Smets Frans	Driftweg 17	
Stadsbibliotheek	Feestpameis	Oostende
Standaert Ronny	Plantenstraat 34	
Steenacker Henri	Van Tyghemlaan 55	
Steenacker Roger	Sluizenstraat 190	Bredene
Stragier Richard	Darwinlaan 121 A	
Strobbe Jacques	Driftweg 11 F	
Stubbe Philomène	Pr. Elisabethlaan 24	
Dr. Tack	Pr. Elisabethlaan 34	
Tavernier René	Rijsenbergstraat 97	Gent
Terriijn Henriette	Buurtspoorwegstr. 89	Bredene
Terriijn Redgy	Vredestraat 33	
T'Jampens Maurice	Duinenstraat 302	
Tratsaert Raymond	Spaarzaamheidstr 51	
Tulpin Medard	Noord Edestraat 112	
Vanalderweireldt Eduard	Th. Vanloostraat 52	Oostende
E.H. Van Assel Valère	Pr. Marie Josélaan 9	Bredene
Van Baelenberghe Alfons	Vrijhavenstraat 33	Oostende
Van Beirs Nicolas	Tarwestraat 3	
Van Caillie André	Verenigingstraat 36	
Van Canneyt Jules	Dorpsstraat 87	Bredene
Vancraeynest Raymond	Blauw Kasteelstr 103	Oostende
Van Daele Georges	Veldstraat 34	Bredene
Van Daele Serge	Spaarzaamheidstr 64	
Van Damme Rudolf	Parijsstraat 13	Oostende
Vandecasteele Charles	Breendonklaan 26	Bredene
Vandecasteele Henri	Molenstraat 88	
Vandecasteele Jean	Spaarzaamheidstr 82	
Vandecasteele Louis	Sint Riquierstr 17	
Van de Kerckhove Camiel	Brusselstraat 5	
Van de Kerckhove Marcel	Brusselstraat 12	
Vandemaele Roland	H. Borgersstraat 39	Oostende
Vandenberghe André	Keramiekstraat 2	
Vandenberghe Edwin	Dorpsstraat 14	Klemskerke
Vandenberghe Gilbert	Vanderstichelenstr 117	Oostende
Vandenberghe Gustaaf	Prins Karellaan 6	Bredene
Vandenberghe Johnny Mw	Batterijstraat 32	
Vandenberghe Willy	Jules Peurquaetstr 38	Oostende
Vandenbogaerde Camille	Sluizenstraat 180	Bredene
Vandenbogaerde Gerard	Antwerpenstraat 52	

Vandenbon Octaaf	Zandheuvel 1	Bredene
Van den Bosch Lodewijk	Koerslaan 37	
Van den Broecke Auguste	Waverse stw 1208	Brussel
Vandenbroucke Edward	Sportstraat 55 A	Bredene
Vandenbroucke Georges	Veldhoekstraat 3	Maldegem
Vandenbroucke Maurits	Veldstraat 10	Bredene
Vandenbroele Willy	Landweg 3	
Vandenbussche Willy	Vredestraat 14	
Vandenweghe Jan	Prins Albertlaan 70	Oostende
Van der Beken Michel	Peter Benoîtlaan 1-3	Bredene
G.Vandervennet-Lievens	Gulden Vlieslaan 16	Brugge
Van Gheluwe Maurice	Vicognedijk 15	Oostende
Van Haverbeke Eddie	Nieuwpoortstw 20 A	
Vanhooren Firmin	Zeelaan 9	Bredene
Vanhooren Freddy	Ringlaan Zuid 106	Klemskerke
Vanhooren Raymond	Noordzeestraat 8	Bredene
Vanhoorne Eric	Perzikenlaan 23	Oostende
Vanhoutte Maurice	Veldstraat 16	Snaaskerke
Vanhijsse Marc	Duinenstraat 168	Bredene
Van Isacker Jacques	Breendonklaan 49	
Van Iseghem Auguste	Stokholmstraat 47	Oostende
Vanlaere Gerard	Buurtspoorwegstr 63	Bredene
Vanleenhove Frans	Duinenstraat 35	
Vanleenhove Gilbert	Koerslaan 40	
Vanloo Anne Marie	Duinenstraat 53	
Vanloo Jenny	Kasteellaan 11	
Vanloo René	Duinenstraat 333	
Vanloo Roland	Duinenstraat 51	
Vanmassenhove Marc	Westbilklaan 3	Gistel
Vannecke Fernand	Vrijheidstraat 114	Oostende
Vanremoortele-Ketelers E.	Landbouwerstraat 6	
Van Rickstal Hendrik	Zwaluwenstraat 63	
Van Steenkiste Oscar	Nukkerstraat 7	Bredene
Vansteenkiste Roger	Duinenstraat 50	
Vansteenkiste Roland	Ijzerlaan 3	
Vanthuyne Gilbert	Dorpsstraat 38	
Vanthuyne Philippe	Rogierlaan 4	Oostende
Van Troostenberghe Carlos	Oostendestw 27	Middelkerke
Vanwalleghem Daisy	Duinenstraat 2	Bredene
Vanwalleghem Honoré	Pr. Elisabethlaan 94	
Vanwalleghem René	Frère Orbanstraat 59	Oostende
Vanzandweghe Auguste	Brugse stw 40	
Velghe Alfons	Dorpsstraat 120	Bredene
Verbanck Frans	Driftweg 33	
Verbanck Karel	Zonnelaan 29	As
Verbanck Lydie Mw	Nieuwpoortstw 196	Oostende
Verbanck Richard	Driftweg 33	Bredene
Verbeke Roger	Brugse stw 30	Oostende
Verbiest Raymond	Notelaarstraat 29	
Verburgh Adrien	Lijndraaijerstraat 33	
Verburgh André	Zwanenstraat 75	
Verburgh Eddy	Elisabethlaan 343	

S
SSS
SSSSS
SSS
S

RECENTE GALLO - ROMEINSE VONDSTEN
TE BREDENE

Willy DEBAILLIE

S
SSS
SSSSS
SSS
S

GALLO-ROMEINSE VONDSTEN LANGSHEEN DE SLUISVLIETLAAN TE BREDENE

+++++

In de onmiddellijke omgeving van het Turkeyenhof en de Vicognehoeve rijzen de woningen uit de grond als paddestoelen. Het is precies deze grond die eeuwenlang als landbouwgrond werd die mij thans belang inboezemt . Ik had daarbij geluk toen ik langsheen de Sluisvlietlaan wandelde op maandag 14 februari '77. Tegenover de in aanbouw zijnde woning van Roland Vanmassenhove bleef ik staan want in de opgedolven grond langsheen het omheiningsmuurtje zag ik een stuk aardewerk uitsteken : een fragment van een kookpot met naar buiten gebogen rand . En het was Romeins!

Ik verkreeg spontaan de toelating van de bouwheer om een verder onderzoek in te stellen . In zeer korte tijd haalde ik een 20-tal potscherven te voorschijn waarvan het " type " grotendeels overeenstemde met de vondsten uit 1969 .

Het vermelden waard is dat deze nieuwe vindplaats gelegen is op ongeveer 350 meter westwaarts t.o.v de vorige , met name " Nieuw Park " . Daar het van belang is zoveel mogelijk materiaal te verzamelen en gegevens te bekomen was het noodzakelijk een systematisch onderzoek in te stellen .

Er werd op Zaterdag 19 februari op deze plaats een grondig nazicht verricht dat een behoorlijk resultaat opleverde . Hierbij viel mij op dat de vondsten in groter aantal voorkwamen langsheen de oostzijde van het muurtje waar we dus kwamen aan de afscheiding met het terrein van Norbert Olders . De toelating om op deze grond een sleuf te graven werd eveneens verkregen . Op zaterdag 5 maart legden we daar een paar vierkantmeter bloot tot op de Romeinse schervenlaag , waarbij meteen enkele vragen werden beantwoord :

- Tussen de overgang van klei naar zand bevindt zich de schervenlaag .
- De eigenlijke diepte van deze schervenlaag bevindt zich op 70 cm t.o.v de oorspronkelijke landbouwgrond .
- Deze fragmenten van aardewerk zijn in groten getalle te vinden, zeer dicht bijeen , ze bieden een grote verscheidenheid aan vorm en kleur , maar zijn meestal klein . Het is opvallend dat geen enkel stuk bij elkaar past .
- Middenin de schervenlaag bevinden zich hier en daar etensresten van de vroegere bewoners onder vorm van kleine hoopjes mosselschelpen en korte stukjes dierenbeenderen .

THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA

CHAPTER I. THE DISCOVERY OF AMERICA.

It is a well known fact, that the first discovery of America was made by Christopher Columbus in the year 1492. He was an Italian, and at that time was in the service of the King of Spain. He sailed from Spain in the month of August, and after a long and dangerous voyage, he discovered the continent of America on the 12th of October. This discovery was a great event in the history of the world, and it opened up a new world to the Europeans.

Columbus's discovery of America was followed by a series of voyages, and in the year 1498, he discovered the island of Trinidad. In the year 1500, he discovered the coast of Brazil. In the year 1502, he discovered the coast of Central America.

The discovery of America was a great event in the history of the world, and it opened up a new world to the Europeans. It was the beginning of a new era in the history of the world, and it was the beginning of a new era in the history of the United States.

The discovery of America was a great event in the history of the world, and it opened up a new world to the Europeans. It was the beginning of a new era in the history of the world, and it was the beginning of a new era in the history of the United States. The discovery of America was a great event in the history of the world, and it opened up a new world to the Europeans.

The discovery of America was a great event in the history of the world, and it opened up a new world to the Europeans. It was the beginning of a new era in the history of the world, and it was the beginning of a new era in the history of the United States. The discovery of America was a great event in the history of the world, and it opened up a new world to the Europeans.

Alles wijst op een verlaten plaats van bewoning waarbij al het bruikbare gerief werd meegenomen . Dergelijke stortplaatsen schenken ons in ieder geval belangrijke gegevens nopens de dagelijkse gebruiksvoorwerpen van deze vroegere bewoners .

Op zaterdag 12 maart had een verder onderzoek plaats op het terrein van Roland Vanmassenhove , hetwelke men reeds aan het effenen was . De weinige tijd die ons beschoren was dwong ons snel te handelen . De zelfde namiddag werden 3 vierkantmeter uitgedolven langsheen het muurtje vanaf de grensscheiding naar westelijke richting toe . Hierbij vonden we 2 merkwaardige stukken " Terra sigillata " , nl. een fragment waarop twee gladiatoren voorkomen omringd met motieven , alsook een stuk waarop gedeeltelijk de naam van de pottenbakker voorkomt (NUS). Dit laatste stuk kan ons wellicht meer vertellen omtrent de juiste datering dezer oudstgekende beschavingsvorm te Bredene .

Door deze boeiende resultaten was het overduidelijk dat het bewuste muurtje onze vindplaats domineerde . We konden zelfs vaststellen dat fragmenten aardewerk verankerd zaten in de fundering , wat ons meteen deed denken aan de noordkant : het voetpad.

Op zondag 8 mei werd 2 vierkantmeter blootgelegd langsheen de noordzijde van het muurtje . Zoals verwacht bleek deze grond volledig verstoord , kort tevoren veroorzaakt door het aanbrengen van de uitrustingswerken (electriciteit, telefoon , riolering , enz)

Nochtans leverde deze poging toch het grootste aardewerkfragment op van onze verzameling : namelijk de randscherf van een DOLIUM (grote voorraadpot)

Alles bij elkaar werden bij Vanmassenhove en Olders 95 aardewerkfragmenten gevonden die werden onderzocht , genummerd en van een verslag voorzien door Dr. H. THOEN van de Rijksuniversiteit van Gent .

Dit verslag bewijst duidelijk het belang van deze vindplaats door de grote verscheidenheid waarvan de scherven getuigen. Dit onderzoek werd mogelijk gemaakt door de inspanningen van gewestelijk vorser Etienne Cools van de VOBOW (Vereniging oudheidkundig Bodemonderzoek West- Vlaanderen) die wellicht nog van zich laat horen hier te Bredene .

Op dinsdag 26 juli ontdekte ik opnieuw scherven langsheen de noordzijde van de Sluisvlietlaan , en dit op een 40-tal meter afstand van de vindplaats " Vanmassenhove-Olders " . Het betreft hier losse vondsten afkomstig uit de aarde der funderingswerken op het eigendom van Boudengen Jean . Van het grootste belang blijken deze vondsten voor de geschiedenis van Bredene daar ze ons voor het eerst de bewijzen brengen van Gallo-Romeinse woningbouw , namelijk fragmenten van zware dakpannen .

Op zaterdag 3 september werd langsheen de westelijke zijde van deze woning in opbouw , namelijk op het terrein van Donald Vanduyfhuys , een sleuf gegraven van 5 meter lang en 1 meter breed. De diepte tot op de schervenlaag is +/- 70 cm.

Hier zijn mooiere fragmenten van dakpannen met randen alsook sluitstukken gevonden . De aardewerkfragmenten zijn groter van formaat en talrijk . Als bewijs dat de toenmalige bewoners aan landbouw deden is ook de vondst van een gedeelte van een molensteen erg belangrijk .

Dat we hier voor een Gallo-Romeinse nederzetting staan van formaat is nu wel bewezen : de gevonden stukken zijn terug opgestuurd voor onderzoek en brengen ons weldra nieuwe gegevens waar we vol verwachting naar uitzien .

Ik sluit niet zonder mijn dank te betuigen , vooral aan broer Erik die mij terzijde stond tijdens het delfwerk ,
Dr. HOGO THOEN , van de Rijksuniversiteit Gent ,
Afgevaardigde voor de kuststreek ETIENNE COOLS
die het onderzoek der stukken hebben waargenomen ,
en dan zekerlijk de mensen die hun terrein welwillend ter beschikking stelden :

ROLAND VANMASSENHOVE
NORBERT OLDERS
JEAN BOUDENGEN
DONALD VANDUYFHUYS

W i l l y D E B A I L L I E

\$

VERSLAG van Dr. H U G O T H O E N

+++++

Verzameling W.Debaillie - Monnikenstraat 17 - Bredene
Vindplaats : Sluisvlietlaan - Bredene - 1977

De verzameling bevat 95 Gallo-Romeinse potscherven , genummerd BR .77/1 tot 94

TERRA SIGILLATA (1 - 10)

A. Versierde sigillata (1- 3)

1 Drag.37 ?

2 Drag.37. Wandscherf in de stijl van de pottenbakker Cerialis I van Rheinzabern, werkzaam tijdens de regering

The first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

Antoninus Pius- Marcus Aurelius (ca. tweede helft IIe eeuw)
3. Drag 37.

B. Onversierde sigillata (4-10)

- 4. Bodemscherf met stempelrest...NVS (vermoedelijk :
....A)NVS ,
- 5. Bodemscherf kom. Centraal Gallië , IIe eeuw
- 6. Randscherf kom. Centraal of Oost-Gallië . IIe eeuw
- 7. Drag.33. randscherf . Centr.of Oost-Gallië IIe eeuw
- 8. Wandscherf mortarium.Oost-Gallië eind II of III.
- 9. Wandscherf . Centraal-Gallië , IIe eeuw
- 10.Wandscherf . Centraal-Gallië , IIe eeuw

TERRA NIGRA (11-12)

Twee wandscherfjes.

GEWOON AARDEWERK (13-94)

A. Amforen (13)

- 13. Wandscherf van een Spaanse amfoor .

B. Dolia (14)

- 14.randscherf van een dolium met brede rand .

C. Kruiken-kruikamforen (15-46)

- 15. Wandscherfje in geligwitte techniek
- 16-46 . Bruine zandige techniek
 - + 16 Lip
 - + 17-18 Bodems
 - + 19 Oor

D. Arras-aardewerk (47-51)

E. Lokaal aardewerk (52-94)

- + 52-55 Randen
- + 56-58 Bodems
- + 59-72 Wandscherven met Kamversiering.

DATEERING

Hoofdzakelijk II-e eeuw , mogelijk ook iets vroeger (nr. 1) ,
mogelijk iets later (nr. 8)

H.Thoen

Gent , Sag.RUG , 9/8/1977
Dr. H. Thoen , werkleider

1. The first part of the report is a general introduction to the subject of the study. It discusses the importance of the problem and the objectives of the research.

2. The second part of the report is a detailed description of the methods used in the study. It includes a discussion of the experimental design, the data collection procedures, and the statistical analysis techniques.

3. The third part of the report is a discussion of the results of the study. It presents the findings of the research and compares them with the results of previous studies.

4. The fourth part of the report is a conclusion and a summary of the main findings of the study.

5. The fifth part of the report is a list of references to the literature cited in the study.

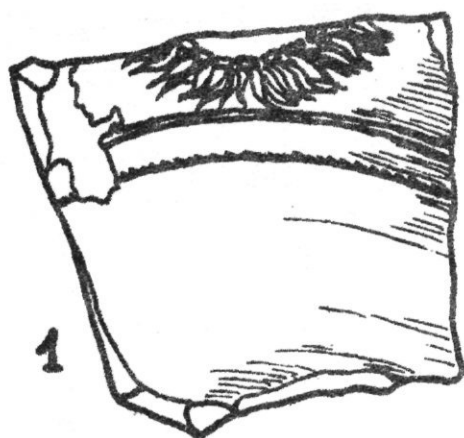
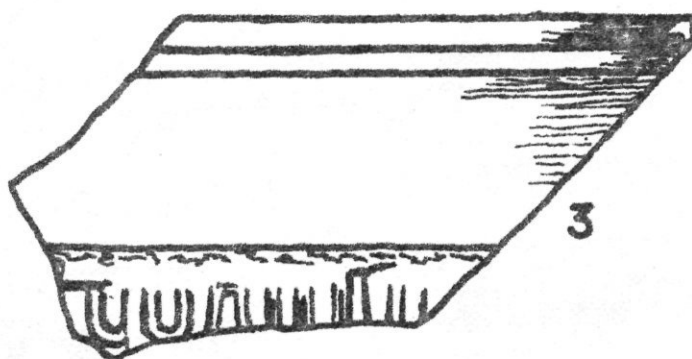
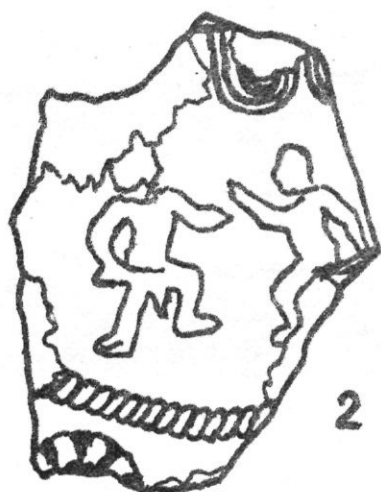
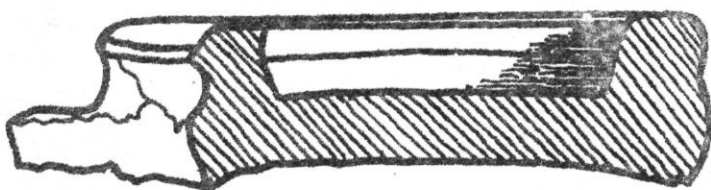
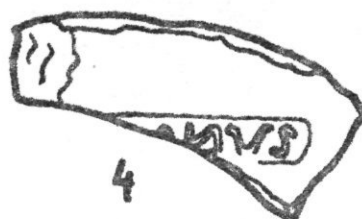
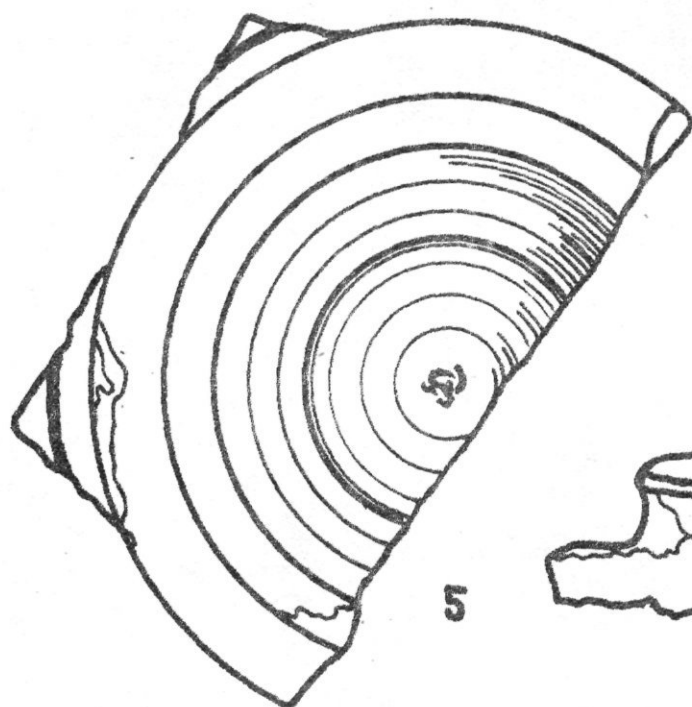
6. The sixth part of the report is an appendix containing the raw data and the calculations used in the study.

7. The seventh part of the report is a list of figures and tables included in the study.

8. The eighth part of the report is a list of abbreviations and symbols used in the study.

9. The ninth part of the report is a list of acknowledgments to the people who assisted in the study.

10. The tenth part of the report is a list of the author's contact information.

VERSIERDE SIGILLATA

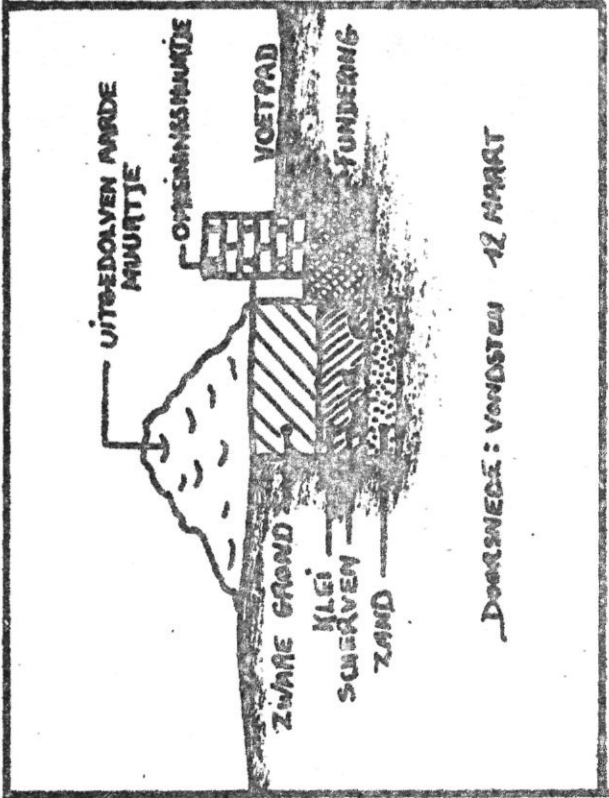
1. DRAG. 37 ?
2. WANDSCHERF DRAG. 37
3. RANSCHERF DRAG. 37

ONVERSIERDE SIGILLATA

4. BODENSCHERF MET STEMPREST.
5. BODENSCHERF KOM CENTRAAL-
GALLI² IIe EEUW

SCHAAL 1:1

Woning
nr 33

DOORSNEDEN: VONDSTEN 12 MAART

TERREIN nr 31

VONDSTEN
12 MAART

VONDSTEN
5 MAART

VONDSTEN
14 FEBR. EN 19 FEBR.

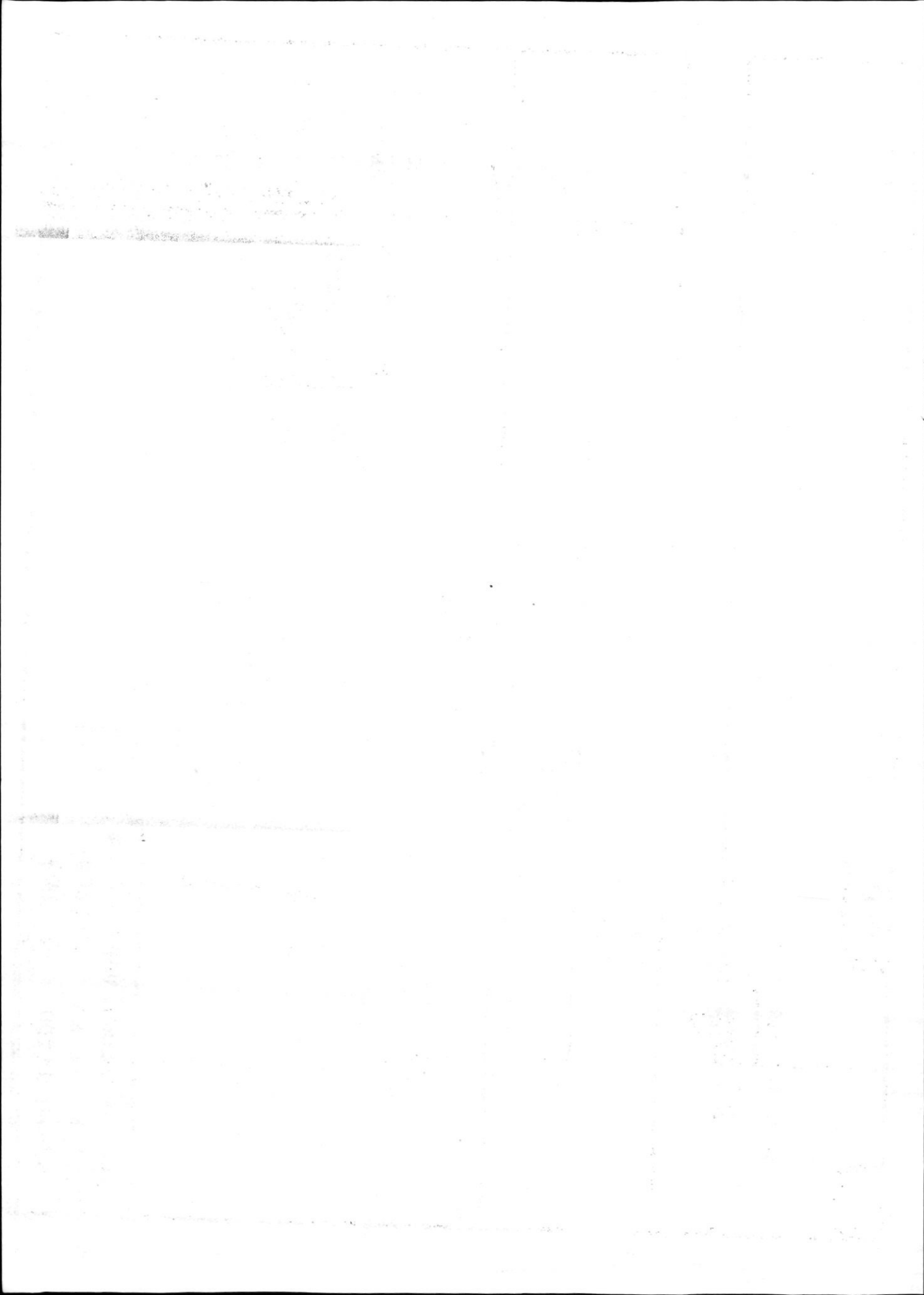
OPHEFFINGSMUURTJE

VONDSTEN
8 MEI

VOETPAD

GALLO-ROMEINSE VINDPLAATS
SLUISVLIETLAAN BREDENE
SCHAAAL 1:50 1977

SLUISVLIETLAAN

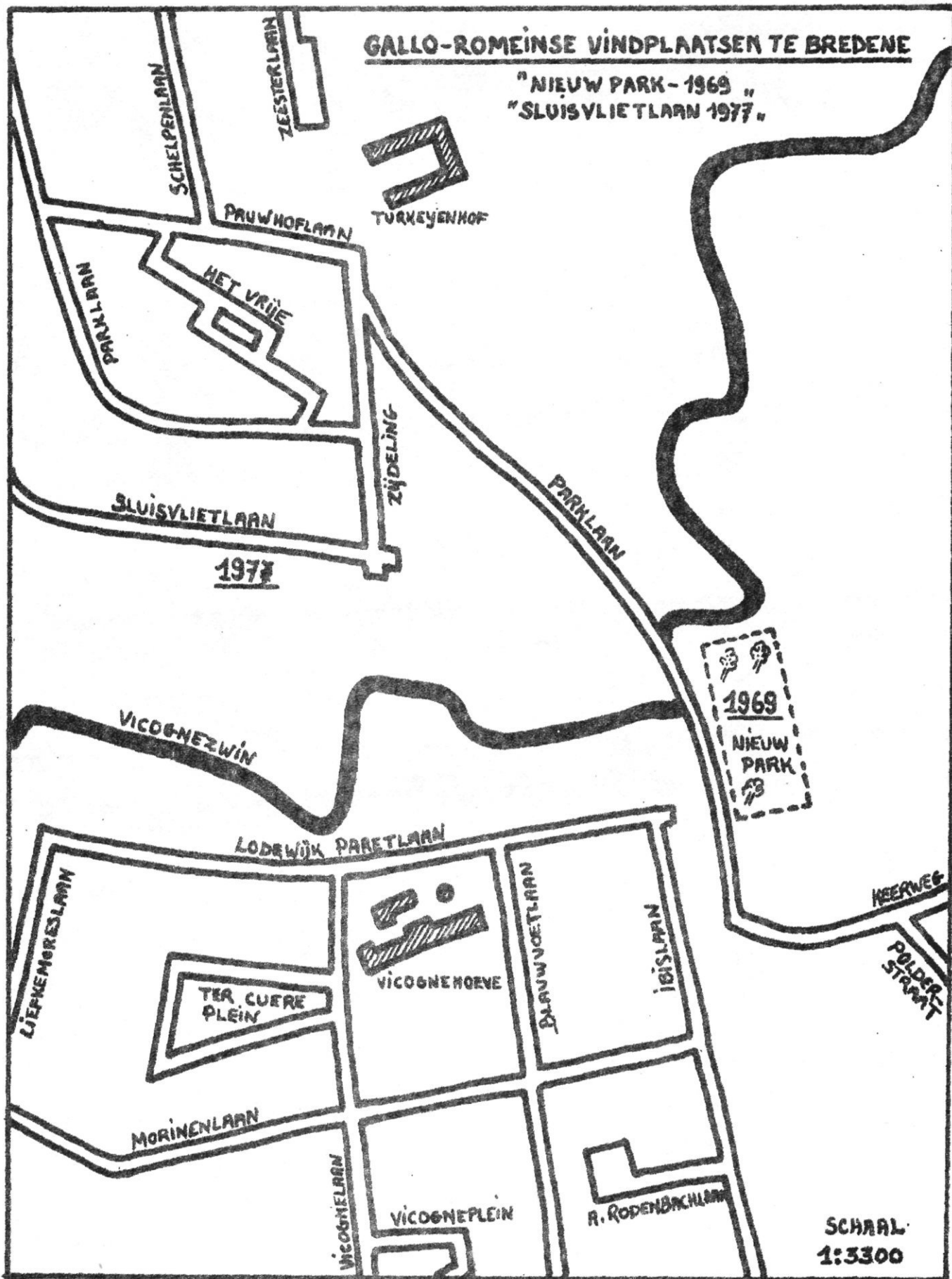

GALLO-ROMEINSE VINDPLAATSEN TE BREDENE

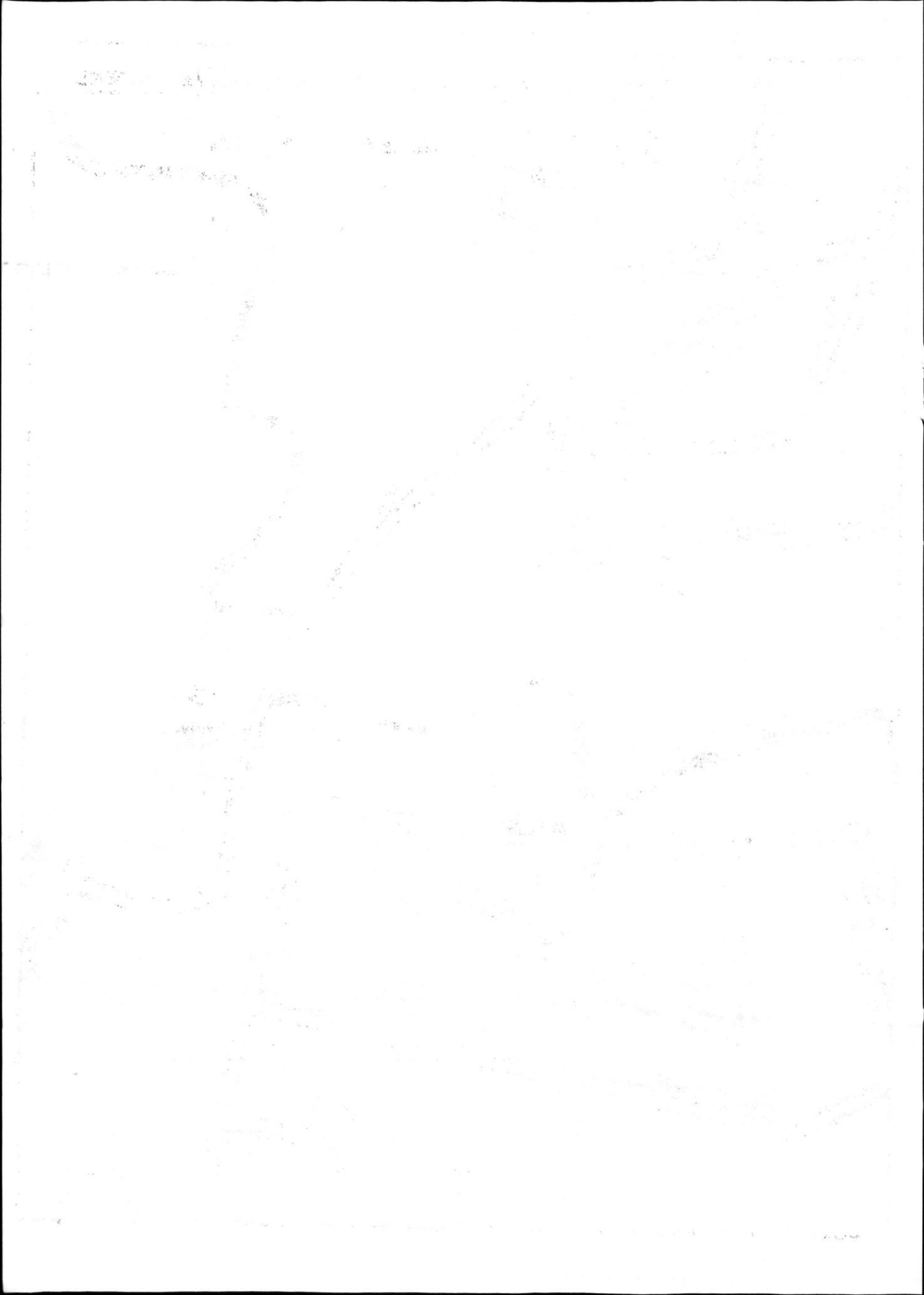
"NIEUW PARK - 1969"
"SLUISVLIETLAAN 1977"

TURKEYENHOF

SCHAAL
1:3300

H E T G O E D " T E R S C H E L L E "

I N D E P O T T E R I E - P O L D E R

=====

Als dokumentatie voor zijn werk " Zoeklicht op Bredene " kreeg onze konfrater Raoul Eeckhout destijds volgende gegevens vanwege de Commissie van openbare Onderstand te Brugge over de nu verdwenen hofstede " Goed ter Schelle " :

Over het tijdstip waarop deze hoeve werd gebouwd en over de betekenis van haar naam , zijn er bij ons geen positieve gegevens voorhanden . Ook bezitten wij , spijtig genoeg , geen tekening , schets of schilderij van deze hofstede . Wel komt de benaming " 't goed ter Schelle " voor in heel wat archiefstukken , voornamelijk in het fonds " Potterie "

Het oudste dokument waarin gesproken wordt over deze hoeve is een charter (nr. 635) van " de 14 dach van sporkelē 1499 " . Voor schepenen van den Vrijen worden 134 gemeten land binnen het ambacht van 's heer Woutermans en binnen de prochie Breedene , west vander kerke , verpacht aan Jan Beyts . Het geheel van de parchelen land wordt geheten " 't goed ter scelle " . Eigenaardig is het echter dat in de overeenstemmende rekening (reg.105) van de jaren 1499/1500 onder de rubriek " ontvangsten van landpachten " wel Jan Beyens als pachter aangetroffen wordt van 134 gemeten land in Bredene , zonder echter te vermelden " 't goed ter scelle " . Wordt er nog verder teruggedaan , dan vinden wij nergens de benaming " 't goed ter scelle " , maar wel de pachters van de 134 gemeten land . In 1483 is dit Jan Hiddē , in 1480 Jan f. Boudins Vincx , in 1470 Jan Hondegheē , alsook in 1467 en 1465 .

In elke rekening is er ook een speciale afzonderlijke rubriek " cost ghedaen en tgoed te Bredene " . Hoogstwaarschijnlijk zal dit het betroffen " goed ter scelle " zijn , want in 1465 wordt Jan Hondegheē betaald voor mondkosten aan werklui welke herstellingen uitvoerden aan het goed te Bredene en deze Jan Hondegheē komt in dezelfde rekening als pachter voor van de 134 gemeten land .

In de rekening van 1514/1515 (reg.107) wordt Cornelis f. Ricquaerts BOUTS als pachter van de 134 gemeten in 's heer Woutermansambacht opgegeven . In deze van 1517/1518 (reg.109) komt opnieuw de benaming " 't goed ter scelle " ter sprake met als pachter Cornelis f. Ricquaerts BOUTS . Deze pachter wordt een nieuwe verpachting voor 12 jaren toegestaan in een keure (nr 686) van 13 mei 1519 onder de volgende bewoordingen : " een behuuse hofstede groot 134 gemeten ghenaeft tgoed ter schelle , den voorseiden godshuuze (Potterie) toebehoorende " .

Inmiddels werd de hofstede en de daarbij horende landerijen opgemeten door de landmeters Pieter en Joos Bollin op 17 en 18 mei 1518 , met een totale oppervlakte van 134 gemeten , een lijne en 39 roeden . De volledige opgave van de meting is bewaard gebleven in het reg. 13 onder folio 23 tot en met 30 verso :

" een pachtgoet dat men heet ter scelle toebehoorende die vanden Potterije in Brugghe dat ontblaedt es ende in pacht houdt Cornelis f. Ricquaert BOUDINS . Eerst ter hofstede metten gheheelden hofgracht ende synghele met een smal stryngskins ande noort oostzyde vander hofstede daer den drinckpit inne staet... " .

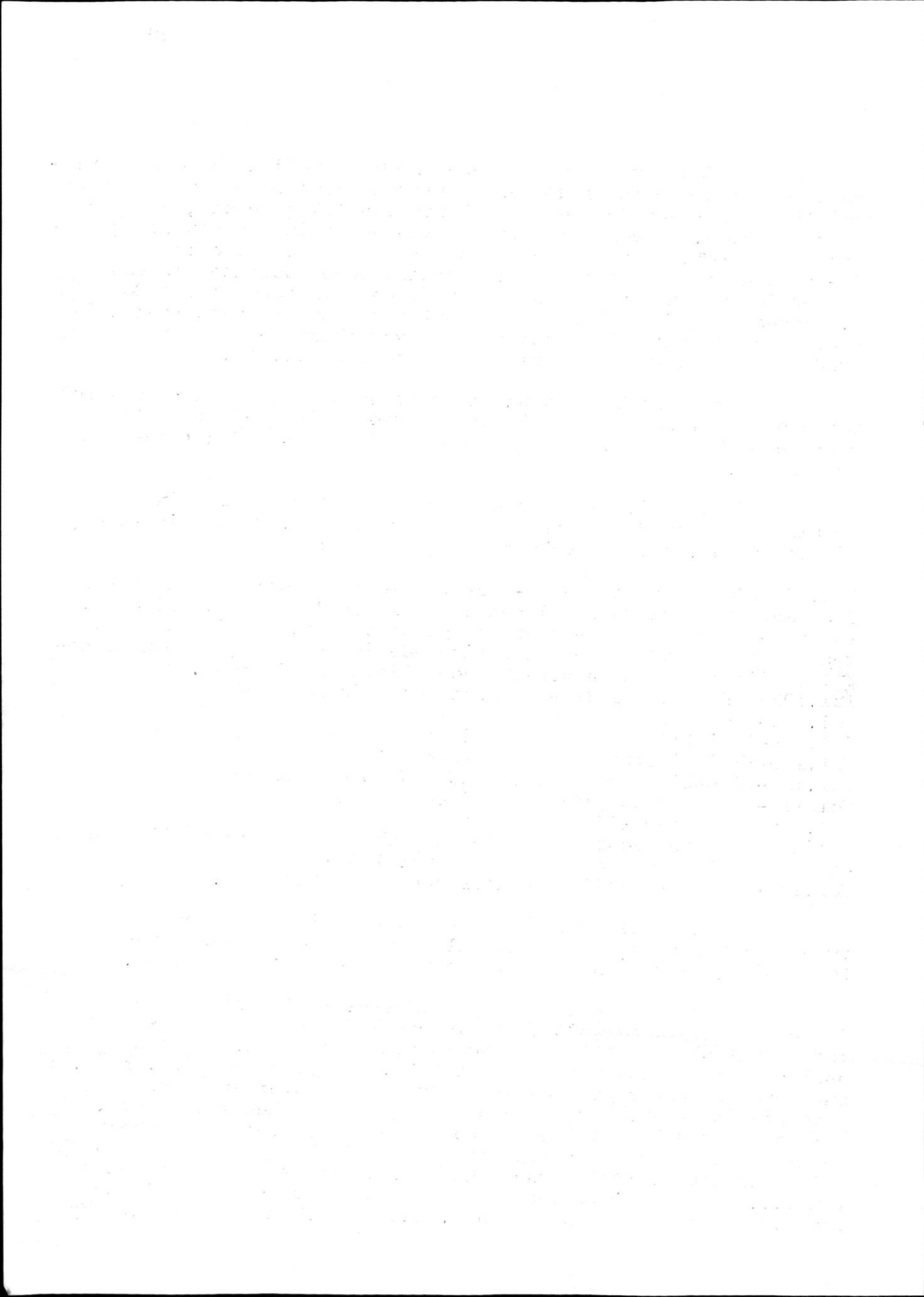
Op 3 maart 1623 (keure nr.794) wordt Jan Zoetaert opgeroepen voor de vierschare om 27 ponden grooten 's jaars te betalen over de pacht van een partije ghenaemt " het goet " het goet ter schelle " .

Ook een tiental pachtbrieven van dit goed zijn in de archiefkamer van de Potterie bewaard gebleven . Deze zijn terug te vinden in reg.34 op de volgende bladzijden :

Fol.37 - 20 wedemaent 1583 - hof ter scelle groot 139 gemet 82 roeden lands gepacht voor 9 jaren door Pieter Busscop f.Adriaens .
 fol.92 - 6 april 1720 - groot 77 gemeten 2 roeden midsgaders 4 gemet 2 lijnen 47 roeden alle liggende in Bredene , tsamen 81 gemet 2 lijnen 49 roeden gepacht door Pieter de Clercq .
 fol.102-9 februari 1732 - gepacht door Niclaeys Roels
 fol.105-8 mei 1744 idem
 fol.108-8mei 1750 idem
 fol.110-13 juni 1755 idem
 fol.112-25 juli 1762 - gepacht door Jacobus Valckaert
 fol.118-11 augustus 1767 idem
 fol.124-8 oktober 1773 idem
 (hier geeft men voor de eerste maal op dat deze landerijen bestaan uit de art.195 tot en met 216 en art. 235)
 fol.139-8 oktober 1779 - pachter Jacobus Valckaert .

Volledigheidshalve moeten wij aan die lange opsomming een tweetal leggers aan toevoegen welke in het secretariaat van onze Commissie berusten en die melding maken van deze hofstede .

De eerste legger (La D nr 2 reg. 16) werd opgemaakt door Jacques Michiels in 1629 . Daarin wordt er van de blz. 74 verso tot en met blz. 86 recto gehandeld over " tgoet ter Schelle , ghelegen inde prochie van Breedene " . De tweede legger , reg . 17 ongedateerd schrift van de 18e eeuw , zeer interessant omdat elke beschrijving gevolgd wordt door een getekende kaart . De nrs. 197 tot en met 200 beschrijven de hofstede te Breedene " ghenaemt het goetd ter Schelle inden ambachte van 's heer Woutermans gebruyckt bij Nicolaeys Roels " . Onder het nr.200 wordt er melding gemaakt van ende is d'hofstede genaemt het goetd ter Schelle ende van ouden tijden het goetd den H. Geest daer Jacob Valckaert op

woont " . In potlood werd er later bijgeschreven : " de gebouwen verkocht aan Mr. Amatus Deknuydt volgens akt van Mr. De Bay , den 29 september 1821 " .

Zo zijn wij gekomen aan de 19e eeuw , en zijn de rekeningen van de gewezen Burgerlijke Godshuizen van Brugge de aangewezen bronnen om ons het einde van de hoeve te vertellen . De potlood - notatie in de laatst opgegeven legger , waarbij de gebouwen verkocht werden aan een zekere Amatus Deknuydt , wordt bevestigd door de rekeningen van de jaren 1822/23 en 24 . Inderdaad , deze heer Deknuydt betaalde de gebouwen af in deze drie jaren , elk voor 1/3 . De hofstede zelf had dan een oppervlakte van 35 ha 79 a 33 ca . De landerijen werden openbaar verpacht met ingang Baefmisse 1821 voor 780 florijnen aan dezelfde sieur Deknuydt Amatus uit Oostende .

Die toestand blijft ongewijzigd tot het jaar 1828 . In dit jaar , op 27 december , worden 14 ha 16 a 38 ca zaailand , gars en maaigars uit deze landerijen verwisseld tegen 3 ha 93 a 71 ca gars en weide te Lampernisse . De resterende 21 ha 63 a 56 ca werden openbaar verpacht , nogmaals aan de meergenoemde A. Deknuydt , en dit voor 9 jaren ingaande op 1 oktober 1830 mits 500 florijnen 's jaars .

Hij blijft pachter tot 1864 , hoewel de oppervlakte , van 1857 af , gebracht werd op 20 ha 82 a 94 ca en 1 ha 13 a 08 ca verpacht werden aan een zekere Dumon Joseph . Voor de jaren 1865/66 werd de pacht betaald door notaris Bousson uit Oudenburg , dit voor de 20 ha 82 a 94 ca , en door Maurice Van Heule voor de 1 ha 13 a 08 ca .

In het jaar 1867 wordt de grote brok gesplitst in :
 12 ha 13 a 60 ca gepacht door Henri Rotsaert , en
 8 73 20 gepacht door Henri Lingier .
 en Maurice Van Heule blijft pachter van de 1 ha 13 a 08 ca .

Deze toestand blijft zo tot 1875 . Dan gaat men opnieuw tot splitsing over van de 8.73.20 in : ha 4.39.80 aan H. Lingier
 4.33.40 aan Jacques
 Bouwens .

De rest ondergaat geen wijziging .

Nu gaan we snel naar het einde toe . Bij de openbare verpachting ziet de toestand er uit als volgt :

ha. 11.48	zaailand en gras verpacht aan Rotsaert Henri , landbouwer wonende te Bredene
I.33.60	gras verpacht aan Pieter Soetaert , landbouwer te Klemskerke
2.51.80	zaailand verpacht aan Frans Lingier, Metser te Bredene
2.69.20	zaailand verpacht aan Jacobus Bauwens , landbouwer te Bredene

ha 1.81.60	zaailand verpacht aan Cuypers Edward , landbouwer te Bredene
1.70.60	zaailand verpacht aan Henri Vanhoutte , landbouwer te Bredene
32.30	zaailand verpacht aan Hendrik Rotsaert
33.30	zaailand verpacht aan voorgaande

Het einde van deze goederen is er wanneer de Belgische Staat bij het Bestuur der Burgerlijke Godshuizen van Brugge komt aankloppen om deze goederen te onteigenen in de jaren 1896 voor de uitbreiding van het sas van Oostende .

Tot hier de secretaris van de Gemeentelijke Commissie van Openbare Onderstand te Brugge .

o
o o

NOTA : Op het einde van de 19e eeuw stond in de nabijheid van het Goed ter Schelle een windmolen , genoemd " De molen van Rotsaert" Eigenaardig genoeg hebben we deze molen tot nogtoe niet weergevonden op plannen of stafkaarten uit deze tijd . Ook afbeeldingen ervan ontbreken .

Mocht iemand deze leemte kunnen aanvullen dan zouden we hiervoor zeer dankbaar zijn .

o o
o

NOTA : Het " Goed Ter Schelle " lag aan het einde van de huidige Hendrik Baelskaai . De hofstede is te zien op een foto van de Oostendse vestingen , gepubliceerd in ons Jaarboek 1976 . Deze foto werd genomen rond 1865 maar van de molen is geen spoor . Bovenstaande tekst stond reeds op stencil toen in het zelfde Jaarboek Ferdinand Gevaert zijn artikel : Iconologie van Ensor's " De molen van Slijckens " publiceerde . Er bleek dus toch wel een afbeelding van Rotsaerts Molen te bestaan , en dan nog wel van de hand van James Ensor ! Voor de aardigheid heb aan de nota niets gewijzigd . Het belang van de " Iconologie..." wordt er slechts door benadrukt .

R.V.

BRIEF VAN EEN BREDENESE CONSCRIT GERICHT AAN ZIJN OUDERS

----- 1 8 0 5 -----

De bekende volkskundige , wijlen Dr. K.C. Peeters , publiceerde in 1955 zijn " Soldaten van Napoleon " waarin hij de uitgebreide gedenkschriften van een Kempense conscrit verwerkte . Deze boerenzoon , Wilhelmus Kenis , moest onder Napoleon dienen vanaf het jaar 1806 tot 1815 , en was een van de weinigen die het er levend vanaf brachten , rekening houdend met de lengte van zijn diensttijd .

De meeste brieven van conscrits berusten bij het Rijksarchief en dat is niet verwonderlijk als men weet dat deze brieven in groten getalle aan de overheden werden afgeleverd om te bewijzen dat de soldaat niet gedeserteerd was en ergens ondergedoken zat , ofwel om aan te tonen dat er reeds een zoon uit het gezin opgeroepen was . Verscheidene brieven werden gepubliceerd in BIEKORF (jaargangen 1932-35) maar de meesten zijn gedateerd vanaf het jaar 1806.

Wij , te Bredene , zijn niet zo rijk en hebben slechts één brief van een onzer conscrits in ons bezit . De stuiver is echter het goudstuk van de arme man en daarom hechten we dan ook veel belang aan dit schrijven .

Zo heel veel belangrijks staat er niet in deze twee bladzijden maar de lezing van een oude brief brengt telkens een afgestorvene tot leven , en hier spreekt weer een jonge soldaat met zijn eigen woorden . Joannes van Besien was een eenvoudige boerenzoon die zeker regelmatig naar zijn ouders schreef maar meer om zijn gemoedstoestand uit te drukken dan wel om een relaas te geven van zijn avonturen . Schrijven was voor hem een hele karwei . Het adres werd trouwens geschreven door iemand die beter dan hij de ganzenpen hanteerde .

Natuurlijk hadden we het anders gewenst . Hij was gelegerd te Asti , een stadje in Noord-Italië , ten oosten van Turijn . Asti ligt aan de rivier Tanaro die haar naam gaf aan het toenmalig " Departement Le Tanaro " . Gaarne hadden we gehoord welke indruk de Alpen gemaakt hebben op deze zoon van het " Vlakke Land " . Wellicht heeft hij daarover geschreven in zijn vorige brieven . Uit geschriften van andere soldaten blijkt dat de tocht ging vanuit Grenoble , over de Mont Cenis , naar Turijn .

Joannes van Besien werd bij het leger ingelijfd ingevolge de wet van september 1798 , uitgevaardigd door de Franse bezetter . Dit geschiedde door loting maar men kon zich ook vrijkopen .

A Monsieur L'abbé
Cultivateur à Tréviers

Canton Tréviers 1834
AD 41

Departement de la Lozère

Tréviers

Dit hatelijke systeem , waardoor alleen de arme bevolking werd getroffen , bleef bestaan na de afscheiding van de Zuiderlijke Nederlanden , toen een gedeelte van Vlaanderen, samengevoegd met Wallonië de staat België ging vormen .

Welk belang moeten we dan hechten aan deze brief ? In de eerste plaats maken we kennis met de schrijfwijze van de Bredense boerenzoon . Hij heeft al enkele woorden soldatenfrans geleerd maar heeft moeite om deze neer te pennen : exerceren wordt " hessereren " , provisoire wordt " provosoer " ,

Joannes spreekt zijn ouders heel eerbiedig aan , omslachtig zelfs , volgens de gebruiken van die tijd . Hierbij , en nog op andere plaatsen geeft hij uiting aan zijn diepe godsdienstzin. Dit is trouwens ook het geval voor de andere gepubliceerde brieven. Als soldaat die slechts één sou daags ontvangt vraagt hij zijn ouders natuurlijk om wat geld , maar wetend dat deze niet rijk zijn , laat hij het aan hen over het bedrag zelf te bepalen . Met die éne sou moet hij zelf schoensmeer kopen en witsel om zijn beenkappen en sommige riemen te bestrijken . Hij heeft echter één kostelijk bezit , iets wat niet iedere soldaat zich kan veroorloven, en dat is een uurwerk . Het springen van de veer betekent voor hem een " groot ongeluk " die hem één hele kroon heeft gekost . Letten wij erop dat hij het woord " veer " gebruikt , waar wij het tegenwoordig hebben over een " ressort " , of in het beste geval " de vlere " .

Waarover schrijft een boerenzoon zo allemaal ? Natuurlijk over de boerenstiel . Hij meldt dat in Italië de oogst binnen is en het graan gedorsen . Er worden geen dorsvlegels gebruikt maar wel een rol (tole) die door ossen wordt voortgetrokken .

Joannes spreekt over de conscriptie van het jaar 11 en 12 , alsook van het jaar 13 . Dit zijn de jaren volgens de Republikeinse kalender . Het jaar 11 van de Republiek was 1802 , enz. Met ingang van 1 januari 1806 kwam de Gregoriaanse kalender weer in voege .

Hij schrijft verder dat hij behoorde tot de eerste groep conscrits uit Vlaanderen die daar aangekomen zijn . Ze waren met 87 man vertrokken waarvan slechts 46 ter plaatse kwamen . Ook voor de volgende groepen geeft hij cijfers . Hoe het komt dat er zo veel onderweg gebleven zijn zegt hij niet . Wij weten evenwel dat de conscriptie niet van een leien dakje liep . De Vlamingen waren onwillig om zich te laten inlijven in een vreemd leger en het getal deserteurs was buitengewoon groot .

Vermelden we nog dat Piëmont in 1802 aangehecht werd bij Frankrijk en Joannes bijgevolg deel uitmaakte van een bezettingsleger .Hij schrijft dat de "pimontiens" hem niet vele aanstaan .

Het omgekeerde zal ook wel waarzijn want de plunderaar Napoleon , prototype van de Corsikaanse gangster , had pas alle kunstschat-ten van Noord-Italië geroofd . Geen wonder dat het Louvre te Parijs zo rijk voorzien is !

K.C. Peeters handelt niet over deze periode . Wie meer wil weten over het leven van de conscrits kan zijn werk met vrucht lezen , en natuurlijk ook " Biekorf " .

Wie was Joannes van Besien ? Om dit vlug en goed te weten hebben we onze specialist in familiekunde , René Rotsaert,ingescha- keld :

Op 12 8-bris 1783 werd geboren en gedoopt te Bredene

Joannes Baptista Van Besien

zoon van Joannes Baptist - 34 1/2 jaar - geboren te Leffinge

en van Petronnella Van Slambroeck - 34 jaar - geboren te Westkerke

Peter : Jacobus De Clerck

Meter : Monica Dorothea Willaert

De vader tekende : J b V. besien

Volgens de telling van 1814 woonden in het huis n° 330 nog een broer en een zuster . Vader Van Besien J-B is reeds overleden , maar de moeder leeft nog .

Hun woonplaats lag dicht bij het dorp , niet ver van de molen van Beaumont .

Het meest droevige moet nu nog volgen . Soldaat Joannes werd opgenomen in het militair hospitaal van Allesandria op 21 aug. 1805 en stierf er aan koorts op 5 oktober . De overlijdensakte werd opgemaakt op 23 okt en gestuurd naar de gemeente Bredene . Heeft deze akte een lange weg afgelegd ? Feit is dat ze slechts werd in-geboekt te Bredene tussen 10 en 13 september 1806 , dit is elf maanden later .

Nog andere conscrits uit Bredene zijn in den vreemde ge- storven . We hopen daar later meer over te schrijven .

De namen van deze sukkelaars staan vermeld in het Helden- boek van Napoleon de Grote . Hij gebruikte dit boek als hoofd- kussen maar dit heeft hem het slapen niet belet .

Hierna volgt , als bijlage , de overlijdensakte van Joannes van Besien , boerenzoon .

R. Verbanck

N° 1436

Extrait Mortuaire

Commune D'Alexandrie

Hopital militaire D'Alexandrie

Du Registre des deces dudit hopital a été extrait cequisuit

Lenommé Jean Van Besien fuselier au cinquante sixieme regiment de Ligne deuxieme Bataillon quatriemme compagnie numero matricule 2639 , natif de Breedene departement de la Lys est entree audit hospital le trois du mois de fructidor an treize et y est decédé le treize dumois de Vendemiare de l'an quatorze par suite de fièvre .

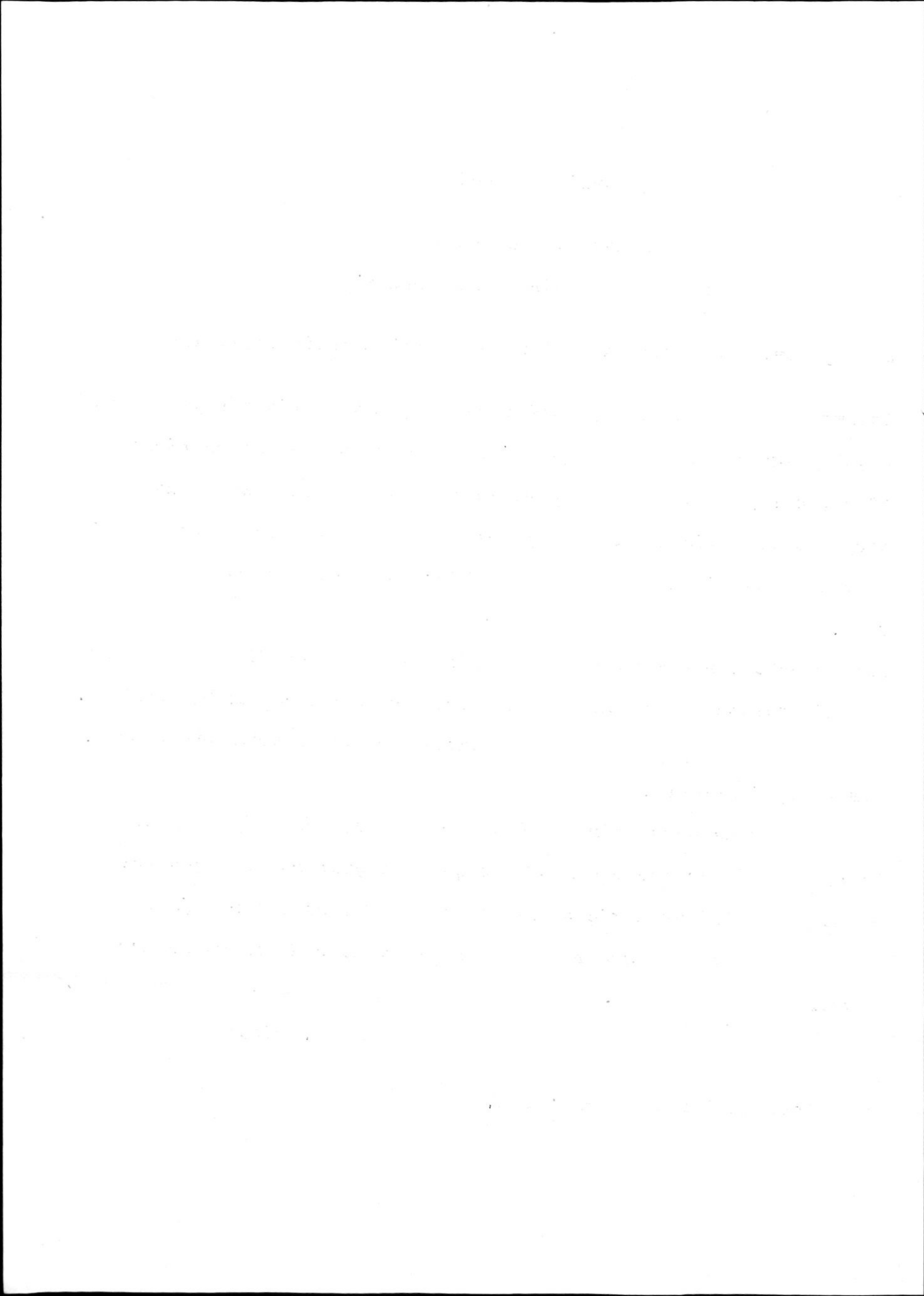
Nous soussigner Administrateur dudit hopital certifions le present extrait veritable et conforme au registre des décès dudit hopital.

Fait a Alexandrie le premier dumois de Brumaire en quatorze signé Priuur .

Nous Commisaires des guerres chargé de la police de l'hopital d'Alexandrie certifions quela signature cidessus est celle de M Priuur administrateur et que foi doit etre ajoutée
fait à Alexandria le premier du mois de brumaire ans quatorse

Signé C. Pille

Afgeschreven door René Rotsaert.

25/11 01/12 22 July 1808

[illegible]

Asti den 23 july 1805

Seer lieven ende beminden vader ende moeder naer u E. gegroet
te hebben ook broeder ende susters en geheel de famijlie ende alle
mine

joene comfraters ook de compelementen aan min peter ende meter
voors laet ik u weten dat den staed van myne gezondheid tot nogh
toe godt sij gedankt en maria groot is ook dat ick u E. brief hebbe
ontfange op den 23 van jùli naer den welken ik lange gebbe ge-
langt met blidschap hebt gekregen waer ik seer verblid
ben dat t met u lieden redelijk wel gaet wijnschende u
goede corrusie en voorspod want ik veropende tenden de
vier jaeren naer rùys te mogen komen want daer sijn van
den jaere in dat rigement 230 consien gekomen
en gij lieden moogt ook betrouwen op het geene dat gij mij geschreven
hebt ik en sal de geboden gods nooit verlaeten want wij gaen
alle dage naer de kerke en hooren messe als wij moete hebben
de sondagen sin ook onse rustdagen op de welke wij anders
niet en moeten doen als in parade gaen smorgens ten ses uren
en in de weke moeten wij twee mael hessereren
Op den 13 juli hebben wij eelck een geweer gehaedt mijnen cammerade
is nog bij mij wij sin te sament op eenen kamer bij eelck een
fransman

diewelcke eel brave sin

Voort verwondere ik in dat gij mij segt geheel den somer over
last te sin geweest waer aen ik niet twiffel en moete maer
gij mij niet en segt of gij eenen knegt of eenen werkmán hebt
en ook dat gij mij segt van de conscriptie van het jaer 11 en 12
en gij mij niet en segt van het jaer 13 want het gaet partan
geheel aerdig want daer sinder aeldefrente gekomen die 36 en 38
getrokken getrokken (sic) hebben waer van dat er maer 20 gaen en
mos

en ook verwesen die hun consé provosoer hebben gehaet die sin
ook bij oons .

ik versoeke u seer lieve en beminde ouders van mij
wat geelt af te senden als het in uwe magt is het en staed
mij niet toe eenen nomber te seggen maer naer u kant vermo-
gen en dat gij het in min brief sout spesiveren.
want ik segge voor waer dat wij alle dage maer een soy
en hebben daer moeten wij mede goedt kopen om onse
schoen te smoiten en onse kleeren te wijtten .

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and appears to be a list or series of notes, possibly related to a collection or inventory. The handwriting is cursive and somewhat faded.

en nog het meest van al dat den tribulatie hier soo
diere is den welken ik hier niet misken en kan
en ogh dat ik een groot ongeluk op mijn aarde
hebben gepast van de vlerke springen waar voor
ik een kansje hebben moeten geven maar sij gade
nog allit even wel de maere dat wij gaar geest
ken naen van herte dat zouers een goet corrasij
voor ons want de pimentiers en staen ons niet
velaen den hoost die is daer in en al den mees
ten deel ~~gedooschen~~ alle de booren hebben daer
een plin waar sij darschen en sij leggen dat plin
geheel vol en sij hebben daer dikke tolen met
groote cavelf en een stop lang daer mede tolen sij
het gruenigt met een koppel hossen daer haen
~~weest~~ wy hebben de lees contrair van vanden
geweest wij van ~~27~~ met 16 geexrward de tweede
waeron met 47 en sinmel 26 daer gekompen de
derde waeren met 46 en sinmel 23 in gekompen
derijde waeren met 123 en sinmel 30 in gekompen
kan te sinment ~~200 200~~ 3 16 waar van daler
geanword sin 136

hier mede in dergen ik mijn brief wylende
2 2 alle geluik en segen op der worde en
hier naar het heurwijgevan in den hemel
blize met haeslen utieden ootmoedigen
dieneuen

astiden 23 july 1803 joannes van besien

en nog het meste van al dat den tûbak hier soo diere is den welken ik yer niet missen en kan en ook dat ik een groot ongeluk op min arlosie hebben gehad van de veer te springen waer voor ik een kronstik hebben moeten geven maer sy gaet nog altit even wel . De maere dat wij gaen afsacken naer Vrankeric dat waere een goie corrasij voor ons want de pimontiens en staen ons niet vele aen . den hoost die is daer in en al den meesten deel gedosschen alle de boeren hebben daer een plin waer sij dasschen en sij leggen dat plin geheel vol en sij hebben daer dikke tolen met grote cavelen en een step lang daer mede tolen sij het graen uyt met een koppel hossen daer haen / Wij hebben de eers consren van Vlanderen geweest wij van 87 met 46 geherreveerd de tweede waeren met 47 en sin met 26 daer gekomen de derde waeren met 46 en sin met 23 in gekomen de vierde waeren met 123 en sin met 33 ingekomen de vijfde waeren met 43 en sin met 7 ingekomen komt te sament 398 waervan dat er gearreveerd sin 136 hiermede indegene ik mijnen brief wijnsende u E. alle gelûck en segen op der aerde en hier naer het heuwijg leven in den hemel blive met haessten ulieden ootmoedigen diennen

Asti den 25 july 1805

Joannes van besien

Adres in ander geschrift :

A Monsieur Jaen van besien
Cultivateur à Brédenee

Canton D' oostende
Departement De La Lys

presser

1 9 1 9

o

TERUGKEER UIT ENGELAND

EE

R i c h a r d *V E R B A N C K*

+++++

1919 - TERUGKEER UIT ENGELAND

=====

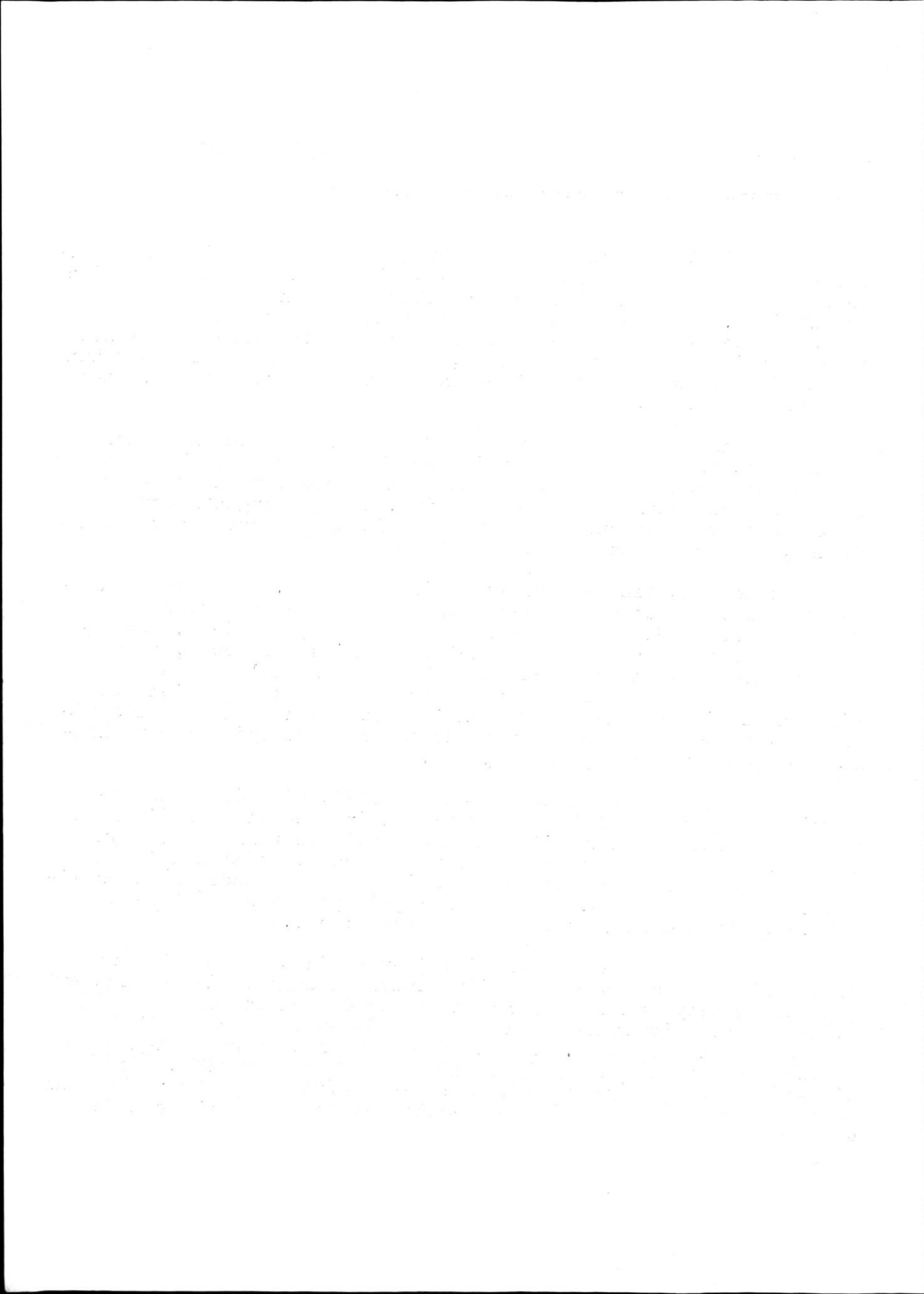
In mijn kroniekje over de " OUDE VISMIJN " heb ik reeds terloops vermeld in welke omstandigheden mijn ouders uitgeweken zijn naar Engeland toen in 1914 de eerste bom viel in de nabijheid van hun woning . Er was toen al geen brood meer te krijgen en mijn moeder bevond zich in gezegende toestand . Mijn vader verdiende zijn kost in het visserijbedrijf , en gezien alle vissers met hun boten uitweken naar Frankrijk en Engeland bleef er voor hem geen twijfel meer over .

Niemand dacht er evenwel aan dat de oorlog zeer lang kon duren en ieder was ervan overtuigd dat het slechts een kwestie van maanden zou kunnen worden . Ook mij ouders dachten dat ze tegen de volgende zomer weer thuis zouden zijn . Noodgedwongen moesten ze achter hun café- en huismeubelen achterlaten alsmede hun voorraad drank , sigaren en zo meer .

Er woonden meerdere gezinnen in het huis . Toen die bewuste eerste bom viel aan de overkant van de straat en de ruiten in het ronde aan scherven vlogen onstond er natuurlijk paniek . Iedereen donderde de trappen af naar de kelder . Alida Eerebout , op het tweede verdiep , snakte inderhaast haar geldbeugel uit de tafellade maar eens in de kelder stelde ze vast dat ze haar jongste kind in de wieg had achtergelaten ! Ze durfde haar dochtertje niet meer halen zodat mijn vader naar de tweede verdieping moest klimmen om dat karweitje op te knappen .

Reeds in de kelder bleek het duidelijk wie wilde vluchten en wie niet . Alida en haar vent wilden in geen geval blijven maar haar vader verdomde het zijn zolderkamertje te verlaten . Mijn ouders wilden weg , een ander gezin eveneens , zodat tenslotte slechts één familie en één oude man in het huis zouden achterblijven . Deze laatsten zouden wel een tijdje passen op de bezittingen van de uitgewekenen . Zo werd overeengekomen ...

De oorlog duurde echter vier jaar en in oktober 1918 kwam de bevrijding van Oostende . Mijn ouders waren niet in de gelegenheid om dadelijk terug te keren maar zonder dralen schreef mijn vader enkele brieven naar een paar kennissen om te vernemen hoe de toestand aldaar was . Hij richtte zich in de eerste plaats natuurlijk tot de mensen die op het huis zouden passen . Hoopte hij dan om alles terug te vinden ? Natuurlijk niet ! Maar een mens weet toch gaarne waar hij staat vooraleer de terugtocht aan te vatten .

Refugees Scrambling to Reach the Last Boat from Ostend.

This photo was taken from the last refugees' boat to leave Ostend. The local fishermen with their small boats rendered excellent service by conveying the people from the pier to the steamer.

Hij kreeg nieuws over de visverkoop die opnieuw van start ging , en de berichten over zijn achtergelaten bezittingen liepen binnen .

Ik zal hier gedeelten uit deze brieven afschrijven in hun oorspronkelijke vorm en slechts bindingen aanbrengen waar zulks noodzakelijk mocht blijken .

°
° °

Uittreksels uit twee gelijkkluidende brieven , geschreven door de persoon die voor alles ging zorgen :

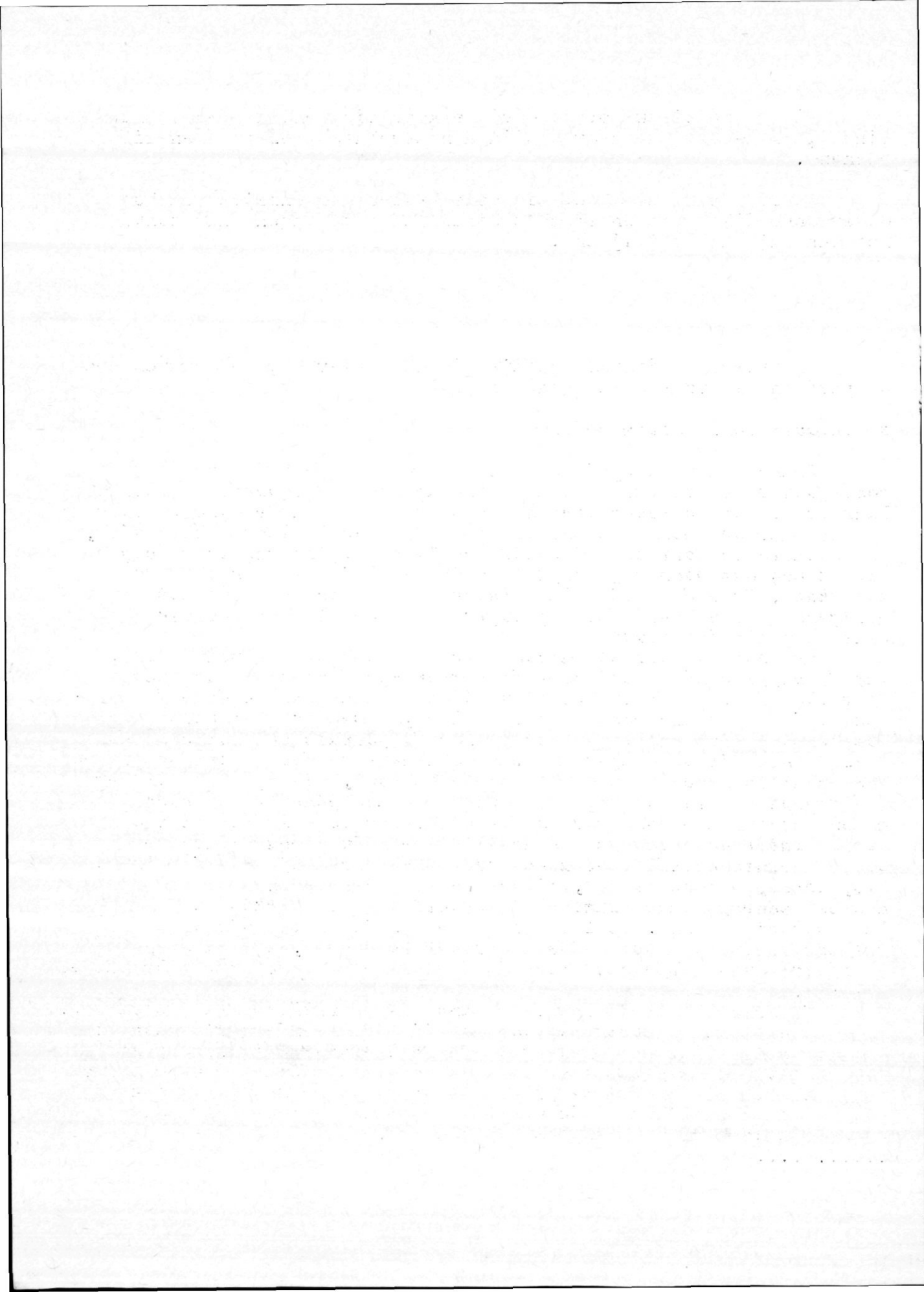
28 oktober en 15 november 1918

Frans , het is spijt dat ik U geene beeteren tijdingen kan schrijven vooreerst moet ik u zeggen dat het huis gansch onbewoonbaar is . Het is reeds een jaar dat ik er niet meer woon . Tweedens wat aangaat Uwe meubelen het een is kapot geschoten met het huis , het handere is door de Duitschers gepluimd . Tog mag ik u zeggen dat ik nog wat voor U gezorgd heb ik heb bij het verhuizen Uwe kleerkas , Uw bed en linenkas alsook den grootsten tafel uit de café medegenomen ten einde die tog nog voor U indien het mogelijk was te sparen en dat is gelukt .

Nu moet ik weer verhuizen en sleep het met mij maar mede . Van de café is niet veel meer de pompen met darmen de gazlicht en de toilcirée , een getal stoelen alles is medegenomen door de Duitsche , in de keuken staat nog eene kas , boven ik weet niet wat nog , het is tog niet veel . Drie weken was dt gespuis in onze stad als ze bij ons zijn binnengekomen . Café keuken kelder alles opengebrooken en alles medegenomen wat hun dienen kon , niet genoeg met drank en Cigaren moesten ze nog met gansche bennen glaswerk en posturen medenemen om naar hun land te steuren . Het eerste wat men hoorde als ze wat schoons zagen Och dat is voor mijne vrouw - moeder of lief in Duitschland . Dus u kan wel denken wat wij afgezien hebben . Wol , koper , wapens linen , alles moeten indragen en wat wij niet moesten indragen dat kwamen ze ons ontstelen . Gelukige die geen in huis gehadt hebben . In 1916 November heb ik er in huis gehadt en wat tot de deuren boven afbreken voor brandhout , de stuken waar de biervaten op liggen werden uit de kelder gehaald en tot brandhout gekapt .

Nu Frans U heeft nog geld daarvoor te trekken op het stadhuis . Hadt ik het maar gewetten ze zouden mij in Oostende niet gehouden hebben maar helaas het is te laat en gelukkig zou ik liever duizend maal in Uw plaats geweest zijn malgré al de tegnslagen in Uw huis . Ten einde u een gedacht te geven voor den oorlog woog ik 102 kilos nu op dit oogenblik weeg ik nog 68 kilos dus uitgehongerd tot op de beenen en zoo met mij zoo met een hander .

.....

Wegens het huis dat ziet er deerlijk uit en is totaal onbe-
 woonbaar . Als het regent dan loopt het water door het dak tot in
 de kelders . Reeds een jaar woon ik er niet meer in maar ik ben er
 gebleven in de kelders om hout te kappen waarmede wij getracht
 hebben gedurende de 4 lange pijnlijke jaaren een stuk brood te ver-
 dienen want verschrikkelijk is het hier geweest , geen heetten geen
 veur niets en den Onderstand wat gegeven werdt was 25 fr op 14
 dagen voor 4 groote menschen terwijl het brood als men het geluk
 hadt er een te vinden betaald werd tegen 3,75 fr voor 800 gram .
 De koolen als men een zak kon koopen 10 fr de 40 kilo dus wat kon
 men met 25 fr en indien de opheeters van het Comiteit wisten dat
 U er wat bijverdiende geen onderstandt meer !

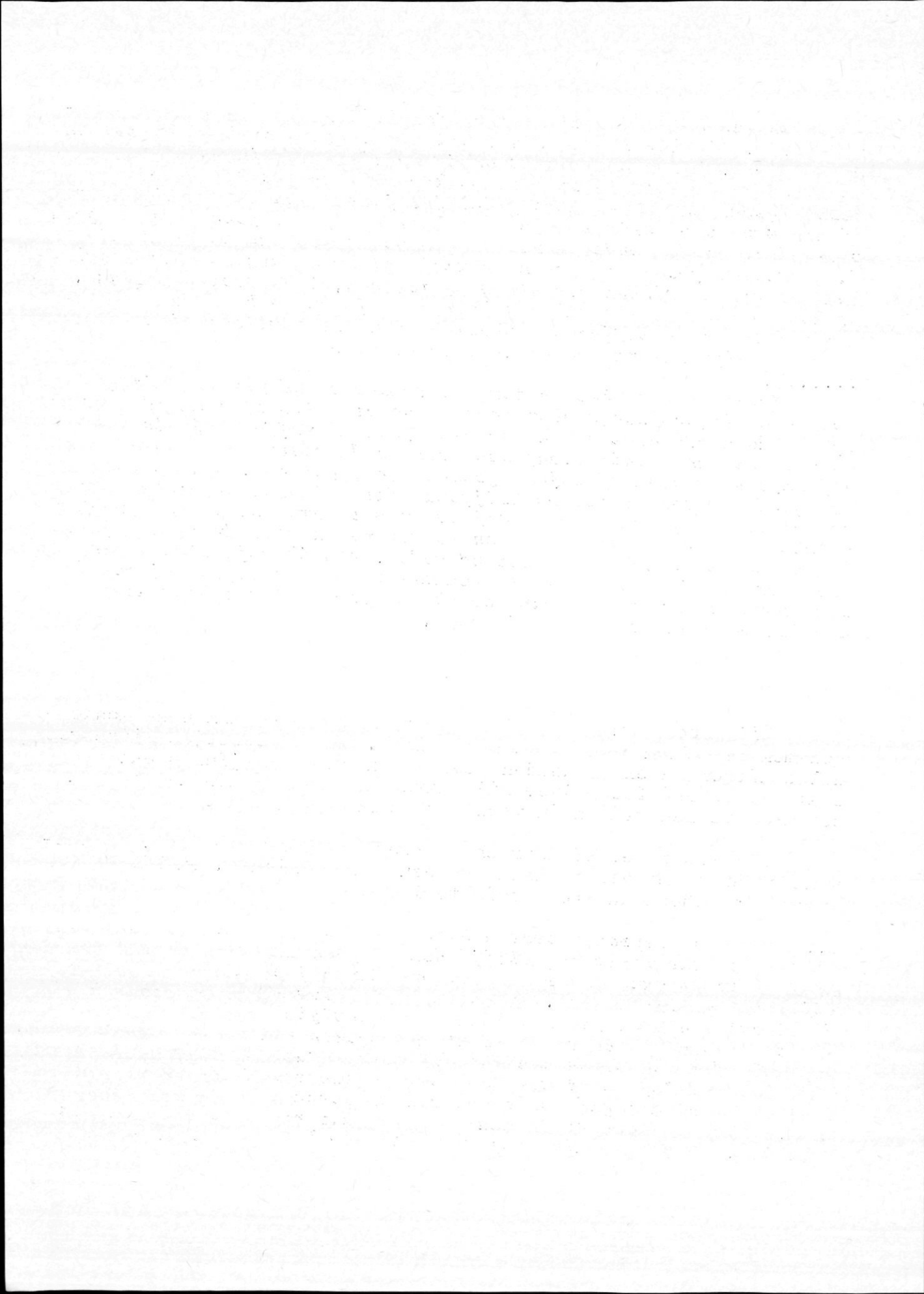
.....
 Vriendt Frans het is tergend vraakroepend wat de duitsche
 schurken uitgestoken hebben toen u zoowat 2 1/2 of 3 maand wegwaart
 op een donderdagnamidag ik was uitgegaan de moffen zijn in huis
 gekomen en aan Leonie vraagende waar is de meester der café heeft
 zij ongelukkig benauwd zijnde gezegdt in Engeland . Dan de sleutels
 vraagende en voor antwoord krijgende dat zij geen sleutels hadt
 hebben ze gezegd dan hebben wij er en met hamer en beitel braaken
 ze alles oopen , café keuken en kelder namen alle dranken Cigaren
 glazen en alles wat hun aanstond mede . Als ik mijn Clacht ging
 doen aan den Heer Glabeeke (brouwer-huisbaas) zegde hij mij ik
 kan er niets aan doen . Dan heb ik hem verzocht het bier uit te
 haallen maar daarvoor was hij rap .

o
 o o

Mijn ouders moesten zich dus geen illusies maken na kennis-
 genomen te hebben van de eerste brief . Op fatsoenlijke wijze was
 alles uitgelegd en ze hadden geen reden om te twifelen aan het
 feit dat de briefschrijver zijn uiterste best gedaan had om hun
 belangen te behartigen in moeilijke omstandigheden .

Een ander geluid hoorden ze reeds de volgende dag . Ze ont-
 vingen een brief van de hand van een goede vriend , en hierin
 stond een geheel andere versie te lezen :

.... Nu eens gesproken over u huis daar is niets meer in . Alles
 is weg en daar woont nog altijd den zelfden deugniet in van beneden
 en daar is niemand anders in gewoont dan hij en die weet wel waar
 hij alles gedaan heeft . Nu ge zult wel hooren van de geburen uit
 de straat van Lannoye en ook naar ik dikwijls vernomen heeft zou
 die van nevens de deur wel drank en cigaren aan hem gekocht hebben.
 Gij zult dat wel weten van dat dochterken van dat vijf waar hij
 mede leeft . Zij heeft dat nog verteld aan ons Marie en voor mij
 ware dat best als gij koopt dat aan te geven bij den kommissaris
 en dat jong te doen komen maar ik zie daar niets meer staan van
 meubels . Zelfs gebruikt hij de café voor hout te zagen en te

kappen en dan te verkoopen om te branden . Anders kan ik u niet zeggen of dat hij een eerste robber is op zijn engelsch . Duitsche hebben daar nooit in geweest zoo zij moeten de naam niet geven aan de dikkoppen of boch gelijk gij ze noemt . Marie zal u dat wel al zeggen wat meisje gezeid heeft .

Nu schrijft Marie het post-scriptum van de brief en ze begint alzo :

Het spijt mij grootelijks niet geweten te hebben dat dien drank en cigaren en wat er ook nog was niet uitgehaald te hebben. Ik had daar kunnen veel geld van maken en nu alles verloren gegaan is .

Ja , Marie , er kon maar iemand de boel uithalen en verkopen. In oorlogstijd is het ieder voor zichzelf . Niet waar , Marie ?

Maar dat het bij die andere geen al te zuivere koffie was , dat stond al vast . Dit werd bevestigd door een sappige brief die gestuurd werd door een medehuuder die eveneens gevlucht was en reeds naar Oostende teruggekeerd was .

Oostende 15 janisewarie

Beste Vrienden Frans en Leonie en kinders met veel plezier hebt ik u Brief ontvangen en dat ik zien dat julder in London ben ik wist ook wel dat giender in Engeland was maar ik wist ook niet waar. Frans en Leonie ik hebt in het begin van den orlooge ook in Engeland geweest maar ik ben terug gekeert naar Calais voor mijn schip die daar geheel bestolen lag van wij hebben ook wat gepasseert in dien orlooge .

Frans en Leonie gij vraag ook in uwe brief als ik goedt in Oostende ben aan gekomen wel Frans en Leonie ik ben goedt aan gekomen maar als ik op mij kaamers ging ik meende dat ik sobiet dood vielt als ik mijne meubels zag . Maar Frans en Leonie mij meubels waren eerst al weg er stont van mij niets meer maar mij man was den eersten naar Oostende geweest en als hij naar mij kamers ging gaan zien er stont niets anders op of een bedde van Gaston uit de kelder en hij was daar ook just op mij kamers Gaston , en mij man vroeg aan Gaston wat hij op onze kamers deed en hij zegde dat hij gevogten hadt met zij vader en dat hij op mijn kamers was en mij man vroeg waar dat al mijn meubels dan waren en hij zegde gaat naar het wit huis op den Bassin gij gaat daar al wel u meubels vinden van mij vader hebt het al meede gevuus (verhuisd) naar daar .

Zo mij man is met den staande voet naar toe gegaan en hij verschoot dat hij mij man zag en mij man zegde ik komen hier agter mij meubels en er stond al allen op geschikt 3 kamers vol op den Bassin in het wit huis en alzo hebt mij man nog het eene en het ander uit gehaalt maar tog nog zooveel weg en als ik daar weeder gekomen zij ik zien sietoe naar ze kot gegaan naar de Bassin en hebt nog het eene en het ander gevonden in ze kot en ik ben sander daags nog ne keer naar ze kot geweest en hij zegde zijt gij hier nu weer geloof dat gij ons geheel gaat pluinteren en ik zag nog mij iekel stoofe (nikkelen) en mij koole bak staan en al mij bedde goedt liggen en hij heeft mij gepakt en van al de trappen gesmeeten en nog zulke slaage gehad zij zaten met 4 op mijne hekke en zij bandiet van zij zoon (Gaston) was weer al vriende met zij deugeniet van ze vader . Hij heeft mij wille kappen met een bielle en die stienkaart van dat wuf en haar dogter hebt geheel mij aanzigt hoopen gehaalt .

Frans en Leonie ik ben wat kwijt van dien deugeniet mij kinders hebben geen beddetje meer voor op te slaapen ik zat zonder stoofe vevroozen van de koude .

Frans en Leonie de menschen zeggen dat er nooit geen Duitsche in ons huis gezeeten hebt of het is 5 Duitsche dat hij op een massarde voor oogeverblindig voor gestooken hebt den Duitsche den naame te geven . Ze hebben maar 5 daagen in ons huis geweest op een massarde kaamertje en al het geene die aan onze meubels zij en van onze meubels weg zij het is al van die deugeniet hij bezit nu dui-zende fra van alle man te besteelen en te pluinteren .

Frans als gij naar Oostende komt gaat maar naar de menschen die onze straat wonen zij gaan het beeter vertellen . Frans en Leonie van Alida is er geen komme weg van haar manaage . Haar vader zeg als wij 2 daagen vertrokken waren van Oostende onze kaamers en u cafee was al allen oopen gedaan met paspartoes en hij was al over al propetaarens en huisbaas van Alida zij vader heef het teegen mij gezeidt . Frans en Leonie ik kan op mij kaamers niet meer woenen geheel het huis is aan den hals gebragt van over al hout te kappen van hem .

Het huis is niet meer bewoonlijk veele konpelmenten van ons allen en schrijf seffens een antwoordetje weeder .

Mijn ouders wisten nu hoe het stond inzake bewoning en huisraad , maar hoe stonden de zaken in de vismijn ?

Gedurende de oorlog was er wat visvangst geweest . Hierover kan men uitvoerig lezen in " Oostende onder de Duitsche Bezetting" van Elleboudt en Lefevre . Er was enkel spraak van kleine bootjes want alle redelijke sloepen en visbakken waren uitgeweken , samen met de reders . Nu ouden deze vlug terugkeren zodat ook de visgroothandel opnieuw kon opbloeien .

Over de eerste opflakkeringen van het visserijbedrijf kreeg mijn vader volgende berichten :

8 februari 1919 , onder briefhoofd van de Rederij " Pêcheries à Vapeur " , bij wie mijn vader vóór de vijandelijkheden tewerk was gesteld :

Uw brief heb ik ontvangen , doch spijtig genoeg ik ben nog altijd ziek . Ik heb geweldig van eenen lumbago geleden , die mij sedert den 22 Januari in mijn bed gebonden houdt .

.....
Mijnheer Bauwens heeft mij zijne lotgevallen bij uwen generaal verteld , en hij was alles behalve ingenomen over den uitslag . (meer hierover aan het eind van dit artikel) Dat deed er ook om - 82 binnen , ik ziek , en gij niet mogen afkomen , daarbij nog het eerste stoomschip en moeten afbreken in de vischmijn met den ouden rim-ram van binst den oorlog , ten einde eene goede basis te hebben voor de toekomst . Voeg daarbij die vreemde koopers - meestal oorlogsgoedje - die men om zoo te zeggen niet kent en wel een " farce " zouden durven spelen als het op betalen aankomt .

Dit alles miek de zaak niet rooskleurig . Nu 't is nog beter gegaan als we wel dachten en 't schip heeft 23.500 fr. gemaakt . Mr. Bauwens was zeer tevreden over den uitslag . Alex Degraeve heeft de vangst afgesleggen , Alfons Billiaert was " overlooker " aan boord binst dat men lostte , en had de commando over de " oorlogsvischlossers " terwijl Emiel Robin de rol van Jan Quarin vervulde en de visch uitlegde in de vismijn . Ten anderen ik was reeds t'akkoord gekomen met de vertegenwoordigers der andere reederijen om malkander te helpen in alles wat de vischafslag betreft .

De comble was dat wanneer 82 uitverkocht was , al met eens 35 binnenkwam met meubels voor Golder (andere rederij) en om mannen voor Milford in vervang voor deze die niet weer wilden varen .

Bertje Bricx was naar Engeland vertrokken zonder dat Golder van iets wist en Henri Lauwereins (visafslager) was heir nog niet . Ik kreeg een dépêche van Golder mij vragende indien ik voor alles wilde zorgen , zodat Mijnheer Bauwens zich de zaak aangetrokken heeft .

(getekend) Gustaaf Vandenberghe .

9 februari 1919 - Brief van Emile Robyn - visschaveelder .

.....

Er zijn hier al vele menschen van de mijne die weder gekomen zijn van Engeland . Joseph Durand en zijne vrouw , zijne moeder Fia Willems , Nette Dumon en nog veel anderen . Nu begint men al erlerven .

13 maart 1919 - Brief van dezelfde .

.....

François , er zijn nu al 3 booten binnen geweest - 97-87-140
De visch is veel afgeslegen .

Blondé	140	heeft	46	duzend	franken	gemaakt
Pincket	87	..	23	duzend
Beurens	97	..	22	duzend
Aspeslagh	36	..	32	duzend

En zo herbegon het leven in de vismijn

°
° °

Wie uit het voorgaande zou opmaken dat mijn vader klaar stond om dadelijk zijn werk als visafslager terug aan te vangen heeft het mis voor . Hij was namelijk nog soldaat en wel bij de Dienst voor vaststelling van Invaliditeit en soldaten en ex-soldaten (Commissie voor tegenonderzoek) .

Als tijdsbeeld wil ik U hier de finale geven , Na de wapenstilstand was de dienst verhuisd naar Gent . Het krioelde er van officieren en onderofficieren , maar wie deed het werk ? Soldaat Verbanck ! Zijn oversten waren zodanig gegeneerd over het feit dat de enige die enigszins de dienst kende een simpele plot was zonder één snottekalleke op de mouw dat ze hem toelieten een onder-officiersuniform te dragen met kepi en al . Zonder kentekens , uiter aard , maar zo was de schijn gered .

Nu was het zo dat bevoegd personeel bij de visafslag nog ontbrak en de enige afslager van de firma Bauwens ziek viel . Het was putwinter en het had ferm gesneeuwd . In paniek reisde de heer Bauwens naar Gent om voor mijn vader een kort verlof te bekomen . Hij kwam terecht bij de grote baas , generaal Bosquet .

Nu moet ik zeggen dat de heer Bauwens een krachtige persoonlijkheid was , een self-made man die voor niemand moest achteruit gaan . Maar zoals het dikwijls het geval is bij mensen die zichzelf vooruit gebracht hebben op de sociale ladder had hij een heilig respect voor mensen met een titel en zeker voor een generaal . En wat moest hij vernemen uit de mond van generaal Bosquet ? " Verlof voor Verbanck ? Geen spraak van ! Si Verbanck s'en va , je dois fermer boutique ! " Als Verbanck wegging mocht hij zijn winkel sluiten !

Mijnheer Bauwens heeft toen grote ogen opgezet . Hij die meende dat de generaal de staak rechthield en nu het tegenovergestelde mocht vernemen . Zijn tocht was vergeefs geweest maar hij heeft het toch klaar gekregen om , langs een andere weg , vader definitief vrij te krijgen , zij het dan enkele maanden later .

Alles was nu weer rond en het werk in de vismijn kon aangepakt worden .

R i c h a r d V E R B A N C K

S
 \$\$\$
 \$\$\$\$\$
 \$\$\$
 S

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

10170

§
§§§
§§§§§
§§§
§

+++++

U I T D E K I N D E R J A R E N

V A N E E N K A A I E G A S T

+++++

+
+
+
+
+
+
+
+
+
+
+

C a m i l l e G E S E L L E

+++++

U I T D E K I N D E R J A R E N

V A N E E N K A A I E G A S T

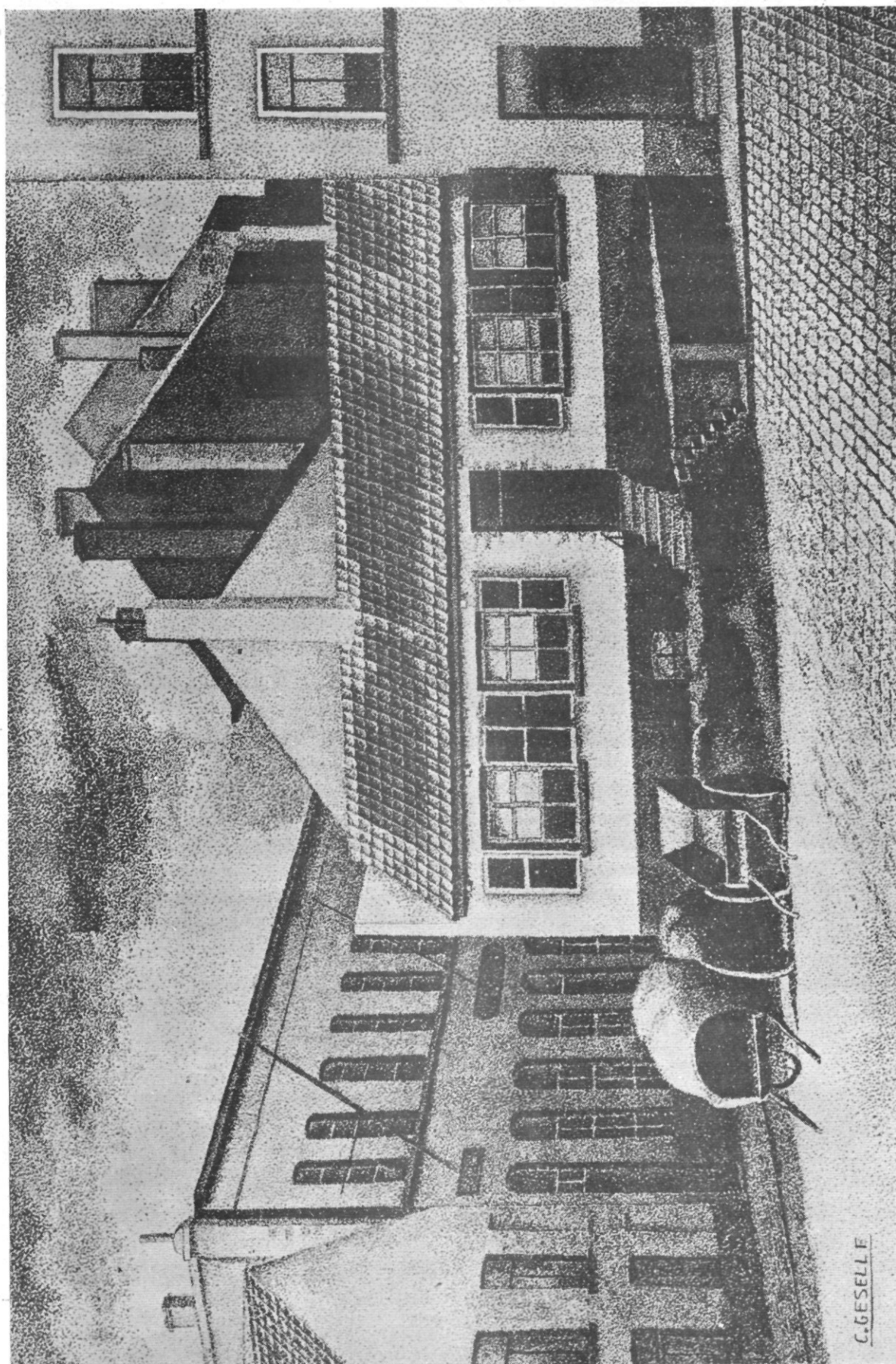
Ik woon al jaren op het Sas , maar voor wie er mocht aan twijfelen dat ik een echte kaaiegast ben, afkomstig uit het oudste stadsdeel van Oostende , wil ik even de puntjes op de i zetten .

Ik werd geboren in het Sint-Nikolaasstraatje en ben op tweejarige leeftijd meeverhuisd naar het " Preekstoeltje " dat gelegen was op de hoek van het Visserplein en de Schipperstraat . Na de eerste wereldoorlog gingen we wonen in de Nieuwstraat , nummer 25.

In het " Preekstoeltje " woonde ik amper één jaar toen de oorlog uitbrak en uit die periode kan ik maar weinig over het gebouwtje vertellen. Maar na de wapenstilstand heb ik meer kennis gekregen over de indeling van het toen erg vervallen huisje dat enkele jaren later onder de sloophamer is bezweken .

Het was niet op een hoogte gebouwd zoals men soms zou veronderstellen want onder de woonkamers, die op het Visserplein gelijkvloers schenen te liggen , bevond zich nog een ruimte die uitgaf in de Schipperstraat en afgesloten was door een poort die met het nummer 68 bedacht was . De toegang tot de woonruimte was dus gelegen op het schuinaflopande Visserplein en wel een tweetal meter hoger dan de Schipperstraat . De kortste weg om deze te bereiken had dus eigenlijk een trap moeten zijn die rechtstreeks leidde tot de voordeur , maar indertijd moet men daar andere opvattingen over gehad hebben . Over de ganse breedte van de gevel werd een bakstenen muur gebouwd tot ongeveer 2 meter hoog en even ver verwijderd van de woning . Zodoende werd een bak gevormd die gevuld geworden is met aarde . Voor het kleine huisje lag er in de oude tijd een mooi stukje groen .

Daarmede was het probleem van de toegang tot de woonvertrekken nog niet opgelost . Evenwijdig met het huis werd in de muur een trap aangebracht zodat men eerst het verhoog diende te betreden alvorens de ingang van de woonst te bereiken . Het gebouwtje zelf stond in rij met de andere woonhuizen, hogerop , maar het verhoog nam de gehele stoep in beslag . Ik heb me soms afgevraagd of het " Preekstoeltje " niet even goed zijn naam te danken had aan de wijze waarop men de hoogte diende te bereiken als aan het terras zelf .

C. GESELL F

Het was niet alleen het vervallen " Preekstoeltje " dat ons dagelijks speelterrein was want er was ook het " Kleine Strange ", maar onze voorkeur ging begrijpelijk naar de kaaie met haar vele garnaalboten waarmede we erg vertrouwd waren . Soms mochten we mee naar het midden (ankerplaats in het midden van de vissersdok want toendertijd waren langs de kaaimuur geen aanlegplaatsen genoeg) . Ook kregen we soms de gelegenheid mee te varen naar de kuisbank die " overkanten " lag , tegenaan de Vuurtorenwijk .

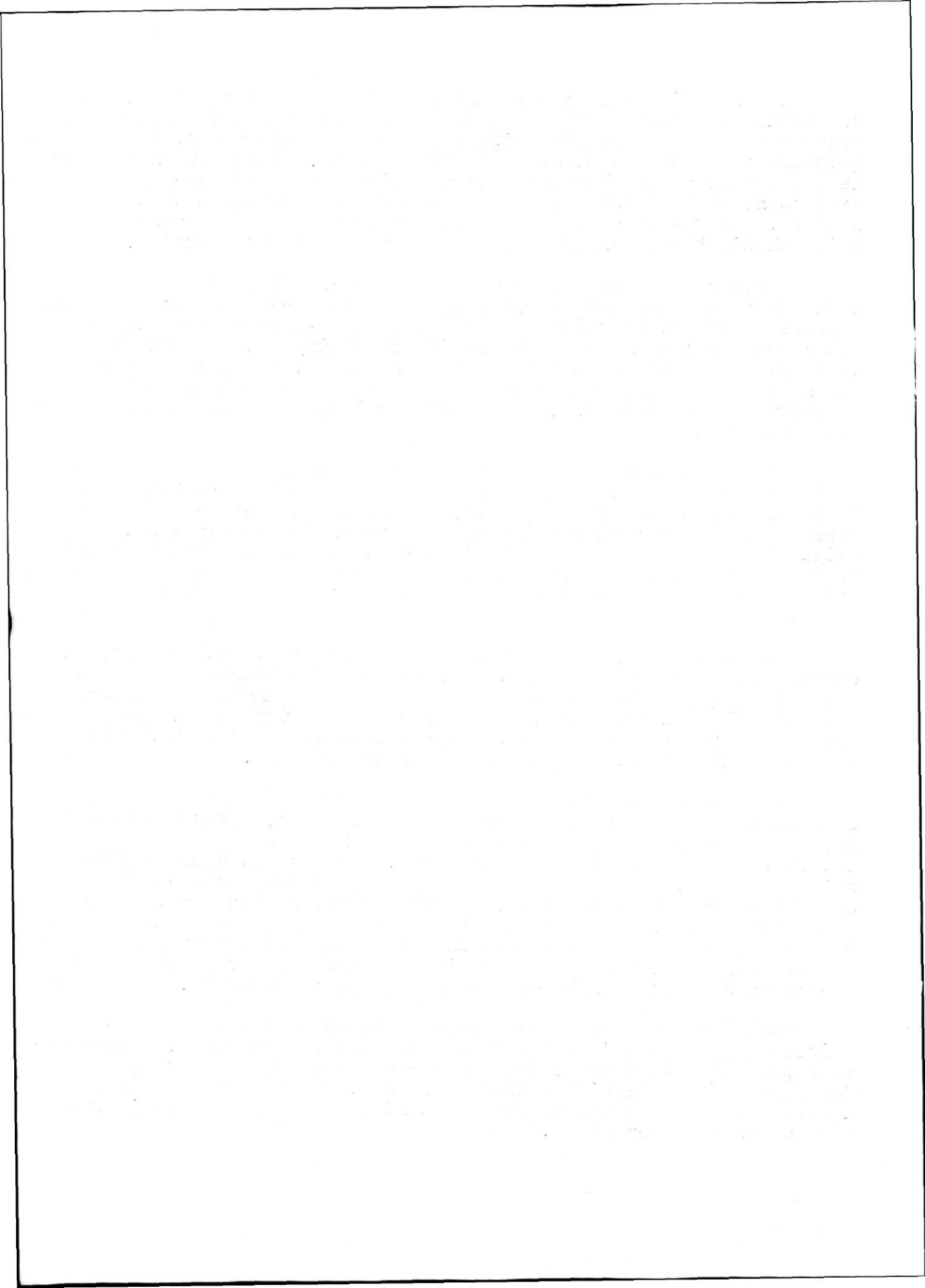
Gedurende de zomer , en wanneer er geen school was , kregen we wel eens de gelegenheid een nacht mee te varen op garnaalvangst . Wanneer de weersomstandigheden twijfelachtig waren stonden we soms een halve nacht rond te dreutelen in afwachting , om ten slotte toch onverrichterzake naar huis af te druipen . Een vaste afspraak maken om uit te varen was niet mogelijk want geen enkele boot beschikte over een motor . De kustvisserij was nog aangewezen op zeil en wind .

In de laatavond stonden hier en daar enkele vissers groeps- gewijs nauwlettend te turen naar hemel en zee om dan te beslissen of de elementen hun gunstig gezind waren . Was dit het geval , dan werd de vissersmaat verwittigd dat het ogenblik gekomen was . Het enige geluid dat toen de nachtelijke rust stoorde was het klepperende geluid van de vissersklompen op de straatstenen met tussendoor wel eens het gefluit van een stoomtreiler die de haven aan- deed .

De kleine garnaalboten waar ik het over heb, open scheepjes, waren bemand met twee zielen . Maar dit woord gebruikte men meest als het schip vermist was en men het over de bemanning had . Dan zei men : " Er waren X zielen aan boord en één jongen " . Die jongen had dus nog geen ziel . Men bedoelde echter dat er X volwassenen aan boord waren en een aankomende jongen .

In mijn verbeelding zie ik die mensen nog in doodsangst worstelen tegen de storm terwijl aan wal moeders, vrouwen , verloofden en kinderen met benepen hart verlangen naar de behouden thuiskomst van de geliefde kostwinner . Onverwachte stormen zijn zeldzaam maar des te geweldig . Maar onze vissers hadden ook af te rekenen met windstilte . Al wrikken met de lange roeispaan bereikten ze moeizaam de haveningang, maar eens zo ver konden ze rekenen op de spontane hulp van onze bengels . Deze beschouwden het als een vermaak een door de visser toegeworpen touw op te vangen en de boot in wolga-pas naar de kaaie te trekken .

Onze hulp werd eveneens gewaardeerd gedurende het sprout- seizoen om de jonge " schèèn " of dikkoppen van tussen de sprout te rapen bij het lossen . Deze minderwaardige, magere visjes werden door de sproutfabrieken niet aanvaard . De garnaalvisserij was niet zó lonend maar daartegenover stond dat de sproutvisserij soms een hoogvlieger kon zijn .

En toch werd er weinig opzij gelegd voor minder gunstige tijden . Men zegt soms : " men kan maar zaaien naar de zak " , en dat was goed van toepassing op de wijze waarop onze vissersgezinnen leefden . In slechts tijden werd er maar bescheiden gestrooid maar op betere dagen werd er gezaaid met volle handgrepen . Jammer genoeg werd het geld dan meestal niet nuttig besteed . Enfin ...

In mijn kinderjaren ging het getal zeilsloepen fel achteruit en steeds lagen er op de sloophamer te wachten . De visserij met stoomboten en de kleinere drifters daarentegen was in volle opgang . We kenden alle " visbakken " aan de kleuren en kentekens op de schouw zoals we de zeilsloepen herkenden aan hun masttop . De grote boten kregen in die tijd ook de een na de andere beschikking over draadloze telegrafie , die wij " Marconi " noemden .

De visbakken hadden een twaalfkoppige bemanning die onderverdeeld was in dek- en machinepersoneel :

Dek : kapitein, stuurman , bootsman , eerste matroos, tweede matroos , lichtmatroos , kok en jongen .

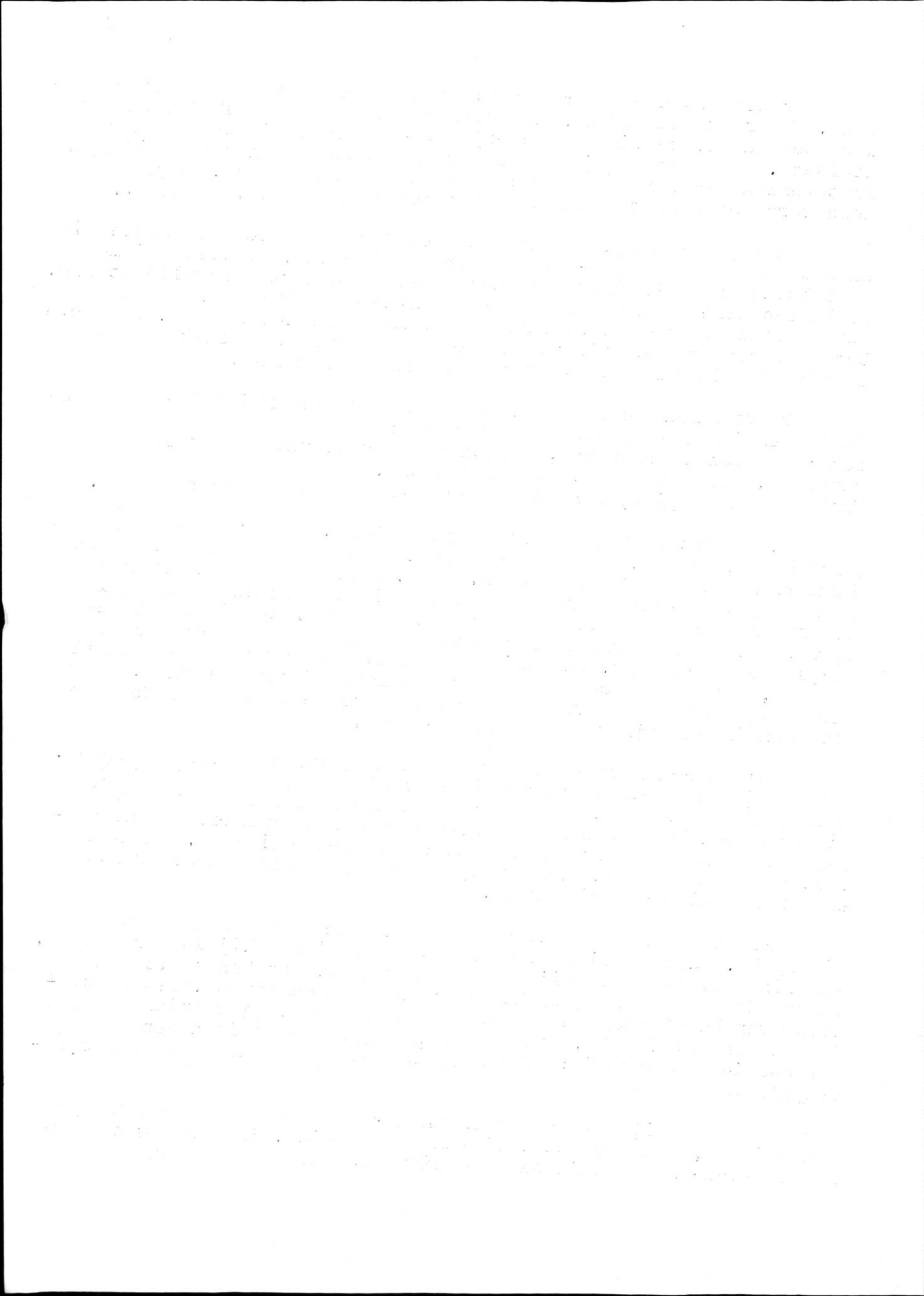
Machine : machinist, eerste stoker , tweede stoker en trimmer .

De matrozen kregen maandelijks 350 fr. als vaste vergoeding . Daarbij kwam nog 0.35 % van de opbrengst van de vangst zodat hun inkomen tussen de 700 en 800 fr. lag . Moeder de vrouw kon het bedrag op het kantoor van de rederij afhalen gezien de man weinig aan wal was en soms een hele tijd na de vervalldag uit zee terug kwam . Maar aan de visser werd ook gedacht : na verkoop van de vangst werd hem 2 fr. per duizend van de opbrengst uitbetaald als zakgeld, dat met de oude naam " kordeelgeld " bedacht was . Er was natuurlijk ook de deelvis zoals nu en deze werd verdeeld door de bootsman in bijzijn van alle opvarenden .

Het openbaar verkopen van de deelvis was nog niet in zwang . Het zootje werd netjes naar huis gebracht en nadat moeder haar keus had gemaakt werd het overige verdeeld in een aantal porties die door de kinderen werden rondgedragen naar vrienden en kennissen die meestal bestonden uit andere vissersfamilies . Men had zodoende de zekerheid dat men op wederdienst kon rekenen wanneer een andere visser thuis kwam .

Moest een stoomtreiler gekuist of hersteld worden dan " lag hij op " . Vaarde hij niet meer uit , dan " lag hij in den hoek " . In beide gevallen lag hij dan in het verbindingskanaal tussen de eerste dok en de brug ter hoogte van het slachthuis . Aan de uitloper van het kanaal en de eerste dok stond de ijsfabriek van de " Froid Industriel " . Daarachter lagen de werkhuizen van de " Pêcheries du Nord " ; en terplaatse waren ook de briketten opgestapeld .

De visserij van onze visbakken was afgestemd op het Kanaal van Bristol, de Noordzee , IJsland en Spanje . Ik heb geweten dat ze gedurende korte tijd naar de Witte Zee hebben gevaren .

Ik weet niet of de werkkledij van onze vissers veel verandering heeft ondergaan gezien ik mij nu minder in dat midden beweeg maar één ding is zeker , en wel dat de indrukwekkende zware lederen laarzen tot het verleden behoren . Ik geloof zelfs niet dat er nog laarzenmakers bestaan , en een gewone schoenlapper zou zeker niet moeten proberen een paar laarzen te herstellen . Men prente zich goed in het hoofd dat zeelaarzen geen enkele nagel bevatten en dat de zool aan de binnenzool was vastgehecht met kleine houten tapjes om de waterdichtheid te verzekeren .

Wat er wel bij onze vissers veranderd is, is hun uitgaanskledij. Wanneer een visser vroeger aan wal was had hij gewoon een blauwe vriezebroek aan met een propere jumper of een blauwe vissersbaai , en aan de voeten een paar klompen . Maar als hij er op uitging was hij getooid met een blauw kostuum , pettemuts en een paar verlakte schoenen . Om de hals had hij een zijden sjerp terwijl een gouden ring en dito horlogeketting niet mochten ontbreken. Zijn wederhelft liet zich geenszins de loef afsteken door de man. niettegenstaande haar nederige kledij, want zij trachtte hem te overtroeven met als blikvangers haar gouden oorlokken , halsketting en borstspeld .

Soms vonden die sieraden in slechtere tijden hun weg naar de woeker (pandjeshuis of Berg van Barmhartigheid , in de Londenstraat) , om dan later weer ingelost te worden . Ge moet niet denken dat ik tracht venijnig te doen . In die tijd was dat een heel gewone zaak en er werd geen geheim van gemaakt , eens dat het zo ver stond . Wie nog iets in pand te geven had behoorde niet tot de minstbedeelden die heel blut waren , en dat stemde tot een zekere fierheid .

Bij die minderbedeelden was het levenspatroon heel anders. Soms bezaten ze wel ergens een gouden dingetje maar meestal hadden ze alleen het uitgaanskostuum van de man die ze naar de woeker konden brengen terwijl deze in zee was . De vrouw moest zich dan in allerlei bochten wringen tegen de tijd dat de echtgenoot terugkwam opdat deze haar " zonde " niet zou merken .

Die mensen woonden in grote huizen in het visserskwartier waar tien tot elf gezinnen in één enkel gebouw hokten . Dit was niet uitzonderlijk want de meeste huizen waren op die manier bevolkt . Men woonde zowel in de kelder als op zolder en in vele gevallen was er nog een achterhuis dat ook bewoond werd . Daarbij was de levensruimte waarover een gezin beschikte beperkt tot twee, en in zeer bijzondere gevallen tot drie plaatsen . Deze huizen beschikten niet over een waterleiding en het regenwater was het enige dat drinkbaar was in de gehele omgeving . Men diende dus zuinig om te springen met de rantsoenen die toegewezen werden door de voorpachter . Deze stelde een bepaald uur vast om de voorraad water - twee emmers per gezin - te komen halen , en nadien werd de regenput afgesloten .

Voor alle verdere watervoorziening diende men zich naar het pompje te wenden dat gelegen was in de Schipperstraat , maar het-geen daar uit stroomde was ondrinkbaar gezien Oostende nog niet voorzien was van Bocqwater . Dit water was dus in hoofdzaak dienstig voor het onderhoud van de woning en de was .

De woonvertrekken waren meestal witgekalkt . Dit was geenszins verplicht maar het was waarschijnlijk een overblijfsel van een oude wet die voorzag dat alle woonvertrekken dienden witgekalkt te worden als maatregel tegen de besmettelijke ziekten die toen heersten, om niet te spreken over de wandluizen, kakkerlakken en vlooiën . In mijn tijd ging dit nog door omdat het zeker voordeliger uitviel .

De meubelering bestond gewoonlijk uit : een hoogstikche , een spinde , een zevenschover , tafel en stoelen , een bed en een kleerkast die ergens van een openbare verkoping kwam . Een opslagplaats was er niet en de voorraad kolen diende men per emmer aan de kolenhandelaar te kopen . Deze kolenleurder kwam iedere dag in de straat voorbij en meldde zich aan met de roep : " Kolen - charbons ! " . Zelfs de overlopen werden meestal als opslagplaats gebruikt . Per huis was één enkele W.C. en men kon zich gelukkig achten op het gemak te zitten zonder dat er voor de deur een paar andere kandidaten stonden die hun aanmoedigingen voor een vlugge afwerking niet spaarden .

De mensen uit het visserskwartier voelden zich bij dat alles niet ongelukkig want beter tijden hadden ze nooit gekend . Integendeel . Hun ouders hadden er nog slechter voorgestaan . Ik ga nu niet beweren dat ALLE mensen rond de kaai in de zelfde toestand verkeerden . Er waren er zeker ook die onder de goede burgerij konden gerekend worden , maar de minbedeelden wier toestand ik hierboven beschreef en die het gros uitmaakte van ons volkje legden zich bij deze toestand neer en het zou zeker nooit bij hen opgekomen zijn zich afgunstig op te stellen ten opzichte van de beter bevoordeelden .

Ze aten ook heel gewone kost , bijna dagelijks vis , en iets buitensporigs op dit gebied kenden ze niet . Ik wil hierbij het geval aanhalen van Berten Witseule die zoals wij naar Engeland gevlucht was . Gedurende de eerste maanden van de oorlog werden de vluchtelingen aldaar nog verwend . Met Kerstdag kreeg Berten, zoals vele anderen , een kerstkalkoen ten geschenke . Berten bekeek het beest met een scheef oog , bekeek toen zijn vrouw die hulpeloos de schouders ophaalde . Ze wisten geen van beiden wat ze er moesten mee aanvangen en ten einde raad hebben ze maar een put gegraven en de kalkoen daarin gestopt . Ik denk dat ze later wel beter zullen geweten hebben , maar toen kregen ze geen kalkoenen meer aan huis gebracht .

Maar nu moet niemand denken dat ze zich minderwaardig voelden en ze klaar stonden om een knieval te doen . Dat had onze burgerij best begrepen en ze behandelde de gewone man als zijns gelijke . Zelfs de wetsdienaars voelden dit aan en onze wijkagent had zeker geen moeilijkheden met deze eenvoudige mensen . In de tijd waarover ik vertel bestond er nog een sluitingsuur te Oostende en wanneer het voorkwam dat enkele vissers te lang bleven plakken in een of andere herberg dan stapte de agent gemoedelijk binnen en zei kalm-pjes : " Elk een goeie dag ! Zeg jongens , 't is tien uur . Drink maar op je gemak je pinte uit en ga maar naar huis . " Waarop hij als antwoord kreeg : " Gauw Charel , drink maar een mee . Tegen ton is den onze ook uit . " - Wat dan ook gebeurde , en samen stapten ze buiten om te scheiden als beste vrienden .

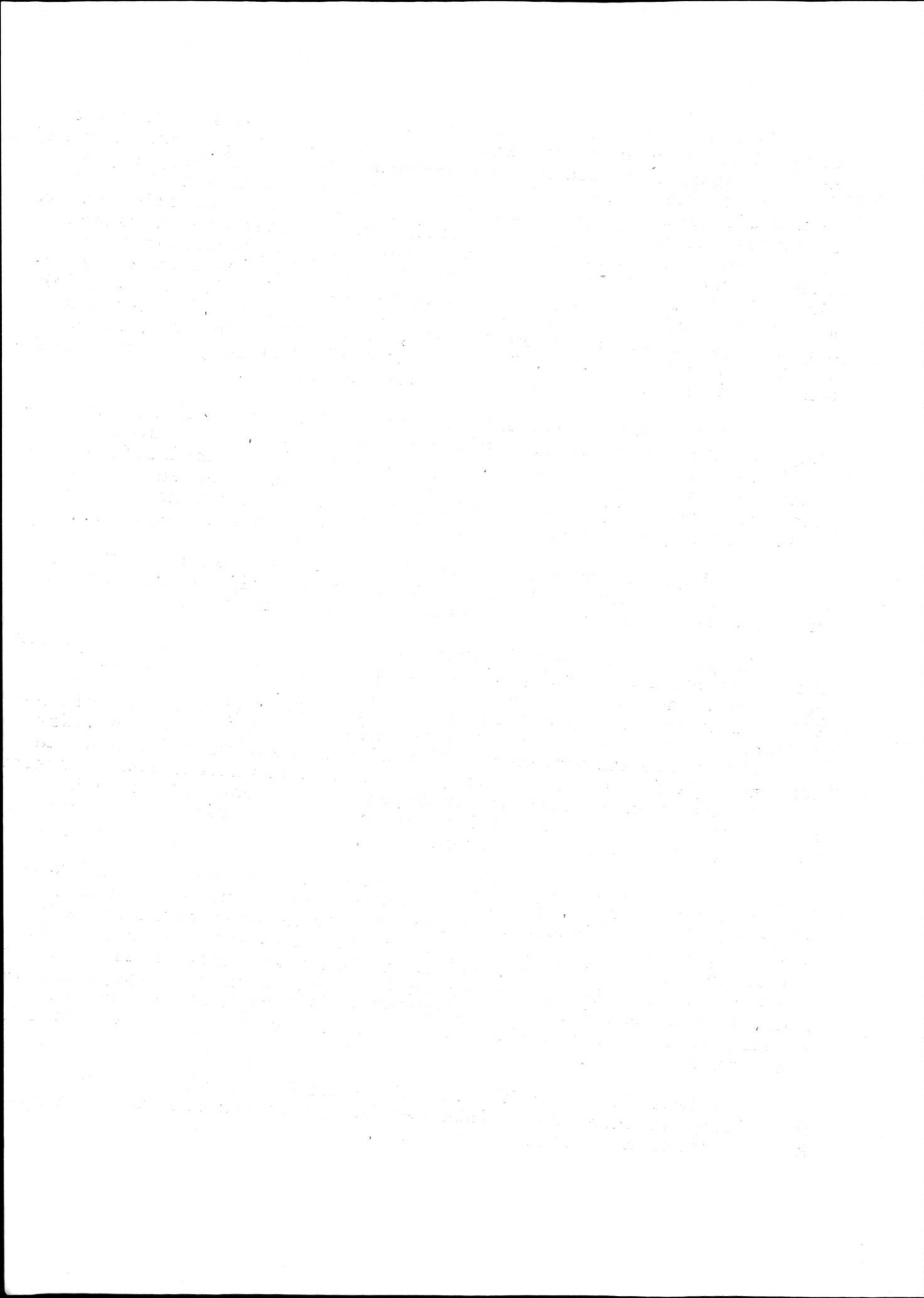
Eens was onze wijkagent vervangen door een onbekende nieuweling die zijn superioriteit wilde laten gelden . Maar die is van een kale reis terug gekomen . Eerst kreeg hij de partikuliere uitgebreide woordenschat van de kaai naar het hoofd geslingerd en vervolgens trok hij zich strategisch terug toen hem de vraag werd gesteld of hij kon zwemmen . En de kaailag daar rechtover...

Een bepaald voorval is mij steeds bijgebleven : Het was in de tijd dat een mens zonder komplementen uit zijn woning kon gezet worden . Dit gebeurde in de Nieuwstraat waar ik woonde .

De persoon die met de opdracht belast was was niemand minder dan de deurwaarder Louf , die reeds berucht was voor dergelijke gevallen . Anders een brave vent , die Louf , maar wat wil je ? Zij naam werkte als een rode lap op een stier bij het volk uit het gebuurte en ze zouden het hem zeker niet gemakkelijk maken . Wat er gebeuren zou wist niemand , met uitzondering van diegenen die een pannetje in elkaar hadden gestoken . Deurwaarder Louf verwachtte zich aan geen onthaal met erebogen en had voor alle zekerheid, naast twee werklieden die belast waren met het buitenzetten van de meubels , twee gendarmen meegebracht .

De persoon die op straat zou gezet worden woonde in de kelders van het gebouw . Nog vóór de deurwaarder aangekomen was , waren reeds twee vissers naar binnen getrokken en bevonden zich beneden , terwijl twee van hun spitsbroeders zich buiten voor de keldervensters ophielden . Bij de aankomst van Louf en zijn gevolg waren reeds een vijftigtal mensen ter plaatse om de afloop te volgen . Ik moet erbij zeggen dat de voorste rangen bestonden uit vissers op hun gekende klompen en hun sombere gezichten voorspelden zeker niets goeds .

De twee gendarmen hebben bij de deur post gevat zodat de werklieden ongehinderd de inboedel konden buiten brengen . En nu kwam de pantomine volledig op gang .

De huisraad werd daadwerkelijk naar buiten gebracht en op de stoep gezet , het keldervenster ging open , de twee samenzweerders die buiten stonden namen de meubels op en staken ze weer naar binnen , waar de twee andere mannen klaar stonden om ze weer op hun plaats te zetten .

De twee die buiten stonden kregen op de duur zo veel lef dat ze tot de werklieden zegden : " Kom hier , broere , je moe zo verre niet lopen ." en de buitengebrachte huisraad uit hun handen overnamen om ze prompt te laten verdwijnen in de kelder .

U zal zich zeker afvragen wat die gendarmen daar eigenlijk kwamen doen en niet tussenkamen ? Ik denk , had u die treiterig-dreigende gezichten van de omstaande vissers moeten zien , u het met mij eens zoudt zijn dat die gendarmen een pluimpje verdienden voor de moed die ze opbrachten daar te blijven staan in plaats van de plaat te poetsen .

Denk nu ook niet dat al die huurders in ons kwartier zulke engeltjes waren . Het is een feit dat er velen uit hun woonst werden gezet , maar hun aantal werd ruim overtroffen door dezen die 's nachts stiekum zelf hun boeltje buitenhaalden , op een stootkar laadden en er vanonder trokken terwijl de huisbaas mocht fluiten om zijn centen .

°
° °

Nu zal ik wat meer vertellen over de handelszaken in de Nieuwstraat , waarin ik woonde . Op de hoek van de Visserskaai hadden we Neyt , café en garnaalgroothandel . Daarnaast hadden we de winkel van Angèle Denys en Pito Quick . Vervolgens de kruidenierszaak en kolenhandel van Ursione Jamain . Dan in volgorde : de schilder Verbeke , de kruidenierswinkel van Mèène Vanacker , de kolenhandel Ed. Geselle , een kapperszaak en beneden de lange zijgevel van de koffiehandel van Raymond Boeydens , wiens huis hoek vormde met de Schipperstraat .

Op de volgende hoek , in de richting van de Groentenmarkt , vonden we de winkel van Lèèze en wat verder de eetwareenzaak van Anna Bousse . De eerstvolgende zaak was de beenhouwerij van Remi Buyse en op de hoek van de Sint-Franciscusstraat bevond zich de grote tapijt- en draperiewinkel van Aimé Borrey .

De volgende hoek was café " 't Patijntje " en verder hadden we de linnenzaak van Fikke Vroome . De man heette Charles Boens en ze vormden het ouderpaar van de letterkundige Daan Boens . De laatste hoek werd gevormd door het café-restaurant " 't Paraplutje " bij Van Massenhove .

Aan de overzijde van de Nieuwstraat hadden we op dat punt , tussen de Kapucienenstraat en de Franciscusstraat de nu verdwenen Vleesmarkt . Dit was een merkwaardige inrichting die er uitzag als volgt :

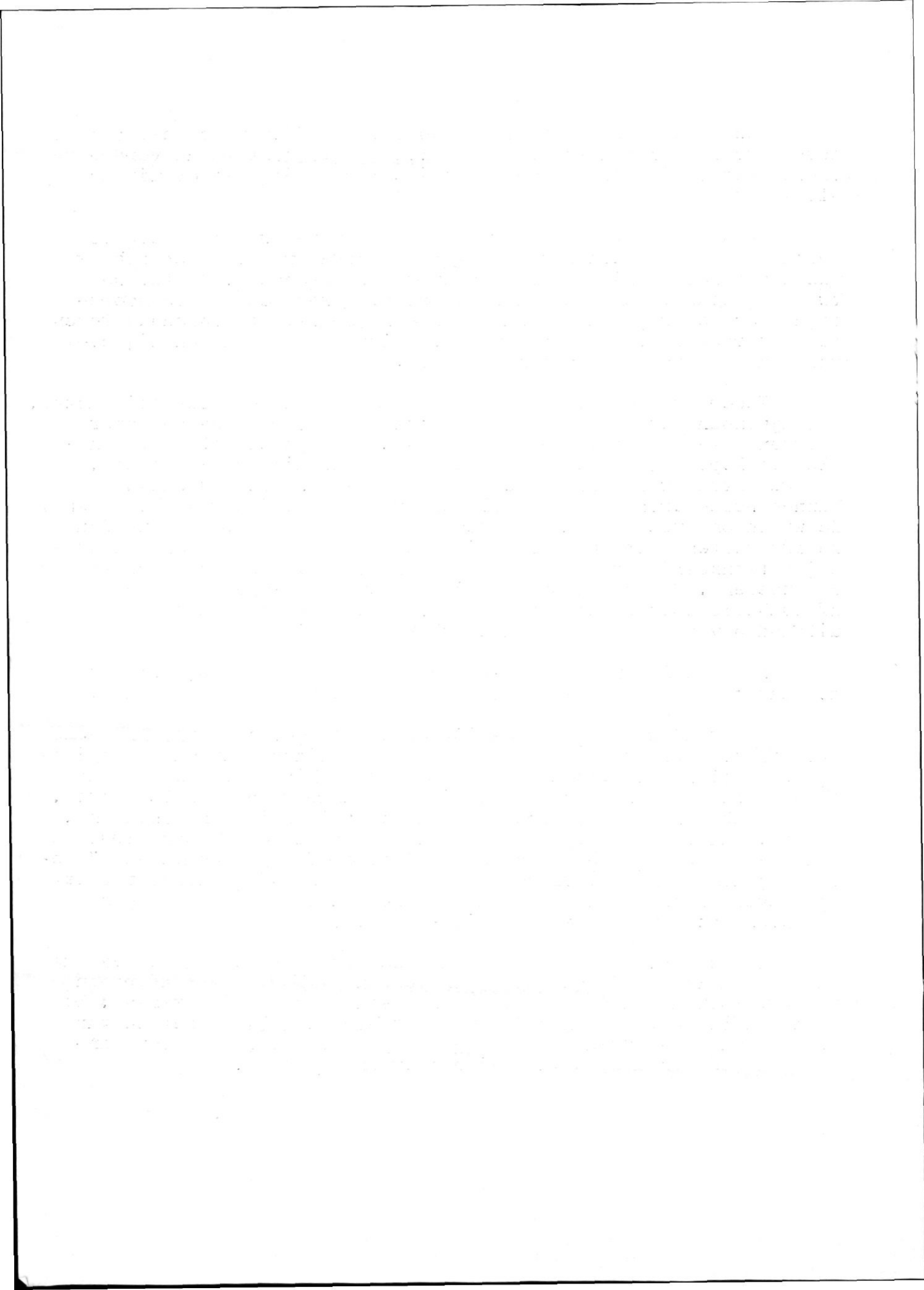
Evenwijdig met de Nieuwstraat hadden we twee langgerekte gebouwen die gescheiden waren door een straatweg . Ieder gebouw was langs beide zijden verdeeld in verkoopstanden . Achter het tweede gebouw lag nog een zelfde doorgangsweg met aan de noordzijde nog één rij winkelruimten in een gebouw dat aanleunde tegen de achtergevels van de huizen in de Cirkelstraat en een zijgevel van een huis in de Capucienenstraat .

Iedere verkoopruimte had een breedte van ongeveer drie meter. De zijwanden waren bezet met ceramiektegels . De vleesverkopers werkten tamelijk gegroepeerd : een groep zwijneslachters , rundvleesverkopers , verkopers van kippen en konijnespecialisten . De twee straatwegen waren voor het verkeer gesloten zodat we ze kunnen beschouwen als de voorlopers van de huidige winkelstraten . Ze waren ongeveer zes meter breed . Buiten de marktdagen werden ze afgesloten door twee grote ijzeren hekpoorten die langs weerszij geflankeerd waren door kleine poortjes die toegang gaven tot de stoepen . De kopers waren vóór de verkoopruimte tegen regen afgeschermd door platte afdaken . De gebouwen zelf waren op de uiteinden versierd met elegante klokketorentjes .

De afgesloten straten werden gebruikt om wagens, volgeladen met marktkramen , veilig te stellen tot de volgende marktdag .

Nu staan we op de Oude-Mijnplaats of Goedmarkt van Oostende die aan de straatzijde strekt tot aan de blinde muur waar eertijds een waterplaats te vinden was . Vanaf de Schipperstraat tot aan de Visserskaai waren er toendertijd nog maar weinig handelszaken. Op de hoek van de Schipperstraat was er tijdelijk een behanger , Bracx . Dan volgden enkele gesloten huizen om vervolgens eerst te belanden aan de herberg van Julien Dedrie of " de Schamateur " zoals wij hem noemden . Viskoper Frans Cloet woonde daarnaast . Het was tevens herberg en verder hadden we dan weer een herberg en garnalenhandel van Medard Lingier- Burke .

Na gehoord te hebben hoe laag de levensstandaard was van de kleine man in het Visserskwartier zult u zich wellicht afvragen hoe het komt dat aldaar zoveel handelszaken gevestigd waren . Nu moet u weten dat deze handelaars niet hoofdzakelijk leefden van de afzet aan de omringende gemeenschap maar dat ze ook leveranciers waren van hotels en spijshuizen in de stad .

OSTENDE. — Le Marché Couvert

ND. Phot.

Ik heb u reeds verteld dat de gewone mens niet gebukt liep onder een minderwaardigheidsgevoel , maar nu moet ik er aan toevoegen dat de welstellende zakenlui omgingen met hun minderbegoede geburen als met hun gelijke en dat het hun niet onbekend was dat dezen zeer op hun eer en fatsoen gesteld waren . In hun armoe waren ze erg mededeelzaam tegenover hun lotgenoten en zelfs dan vermeden ze de indruk te verwekken dat ze iemand hulp verleenden.

Ook onze winkeliers speelden soms dat spelletje mee . Omdat ze erg nauw toekeken op de goede faam van hun zaak zouden ze zeker geen produkten verkocht hebben die er niet te fris meer uitzagen. Ze waren goed geplaatst om te weten waar er armoe heerste in de buurt , en liever dan het voedsel te laten verrotten en weg te werpen werd het nog tijdig aan minderbedeelden overgemaakt , zelfs grote hoeveelheden aan een enkele mens want ze wisten dat het overvloedige wel zijn weg zou vinden .

De winkelier pakte die zaak dan ook heel diplomatisch aan en zegde zo terloops : " Zeg, Marie, 'k zou iets willen vragen . Met die dagen heb ik meer opgedaan voor mijn hotels dan nodig was en als ik dat laat liggen zou het kunnen slecht worden . 'k Zou hartzeer krijgen moest ik dat schoon eten moeten wegsnijten . Doe mij een plezier en neem het mee , dat het van onder mijn ogen is." - Waarop Marie antwoordde : " Bah, waarom niet ? Als ik u daarmee een plezier kan doen is het graag gedaan . "

Marie was natuurlijk erg tevreden met haar buit maar ze zei toch geen duizend keer " merci " want ze was er van overtuigd dat ze zich verdienstelijk had gemaakt tegenover de winkelier . Ze had natuurlijk te veel voor zichzelf en de marchandies moest snel verbruikt worden . Dus zocht ze onmiddellijk een andere huisvrouw op, geladen met een volle kabas , en daar ging het als volgt : " Kijk Sprance , ik heb daar een poosje gekregen maar 't is te veel voor ons . We hadden er nog wat staan en we zouden het niet kunnen goed eten . Een mens kan dat toch niet laten slecht worden , is 't nie waar ? "

Sprance gaf geen krimp en antwoordde op de meest natuurlijke toon : " Wel, dat is juist gepast . 'k Ging toch binnen vijf minuten naar de winkel . Ik zal het wel kunnen gebruiken want we moeten niet leuren met 't eten de dag van vandaag ."

En zo zijn ze allemaal bereidwillig geweest ten opzichte van elkaar , maar dan in omgekeerde zin .

We leefden zeker te midden van een gevoelige , maar opvliegende bevolking en de buitenstaander diende goed op te passen om niemand te kwetsen want dan waren de gevolgen niet te overzien.

Zo gebeurde het in 1926 dat onze munt werd gestabilizeerd.
 In de vreemde werd in Belga's gekwoteerd :
 100 gulden = 288 Belga's - 100 Reichsmark = 170 Belga's
 100 Franse fr. = 28 Belga's - 1 pond-sterling = 38.80 Belga's
 Onze munt stond zeer laag .

Een Engelse kruiser liep Oostende binnen en de matrozen van het schip lieten het hier niet aan hun hart komen . Onder invloed van de drank werden ze overmoedig en ze zouden eens de spot drijven met onze arme frankskens . In een café langs de Vindictivekaai stak een der matrozen zijn sigaret aan met een briefje van twintig fr. en dit voor de ogen van enkele vissers en vislossers . Slecht bekwam het hem en er volgde een gevecht in regel . Engelse neuzen en kinnebakken liepen pardoos tegen Oostendse vuisten en de gevolgen lieten zich voelen . De Engelse kruiser kon niet op de voorziene tijd uitvaren omdat een deel van de bemanning in het hospitaal lag ...

Denk nu niet dat onze mensen dienden geschuwd te worden . Niets is minder waar . Hoe dikwijls zeggen we zelf niet : " Die verdient een goed pak slaag " , maar onze opvoeding weerhoudt ons van gewelddaden . De visser is openhartig en drukt zijn gevoelens minder uit in woorden dan wel in daden . Ze hadden zelf een tedere verering voor de Grijze Zusters uit de Cirkelstraat , waarvan het klooster gelegen was naast de Capucienenkerk .

Dit had wel zijn reden want die kloosterlingen zetten zich volledig in om veel menselijk leed van ons volk te verzachten . Hun verrichtingen bestonden niet alleen uit huisbezoek . Op elk uur kon men zich naar het klooster begeven om er kwetsuren, zweren en andere onaangenaamheden te laten verzorgen . Tanden kon men er ook laten trekken , maar dit gebeurde dan door dokter Mercier , ZONDER verdoving .

Al dit menslievend werk gebeurde kosteloos en men was steeds welkom . Waarschijnlijk vindt u dit niet zo bijzonder , maar kan u zich voorstellen dat dergelijke gemeenschap zó eigen is aan een volk dat kleine jongens en meisjes , zonder hun ouders vooraf te verwittigen , die nonnetjes gingen raadplegen om zich te laten verzorgen , en dat zusterkens en kinderen dit als de gewoonste zaak van de wereld beschouwden ? Ik ben akkoord dat we nu betere tijden doormaken , maar ik weet zeker dat iets wat veel dieper in de mens lag , verloren is gegaan ...

Laten we even een kleine wandeling maken op een marktdag . Op de Oude Mijnpplaats was de goedmarkt , zoals ik reeds zegde , maar benevens ellegoed, linten en knopen werden aldaar allerlei snuisterijen aan de man gebracht . Er was daar een vijfhoekige stand met wijde , lage bakken zaagmeel waarin allerlei klatergoud was uitgespreid . De mensen konden daarin uitzoeken wat hen bekoorde en tegen een heel lage prijs in hun bezit krijgen . De stand is spreekwoordelijk geworden , maar dan op een venijnige of plaaggeestige manier . Wanneer een persoon een mooie ring , borstspeld of halsketting droeg , had men de gewoonte te zeggen : " 't Is zeker ê 't wadde uut 't zagemul ." - Het was niet altijd kwaad bedoeld , maar men kon het aanvaarden zoals men het wilde .

Op de Groentenmarkt had men naast het voornoemde " Paraplutje " , dat druk bezocht werd door de boeren uit het ronde , de fotograaf De Soutter . Dan volgde een grote open ruimte die door een muur en een brede schuifpoort was afgezet . Deze plaats liep door tot in de Franciscusstraat en was aldaar voorzien van een zelfde afsluiting . Daarbinnen hield men hoofdzakelijk markt voor potten en pannen . Het volgende gebouw was een kruidenierszaak en dan hadden we de " Valentino " . De naam van deze danszaal zal wel afgeleid zijn van deze van Rudolf Valentino die toen een door de vrouwen verafgoodde filmvedette was .

Hiernaast hadden wij de bakkerij van De Bouvere , gespecialiseerd in het bakken van paardebroom . De Groentenmarkt vormde een goede bron van inkomsten voor deze bakker daar iedere groentenboer in die tijd nog zelf met paard en kar zijn waren naar de markt bracht . Op de hoek van de Dwarsstraat hadden we nog de herberg van Loontiens .

Keren we hier terug naar de Nieuwstraat om vandaar in de richting van de Grote Markt te trekken . Op de hoek van de Capucienstraat was de beenhouwerij van Lanoye met daarnaast de confectioneerszaak " De Katte " . Dan volgde de meubelwinkel van Poupaert, de stove-winkel van Lescrauwaet en de charcuterie Dieryckx (Fournisseur de la Cour) . Vervolgens kregen we de tabakwinkel van de gezusters Janssens , bekend voor hun sigaretten " Pom - Pom " waarover de jongens zongen : " Rookt de sigaretten Pom-Pom , - E kartje vor ê hèle wagon ! "

Naast de gezusters Janssens was een snoepwinkel van de familie Decoo en op de hoek van de Grote Markt was de grote ijzerwinkel van Royon .

We nemen nu de overzijde van de straat en herbeginnen bij de Groentenmarkt . Eerst wil ik nog melden dat op deze markt , richting Kaaistraat slechts één renderende zaak was en wel " De Gouden Klok " , die bekend was voor haar plechtige-communiekleren . Daarnaast was nog de " Criée " waar fruit en groenten per opbod verkocht werden in het groot en half-groot .

We vertrekken dus op de hoek van de Breidelstraat , door de Oostendenaars " tussen de twee markten " genoemd . Hier was de beenhouwerij van Everaert , met hiernaast de kruidenierszaak van Farasyn - Callemeyn die we gewoonlijk " Callemings " noemden . Verder hadden we een breigoederenzaak die ook naar een van de twee vorige namen luisterde . Nu volgde nog een beenhouwerij , en op de hoek met de Kerkstraat was een kleine herberg gelegen .

Zo zijn we beland op de Grote Markt waar allerlei gebeurtenissen plaats vonden en op marktdagen zich verschillende toneeltjes afspeelden , wat nu ook nog het geval is . Wie wel verdwenen zijn , dat zijn de verschillende liedjeszangers . Deze mensen wisten ieder mee te slepen om in koor te zingen . Daartoe verkochten zij blaadjes met de tekst en gaven vervolgens zangles . Achteraf konden de klanten dan zelf thuis zingen dat het kletterde .

Na de eerste wereldoorlog kwamen in de tekst nog de laatste gruwelijke moorden aan bod maar ook de heldendaden van de frontsoldaten werden niet vergeten . Tussen haakjes gezegd : Er waren gedurende de oorlog 14-18 enkele bengels die hier een hond uitstuurden met een bordje aan de staart vastgebonden waarop geschreven stond : " Waar gaat gij , lelijke hond ? " Het antwoord was : " Naar het front - Met de keizer aan mijn kont ! "

Maar van de liederen die op de markt gezongen werden ging de voorkeur naar de tranerige gevallen : van een onschuldig wicht dat er bedrogen uitkwam en zich liever van het leven beroofde dan de schande te moeten dragen . Het was soms zo erg dat de zakdoeken boven kwamen en wie er geen had wreef maar met de hand effenaf de tranen uit de ogen . Het was **werkelijk** niet om mee te lachen want bloed en tranen vloeiden letterlijk uit de tekst . De liederen vonden dan verder hun weg in een of ander gezelschap , meestal in een herberg waar men zijn verdriet met een groot pot vatbier kon wegspoelen .

°
° °

De bewoners van het Visserskwartier hielden er aan hun heiligen te vieren maar Sinterklaas zal wel blij geweest zijn dat zijn naamdag tijdens het sprotseizoen viel . Zoals ik heb gezegd werd alsdan een goede stuiver verdiend en keek men niet zo nauw op de uitgaven .

Reeds enkele weken voor de grote dag aanbrak kon men na de schooluren bijna geen moeders of kinderen thuis vinden maar men kon ze wel tegen het lijf lopen indien men in de Kapellestraat of op de Grote Markt wandelde . Hun tocht ging regelmatig naar Callemings tussen de twee markten of Sevenants in de Kaaistraat die gekend waren om hun suikergoed . Verder trokken ze naar de Bazar op de Grote Markt die gelegen was op de plaats waar later

[The page contains extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side. The text is organized into several paragraphs, but the characters and words are not discernible.]

de " Kerlinga " werd opgetrokken . Vandaar ging het naar de kleine Bazar (de l'Yser) in de Kapellestraat en de grote Bazar (Parisienne) , wat verderop in de zelfde straat . Men zette de wandeling verder tot aan de speelgoedwinkel die gelegen was tegenover de Cinema Moderne om dan af te zakken naar Plovier(tjes) waar Sint-Niklaas geduldig stond te knikken naar de kinderen die voor het uitstalraam steeds maar vroegen of ze veel zouden krijgen .

Ook ik heb daar staan roepen en kreeg een bevestigend antwoord op mijn vraag . Ik heb echter moeten ondervinden dat die heilige man ofwel kort van memorie was ofwel niet zo betrouwbaar als hij mij werd afgeschilderd , want meestal waren mijn Klaasgeschenken maar erg teleurstellend . Ik kreeg nooit datgene wat ik gevraagd had , en ook veel minder .

Het heeft lang geduurd eer ze die vent Hierboven door hadden maar enkele jaren geleden werd hij toch geschrapt van de lijst van de heiligen . Wel besteed ! Ik zeg altijd : Loontje komt om zijn boontje ...

Bij ons in de herbergen en kleine kruidenierszaken had men een soort gokspel uitgevonden ter gelegenheid van Sinterklaas . Een vijftal chokoladefiguren van verschillende grootte werden als prijzen uitgelooft en een genummerde lijst lag ter beschikking van de spelers . Naast een der nummers kon men zijn naam schrijven mits inleg van een bepaald bedrag . Men kon natuurlijk zoveel nummers op zijn naam nemen als men wilde indien men maar betaalde . Bleef de loting te lang uit en werd men ongeduldig dan was men genegen steeds meer nummers bij te nemen of de rest van de lijst in te vullen . Mogelijk had je ook dan nog geen prijs maar er bleef de troost dat uw ongeduld geblust was .

°
° °

Als ontspanning bezochten we toen de enkele cinema's die in Oostende te vinden waren . Eerst hadden we de Royal , vooraan in de Weststraat , die tamelijk vlug verdween om plaats te maken voor een brasserie . Verder in de straat was de nog niet verbouwde Palace . Hier waren de muren beschilderd met enorme exotische zichten , van de Nijl , de pyramiden met de sfinks , enz . In de Palace speelde men hoofdzakelijk cow-boyfilms . In de namiddag kon men er veel vislossers aantreffen die overdag niet werkten en hier de tijd kwamen verdrijven .

De cinema Moderne , in de Kapellestraat , werd later gebouwd . Hier was de specialiteit : films met Doublepatte en Patachon , twee Deense komieken die als figuur zo vies waren als Lambik en tante Sidonie .

In de Langestraat was dan de cinema Pathé , ge weet wel , " van de meisjes maggen mee " . Het liedje werd naar Oostendse trant omgebogen en het is verwonderlijk te zien hoe men met fatsoenlijke woorden een vuil liedekje kan maken .

In de cinema Pathé werden ook episode-films gespeeld maar dan alle van Franse oorsprong . Maar het waren toch goeie , want de titels logen er niet om : De drie Musketers , Twintig jaar later , De Graaf van Monte-Christo , De wandelende Jood , Hendrik de Vierde , Surcouf , De twee Wezen . Onder invloed van deze films werd er door onze jeugd met stokken geschermd dat het kletterde .

En ten slotte hadden we de cinema Sint-Sebastiaan in de straat met de zelfde naam . Deze bioscoop maakte deel uit van een complex met afspanning waarvan de ingang lag in de Hendrik Serruyslaan . Hier kwam men op een binnenkoer met stallingen er rond . Er was ruimte genoeg om ter gelegenheid van de oktoberfoor een circus te plaatsen met de woonwagens erbij .

Deze afspanning diende hoofdzakelijk om de paarden van de marktkramers te stallen voor de duur van de marktijd . Boven de stallingen was de grote turnzaal gelegen van de turnafdeling van het Van Neste-genootschap . De gelagzaal van deze inrichting lag in de Sebastiaanstraat en liep door tot de grote binnenkoer zodat men geen omweg diende te maken om de turnzaal te bereiken .

Boven de spijszaal was de cinema gelegen . Toegang verkreeg men via een wijde ,diepe poort . De cinema was heel populair want daar speelde men films die bestonden uit 8 , 12 en in den beginne zelfs 24 afleveringen . Eindeloos was de serie met superman "Speed" (Charles Hutchinson) , die bij het einde van iedere aflevering, die wij "episode" noemden , duchtig in de penarie zat maar aan het begin van de volgende met wat geluk en een haai en een draai er weer bovenop geraakte . Er was dan ook steeds een gebrul en getier onder het publiek dat de historie intens meebeleefde , en steeds als de redders in aantocht waren ging een langgerekt geschreeuw door de zaal : " De goe - je-e-e ... ! " .

Men kreeg bijna nooit een volle film te zien . Eerst flikkerden een paar filmpjes waar men niets aan had , dan met wat geluk een goed " komiekje " en dan volgde de episode waarvoor men gekomen was . Gezien op het einde de spanning ten top gedreven was verlangde men reeds dadelijk naar de volgende week om het verder verloop te kennen . Eén uur voor er kaartjes uitgereikt werden stond de gang van de Bastiaan , de volgende zondag of donderdagnamiddag , reeds vol met jongens .

Na afloop van de vertoning speelde Pros Boussy dan op de piano : " Bonsoir et merci " waarbij velen meezongen : " Bonsoir en merci, merci gô nu mô nô ruuste, scheur nu mô je puuste " .

Het kwam zelfs zo ver dat men de naam Sebastiaan verving door " De bonsoir-en-mercistrade " .

Soms kwam er een hoogtepunt waarvoor heel de stad storm liep. Dit was ook het geval toen " De Botentrekkers van de Wolga " werd vertoond en Berten Lusyne het Wolga-lied zou zingen telken kere dat er aan de boot werd getrokken . De geluidsfilm was nog onbekend en zo iets maakte indruk op onze mensen . Dat hebben we nog meegemaakt toen in de nieuwe cinema Forum " Ben Hur " werd vertoond met groot orkest vergezeld van geluidseffekten in de zaal zelf .

Tijdens het weekeinde hadden de mensen toch een voorkeur voor de " Scala " die gelegen was op de Hertramp , niet te verwarren met de Scala die later op de hoek van de Van Iseghemlaan lag en die in die tijd nog " De Helder " noemde .

In de Scala werden hoofdzakelijk operettes vertoond door het Brusselse gezelschap van de Folies-Bergère . De parterre- en orkestzetels waren omgeven door loges . Achter deze loges lagen wandelgangen die bestemd waren voor rechtstaande toeschouwers. Er was nog een eerste en tweede balkon en geheel bovenaan lag nog het " kiekenkot " , dat elders " De uil " wordt genoemd .

Mensen uit het visserskwartier trokken ook naar de Scala , eenvoudig maar proper gekleed , en hier en daar was er toch een die op zijn klompen naar binnen trok . Maar ze vormden zeker een dankbaar publiek .

De sterspelers waren : Wieske Ghys , Hilda 't Seyen , Jeanne Berodes en de gezusters Immers . Bij de mannelijke spelers : Fritz Vaerewijck , Adolf Denis en de zeer populaire Jan Immers . Ze speelden : Peer de Koster , De dochter van de Tambour-major , De levende Brug en ook " De Gebroeders Degraeve " . Naar het schijnt leefde toen nog familie van de Degraeve's . Ze gaven echter de toelating het stuk op te voeren omdat in het verhaal de gebroeders eigenlijk als martelaren werden voorgesteld .

Ik vertelde dat onze mensen een dankbaar publiek vormden en dat is zeker niet gelogen . Soms beleefden ze de perikelen van het stuk zo diep dat ze zich werkelijk kwaad maakten op de schurk van het verhaal . Men had de meeste moeite om enkelen te laten begrijpen dat deze mens slechts een rol vertolkte en in wezen een hele brave man was die geen vlieg zou kwaad doen . Zelfs toen ze tot rede waren gebracht spraken ze nog over " die nieuwèert "...

Als het niet te laat was na de vertoning ging het kaaievolk nog een zak frieten kopen in hun eigen omgeving . Aan de " Hooizolder " in de Kaaistraat stond de frietkar van Verleye , aan " Het Keuntje " bij de Vissemarkt stond zijn broer Medard Verleye

en aan de " Valentino " , op de Groentenmarkt kon men zich laten bedienen door Wardje Geselle .

Er is al eens beweerd dat er voor de eerste wereldoorlog geen frietekarren waren te Oostende en dat men dit had vastgesteld aan de hand van de rekendiensten van de Stad . Ik ben goed geplaatst om het tegendeel te bewijzen en dit met feiten die ik me wel zelf niet herinner , maar die ontelbare malen door mijn ouders door mijn ouders aangehaald werden . Daarom één voorbeeld :

Op 6 oktober 1914 stond mijn vader Wardje Geselle met frieten aan " Het Blauw Kasteel " op het Vissersplein . Dat is het gedeelte tussen de Cadzand en de Bonenstraat , Wijzelf woonden daar vlakbij in het " Preekstoeltje " zoals ik heb verteld . Op die bewuste avond is mijn oom Leon Dewaele (Errewitje) mijn vader komen vragen of hij er zin in had mee te vluchten naar Engeland . Vader heeft dadelijk zijn wagen binnen gestoken in de ruimte die gelegen was onder onze woonplaats . De geschilderde aardappelen en de vetpot hebben ze mede genomen aan boord en daar hebben ze frieten gebakken voor de mede-vluchtelingen . De overtocht geschiedde met de sloep 0.47 van reder Hamman .

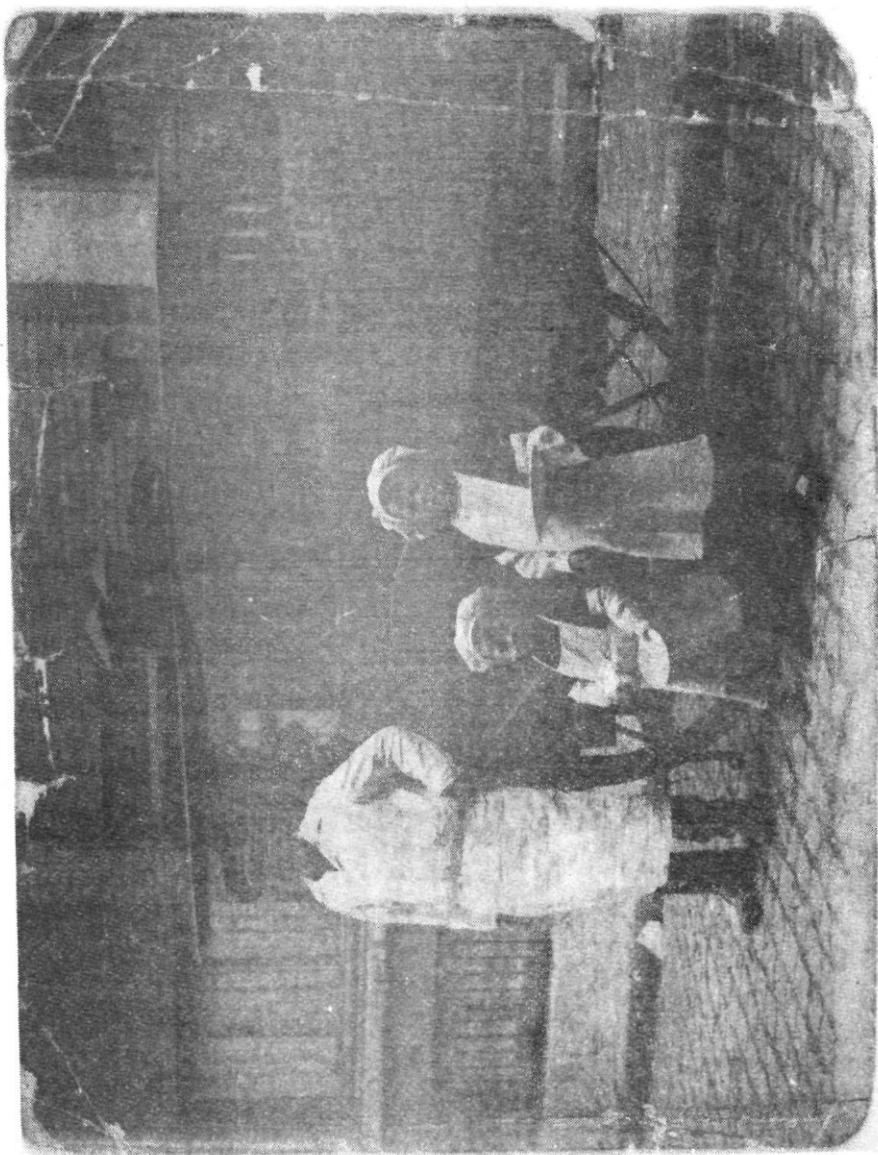
Dit bewijst dat er wel degelijk frietekarren waren vóór 1914 . Mijn vader was dan nog geen pionier want in zijn jonge jaren was hij knecht bij het echtpaar Verleye , in de Schipperstraat , die de ouders waren van het eerder vermelde broederpaar . Daar heeft mijn vader het idee opgevat zelf eens zijn kans te wagen . Wanneer in de stadsrekeningen daarover niets te vinden is dan is de reden eenvoudig : er diende naar alle waarschijnlijkheid nog geen standgeld betaald te worden . Een ander verklaring is er niet .

Gezien ik mij in de Schipperstraat bevind meen ik dat het een goede gelegenheid is om enkele bijzonderheden over deze straat op te sommen .

Op de hoek van de Cadzandstraat was een huis dat naast de school gelegen was en die men " De Morre " noemde (Zie Jaarboek 1976) . Naast de school was de " Bien-faisance " en dan een puinhoop die later werd opgeruimd om de kleuterklassen van de " Marie-Joséschool " op te trekken . Deze lokalen hebben gediend om later de visserijschool uit te breiden .

De " Marie-Joséschool " was een stadsmeisjesschool , in de volksmond beter bekend als " De school van Madame Moreau " . Deze mevrouw heb ik persoonlijk nooit gekend maar in mijn tijd waren mevrouw Sacré en juf. Cardon (Mamsèl Kartong) graag geziene personen .

De Van Neste-school was een grote school voor jongens die uitgaf in de Franciscusstraat . Daar was ook de eerste stedelijke visserschool gevestigd die onder leiding stond van heer Boehme .

FRIETKAR " GESELLE "

De kleinste jongen is onze auteur
Camille Geselle

Later kreeg hij steun van de piepjonge heer Callant gezien het leerlingenaantal steeg . De leerkrachten voor het gewoon onderwijs waren : Bestuurder Valentijn De Keyzer , onderwijzers : Patfoort , Caron , Cambron , Vanhoutte , Alleman , Foutry , Degraeve en Decock .

's Avonds kon men ook tekenlessen volgen , gegeven door bijzondere leerkrachten , in lokalen die zelfs gedurende de dag niet gebruikt werden daar de school beschikte over meer ruimte dan ze werkelijk nodig had .

Verderop lag de bakkerij van Ch. De Visscher , naast de hoek van de Nieuwstraat waar de winkel van Raymond Boeydens was . Tussen de Nieuwstraat en de Cirkelstraat lagen volgende handelszaken: de bakkerij van vader Boeydens , de kolenhandelaar Lantsweert , de schilder Tone Vermeulen en dan Verleye . Ook was daar nog de herberg " In de Congo " , waar men witsel en zand kon kopen . Het zand werd aangekocht om de vloeren te bestrooien en het witsel om de muren van de woonvertrekken te kalken . In de beenhouwerijen werd zaagsel gestrooid in plaats van zand .

Daartegenover lag het grootste gedeelte van de Schipperstr. nog in puin . Het waren de huizen die hun voorgevel hadden op de Oude Mijnplaats . Slechts een paar huizen , tegen de Nieuwstraat, waren recht gebleven : Het eerste was een herberg waarop men nog lezen kon : Ch.Monteny - Kleermaker . Deze persoon woonde op dat ogenblik verder in de straat en was de vader van Fernand (de Witten) , Rigobert en en Nora , een lief blondje , die later gehuwd met Kalter jarenlang een confectiezaak heeft uitgebaat aan de Alfons Pieterslaan .

Maar om bij de scholen te blijven : De leerkrachten spannen zich in om buiten de schooluren nog ten dienste te staan van het jonge volkje . Zo werd door hen een kring gesticht voor opvoedende ontspanning die de naam kreeg van " Nu voor Later " en waarvan de leden in de volksmond de " Nuveloaters " genoemd werden .

De donderdagnamiddag was er toen geen school en de kinderen die niet in de mogelijkheid verkeerden de matinée van de cinema Pathé , tegen de prijs van 0.35 fr. , bij te wonen , konden altijd terecht in de vertellingschool . Deze " school " werd gehouden in het lokaal " Piessens " in de Christinastraat , tussen de Oost- en Witte Nonnenstraten . De bovenzaal was ingericht als voordrachtzaal en men kon er ook een stukje toneel spelen .

Over de oude kinderspelen hoef ik niet uit te weiden . Daarover werd reeds zo veel geschreven door de plaatselijke heemkundigen . Eén kleine anekdote wil ik toch vertellen .

In die tijd werden ter gelegenheid van het plechtig kommuniefeest veel kinderen gekleed, hetzij door de katholieken, hetzij door de liberalen. Aan hun strikje kon je zien door welke partij ze uitgeklopt waren, maar als hoofddekseel droegen ze allen een bolhoedje.

Na de eerste mis en in afwachting van de hoogmis gingen de jongens de tijd doden op de Oude Mijnplaats en ze speelden daar met de "anderwat". Op een gegeven ogenblik roept de ene, zoals het hoort: "Stoat'n?", terwijl de andere antwoordt: "Nènen, j'hangt!" en uit volle macht de anderwat weg zendt. Zijn tegenstrever vangt het projektiel op in zijn hoed met het gevolg dat de puntige anderwat voor een gedeelte door het hoofddekseel steekt...

Wie kent er nog de hoepel, en wie kent nog het Nederlands woord voor de hoepel? In onze tijd leerden we dat dit een "reep" was. De tijd die wij de onze noemen is lang voorbij. Toen hingen nog in de klassen opvoedende spreuken zoals: "Beter een lap dan een scheur", er op doelend dat men zich niet behoefde te schamen voor een lap, wel over een scheur. De tijden zijn wel veranderd! Nu zet men extra-lappen op de kleren zonder dat er een scheur bij te pas komt, en indien dit nog niet volstaat zou men nog zijn rok of broek uitrafelen om er slordig uit te zien. Dan is men "in", wat dat ook mag betekenen...

We hadden geen radio of televisie en 's avonds speelden we onder ander met de loto. Dat bestaat nog maar wij hadden de gewoonte de getrokken nummers met een bijnaam af te roepen, zoals: "Eén biett den hoend z'n knuttel in twèèn - Vuuve is 't zothuus van Brugge - Elve was Elleboudt ze kietten - twaelve: soepetiet - 22: de twee zwoantjes - 69: Kop en koente - 90, het hoogste getal, was grol.

o
o o

Op zomeravonden gingen we de stadsharmonie beluisteren op de Grote Markt. In geval van regen konden we schuilen onder het grote afdak van het stadhuis dat over de ganse lengte strekte. De muzikanten bezaten nog geen uniform maar ze droegen allen het zelfde hoofddekseel, een bolhoed. De chef droeg een buishoed om zich van de anderen te onderscheiden.

De grootste bijval oogstten ze met hun "slufferbal" ofte bal populaire. Dan was ieder te been en het geleek meer op een kousenbal dan op een slufferbal. Wanneer een wals gespeeld werd vlogen bij de meesten de klompen van de voet en ze dansten op hun kousen! Op dergelijke avonden gaven de ouderen een quadrille ten beste maar wij, jongeren, dansten wals en fox-trott, scottiesen, mazurka's en polkas die nog weinig gespeeld worden op moderne danspartijen.

In mijn jeugd werd een nieuwe dans gelanceerd die een kort leven beschoren was , namelijk de " Shimmy " waarbij op een bepaald ogenblik het bovenlichaam in een versneld tempo heen en weer werd geschud . Vorig jaar kon men reeds lezen dat de Bé-Ha niet erg in trek was bij de jonge dames . Onze ere-voorzitter zei het zo : " wanneer de meisjes over straat liepen , huppelden de jeugdige borstjes vrolijk mee " . Héwel , bij het dansen van de shimmy was er een gekluts te zien die in de kuise ogen van de toeschouwers niet helemaal fatsoenlijk leek .

U ziet dat de Go-Go-girls van vandaag niet moeten denken dat zij het warm water uitgevonden hebben . Hun grootmoeders wisten ook al waar de hond gebonden lag maar de burgerlijke kringen waren toen schijnheiliger dan nu .

Het verenigingsleven langs de kaai was onbeduidend en waar-schijnlijk was dit te wijten aan het feit dat ieder zich daar lid waande van één enkele grote vereniging , met name " De Kaaie " . Daar hoorde iedereen bij . Bij gelegenheid kregen we wel het bezoek van " Les joyeux Pierrots " ofwel " De lustige Zigomars " die in de volksmond " De lustige Schooiers " genoemd werden . Later zijn dan de " Cent Kilo's " met Albert en Pol Bockodt ontstaan en in de vismijn werd toch uiteindelijk een kring gesticht die de lieveling werd van de vissersbevolking : " De verenigde Vismijnvrienden " die nu 50 jaar bestaan !

Sara van 't Keuntje behoorde tot deze kring en wist in de stoeten die toen te Oostende uitgingen de aandacht zo op zich te trekken dat men over hem zong in de Oostendse Revue :

*Op Sara , op'n ezel , op je broer
en Sara , wat maakt hij menig toer ,
d'Engelsen zeiden very nice
die zot is zeker niet wijs , ... enz ...*

Kort na de stichting van de Vismijnvrienden kwam de heroprichting van het gemengd koor " Het loze Vissertje " , en dit in het " Hotel de la Marine " dat gelegen was op de hoek van de Oosten Kapellestraten . Het ware niet misplaatst hier de namen van enkele leden van het eerste uur te vermelden , met de vraag : Ken je ze nog ?

Jan Vanmullem - Jos. Pilaeis - Ch. Chellit - Is. Devriese - Bernard Goes - Louis Deschacht - Eug. Tratsaert - Am. Degroote - G. Degroote - R. Danzer - Pierre Beauprez - O. Pieters en C. Géselle .

Dit gemengd koor had reeds vóór de eerste wereldoorlog ten dienste van de vissers gestaan maar de kring is nooit op de visserskaai ingeburgerd geweest . Haar werking diende wel het belang van onze vissers , maar haar werkterrein lag elders .

Over het leven aan de visserskaai is nog heel veel te vertellen maar voor het ogenblik ben ik uitgepraat . Ook ik heb de tijd meegemaakt van " Mister , give me a penny " maar wat me opgevallen is , is dat onze Erevoorzitter een ander werkterrein had dan wij . De zijne was aan de statie , de onze aan het sta-ketsel , maar wij deden er iets voor . Dit bestond uit het vasthouden van de jolletjes die de Engelsen naar de overzijde van de havengeul zouden brengen en ook deze die terugkwamen . Zo konden de Jams uitstappen en daar was toch eenpenny aan verdiend , meen ik . De werking van de jongens aan de statie was ons onbekend want zij waren van de " Driehoek " en wij van de "Garnaaltrap"(1)

C a m i l l e G E S E L L E

\$
\$ \$ \$
\$

(1) - Protest van de ere-voorzitter : " Ik heb nooit geschreven dat IK penny's geschooïd heb ; en wat dat vasthouden van de jolletjes betreft : als dat geen bedekte schooierij is ! "

\$
\$ \$ \$
\$ \$ \$ \$ \$
\$ \$ \$ \$
\$

T O E M A A T J E

'T H A A D O O K A N D E R S K A N N E N

Z I E N N

'K en 't zelve nie beleefd , mô 'kent horen zeggen ,
je witt da'n uuze visschers 't moeilik uutèèn kunnen leggen .
Mô de woorden dan ze ze gebruiken zien echt Ostèèns ,
en da witt op de koaje ieder mens .

E visscher is christelik , dà mag je geloven .
Sprik j'over God , dà's nie tegen ê doven .
An boord got 'r zeker gin kruusje ontbreken ,
en zoenn ze d'er voren durven kèèssen aansteken .

De woorden dan ze gebruiken, vor hunder te verkloaren,
gô gepoart mi jisten en geboaren .
't En nog gewist , dan ze zeiden wel-Hèère :
m'hen zoe'n bastoard van ê'n Oenze Lieven- nèère !

En doarmee en ze God nie belasterd, of ê kemel geschoten !
Voer hunder de vergrotende trap van : groten !
Z'hadden ook durven zeggen : ê bastebeier van ê kruus ,
dà betèèkent : e'n enorm kruusbeeld voer uus .

Leipold II was oender de visschers gèèren gezien ,
je wangelde langst de koaje en sprak mi geliek wien .
Je stoeg ê ki in de weg voer ê boot die most voaren ,
en ê visscher gingkt oal ze moed vergoaren .

Je gingkt noar hem toe, en ze moaten riepen nog : zwiegt !!
Menèère oche-blieft , pas op dà je 't endje tegen je kl...
Dà kloent uut de moend van uuze moet , 't was kras !
Moa je mèènt ie dat'n gèèl beleefd was !

't Is verbie , 'k gon doar verder over zwiegen ,
Achter poaschen kriegen we de fieggen .
Dà wil nie zeggen dat'r niks mè gebeurde
Woarvan dà ê deftig oanzichte kleurde .

Zoo'n tekst is nie voe joengers gô je nu zeggen .
'k Viengen 't ook ! ... moa zoe je gie mien kunnen uitleggen
hoe da't komt dan die joengers maggen boeksjes lezen
waarvan dat uus hoar te berge àt gerezen ?

.../...

't Is van schieten en poefen en kraken !
 En hoe dan ze brandkassen moeten openmaken !
 En niemand het'r doar ê twa tegen ,
 en mit den invloed doarvan zienn ze nie verlegen !

Moar e'n èèrliek woord schrieven da's oenfatsoenlik
 en dà loaten lezen , dà's nie doenlik ,
 want opvoedinge moe j'hunder zeker bezorgen .
 Is 't nie voe vandage , 't is voe morgen .

Ton kunnen ze mi schone woorden , bugen en plooiën
 en binst peinzen : 'k zoe je liever de trap ofgooien .
 Da's nu juuste 't tegenovergestelde
 van 't ginne da'k hier juuste voren vertelde .

Hunder gedachten woaren fatsoenlikker dan hunder woorden,
 junder binneste is slichter dan wat dà'm hoorden .
 Je'n hoedinge is vols omdà je nie durft togen
 hoevele rispekt dà je moar êt ! En toch ê je gebogen !

Das opvoedinge , 'k weten't , 't Is te vergliekken
 mit èèn die in ze binneste nie durft kiekken
 moar in 't openboar hunder gèèren togen
 op ê fatsoenlikke maniere : Moa 't is gelogen !

G E D O A N

§§§§§§§§§§§§§§
 §§§§§§§§§§§§
 §§§§§§§§§§§
 §§§§§§§§§§
 §§§§§§§§§
 §§§§§§§§
 §§§§§§§
 §§§§§§
 §§§§§
 §§§§
 §§§
 §§
 §

+
+++
+++++

DE " FESTUNG EUROPA "

TE BREDENE

+++++
+++
+

+
+++
+++++
+++
+

+
+++
+++++

F E R D I N A N D G E V A E R T

+++++
+++
+

DE " FESTUNG EUROPA " TE BREDENE

De mensheid , of moeten we zeggen het mensdom , heeft een aantal gigantische militaire bouwwerken gecontrueerd die in normale tijden (voor zover deze voorkomen) als praktisch niet te verwezelijken plannen beschouwd worden . Bouwwerken waarbij als vergelijking het Nederlands " Delta-plan " als een peulschilletje overkomt .

Het oudste ons bekend reusachtig bouwwerk is de Chinese Muur. Voltooid in de 3-e eeuw v.C. had deze wal een lengte van 2.500 km. en had tot doel de invallen van de barbaren te beletten , of af te slaan .

Keizer Hadrianus (76 n.C.-138 n.C) liet in 123 n.C. ter bescherming van het Romeinse Rijk tegen de invallen van de " barbaarse " Picten een muur bouwen dwars over de breedte van het toenmalig Brittannia . Deze muur , voorzien van wachttorens en legerplaatsen , had een lengte van 117 kilometer . Hadrian's Wall is nog gedeeltelijk gaaf gebleven dank zij ingrijpende restauraties.

Dergelijke ondernemingen werden in latere periodes nog meermaals herhaald, zij het op een ander patroon , of zoals de militairen zeggen , volgens een ander stelsel . Dit door de ontwikkeling van de vernielingswapens en tactiek , of ruimer gezien de militaire strategie .

De grootste onderneming na de Chinese Muur , qua opzet , is de zogenaamde " Atlantische Muur " . Opgezet door de Wagneriaanse figuur Adolf Hitler als onderdeel van zijn mythische " Festung Europa " moest deze " Atlantik Wall " reiken van de Spaanse grens nabij Bayonne tot Kirkenes bij de Fins-Noorse grens . De Atlantische Muur , of " Hitlers Wolkenkuckucksheim " zoals sommige Duitse generaals het noemden , moest het Derde Rijk beschermen tegen de Angel-Saksische invallen vanuit zee . Hij had een lengte van meer dan 4.800 km. , inhammen en landtongen niet meegerekend .

Het opzet van deze verdedigingslijn was zo kolosaal in omvang dat het nu verwonderlijk lijkt dat zo veel verwezelijkt werd in de zo korte periode 1942-1944 , niet alleen omwege van de omvang doch ook om de moeilijkheidsgraad van de uitvoering en de grondstofbevoorradersorganisatie . De krijgsarchitectuur toegepast bij het ontwerp van de individuele vestingwerken bereikte haast de perfectie en de huidige restanten van het verdedigingsstelsel blijven een school-voorbeeld voor de krijgskundigen .

De stuwende kracht achter deze onderneming was de Todt-Organisation . Opgericht door de Duitse ingenieur Fritz Todt (1) had deze organisatie flink wat ondervinding opgedaan om dergelijke plannen te verwezelijken daar ze vóór de W.O.2 de Duitse autowegen (Reichsautobahnen) en de Westwall (Siegfriedlinie) had aangelegd .

Oorspronkelijk bestond de Todt-Organisation uitsluitend uit Duitse vaklieden . Doch gelet op de grote toename van de opdrachten en mede door het oproepen tot de gewapende dienst van de Duitse burgers , deed men vanaf 1941 beroep op lokale krachten of werden deelwerken toevertrouwd aan plaatselijke of landelijke aannemers . In een later stadium van de oorlog werden mannen uit de bezette gebieden opgeëist om voor Todt te werken in Duitsland of het buitenland . Zo werden Vlaamse mannen opgeëist om te werken op de Kanaaleilanden en zelfs tot Noorwegen toe .

Het past voor een Engelandvaarder (2) , en dat ben ik , om hier , al was het maar om de eerlijke geschiedschrijving , een bepaalde verdienste toe te kennen aan de landelijke aannemers die werken uitvoerden ten behoeve van de Todt-Organisation . Namelijk dat ze de mensen aan werk hielpen in eigen streek (een oude pijn!) en onder eigen toezicht zodat een groot aantal mensen toch vrij waren van het juk van de deportatie en vijandelijk toezicht . Ik kan begrijpen dat in de repressieperiode dit aspect niet aan bod gekomen is , toch lijkt het mij dat dit een bedenking is die we ons, nu dertig jaar later , in alle objectiviteit mogen en moeten maken .

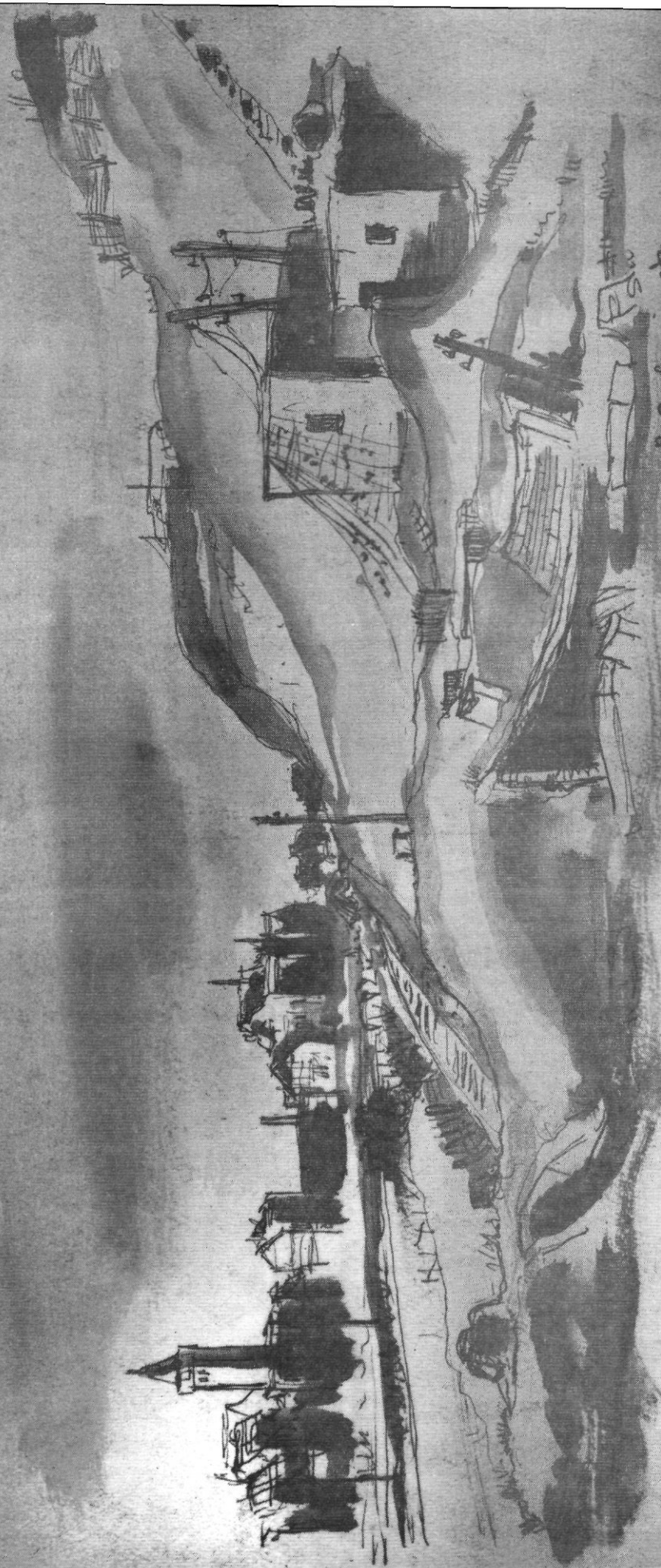
In opvatting was de Atlantik-Wall een eerste-linieverdediging die nooit in de diepte uitgebouwd werd . De bedoeling was de vijand te beletten een landhoofd te vormen waarin hij een uitvalsbasis zou kunnen vormen . Volgens de veldmaarschalk Erwin Rommel, opperbevelhebber van Legergroep B van de Wehrmacht , moest men de vijand vernietigen vooraleer hij voet aan wal kon zetten of ten laatste vóór hij het strand kon verlaten .

(1) Fritz TODT (1892-1942) Minister van Bewapening 1940-1942
Opgevolgd in 1942 door Albert SPEER (Dortmund 1905)

(2) Ik heb hier bewust verkeerdelijk de Noord-Nederlandse uitdrukking " Engelandvaarder " gebruikt om " Londenaar " niet te gebruiken daar in de kontekst van het artikel deze uitdrukking mogelijks slecht kan overkomen .

ENGELANDVAARDER : benaming voor hen die " tijdens " de Duitse bezetting (1940-45) naar Eneland overstaken .

LONDENAAR : a) vluchteling verblijvend in Londen (W.O.2)
b) lid van de Belgische regering te Londen tijdens W.O.2-Synoniem voor hen die de politiek bepaalden onmiddellijk na de bevrijding (sept. 44)

P. De Cognigni
Pisa 1/2 - 1945

In het geval men er niet in slaagde de vijand te beletten een " beachhead " te vormen moest men voorkomen dat de vijand een haven kon veroveren . In principieel dus een lijnverdediging langs de kust en een verdediging in de diepte omheen de haven .

Op 14 december 1941 vaardigde Hitler een eerste order uit voor de verdediging van de kusten . Hij stelde prioriteiten op en beval de verdediging van de havens door opstelling van twee zware kustbatterijen en vier batterijen lichter geschut . Tevens moest elke militaire eenheid gelegerd op de kust een weerstandsnest inrichten met een verdediging in alle richtingen .

In een later order , OKW/WFSt/OP nr.001031/41 g Kdcs. Order nr. 40 , stelt Hitler dat de kustverdediging zo opgevat en ingericht moet worden dat elke poging tot landen kan verpletterd worden . De belangrijkste verdedigingswerken moesten opgericht worden daar waar de stranden het meest geschikt waren voor een landing vanuit zee . Volgens de Wehrmacht waren dat de stranden langs het Nauw van Kales en de Lage Landen .

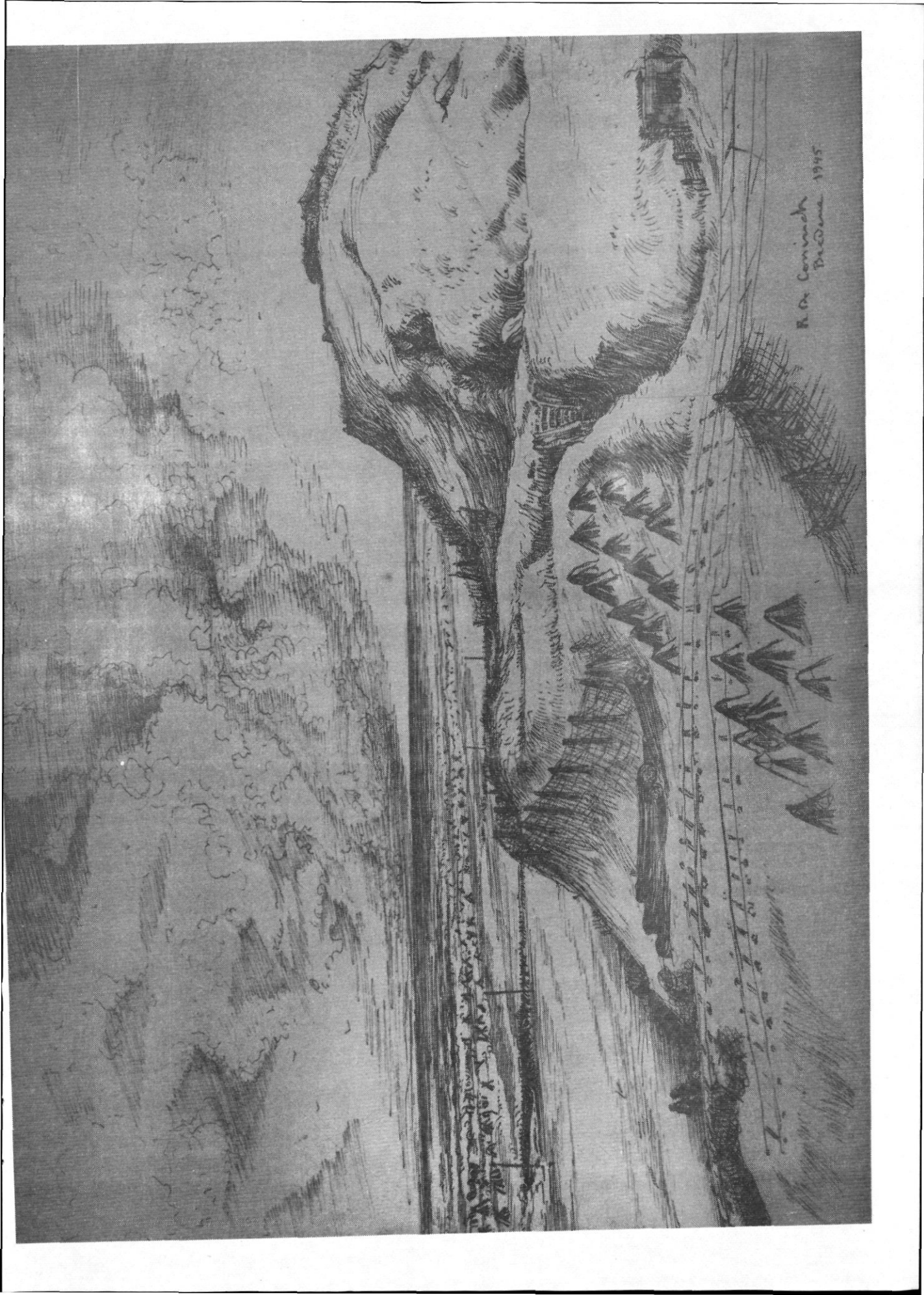
De eerste grootse werken werden begin 1942 aangevat. De Muur is nooit volledig voltooid geraakt , wegens gebrek aan tijd, arbeidskrachten en materialen , terwijl vele stellingen nooit voorzien werden van de geplande bewapening . Slechts de sectoren Nauw van Kales en de Vlaamse kust waren min- of meer voltooid .

Bij gebrek aan industriële capaciteit konden de kazematten niet ontworpen worden voor de inbouw van draaibare geschutturens en moest men zijn toevlucht nemen tot het opstellen van kanonnen in bunkers met schietopeningen met beperkte schiethoek . De geschutbunkers op de stranden waren zo opgesteld dat hun vuur de stranden in langst-richting kon bestrijken . Daardoor waren ze nutteloos voor het beschieten van landingsvaartuigen die naar de kust voeren .

Om dit nadeel op te heffen werden op of achter de eerste linie batterijen veldgeschut opgesteld in open platformstellingen met betonnen borstwering . In plaats van veldartillerie werd veelvuldig gebruik gemaakt van het beroemd en berucht 88 mm-kanon , dat zowel als luchtdoel-, anti-tank of veldartillerie kon gebruikt worden .

Op onze kust bestond de Atlantikwall niet uitsluitend uit de verdediging van de stranden , doch het was tevens de eerste linie van het luchtverdedigingsstelsel van het " Reich " . Het luchtverdedigingssysteem , hoofdzakelijk bestaande uit radarinstallaties (3) en luchtdoelbatterijen werd beheerd en bezet door de

(3) FLAK = Flieger Abwehr Kanone .

Luftwaffe , nl. de Flakregimenten (4) . De talrijke Flakbatterijen op onze kust stonden los van de eigenlijke verdediging dat de taak was van de Wehrmacht (landleger) . Daartegenover was de nabije verdediging van de havens de verantwoordelijkheid van de Kriegsmarine . Om deze verschillende bevelslijnen te coördineren was er bij elk sektorhoofdkwartier een stafofficier van de drie machten gedetacheerd .

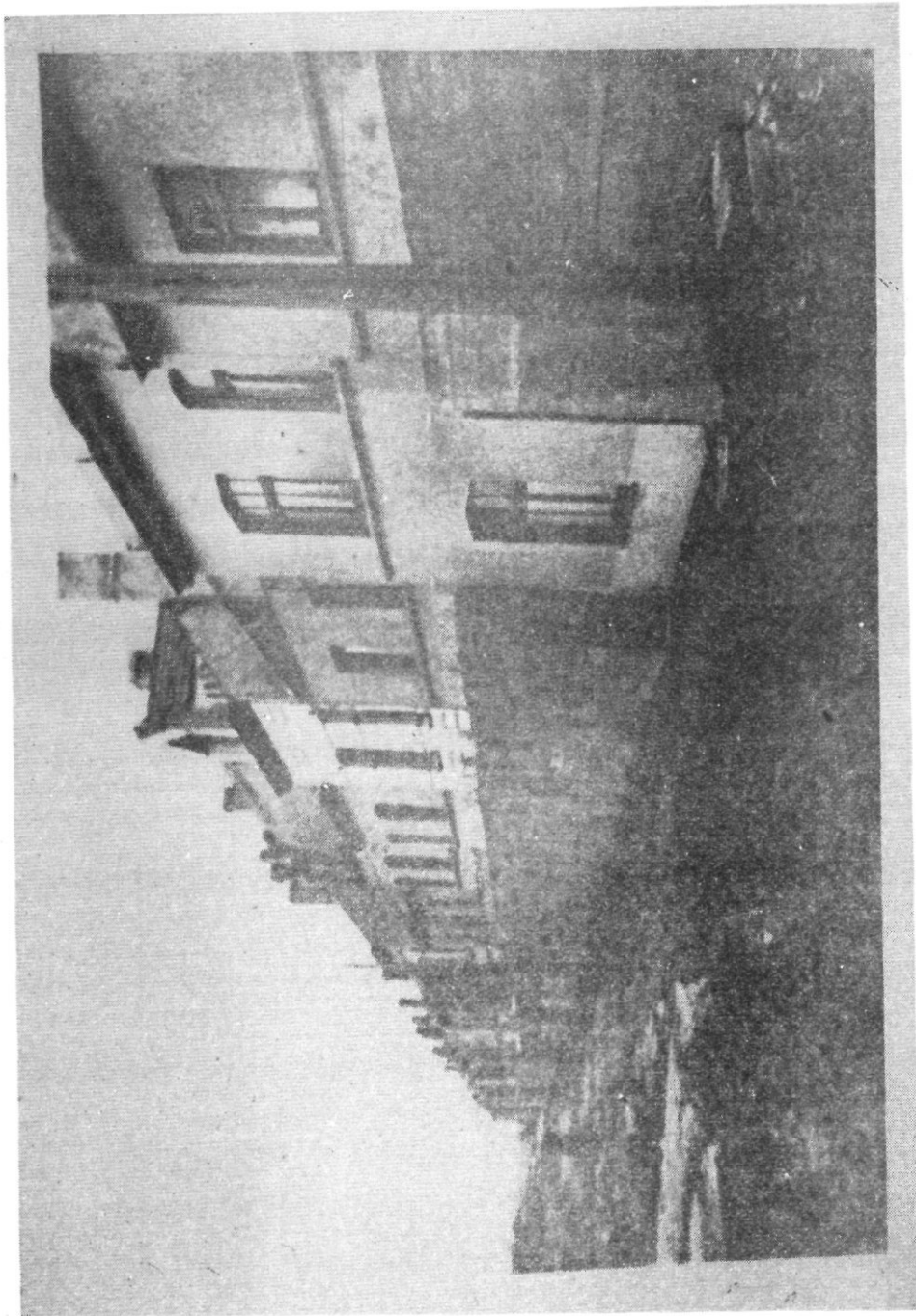
De verdediging van onze kust was de verantwoordelijkheid van Legergroep B , onder bevel van veldmaarschalk Rommel die eind 1943 in functie getreden was . Het legerkorps bestond uit 7-e en 15-e leger waarvan het laatste o.m. onze kust bezette . Op zijn beurt bestond het 15-e leger uit het 2-e en 3-e legerkorps (KVA 2 en KVA 3) . Het oostelijk gedeelte van onze kust viel onder KVA 3 , met hoofdkwartier te Antwerpen . Het korps bestond uit twee divisies waarvan de ééne zijn hoofdkwartier had te Middelburg (Walcheren) en het andere te Oostburg (Zeeuw- Vlaanderen) .

Deze laatste divisie omvatte drie regimenten aan wie de verdediging toevertrouwd was van de volgende sectoren : Oostende - Blankenberge , Blankenberge - Nederlandse grens en Nederlandse grens - Leopoldkanaal (Nederland) . De sektorhoofdkwartieren bevonden zich onderscheidelijk te Oostende, Westkapelle en te Oostburg . Daarnaast echter moest men de kriegsmarinebezetting te Oostende stellen die in wezen ook ingeschakeld was in het verdedigingsstelsel .

De Duitse militaire installaties op het grondgebied van BREDENE maakten deel uit van drie verdedigingsstelsels , nl. de strand-en kustverdediging , de havenverdediging van Oostende en de Flak-linie . Daarnaast waren er nog een aantal complementaire installaties , zoals het watervliegplein (Küstenfliegerflugplatz) en een krijgsgevangenenkamp (K-G lager)

Op kaart nr. 1 geven we een overzicht van de inplanting van deze installaties . Systematisch gerangschikt krijgen we :

-
- (4) De dichtst bij Bredene gelegen radarpost van de Luftwaffe bevond zich op de zee- en landduinen even ten westen van B-Duinen , ter hoogte van het Preventorium .

BETONMUUR GROENENDIJK

April 9, 1901. February 21

- 1 Passieve strandverdediging
- 2 Standgeschut
- 3 Steunpunt Blekkaart of Flakberg
- 4 Batterij Bredene - Bad
- 5 Stuttpunkt " Schwan "
- 6 Steunpunt " Groenendijk "
- 7 Militair Hospitaal
- 8 Anti-tankverdediging van de haven van Oostende
- 9 Watervliegplein
- 10 Batterij A
- 11 B
- 12 C
- 13 D
- 14 Krijgsgevangenenkamp
- 15 Batterij E
- 16 Raketbatterij
- 17 Ex-batterij " Deutschland "
- 18 Batterij F
- 19 G
- 20 H
- 21 J

Voor de beschrijving van de installaties verwijzen we naar de kaarten nrs 2 tot en met 15, hier bijgevoegd als bijlagen .

Van de kust- en strandverdediging is er ten huidige dage niet veel meer te merken . Bruggen en Wegen sloopt geleidelijk alle overgebleven restanten van de allergrootste bouwwerken ooit in ons werelddeel uitgevoerd . Op dit ogenblik worden de versterkingen van batterij B gesloopt (Nov. 1977)

Wat jammer is, is dat er zo weinig op papier gesteld werd . Zodat weinig zal achterblijven dat zal getuigen van de gigantische Atlantik Wall .

F e r d i n a n d G E V A E R T

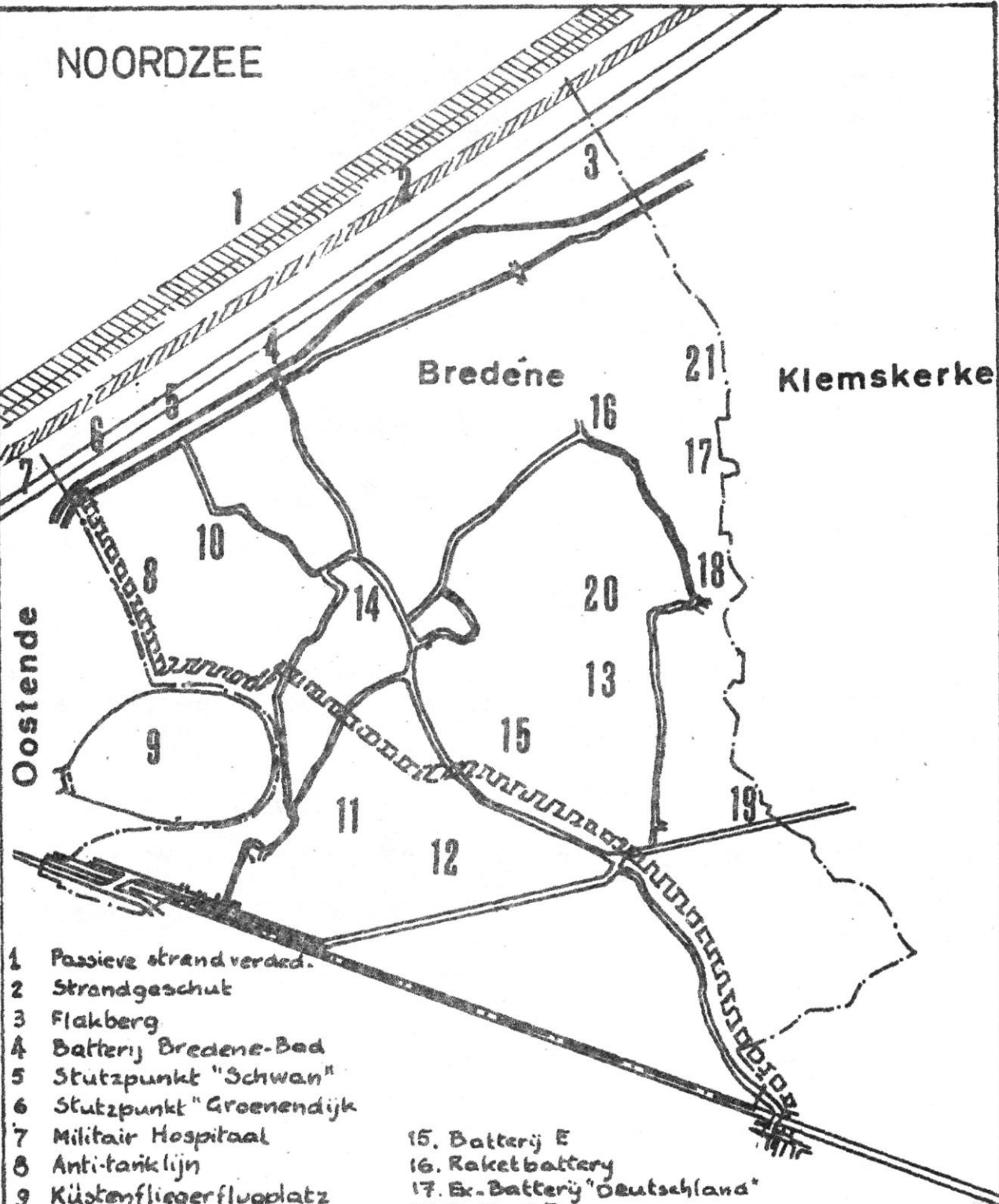
NOOT : Langs deze weg wil ik de heren Georges Ketels , Louis Vandecasteele en Roland Versluys bedanken voor de hulp mij geboden bij het opmaken van de kaarten . Zonder hen zouden de kaarten nooit zo volledig geweest zijn . Ik zou de lezers, die na het uitpluizen van de kaarten , mij verder gegevens of verbeteringen bezorgen zeer dankbaar zijn .

F . G .

\$

\$

NOORDZEE

- 1 Passieve strandverded.
- 2 Strandgeschut
- 3 Flakberg
- 4 Batterij Bredene-Bad
- 5 Stutspunkt "Schwan"
- 6 Stutspunkt "Groenendijk"
- 7 Militair Hospitaal
- 8 Anti-tanklijn
- 9 Küstenfliegerflugplatz
- 10 Batterij A
- 11 " B
- 12 " C
- 13 " D
- 14 KG-lager

15. Batterij E
16. Raketbattery
17. Gr. Batterij "Deutschland"
18. Batterij F
19. Batterij G (tot 1942)
20. Batterij H (—"—"")
21. Batterij J.

OVERZICHTKAART BREDENE 1944

FESTUNG EUROPA | Kaart 1

F. GEVAERT
1977

Kanonnen, op 2 à 4 km van de kust

Machinegeweerstelling
verdediging in de rug

Woonbunkers, Voorraad bunkers
Munitie bunkers
Lichte Flak

Telecommunicatie bunker
Verbinding met kanonnen verder
land inwaarts.

Observatie bunker, met telemeters

Machinegeweerstelling, bereikbaar
langs overdekte loopgrachten
Prikkeldraad versperringen

Strandgeschut

Prikkeldraad, landmijnen, tankversperring

← Passieve strandverdeding

Springstofladingen op "Rommelasperges"
Stalen of boomstam versperring om het
stranden van landingsvaartuigen te
beletten, opgesteld tussen hoogen laagwater lijn.

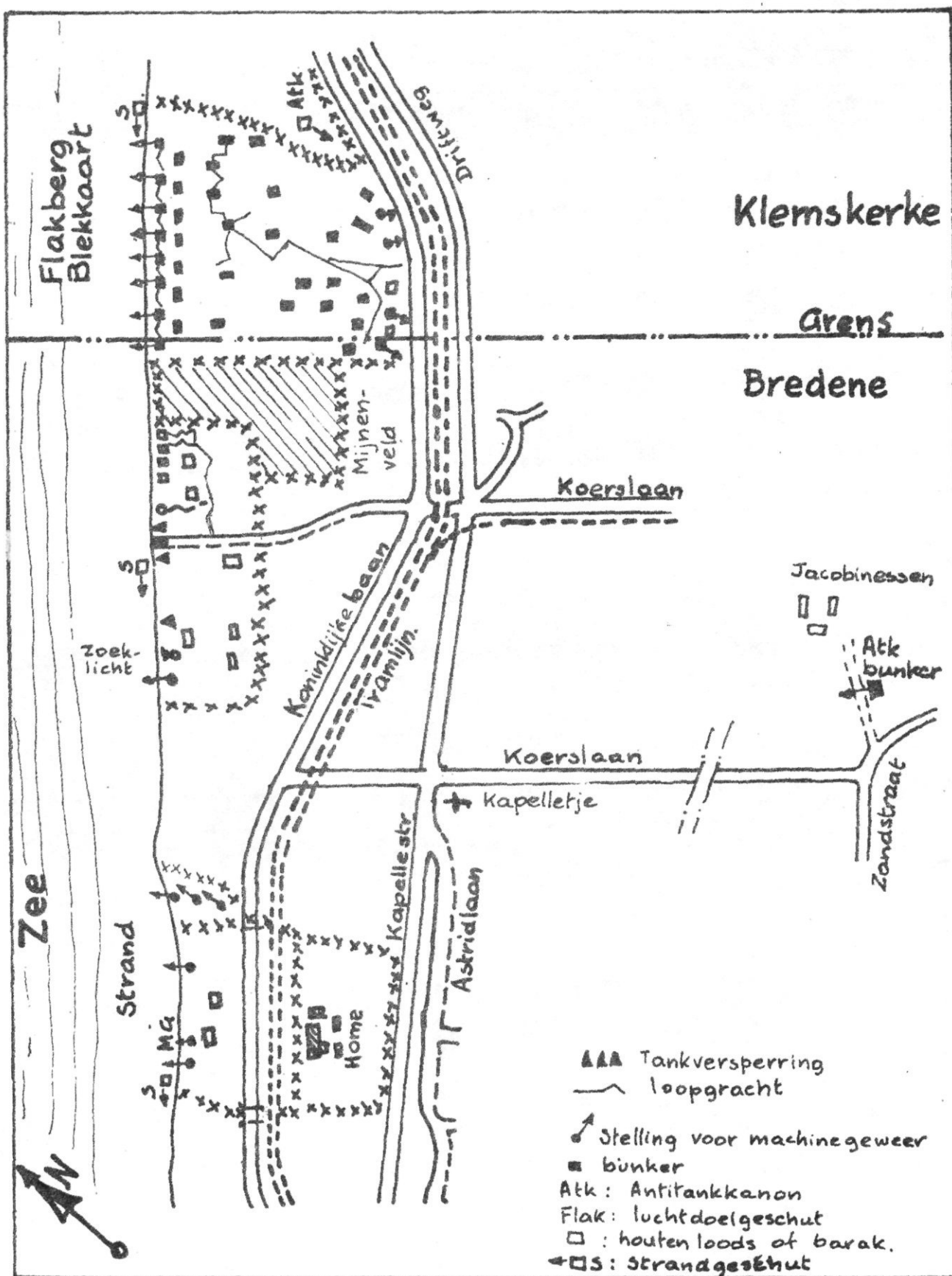
N.B. De open velden achter de kustlijn werden versperd door middel van ingedolven verticale houten palen, hoogte circa 2,5 m, om de 4m geplant, onderling verbonden met prikkeldraad en voorzien van springladingen, om luchtladingen te verhinderen.

Princiep strand en kustverdediging

FESTUNG EUROPA-Bredene

KAART 2

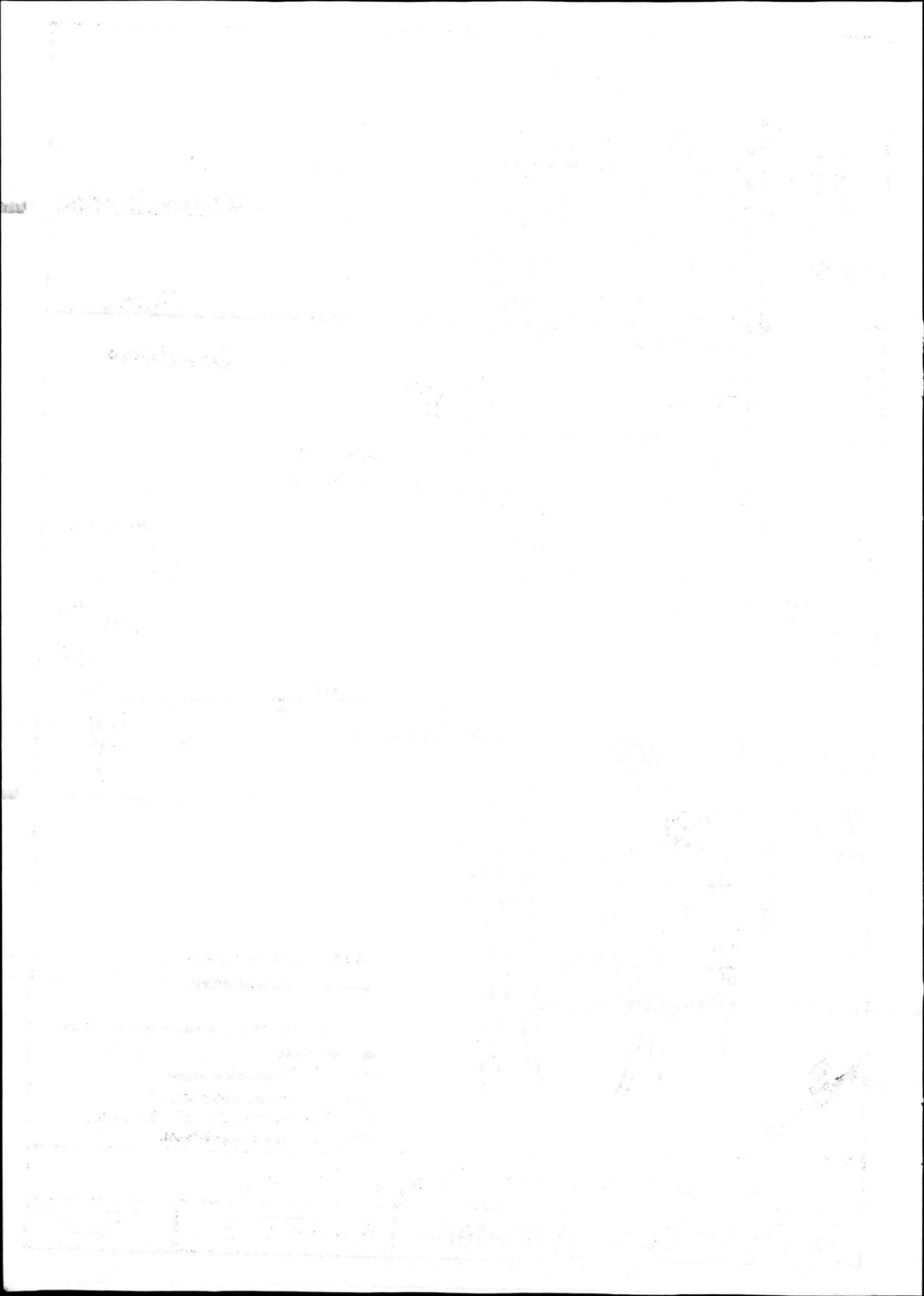
F. GEVAERT
1977

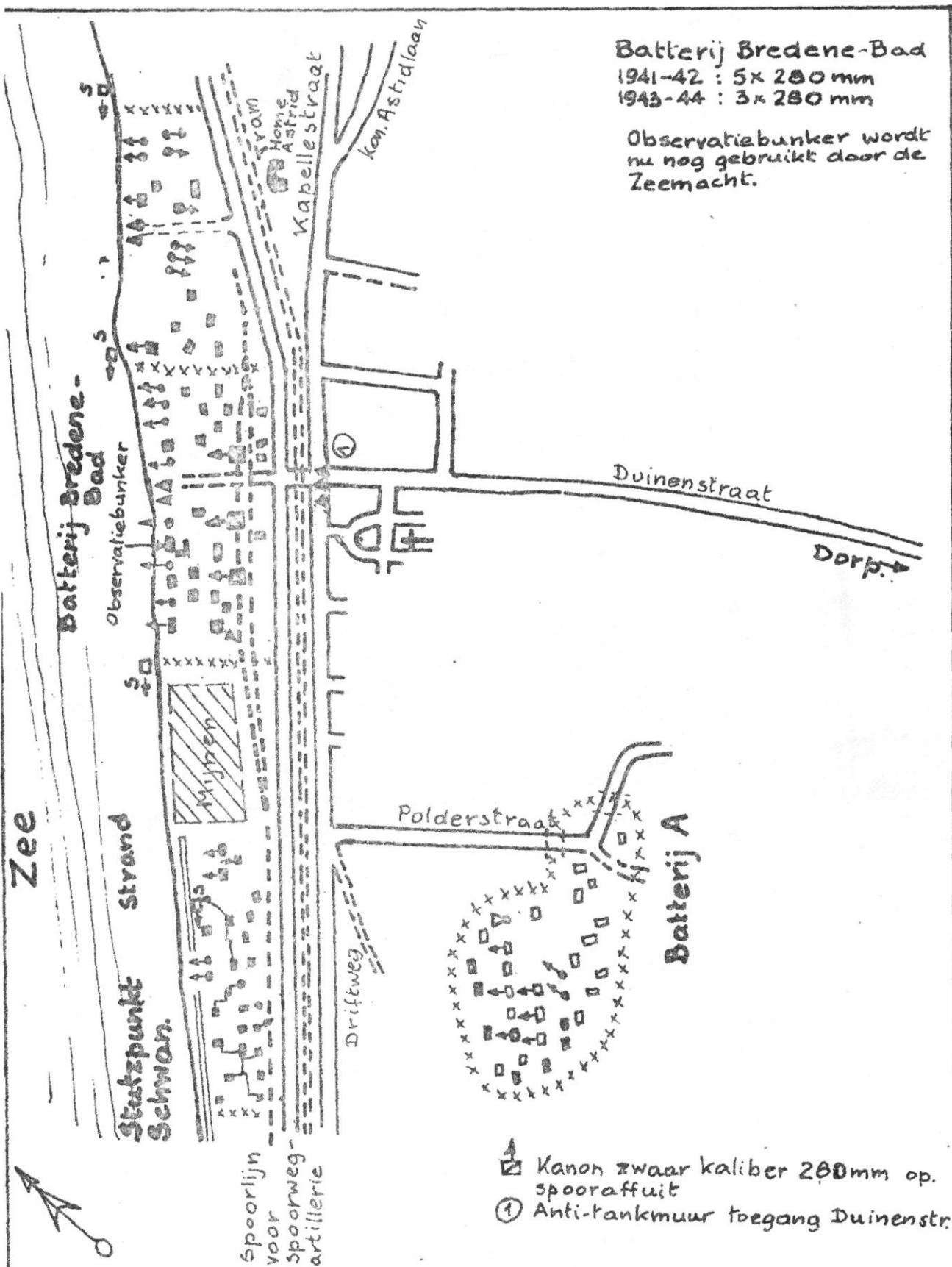

Sektie Blekkaart - Tragen Opgang

FESTUNG EUROPA-Bredene. KAART 3

© GEVAERT
1977

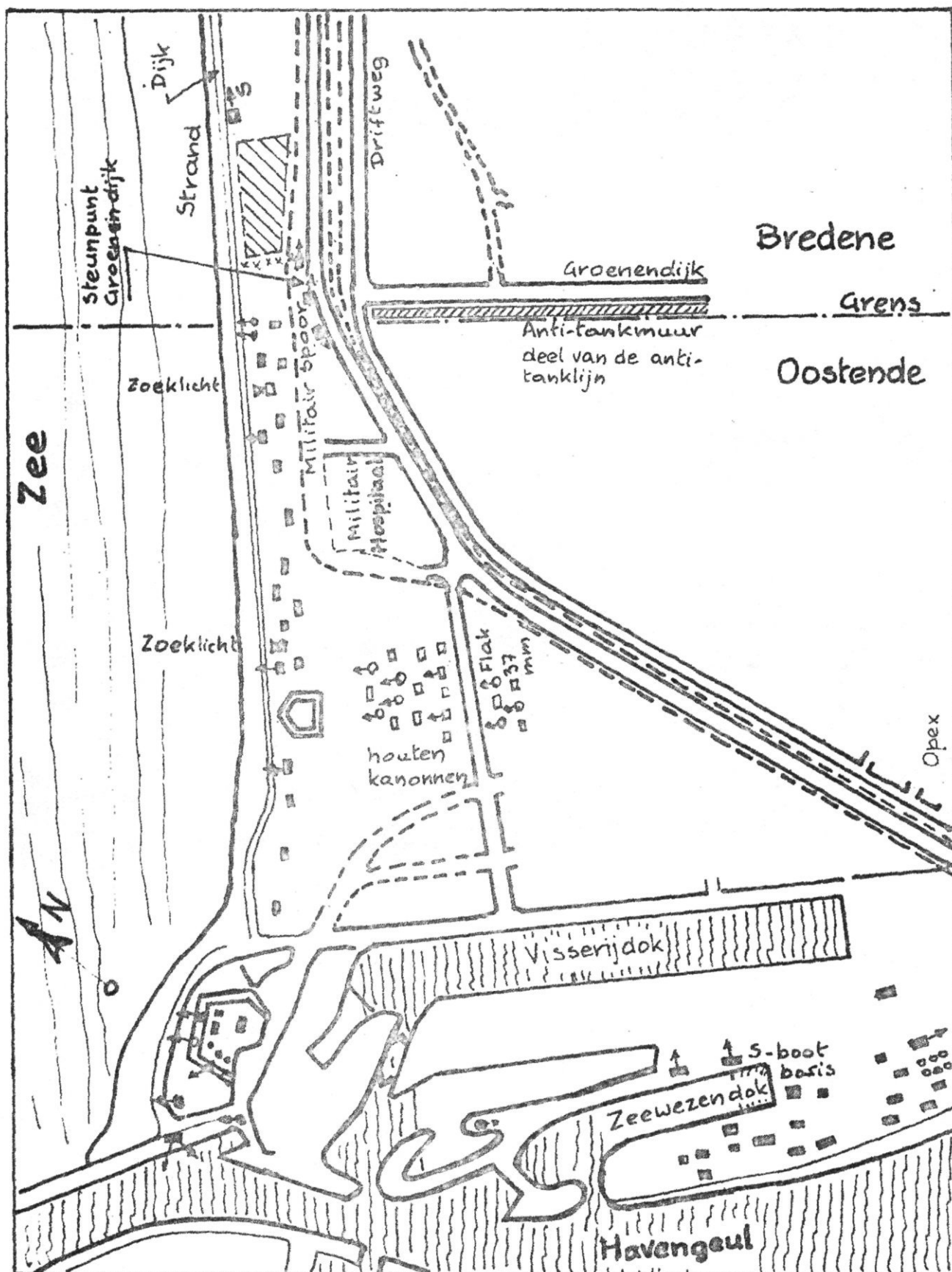

Sektie Tragen Opgang - Turkijen

FESTUNG EUROPA-Bredene.

KAART 4

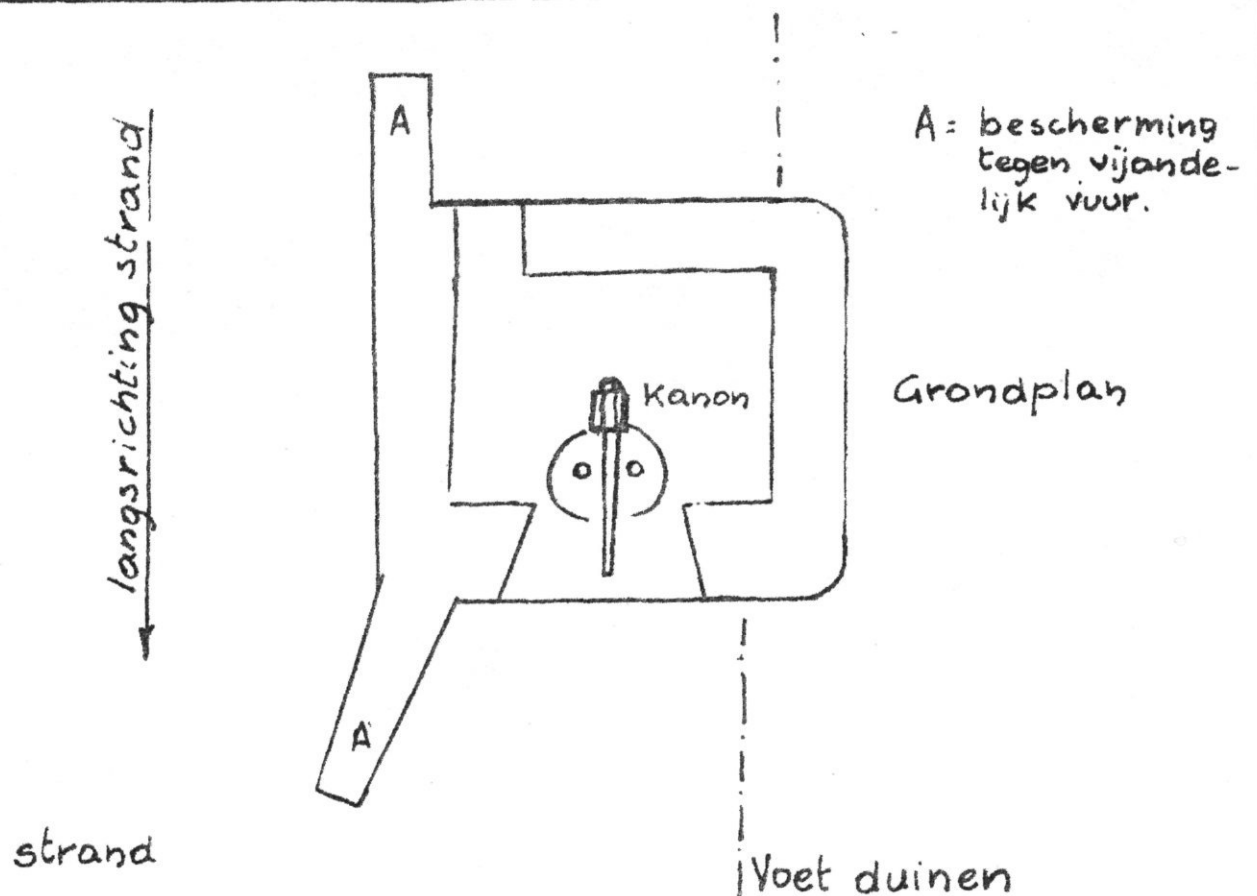
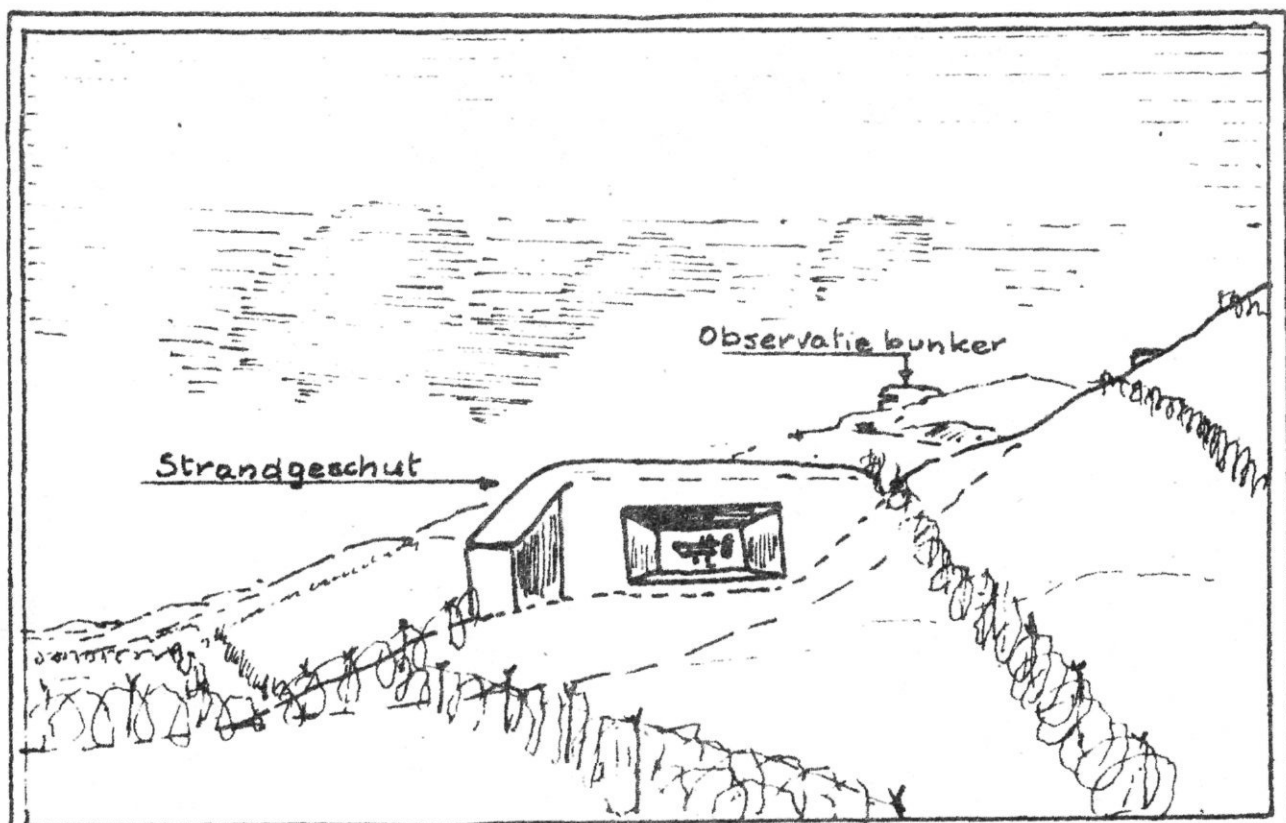
E. GEVAERT
1977

Sektie Turkijen - Halve Maan

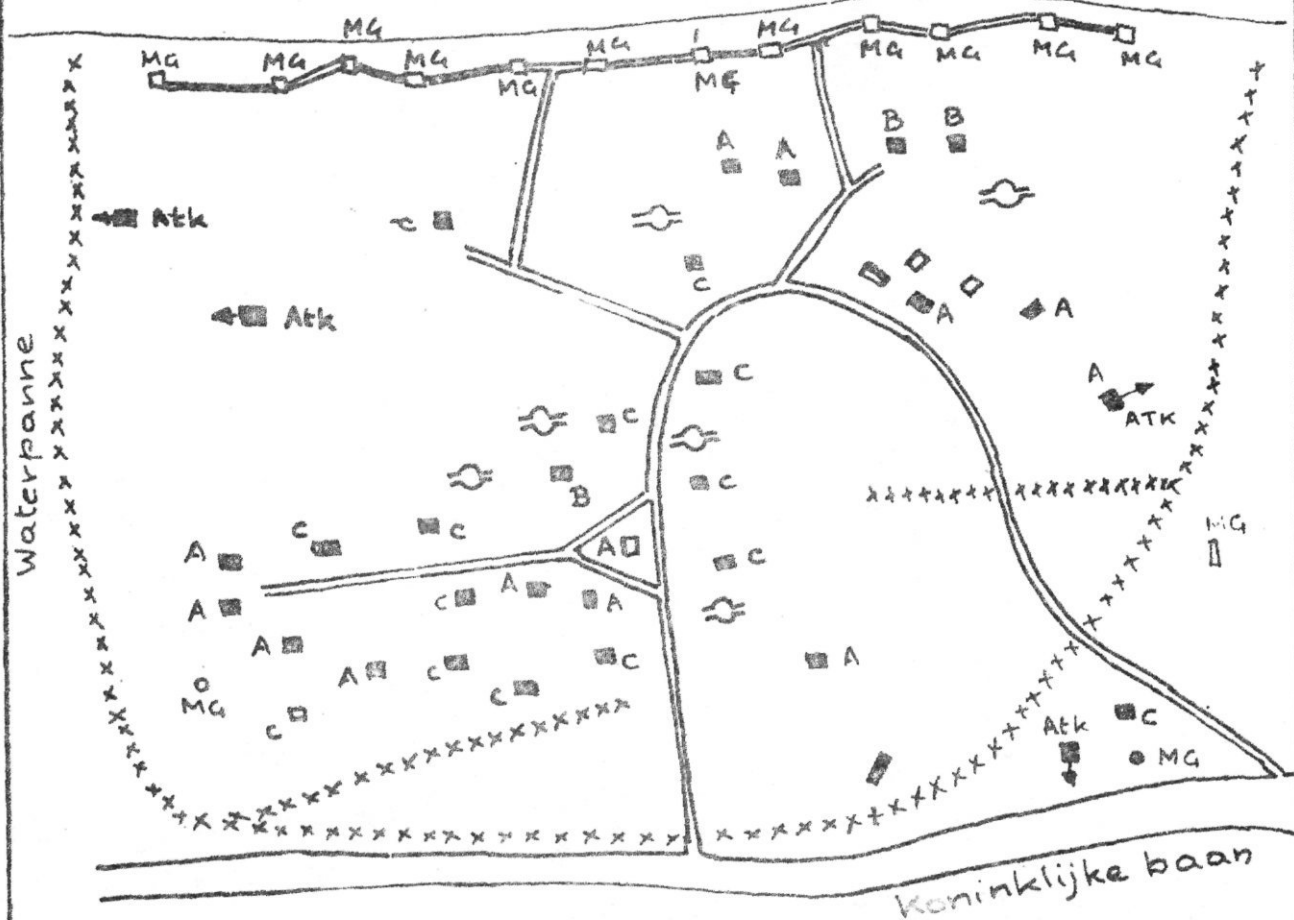
FESTUNG EUROPA-Bredene. KAART 5

F. GEVAERT
1977

Strandgeschut

Strand

A = grote bunkers in gewapend beton. Ze beschikken over één plaats, een ingang en een nooduitgang. Ze zijn met elkaar verbonden door ondergrondse loopgangen.

B = kleine bunker met één plaats (kamer), in niet gewapend beton

C = Bunker met twee kamers, in niet gewapend beton

☞ openstelling voor 88 mm kanon

☞ Atk = bunker met Anti-tank kanon.

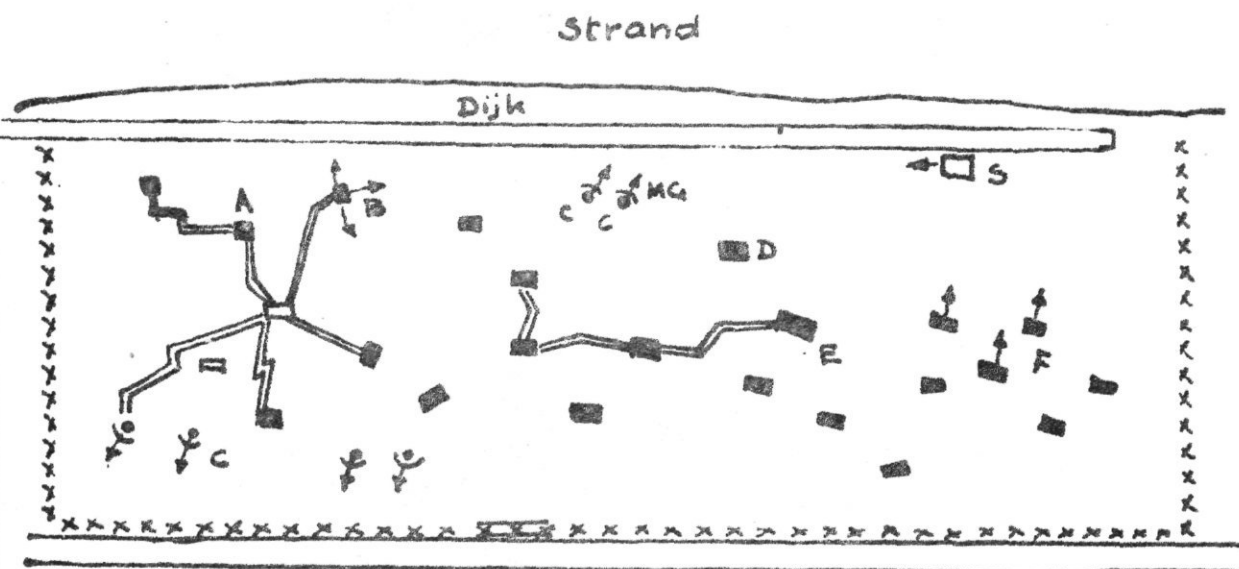
Flakberg

FESTUNG EUROPA-Bredene.

KAART 7

© GEVAERT
1977

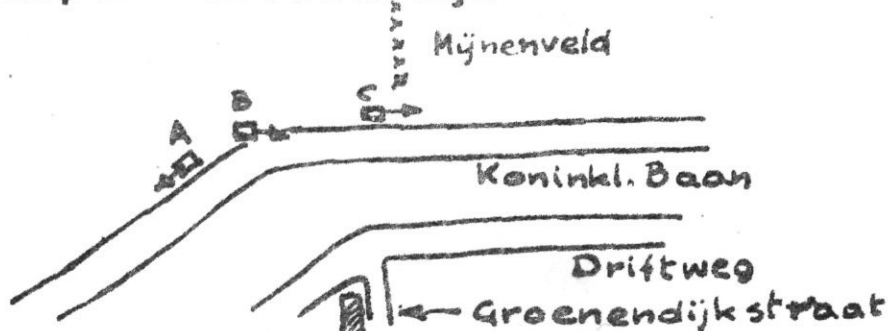
Stutzpunkt Schwan

Koninklijke baan

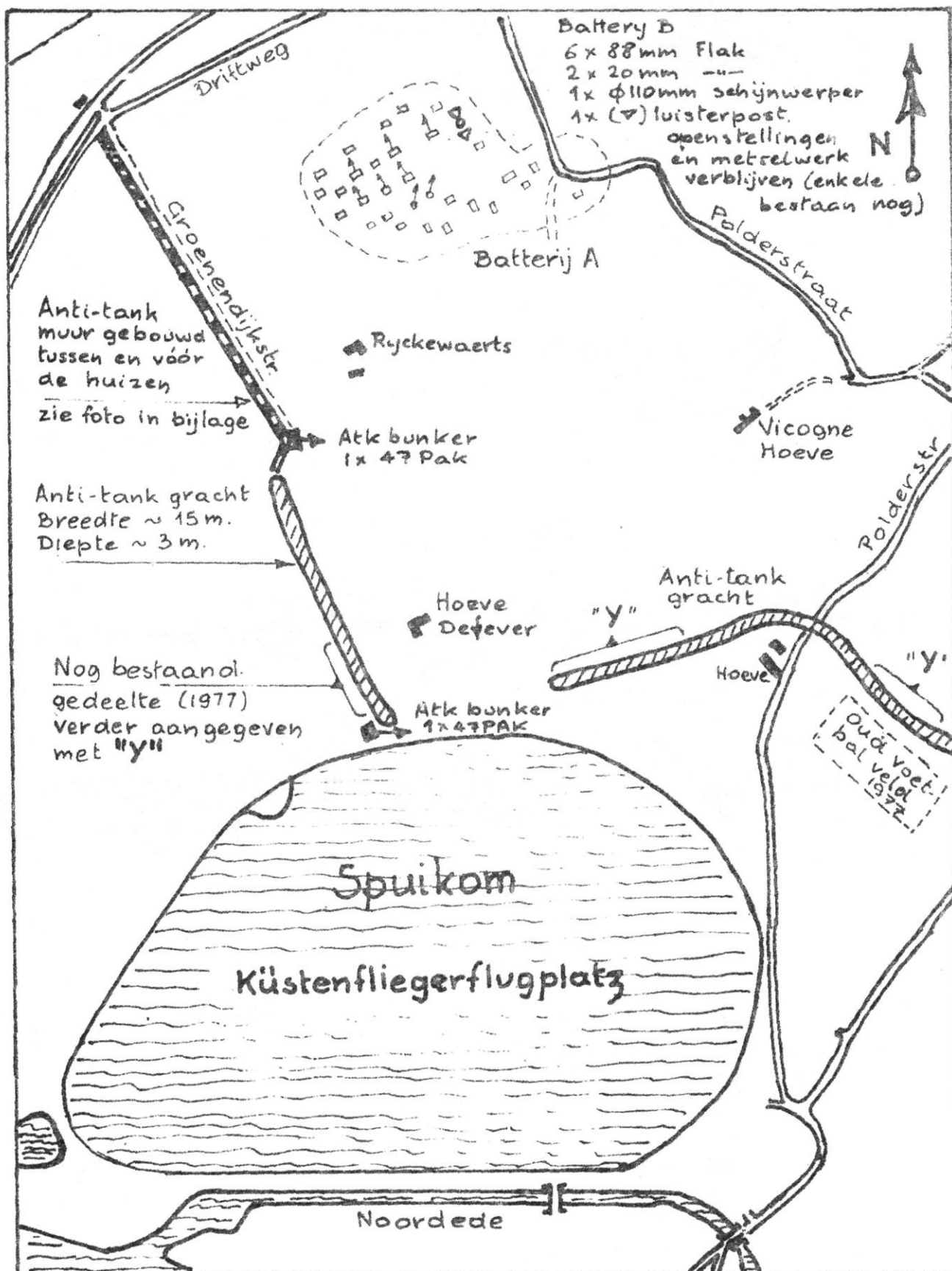
- A : Observatiebunker
- B : bunker met drie schietopeningen
- C : Schietstand in baksteen voor machinegeweer (MG)
Volledig ingedolven in het zand. Slechts schietopeningen zijn zichtbaar
- D : bunker type Tobruk, met bovenop stalen koepel
- E : Eerste-hulp bunker
- F : Flakstellingen - 37mm kanon
- overdekte loopgrachten in metselwerk
- ← □ S : strandgeschut.

Steunpunt Groenendijk

- A : Atk bunker - schietrichting OOSTENDE
- B : — — — — — BREDENE
- C : Kleine bunker voorzien van geschutstoren van Franse Renault tank

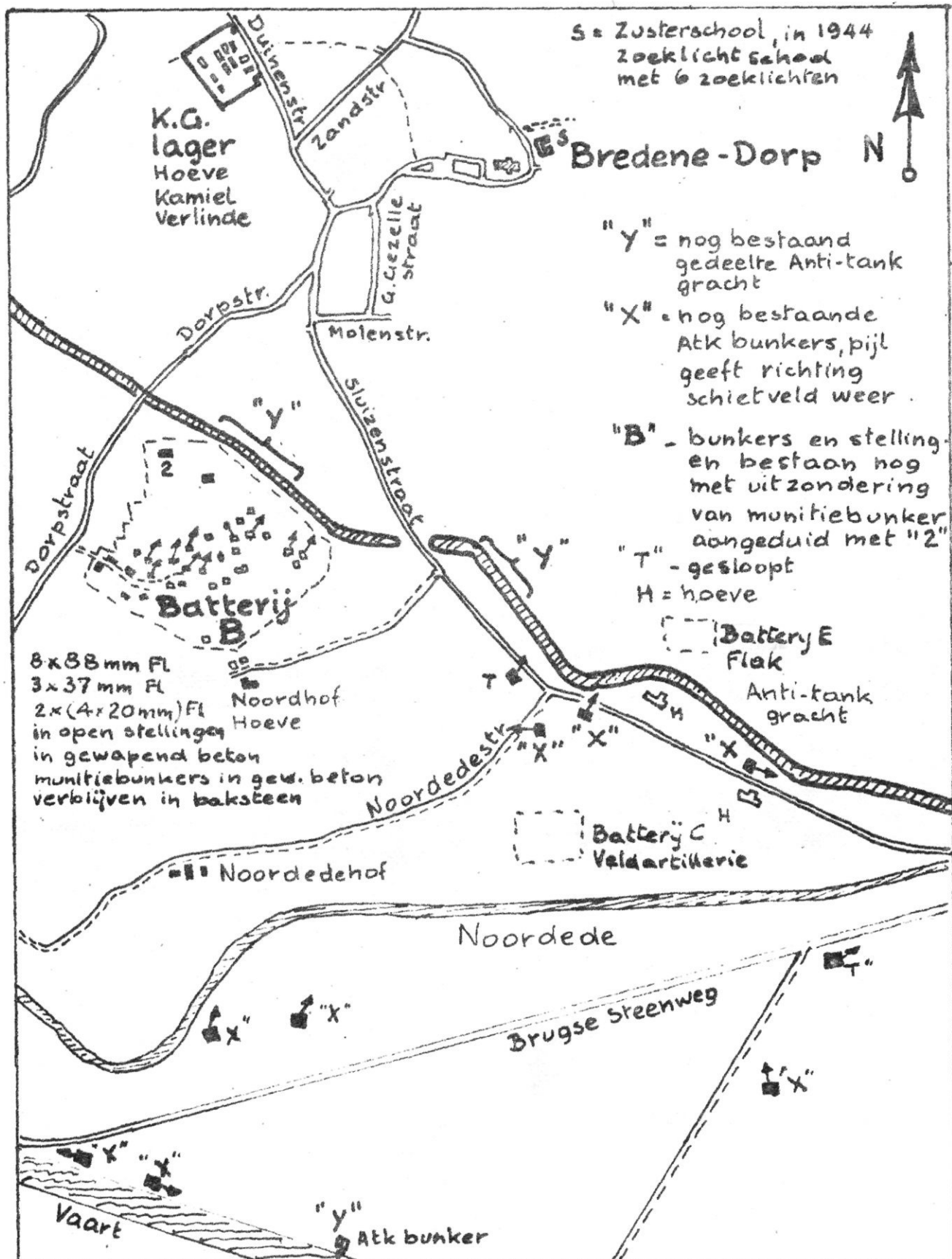
Schwan & Groenendijk

Anti-tanklijn en batterijen I

FESTUNG EUROPA-Bredene. KAART 9

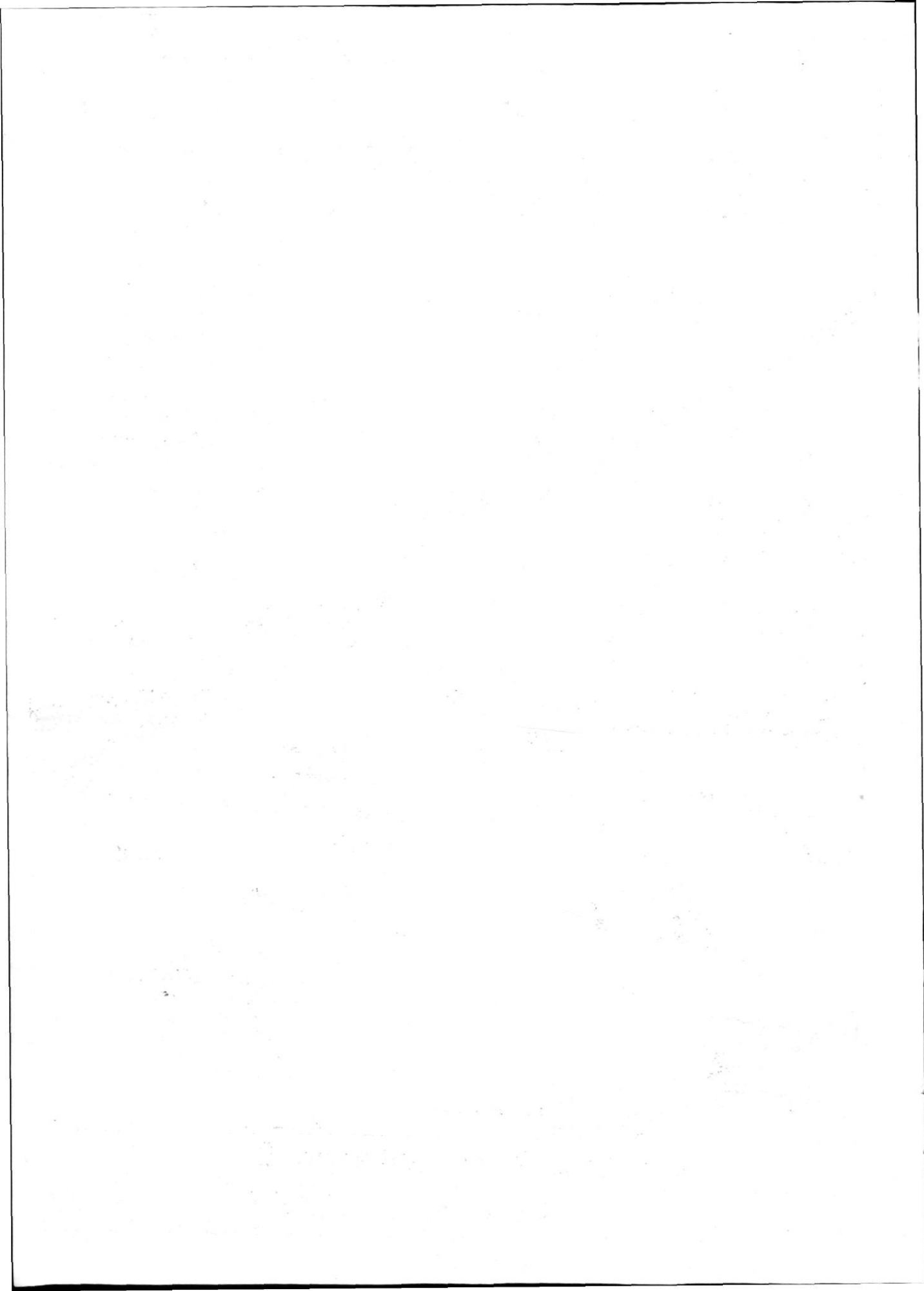
GEVAERT
 1977

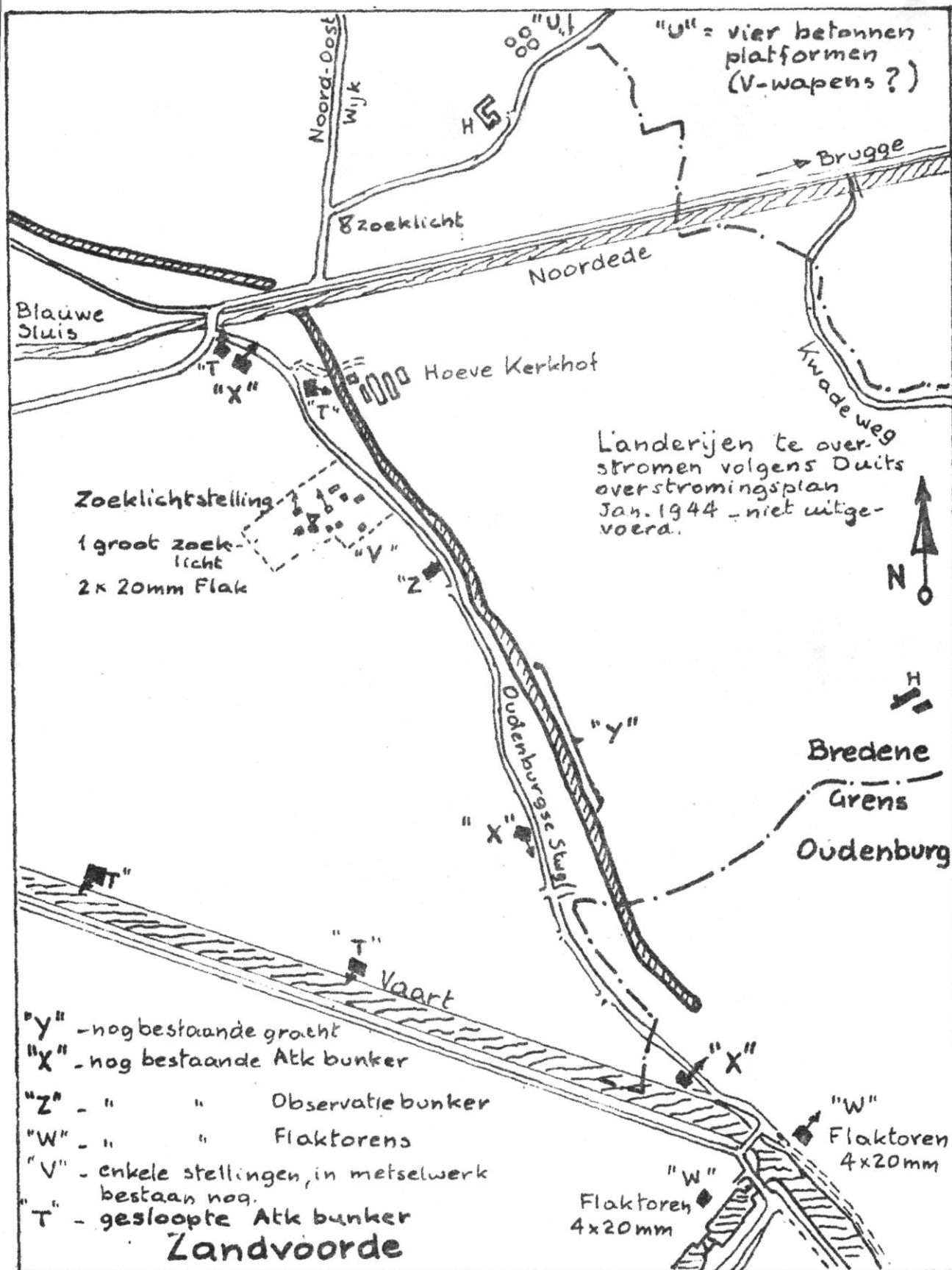

Anti-tanklijn en batterijen II

FESTUNG EUROPA-Bredene. KAART 10

GEVAERT
1977

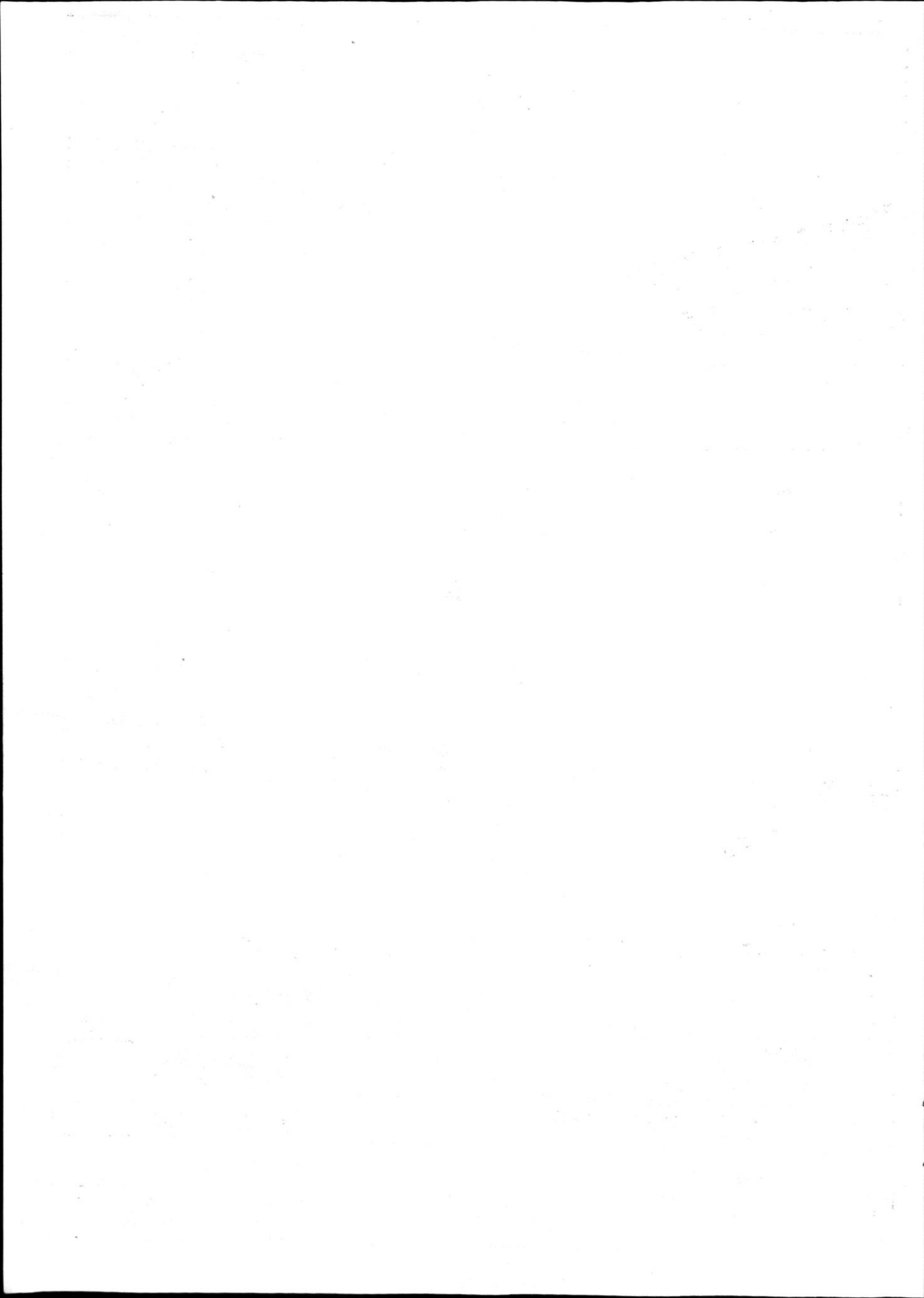

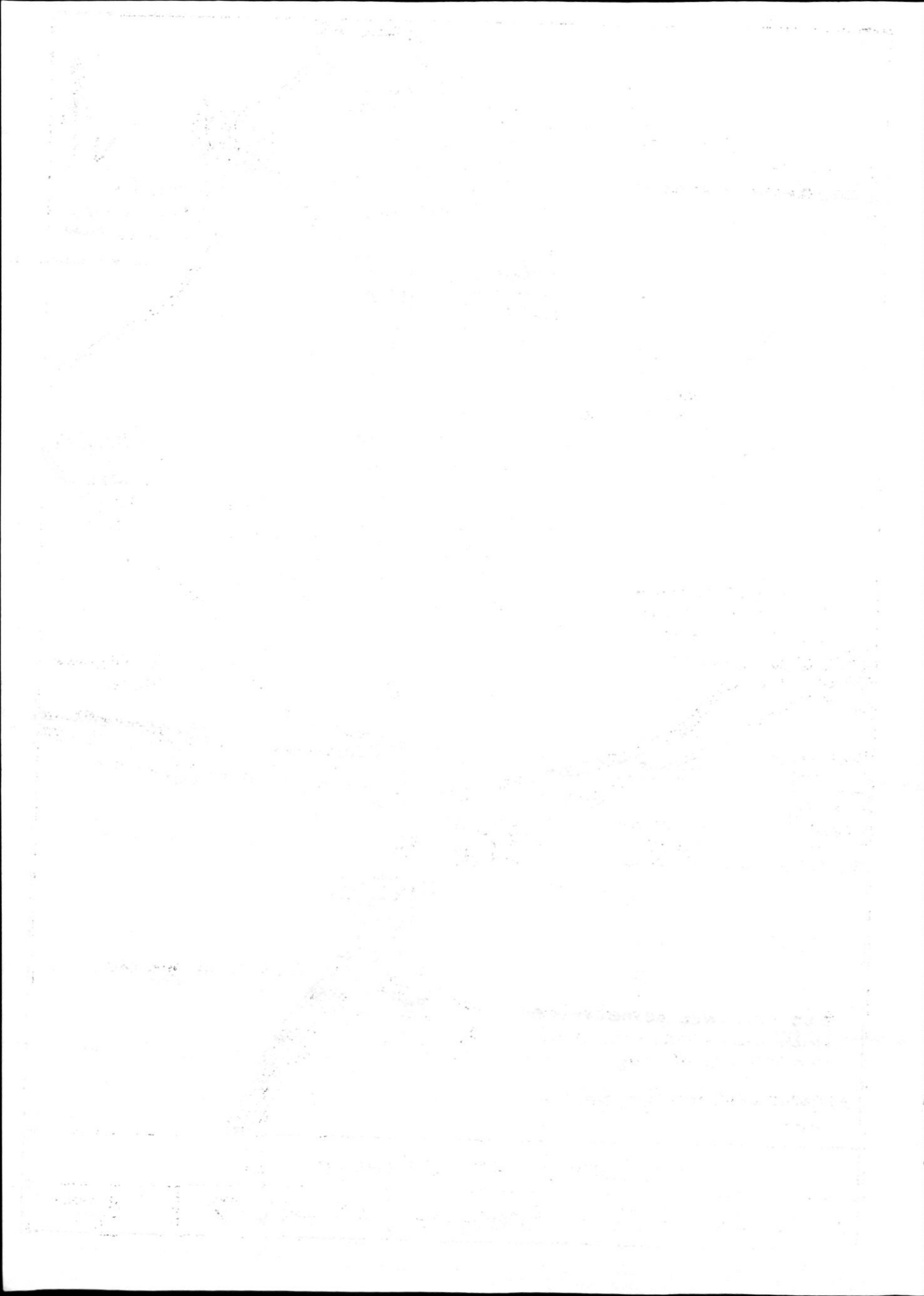
Anti tanklijn en batterijen III

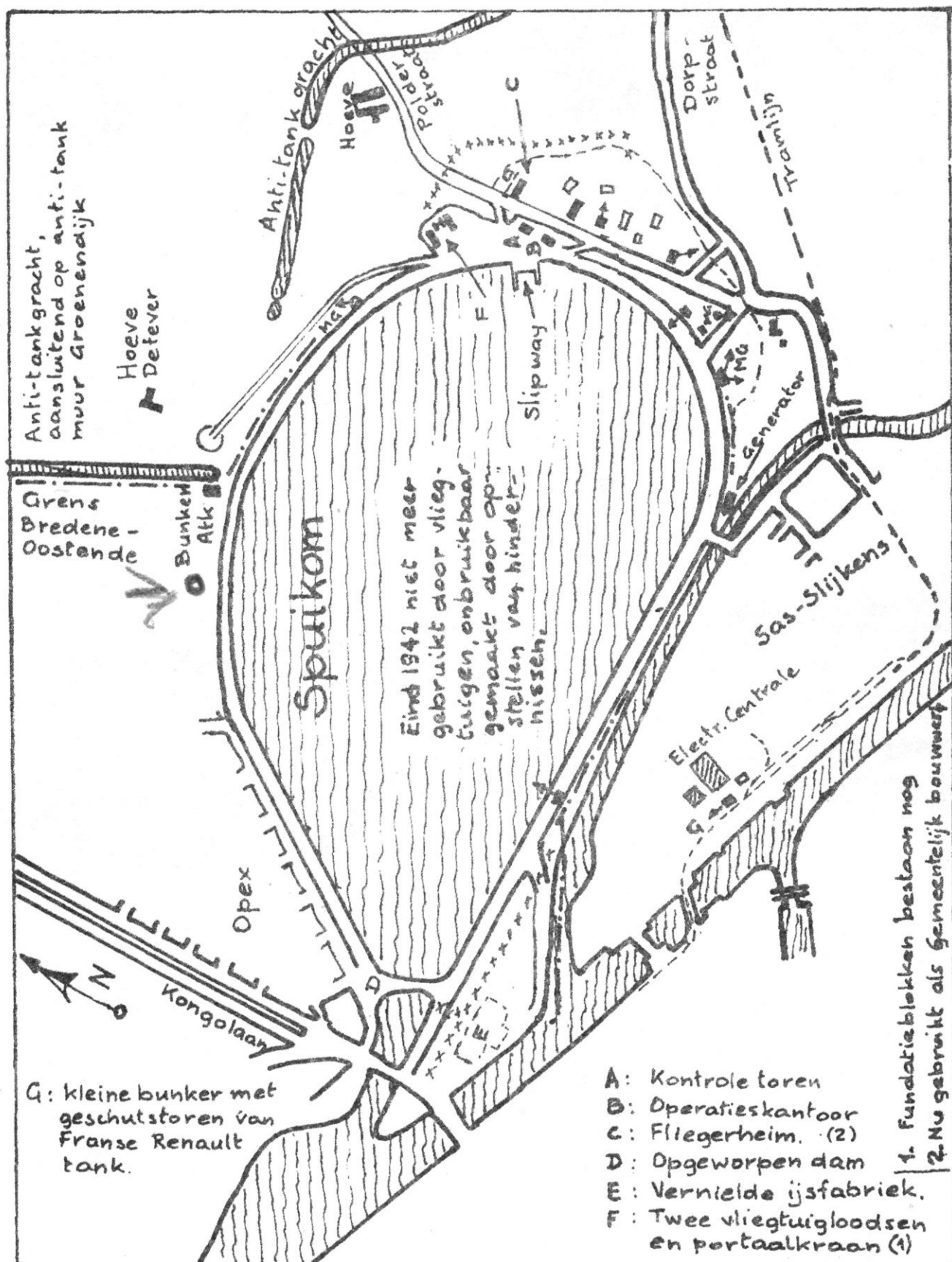
FESTUNG EUROPA-Bredene.

KAART 11

GEVAERT
1977

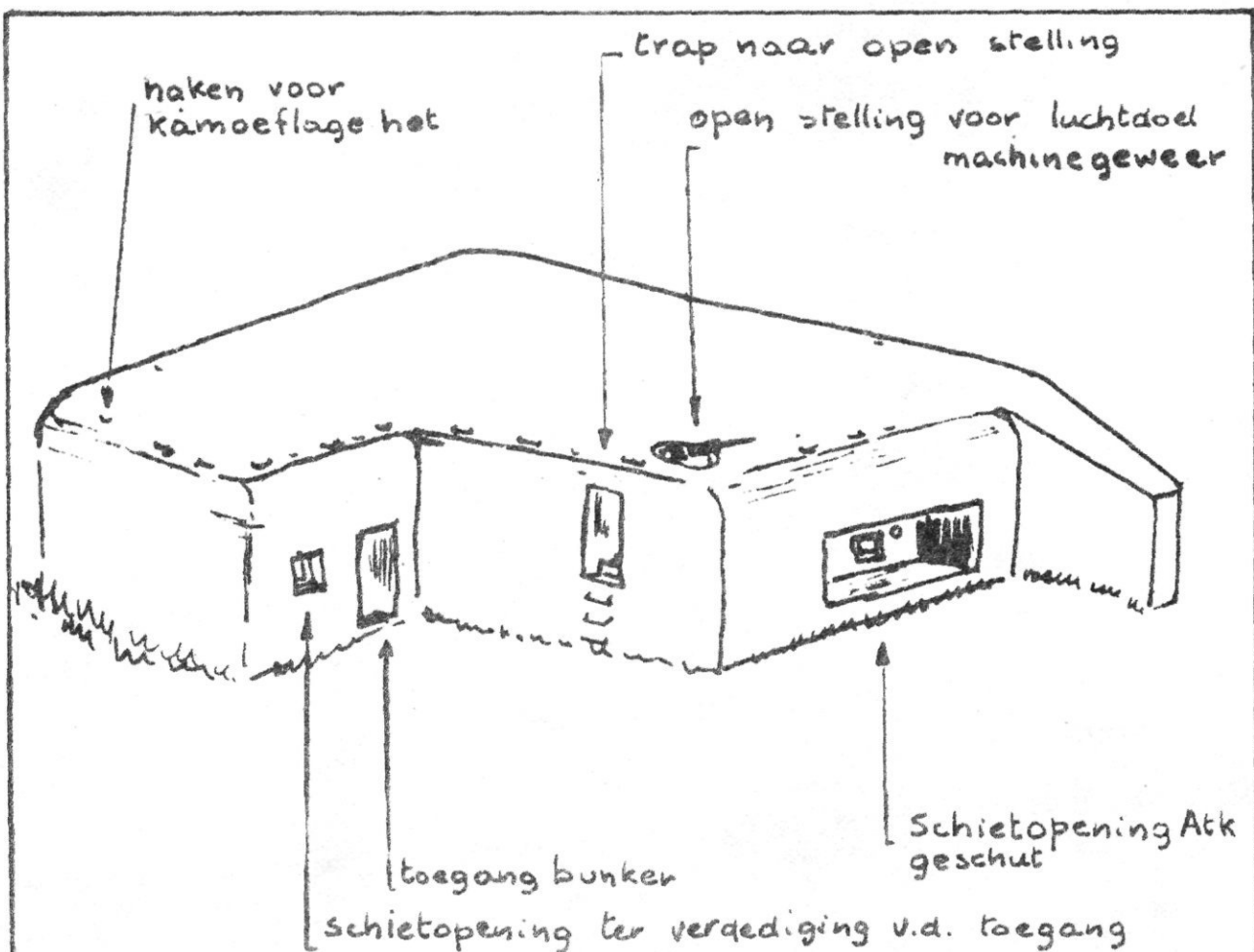
Küstenfliegerflugplatz

Water vliegplein

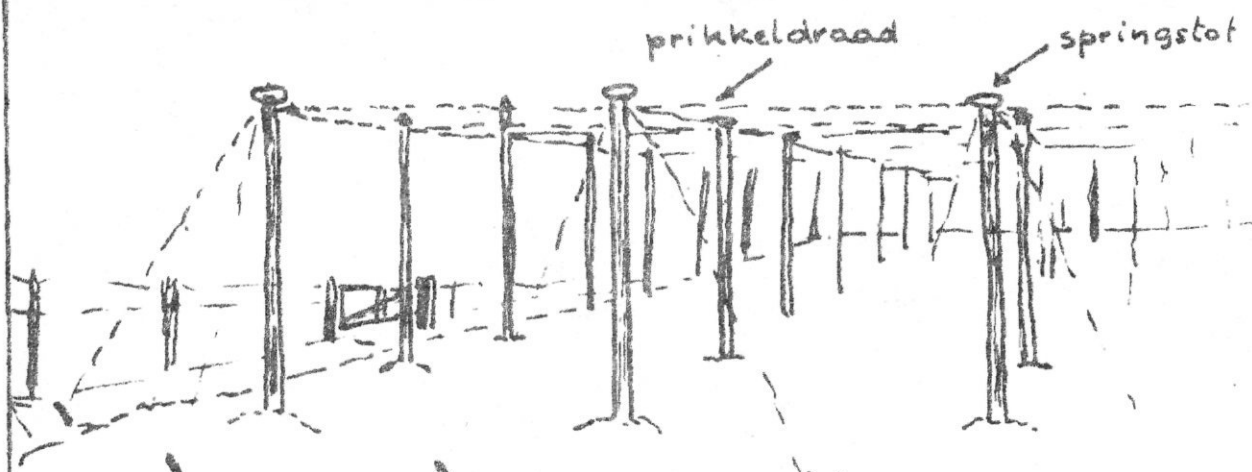
FESTUNG EUROPA-Bredene.

KAART 13

GEVAERT
1977

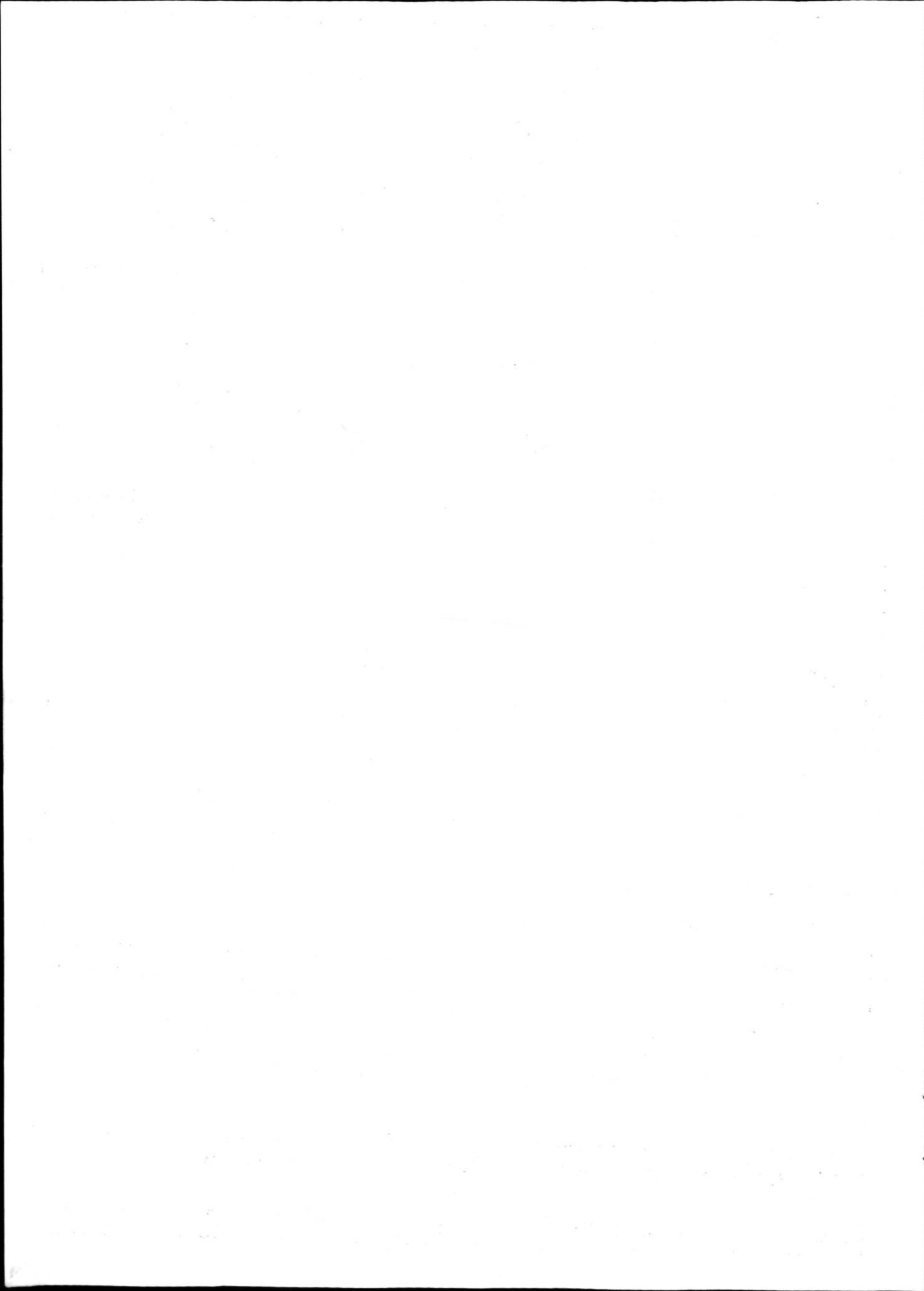

Atk bunkers meestal geschilderd om huizen zoals ze voorkomen in de omgeving voor te stellen.

luchtlandingsversperring in open veld.
opgericht door opgeëiste burgers ("pit en stake").

Anti tankbunker langs atkgracht - veldversperring

S
SSS
SSSSS
SSSSSSS

DE DUINENWEG

VAN DE GEULE

TOT HET SPANJAARDSDUIN

+++++

S
SSS
SSSSS
SSSSSSS
SSSSSSS
SSSSS
SSS
S

Richard VERBANCK

+++++

Handwritten text, likely a title or header, possibly containing the word "Handwritten" and some illegible characters.

Handwritten text, possibly a date or a short sentence, starting with "Handwritten" and followed by illegible characters.

Handwritten text, possibly a date or a short sentence, starting with "Handwritten" and followed by illegible characters.

DE DUINENWEG VAN DE GEULE TOT HET SPANJAARDSDUIN

=====

WOORD VOORAF

Sommige straten en wegen kregen van tijd tot tijd een andere naam . Dit schiep voor mij wel enkele moeilijkheden . De Polderstraat bij voorbeeld , begon of eindigde - naar gelang men wil - aan de Driftweg . Nu heet het stuk vanaf de Driftweg tot de Keerweg : Parklaan . Vanaf de Keerweg naar het Sas toe bleef de naam Elderstraat bestaan . In mijn tekst tracht ik steeds duidelijk aan te tonen welke straat of weg ik bedoel . Vooraf wil ik er echter op wijzen dat ik met POLDERSTRAAT steeds de weg bedoel die nu de PARKLAAN is .

°
° °

Zo luiden de eerste woorden die KNUT HAMSUN schreef voor zijn meesterwerk " HOE HET GROEIDE " :

" Dat lange , lange pad , dat over de moerassen en door de bossen loopt , wie heeft dat gebaad ? De man , de mens , de eerste die hier kwam . Vóór hem was er geen pad . "

Wie kan verklaren waarom deze sobere aanhef steeds zulke diepe indruk op mij gemaakt heeft en zijn eenvoud mij noopte verder te lezen ? Zo brengt de schrijver ons ver terug in de tijd , naar de oertijd zelfs , toen dat pad het eerste teken was dat er op wees hoe de mens het aanschijn van de aarde zou omvormen ten goede en ten kwade .

Mijn pad , ons pad , dat mij nauw aan het hart lag en nu bijna geheel verdwenen is , door mensen gebaad en door andere mensen verwoest , is niet zo oud . Hier wil ik mezelf citeren :

" Daar waar de duinen overgaan in doornenbilkten kronkelt zich het pad gebaad door dezen die op hun tochten langsheen de zee beschutting hadden gezocht tegen de nietafgevende wind wanneer deze , snijdend uit het Noorden , het land afvrat of uit het Westen de schaarse bomen deed afbuigen onder zijn geweld . "

1. The first part of the report is a general
description of the project and its objectives.

2. The second part is a detailed description of the
methodology used in the study.

3. The third part is a detailed description of the
results of the study, including a discussion of the
limitations of the study and the implications of the
findings.

4. The fourth part is a detailed description of the
conclusions of the study and the recommendations for
future research.

5. The fifth part is a detailed description of the
acknowledgments and the references.

6. The sixth part is a detailed description of the
appendices.

7. The seventh part is a detailed description of the
concluding remarks.

De duinen behoren niet aan het land . Als natuurlijke dijk zijn ze een geschenk van zee en wind , en in vele gevallen slechts in bruikleen gegeven . Ze kunnen steeds teruggenomen worden en ook de mens heeft er geen recht op . Het pad langs de duinen is de ware grens tussen water en land .

Zo is het eens geweest ...

o
o o

Toen de jonge duinen eenmaal waren gevormd , na de Karolingische regressie , verrezen dorpjes aan de landzijde en ze kregen verbinding met elkaar door zandwegen die gebaad werden in het niemandsland , tussen de laatste zandheuvels en het akkerland . Deze brede wegels waren slechts van plaatselijk belang en slechts op het einde van de negentiende eeuw , toen het toerisme de kop opstak , vond men het nodig ze te verbreden en te verharderen . Zo komt het dat nu nog levende mensen gedeelten ervan hebben gekend in hun natuurlijke schoonheid .

Daar was , op zijn volle lengte , de weg van Nieuwpoort tot voorbij de Franse grens ; daar was het stuk , dichterbij ons , dat Mariakerke verbond met Middelkerke , en daar was onze eigen Duneweg en Driftweg te Bredene . Eigenlijk zou ik deze namen zonder hoofdletter moeten schrijven want ze duiden alleen de aard van de weg aan en zijn geenszins eigennamen .

Een DRIFT is een kudde , is ook het recht om vee over een bepaalde grond te drijven en een DRIFTWEG is een weg waarlangs men vee mag leiden . Langs deze wegen verplaatsten zich de kuddes schapen die men naar de zoute schorren dreef , en op zeker ogenblik lag langsheen onze gehele Vlaamse kust , zelden onderbroken , éénzelfde weg langs de duinen .

Deze duinenweg was uiteraard ook te vinden aan de westkant van Oostende , vanaf de Westpoort , langs het fort Albertus , tot Mariakerke en zo verderop naar Middelkerke , zoals gezegd . Na het beleg van 1601 - 1604 , toen de stad was herbouwd , bleef dit de enige richting waarheen de burgers zich konden begeven voor hun zondagse wandeling . Onnodig te zeggen dat hiervan druk werd gebruik gemaakt . Langs deze weg rees ook de gaaipers van de schuttersgilde hetgeen genoeg aantoonde dat vermaak en verstrooiing dienden gezocht te worden langs de smalle strook tussen de duinen en de Sinte- Catharinakreek . Deze zondagse mensen werden afgebeeld op een schilderij van Robert Van den Hoecke (*Oostende omstreeks 1650 - Kunsthistorisches Museum - Wenen - Brochure Oostende 1954*) .

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work during the year. It also mentions the results of the various committees and the work of the different departments.

2. The second part of the report deals with the financial situation of the country and the progress of the work during the year. It also mentions the results of the various committees and the work of the different departments.

3. The third part of the report deals with the social situation of the country and the progress of the work during the year. It also mentions the results of the various committees and the work of the different departments.

4. The fourth part of the report deals with the educational situation of the country and the progress of the work during the year. It also mentions the results of the various committees and the work of the different departments.

5. The fifth part of the report deals with the health situation of the country and the progress of the work during the year. It also mentions the results of the various committees and the work of the different departments.

6. The sixth part of the report deals with the agricultural situation of the country and the progress of the work during the year. It also mentions the results of the various committees and the work of the different departments.

De duinen waren daar erg smal maar begroeid . Halverwege Mariakerke kregen ze meer breedte en daar trof men weer wildere zandheuvelds . " De laatste Stuyver " was de laatste witte verstuivende duinhil vooraleer de stad te bereiken .

Tussen haakjes : Wanneer sprake is van de herberg " De laatste Stuiver " is men veelal de mening toegedaan dat het hier gaat om het geldstuk dat tegen bier wordt ingewisseld . " Stuiver " is echter een benaming die in de plaats is gekomen van het archaische " Zantvloghe " of " bleckaerts " als men wil , en waarmede onbegroeide duinen aangeduid werden die het met de wind uitvochten . Ook op andere plaatsen langs de kust vindt men wijken die met de naam "Stuiver " bedacht zijn .

Dit was een klein woordje over de duinenweg aan de westzijde van Oostende . Nu gaan we ons verplaatsen naar de oostzijde, naar Bredene .

o
o o

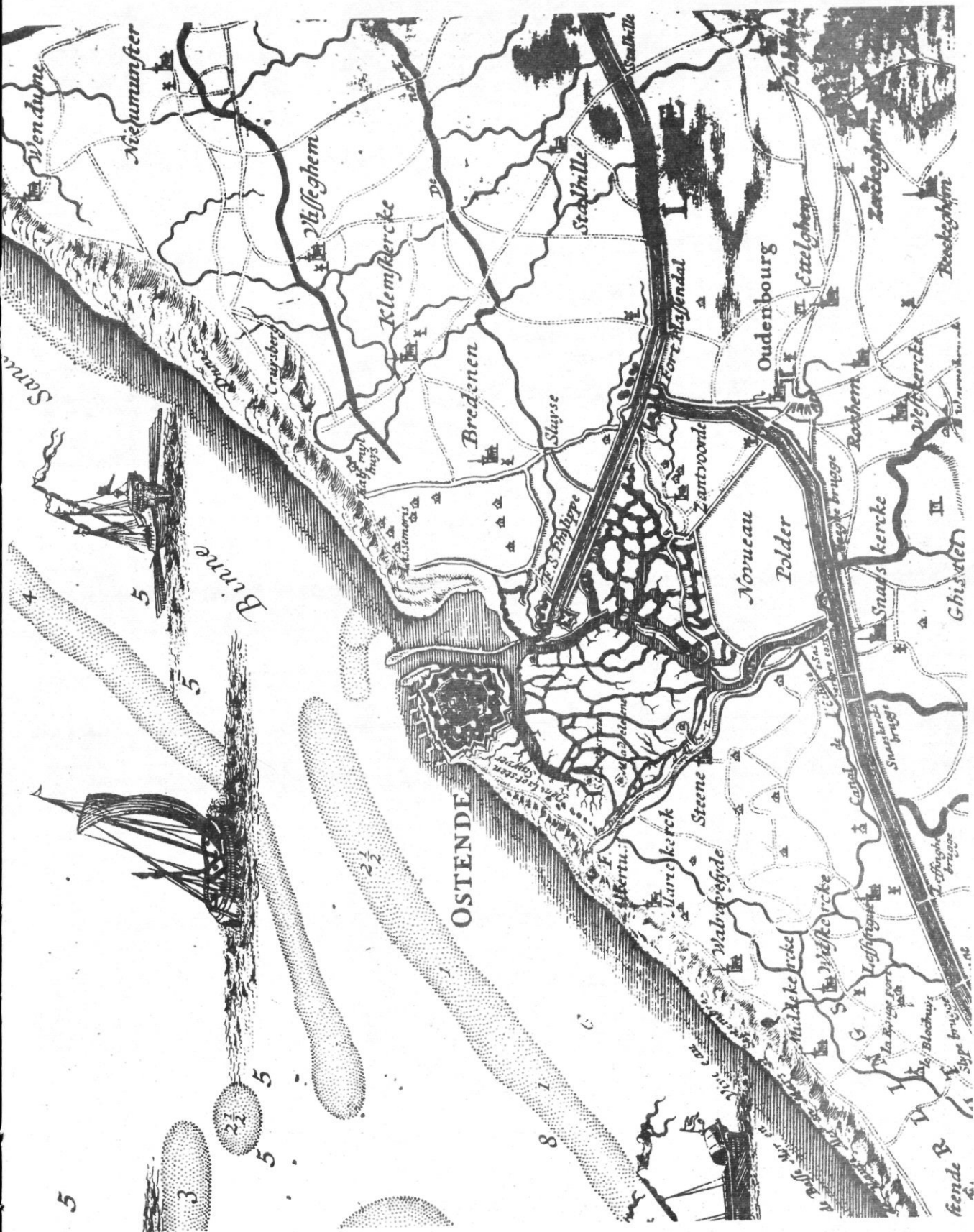
Iedereen zal nu stilaan weten dat het jaar 1584 een belangrijke rol heeft gespeeld in de geschiedenis van Oostende en Bredene . Het water van de pasgevormde geula vormde de nieuwe scheiding tussen de twee gemeenten .

Het spreekt vanzelf dat vóór deze datum de verbindingswegen geheel anders lagen dan nu . Het was maar een stapje om vanuit de stad - laat ons zeggen de Langestraat - het grondgebied van Bredene (nu de Halve-mane) te bereiken .

We zullen dat stapje dan maar eens wagen . Vanuit de Langestraat komend staan we al dadelijk voor twee houten bruggen die gebouwd waren over het moeras dat oostelijk van de stad ligt . Zodoende trekken we de toenmale Oostmolen voorbij en nog enkele huizen die bij de stad horen . Voorbij dit punt kijken de tedere zielen liefst niet naar links want daar staat " het Gherechte van Oostende " , of de galg , en negen van de tien elf keren hangt daar een lijk te verrotten tot groot genoegen van een zwerm meeuwen .

Waar de havengeul nu ligt vertrok eertijds de Oost-Keygnaertweg in de richting van Zandvoorde en Oudenburg . Deze weg, die doodliep op de Bredene-dijk werd gekruist door de verhoogde Bredene-weg . Dit was onze Dune-weg .

Op deze plaats blijven we een tijdje hangen want hier zijn we op het gebied genaamd " TER CUERE " . De Keygnaertweg zelf vormde de grens want aan het uiteinde ervan , tegenaan de duinen , kwam in 1397 een paalsteen die de scheiding tussen de stad en Bredene aanwees .

Vanaf deze gemeentegrens tot aan een woeste strook die de naam " Hoge Doornen " droeg werd in 1556 langs de landzijde van de duinen een nieuwe dijk aangelegd over een lengte van 46 roeden. De kostprijs bedroeg 76 pond-groten .

Hier ben ik verplicht even een ander punt aan te raken . Het betreft de naam die bij dit gebied geschilderd staat op de grote geschilderde kaart van POURBUS (Het Brugse Vrije) . Hierover heb ik reeds geschreven in ons Jaarboek 1974 , maar ik kom er op terug omdat sindsdien een en ander mij duidelijker voorkomt .

In 1847 publiceerde ridder Marchal een lijst van alle namen die op de kaart van Pourbus voorkomen . Ik heb reeds op een paar fouten gewezen en er nog meer ontdekt . Zo leest hij " bomdyli " voor " Roo Dyc " bij Westende ! Bijgevolg mag men zich aan alles verwachten . Aan de Bredene-dijk las hij " De Myncke " . Vlietinck , bij gebrek aan andere bronnen , heeft dat van hem overgenomen . Tot voor kort wist ik er ook geen raad mee maar voor mij is alle twijfel nu weggenomen . Hier staat de naam van de pasaangelegde dijk : " De nyw dic " . (Cartulaire blz. 170 : " nyeuwen cleydyck ") . De schrijfwijze " dic " komt op de kaart veelvuldig voor .

De naam " HOGE DOORNEN " hoeft helemaal geen verbazing te wekken want langs de duinen lagen uitgestrekte velden duindoornen waarvan nu nog sporen zijn overgebleven . Dit was wijd en zijds bekend want bij de fortbouw in de Zwinstreek , op einde van de zestiende eeuw , kwam men te Bredene doornen halen om het glacis en de flanken van de forten te beplanten .

°
° °

Wie aan de rand van een stad leeft wordt altijd met een scheef oog bekeken . Het is nu reeds veel verbeterd op dat punt maar wie vroeger te Mariakerke woonde , op 't Sas of de Viertorre en 't Vette Gars ging door als een messentrekker , een ruziemaker of op zijn minst als een schuwe burger . Het is dus niet te verwonderen dat het in de XVI-e eeuw niet boterde tussen die van Ter Cuere en het stadsvolk .

Wat verweten ze de mensen van aan de Bredene-dijk ? Dat ze het bier te goedkoop verkochten omdat ze geen aksijnsen betaalden , dat ze het hout van de rijshoofden en kateien roofden om er kotalie mee te bouwen , de doornen afkapten , logement gaven aan kwaad volk , dat er moorden gepleegd werden en er , in tijd van oorlog , kwaadwillige soldaten gelegerd waren . Haal diep adem en lees zelf maar eens hoe in het " Cartulaire " hun grieven neergepend werden (gedateerd 1561) :

" ... mits den grooten last ende 't cleen incommen vander stede ende tachterhede van diere , welck huerliedder jaerlicx incommen , wesende den wyn ende bierassysen , zeere vercrant ende vele te minder was , mids dat omtrent de stede ende buuten der jurisdictie van diere zeer groote slete gebuerde byden taverniers aldaer wonende opde limiten s'lands vanden Vryen by dat zo wel de poorters als vreemde omme den goeden coop aldaer gingen dryncken , jae denselven dranck by dage ende by nachte met kannen t'huys haelden , daerby de voorseide stede nyet alleene gefraudeert ende beschadicht en werdt inde assysen nemaer ooc in hare ryshoofden ende cateyhoofden ontvremdende ende wechdragende 't hout ende rys innegevult liggende mitsgaders de balcken die vuytvloyende waren ende dezelve zagen ende splyten om barnen , doende oock bovendien groote schade inde dunen van die vanden Vryen , by 't weeren ende afcappen vanden doornen ende anderssins , boven dat oock aldaer t'anderen tyden , sonderlinge ter plaetse genaempt TER CUERE , dootslagen gebuert waren ende ooc dicwils vagabonden ende andere persoonen logieren , dewelcke de passanten bespieden vuyt ende inde stede gaende , by dage ende by nachte , om arch te doene , te meer dat men aldaer menich warve quaet regiment houdende was ende gehouden hadde sonderlinge in tyd van oorloge "

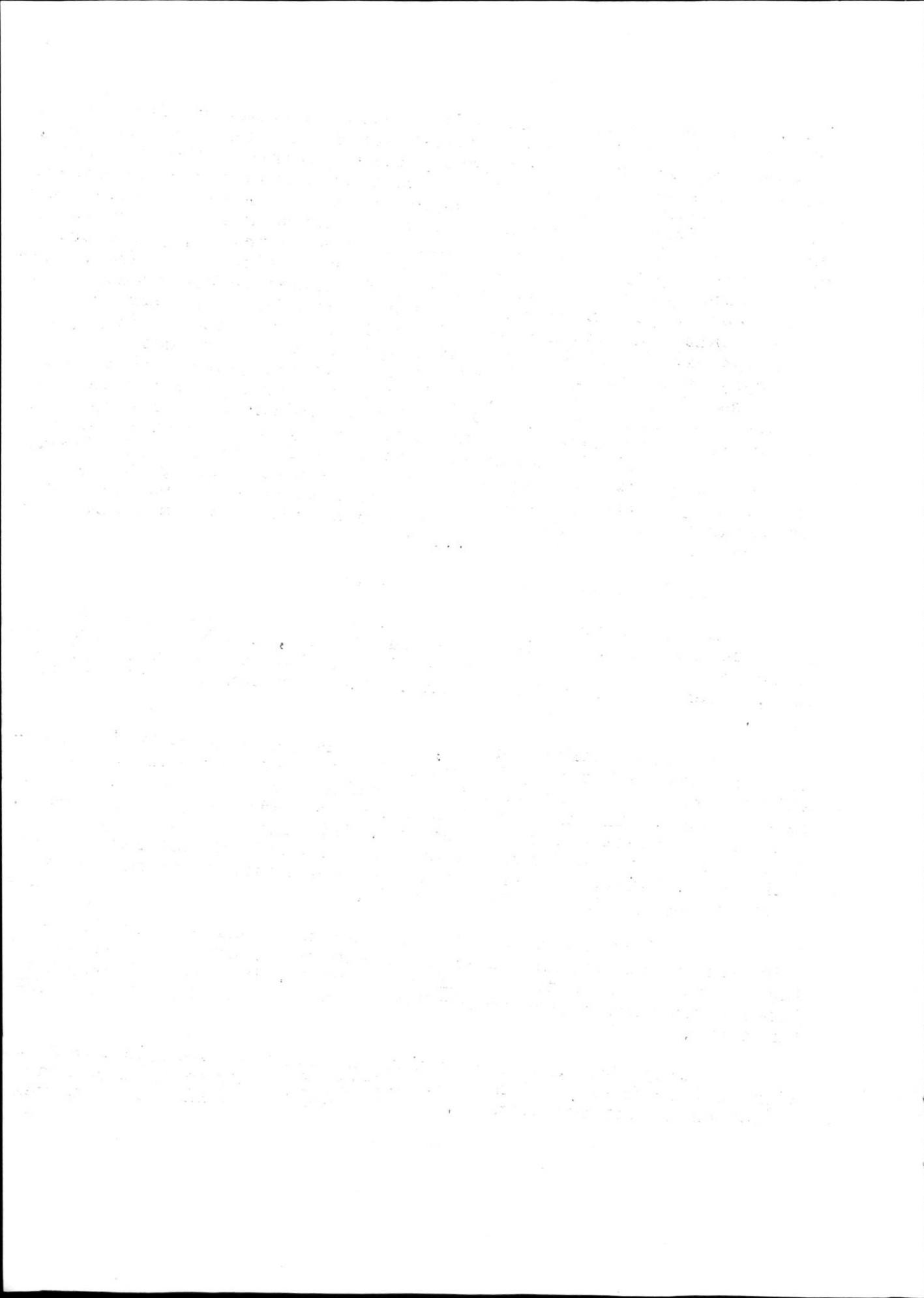
Zou je ze geen frank geven ...?

De Oostendenaars hebben de voeten van 't lijf gelopen om recht te krijgen , en zie : een jaar later , in 1562 kwam een verordening waarbij de herbergen van TERCUERE de deur moesten sluiten , samen met nog andere drankgelegenheden aan de rand van de stad .

" Het Bardenen Huus " , " Het Draecxken " en 't " Vossenhol " mochten dus ophoepelen want het was verboden aldaar nog bier, wijn of brood te verkopen . De taverniers mochten wel een nieuwe zaak openen , maar dan minstens een halve mijl van de stadsgrens . Eén van hen heeft dat zeker gedaan . Hij stapte de halve mijl af, oostwaarts langs de Duneweg , en precies op de limiet zette hij zich neer . Hij bezat een zekere zin voor humor en noemde zijn nieuwe herberg " Het Half-mylhuys " .

Het " Bardenen Huus " stond tegen de duinen terwijl het " Draecxken " meer landinwaarts gelegen was . Het " Half-mylhuys " lag tegenover de huidige " Café Meiboom " . In het begin van de jaren zeventienhonderd kon men het op de kaarten terugvinden als landmerk .

Gelijk hoe , de herbergiers zouden toch verplicht geweest zijn te verhuizen , zij het dan twintig jaar later , want toen stroomden de wateren binnen . Hoe het verder verliep zien we wel .

We zijn echter nog niet zo ver en wij hebben ook nog twintig jaar te goed . Daarom vervolgen we onze weg langs de duinen in oostelijke richting , om na een half uurtje gaans ons eerste merkwaardig punt te bereiken . Schier evenwijdig met onze duinenweg ligt nog een tweede weg , een ietsje meer landinwaarts . Dit is de latere Driftweg . Beide wegen ontmoeten elkaar op een knooppunt met een derde weg : De Polderstraat (nu Parklaan) , maar van ouds genoemd " de Creeckweg " (1707) .

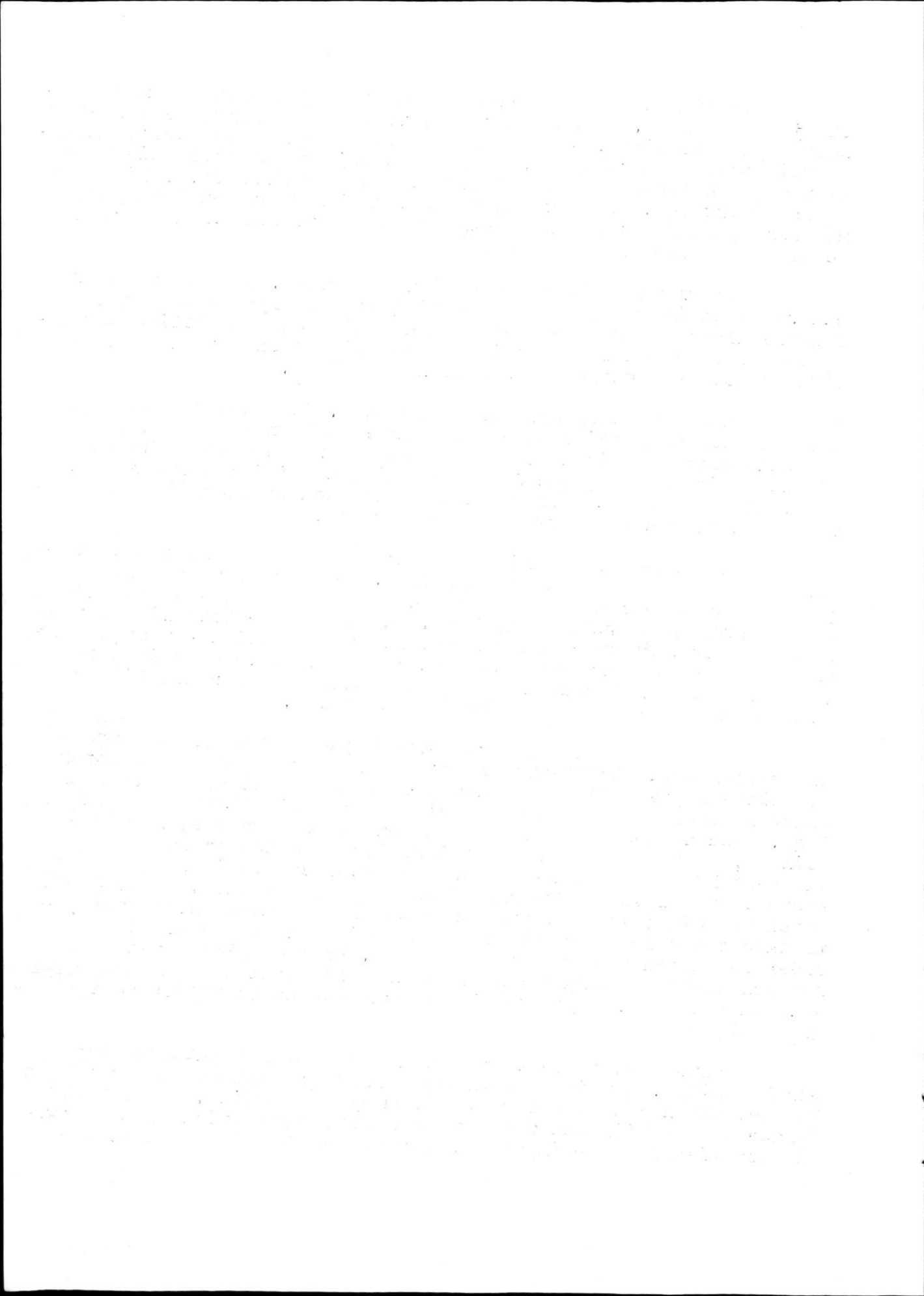
Een vierde weg had daar zijn eindpunt . Deze , nu verdwenen weg liep indertijd in de richting van het Ryckewaershof , draaide aldaar af om vervolgens evenwijdig met de kustlijn Oostende te bereiken aan de Zuidijk (Zeestation) en dit na even te voren de Oost-Keynaetweg te hebben gekruist .

We keren terug naar ons knooppunt . De Polderstraat - om het kind een naam te geven - liep verder door naar zee en vormde een slag door de duinen . Langs deze weg was er meer behuizing , inzonderheid hoeven , dan langs de Zijdeling (Duinenstraat) . Men vond er reeds de Vicognehoeve en nog een aanzienlijke hofstede op de plaats van het Pauwhof (Poorters) .

De Polderstraat slingerde zich vanaf het dorp in de richting van het vissersgehucht BLUTSYDE . De kaart van Pourbus geeft jammer genoeg geen enkele aanduiding over dit plaatsje dat langs de duinenweg moet gelegen hebben . Vergeten we echter niet dat de schilder aan zijn waarnemingen tot het samenstellen van zijn kaart begon in 1563 en Blutsyde voor het laatst werd vermeld in 1556 (Cartulaire) . Niemand weet of het gehucht tussen die tijd van de kaart werd geveegd noch hoe dit gebeurde .

De ligging van Blutsyde werd bepaald door Karel Loppens die resten ervan terugvond op het strand , maar in de afgelopen vierhonderd jaar zijn de duinen steeds maar achteruit getrokken zodat we mogen stellen dat het vissersplaatsje ACHTER de duinen lag . Niemand zou er trouwens aan denken te gaan bouwen vóór de duinen , op het strand . Het zelfde fenomeen hebben we trouwens vastgesteld aan de Vosseslag toen we voor enkele jaren , na een storm , sporen van bouwwerken vonden op het strand . Op deze plaats waren de duinen in de afgelopen tien jaar 50 meter achteruit getrokken zodat de gevonden bouwresten minstens een paar eeuwen onder de duinen moeten gerust hebben . Rond de plaats was zelfs nog een spoor van begroeiing op kleigrond zodat we ook hier mogen stellen dat het oorspronkelijke gebouw achter de duinen moet gelegen hebben .

Vinden we op de kaart van Pourbus geen behuizing meer of een benaming , dan is er toch een aanduiding dat op de plaats van het verdwenen Blutsyde bewoning moet geweest zijn . Op de kaart vinden we namelijk een wegenstelsel dat normalerwijze niet aanwezig zou zijn ware er in dit oord geen gehucht geweest , hetgeen

ons doet besluiten dat Blutsyde langs de oude duinenweg lag en wel vóór de strook begrensd door de huidige Groendijk en kilometerpaal 33 (ter hoogte van de Schoonheidsleerlaan) .

We weten wanneer de Zijdeling aangelegd werd (XIe eeuw) en ik vermoed dat de Polderstraat veel ouder is . Recente vondsten van potscherven uit de Romeinse periode in het nieuw-aangelegde park en meer recente vondsten 400 meter westelijker duiden er op dat aldaar reeds zeer vroeg bewoning moet zijn geweest . (ROEPSTEEN nrs. 36 & 37) .

We mogen echter niet te ver weglopen van onze duinenweg . Deze , en ook de driftweg slingeren zich verder oostwaarts , zij aan zij . De eerste houdt zich echter vlak naast de duinen terwijl de andere aanleunt bij het bouwland , maar ze blijven gescheiden : eerst door de doornenbilken , wat verder door de binnenduinen of blekkaarts . Zo verlaten ze het grondgebied van Bredene en trekken verder , de kust langs .

Ik heb steeds gesproken over wegen , eenmaal zelfs over een heerweg , maar dat alles was niet meer dan een karrespoor door zand of slijk . Voor verre verplaatsingen langs de kust werd eerder gebruik gemaakt van het strand . Zelfs in het jaar 1884 nog schrijft iemand in een reisgids dat hij vanuit Oostende naar Blankenberge trekt , te voet langs het strand , om de lange omweg via Brugge te vermijden . Hij zegt erbij dat het eerste dorp dat hij ontmoet Wenduine is ...

o
o o

Mocht het zijn dat de schurkarissen van Ter Cuere een zondvloed verdienden dan hebben zij die ook gekregen in dat bewuste jaar 1584 toen de smalle duinen ten oosten van Oostende werden afgevoerd . Op deze plaats groef men een smalle geul om het zee-water binnen te laten en met het doel de stad beter te kunnen verdedigen . Natuurlijk moest ook de nieuwe dijk het ontgelden want het doorsteken van deze zeewering maakte deel uit van hetzelfde schema .

Wat waren de gevolgen voor de duinenweg ? Eens de verbinding tussen de stad en de oostkust verloor hij nu deze functie . De Keygnaertweg verdween onder het zeewater dat diep in het land doordrong . De brede schorre die zich aan de oostzijde van de nieuwe geul ontwikkelde slurpte de heerweg op vanaf de Zuidijk . Deze schorre nam de plaats in van Ter Cuere tot het punt waar nu de vuurtoren staat .

Een volgend stuk van de duinenweg verdween in 1601 toen een legereenheid van aartshertog Albrecht aldaar zijn kamp opsloeg . Allerlei fortificaties werden opgeworpen gedurende de driejarige belegering van Oostende .(Zie Jaarboek 1973-De Forten van Bredene)

Het beleg gaat aan ons voorbij en we laten ons meedrijven met de geschiedenis .

Een pontschuit of overzet diende nu de verbinding Oostende - Bredene te verwezentlijken . Reeds vóór het beleg was hierin voorzien want pas was de nieuwe geule volledig doorgebroken of de Oostendenaars bouwden een klein houten steigertje bij de plaats waar eens de bruggen lagen . Ze moesten trouwens dikwijls naar de overkant om de nodige klei te halen die nodig was om de wallen te versterken . Vanaf juli 1601 hield deze trafiek natuurlijk op .

De heropbouw van de stad werd ernstig aangepakt . De nieuwe haveningang kreeg langs weerszij een laag staketsel . Het oostelijk deel lag langs de schorre die we voorlopig nog de Schorre van Ter Cuere moeten noemen . Aan de Zuidoost lag nu een kleine kreek die de Visserskreek zou worden en waarvan de resten pas voor een paar jaar verdwenen zijn . Vlak daarnaast , in de geul zelf, werd een aanlegplaats gebouwd voor de pontschuit . Dit was het pontongat . Aan de zeezijde van deze helling kwam later de " Spaigniaerdskafe " (Nu de car-ferry) .

Aan de overzijde van de havengeul kwam natuurlijk ook een aanlegplaats , maar dit was eerder een triestig geval omdat de schorre regelmatig onderliep . Stilaan rezen echter dijkwegjes omhoog die in verschillende richtingen liepen . Een ervan gaf verbinding met de oude duinenweg .

Het gebied dat vanaf de schorre achter de duinen lag was kop-over-konten gehaald en woest nadat de belegeraars er lelijk hadden huis gehouden , en zeker weinig geschikt voor bewoning . Eens echter dat het overstromingsgebied zijn maximale breedte had bereikt verlengde het strand zich langs de boorden landinwaarts . Droog zand hoopte zich op tot een rij lage duinen zodat zich aldaar een beschutte hoek vormde .

Het land bleef waardeloos maar er kwamen zich toch ongevraagd enkele mensen vestigen . We hadden waarschijnlijk te doen met een ras van vrijbuiters die zich op dat niemandsland een hut bouwden zonder aan iemand rekenschap te geven of pacht te betalen . Hier en daar vonden ze een veilige kuil waarrond haagjes geplant werden en ze hoopten zich in leven te houden met wat visvangst , stropen en strandjutterij .

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS AND LITERATURE

OFFICE OF THE DEAN

CHICAGO, ILLINOIS

1954

1955

1956

Eens dat er zes huizen staan komt er vlug een herberg bij. Zo werd ontdekt dat ene Cathelyne , dochter van Cornelis Kinneman, mede-erfgename is voor een huis-en-herberg gelegen op Lissemoren. Cathelyne is gestorven te Adinkerke op 18/3/1679 , maar we weten niet wanneer de herberg werd gebouwd .

" Item het gherechte vijfde , ende in cas Cornelis Kinnemen s'overl. broeder doot is , soo men vermoeyt , een vierde part d'overl. toebehoorende van een huus E herberghe ghenaeemt den admiraal in de prochie van Breedene opde platse ghenaeemt Lyssemores neffens oosthende op cheins van de duynen razckende de mat bewoont by Roelant van exem , staende ront in steen met eene steene gevel ten westhende, ende oosthende met dobbel vierstede te midden , wesende gheheel oversoldert , ende een onderlat dienende voor kelder aende noortsyde . "

(RAB.KV/st.vg. 10861 - Julien Beyen)

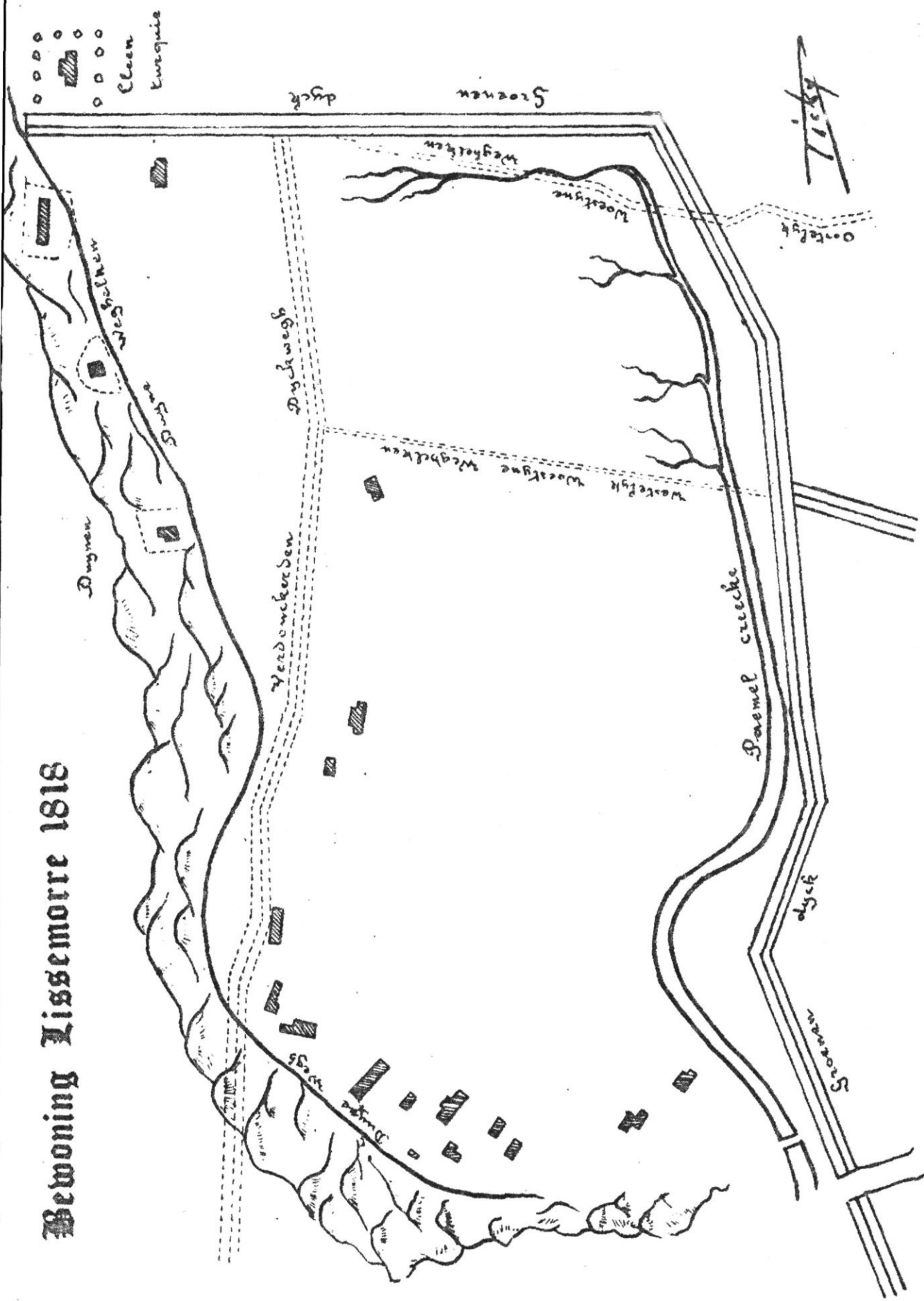
Er waren in de 17-e eeuw in de kuststreek nog herbergen die " De Admiraal " genoemd werden , maar we weten niet welke , te dien tijde beroemde admiraal , hierdoor gehuldigd werd .

In 1612 werd vanaf de duinen de Groenendijk aangelegd die een wijde boog vormde rond het moerassige land , langs de Paemelkreek tot aan de havengeul . Een vertakking trok zuidwaarts in de richting van de Noord-Ede om deze dan te volgen tot de Zijdeling (weg naar Oudenburg) . Deze dijken werden gebruikt als wegen .

Het resterende van de duinenweg , tussen de schorre en de Groendijk verloor zijn vroeger belang want , vertrekkend aan de aanlegplaats van de ponte ontstond een wegel die zich landwaarts richtte tot aan de Groenendijk . Tot het einde van de negentiende eeuw zou deze dijk de voornaamste verbinding blijven tussen de havengeul (aan de Mosselhoek) en de kustweg .

Het gehucht aan de schorre kreeg ondertussen nog meer bewoners en ook een naam : Lissemorre . Over de oorsprong van deze naam is al heel wat discussie geweest maar we zullen het in deze verhandeling houden bij de mening van Daniël Farasyn die stelt dat de naam is afgeleid van een persoonsnaam , vermeld op een vroeg-zeventiende eeuwse kaart : *" schorre daer Loyske Morre woonde nu genaemt thouccken "* (Jaarboek 1973) . De naam " thouccken " zal zijn oorsprong waarschijnlijk gevonden hebben in de hoek die gevormd was door de oude en de nieuwe duinen en waartussen de bewoners zich nestelden . Op verschillende oude kaarten vindt men de vermelding : *" in het houxken genaemt Lissemoris "* . (Verzameling Karel Mestdagh - Rijksarchief Brugge)

Bewoning Lissemore 1818

De bewoners van Lissemorre moeten de waardige afstammeligen geweest zijn van de voormalige inwoners van het gehucht Ter Cuere want hun faam was al even slecht . Hierover leze men " Zoeklicht op Bredene " waarin een tekst van Edw. Vlietinck aangehaald wordt . Mogelijks hebben ze hun voorzaten nog overtroffen .

Men werpe hun echter geen steen want ze hadden het niet erg breed . Geheel Lissemorre , die begrensd was door de Groenen Dijk, werd herhaalde malen bevoeid door het zilte zeewater en zelfs na het beversen bleef het allemaal begroesde schorre en duin zodanig det het land zonder waarde bleef . Het duin was niet met helm beplant zodat , niettegenstaande hoge bermen en hagen , de tuinen veel te lijden hadden van wind en stuifzand .

Degenen die een heel klein perceeltje bezaten trokken af en lieten hun eigendom in de steek . Zo lagen rond 1750 in de bocht van Lissemorre , en heel dicht bij de duinen , slechts een vijftal doeningjes meer . Veertig jaar nadien waren de onderscheidene percelen grond niet meer terug te vinden . Toen hebben de vier grootste eigenaars de grond laten opmeten en onder elkaar verdeeld . Ze deden hierbij aan ruilkaveling zodat grote blokken tot stand kwamen op deze plaatsen waar de verschillende grondbezitters de meeste eigendommen bezaten . Deze eigenaars waren : Het Godshuis van de Potterie , Jan Dhont , de Kerk van Oostende en het klooster van de Chartreusinnen van Brugge .

De grond werd dan opnieuw verpacht, en in het jaar 1789, jaar waarin de opmeting plaats vond , treffen we volgende bewoners aan , wonend in een wijde boog aan de voet van het duin : Maerten La Perck, Rogier Vyncke, Pieter Hamerlijnck, Elisa Verhaeghe , Rooden Louice , Simon Heintice , Leopoldus Pollet , Frans Braecke, Norbert Brau , Cornelis Fortuyne , Philippe De Vith . De rest was onbewoond met uitzondering van één enkel huis dat stond op de plaats van de verdwenen hofstede van Dhoore , tegenaan de huidige Groenendijk . Daar woonde Jan Fusicq .

In 1750 lag langs de duinen nog het smalle duinenpad dat de vijf doeningjes met elkaar verbond en dan verder doorliep tot het uiteinde van de Groenendijk , en ook verder zoals we later zullen zien .

Ik moet even de aandacht vragen voor de " Nieuwe Bredenedijk " die in 1584 werd doorgestoken . Slechts een klein gedeelte van deze rechtlijnige dijk werd toen vernield maar de rest werd afgevoerd tijdens het beleg van Oostende . Op de dijk lag een weg die natuurlijk ook verdween . Niettemin speelde het tracé van deze dijk nog een rol bij het afbakenen der eigendommen en kwam ze op de kaarten steeds voor . Dit tracé liep pijlrecht tot aan het eveneens verdwenen " Westersche Woestyne Weghelken " dat zuidwaarts strekte door de voormalige wijk " Woestyne Houc " om aldaar af te buigen

in de richting van het " Rijckewaershof , of zo ongeveer . En nog steeds sprak men over " De Dijkweg " ,

°
° °

De herverkaveling van Lissemorre greep dus plaats in 1789 , jaar waarop de Franse Revolutie uitbarstte . Vanaf dit oogenblik was het ook in onze streek onrustig . Lissemorre was in 1798 getuige van een gevecht tussen Fransen en Engelsen en achteraf kwam aldaar een groot kamp van het Franse leger . De streek werd weer eens ondersteboven gehaald en de ellende steeg ten top toen langs de duinenweg het " Fort Impériale " werd gebouwd met medehulp van Spaanse krijgsgevangenen . Het gebied daarachter was nog steeds zeer moerassig en ongezond zodat veel van deze slavenarbeiders aan koorts bezweken . Dit is echter een geschiedenis op zichzelf . Sporen van deze moerassen die in hoofdzaak langs de Paemelkreek lagen ziet men nu nog langs de Dr. Moreauxlaan waar het riet in het laagliggende land steeds welig groeide .

Na de val van Napoleon , toen we verenigd waren met de Noordelijke Nederlanden , vonden de eigenaars van de gronden die op Lissemorre lagen hun onderscheiden percelen weer eens niet terug . Deze werden dan meer opnieuw opgemeten aan de hand van de kaarten opgemaakt in 1789 . Dit gebeurde in 1818 .

Het is mijn bedoeling niet steeds maar lijsten te geven van alle inwoners die ooit langs de duinenweg hebben gewoond vanaf Lissemorre tot het Spanjaardsduin . Ik wil wel een uitzondering maken voor dit jaar 1818 omdat onze konfrater René Rotsaert de moeite gedaan heeft om de volkstelling van 1814 te publiceren . Op de lijsten vindt men wel de namen terug van de bewoners van Bredene maar geen plaatsaanduiding . Als aanvulling kan ik dus zeggen dat binnen de schorre van Lissemorre men volgende inwoners kon aantreffen :

Joannes Pollet , Joseph Van de Castele , Pieter De Vriendt , Joannes Pyra , Joannes Mazijn , Macharius De Wulf , Frans Vergoote , Weduwe Frans Capelle , Joannes Pollet Zoon , Constant Govaert , Weduwe Joannes Fysick (Fusicq) , Joseph Cornu , Joseph Verlinde , Anthone Devriendt , Cornelis Fraeye , Elias Verhaeghe , Pieter Hamerlinck , Olivier Van Overbeke , Cornelis Fortuyn , Pieter Detreeuw .

Joseph Verlinde woonde langs de duinenslag , even voorbij het fort . Waar nu het Zeemanshuis Gottschalck ligt woonde Joseph Cornu (of Cornée) en op de plaats van de hofstede Dhoore woonde weduwe Fysick .

Het gehucht Lissemorre groeide aan en kreeg na 1858 de naam van " De Viertorre " . De duinenweg werd vervangen door een andere zandstraat : De Fortstraat, die echter doodliep in de

1. The first part of the report is a general introduction to the subject of the study. It discusses the importance of the study and the objectives of the research.

2. The second part of the report is a detailed description of the methodology used in the study. It includes information about the sample size, the data collection methods, and the statistical analysis techniques used.

3. The third part of the report is a discussion of the results of the study. It presents the findings of the research and discusses their implications for the field of study.

4. The fourth part of the report is a conclusion and a summary of the findings. It provides a final assessment of the study and its contributions to the field.

5. The fifth part of the report is a list of references. It includes all the sources of information used in the study, such as books, articles, and other documents.

6. The sixth part of the report is an appendix. It contains additional information that is not included in the main body of the report, such as raw data or detailed calculations.

7. The seventh part of the report is a final section. It provides a final summary of the study and its findings, and includes any other relevant information.

Fort Napoleon

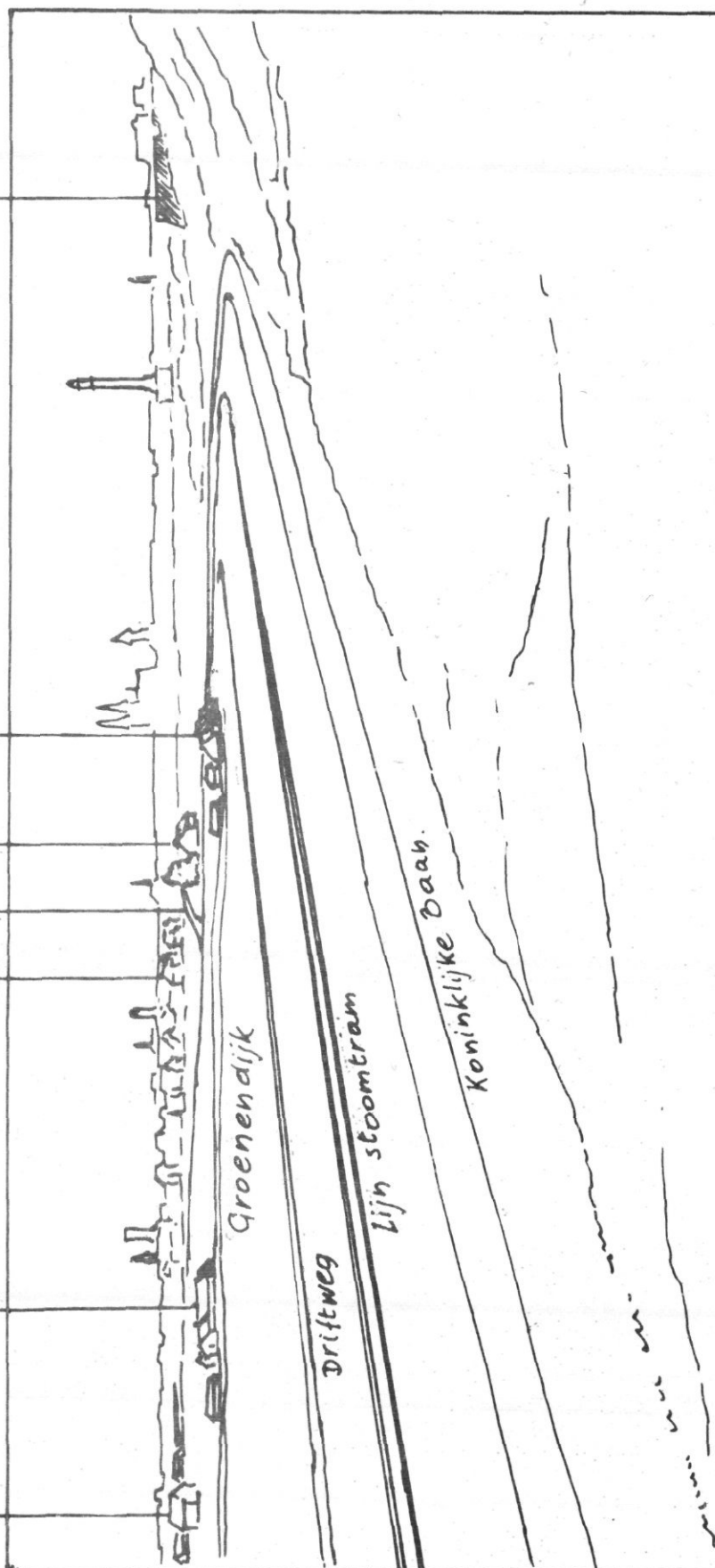
Hoeretje Claeys
nu bus 9

Hoere Tjappen
Cloet
Fortstraat

Oude Vuurtoren-
wijk.

Hoere Dhoore

Hoere Metsu

doornenbilken die er toen nog waren . Aan het uiteinde ervan bouwde men na de eeuwwisseling het Militair Hospitaal terwijl al plannen waren gemaakt om iets meer westelijk nieuwe kazernes te bouwen . Deze zijn er uiteraard niet gekomen . Door de bouw van het hospitaal verdween aan het oostelijk uiteinde van de Fortstraat het boerderijtje waar in 1818 Joseph Verlinde woonde en dat op het laatst uitgebaat werd door Tjeppen Cloet .

Daarmede was het avontuur van de Duineweg niet ten einde. Daarlangs werd vóór wereldoorlog I een oefenveld voor koerspaarden aangelegd met grote stallingen en tussen 14-18 lag daar nog de grote Batterij Hinderburg voor kustverdediging .

Tot zover de historiek van de Bredense Duineweg tussen Oostende en de Groenendijk . Zo komen we aan het volgende gedeelte.

Nog een uiting van persoonlijk gevoel : Ik heb een hekel aan de naam " LIEFKEMORES " . Telkens ik dat lees heb ik lust om er met paardevijgen naartoe te smijten !

°
° °

Op het einde van de 18-e eeuw , toen de spectaculaire maar soms onnauwkeurige Ferrariskaart werd opgemaakt , vinden we hierop één enkele weg die vertrekt van de schorre van Lissemore en de duinenrij volgt tot aan de Zijdelingdijk . Hier neemt hij een lange bocht landinwaarts (nu Astridlaan) , om de duinen weer te vervoege^{en} terhoogte van het ^{duin} Visserskapelletje . Deze kaart houdt echter geen rekening ~~van~~ de mindere voetpaden . De meeste bewoning vinden we in het eerste gedeelte , en wel tussen de Groenen Dijk en de Polderstraat . Vanaf de Zijdeling tot aan de grens met Klemskerke zijn hier en daar slechts enkele kleine huisjes te zien .

De weg tussen duin en polder speelde ook een rol inzake de wetgeving op het jachtrecht . Het Brugse Vrije verpachtte de duinen die krioelden van konijnen en aan deze natuurlijke zeeoewering veel schade toebachten . De beestjes stoorden zich natuurlijk niet aan begrenzingen of paalstenen en zochten hun maaltijd op de bebouwde akkers , tot groot misnoegen van de boeren . In 1680 werd dan ook bepaald " dat de conynen buyten de pale ofte OVER DE WAGHESLAGH in tlandt loopende moghen dootgheslaeghen worden ."

Ook de doornenbilken , tussen duin en wagenslag , werden verpacht aan houders van koeien . (Jaarboek 1974)

Gelukkig bestaan nog veel andere landmeterskaarten die opgemaakt werden door tijdgenoten van Ferraris . Ook bij deze moeten we vaststellen dat de bewoning langs de duinen heel schaars was , maar we merken tevens dat de eigenlijke duineslag , die nauwkeurig

de duinen volgt , belangrijker is dan de zandslag of wagenslag die de Driftweg zou worden . Deze laatste trok zijn spoor midden " gars en zaeylant " ,

Zoals gezegd stonden de meeste huisjes westelijk , tegen de Groenen Dijk , en vormden daar een kleine wijk die de naam kreeg van " Turkeyen " . In 1789 vinden we reeds bij het naaste huis tegen de dijk de vermelding " C L E E N T U R Q U I E " , en we moeten er naar gissen of ooit in deze woning een herberg gevestigd was die deze naam droeg . De naam van de wijk vindt Duflou voor het eerst op de Kaart van de Buurtwegen , opgemaakt in 1844 . De naam "Turkijen " voor een wijk is niet uitzonderlijk . We kennen immers een Turkeyen bij Lo , Eernegem , Pittem en Waterlandskerkje in Zeeuws- Vlaanderen .

Rond 1780 vinden we weinig woonsten tussen de Zijdeling en het kapelletje , net als op de Ferrariskaart. Eerst de herberg " 't Half-Mylhuys " , een hofstede , vervolgens tegenaan de duinen en op dischgrond van Sint-Jacobs-Brugge , een klein huisje bewoond door Geldhof . Terug langs de " Santwegh " (nu Kapellestraat) een tweede hoeve om vervolgens te belanden bij de herberg " Den traegen Opganck " , bewoond door Ferdinand Saeye . Dan zijn we reeds aan het kapelletje .

Het Visserskapelletje speelt een grote rol in de geschiedenis van de Duuneweg , maar dat vormt een afzonderlijk hoofdstuk dat reeds dikwijls geschreven werd .

Hier kruist de zandweg de bredere WESTERHAUWEWEG (nu Klemskerkestraat) . Het laatste stuk van de Westerhauweweg is recht lijnig en het kapelletje ligt daarlangs tussen twee hofsteden : deze van François Hubert die in de omgeving veel percelen grond bezit of pacht en dan deze van Pieter Meyers die geheel tegenaan de hoge duinen ligt en paalt aan de duinenweg , waar de W-weg eindigt.

De hofstede , bewoond door Pieter Meyers , was voordien herberg met name " Het Cantijnken " .

Tot aan de grens met Klemskerke wonen dan nog drie "Dunkeuns " met name Heintjens , Jan Outers en Pieter Hubert . Het huis van deze laatste draagt ook een merkwaardige naam : " De duyst Perijckels " . Het ligt heel tegen de duinen op de hoek gevormd door de duineweg en de Dankaertswegh die daar doodloopt .

Volgens Duflou komt de naam " Duysent Perickelen " reeds voor in de Omloper van Bredene in 1707 als zijnde " een huisje tegen de zeeduinen " . De naam " Westerhauwe " is veel ouder . In de Toponomie van voornoemde vorser vinden we hierover het volgende :
 WESTERHAUWEWEG : Weg te Bredene .
 " in bredene , noort vander kereke metten oostende anden Westerhaeuwech " - 1499 (Terr. Kerk Bredene f° 25) .

WESTERHAUWE (de) : plaats te Bredene

" Orphanis jacobi de Westerhauwe " 1299 (Rek. Brug. F° 37)

" Ywein van Westerauwe " 1331 (d° d° 38)

o
o o

Maken we nu een sprong tot 1844 , Rond dit jaar werd de Atlas van de Buurtwegen opgemaakt , Ook hier stellen we vast dat de bewoning zich geconcentreerd heeft tegenaan de Groenendijk en wel tegenover het verdwenen Blutsyde , maar dan meer landinwaarts ,

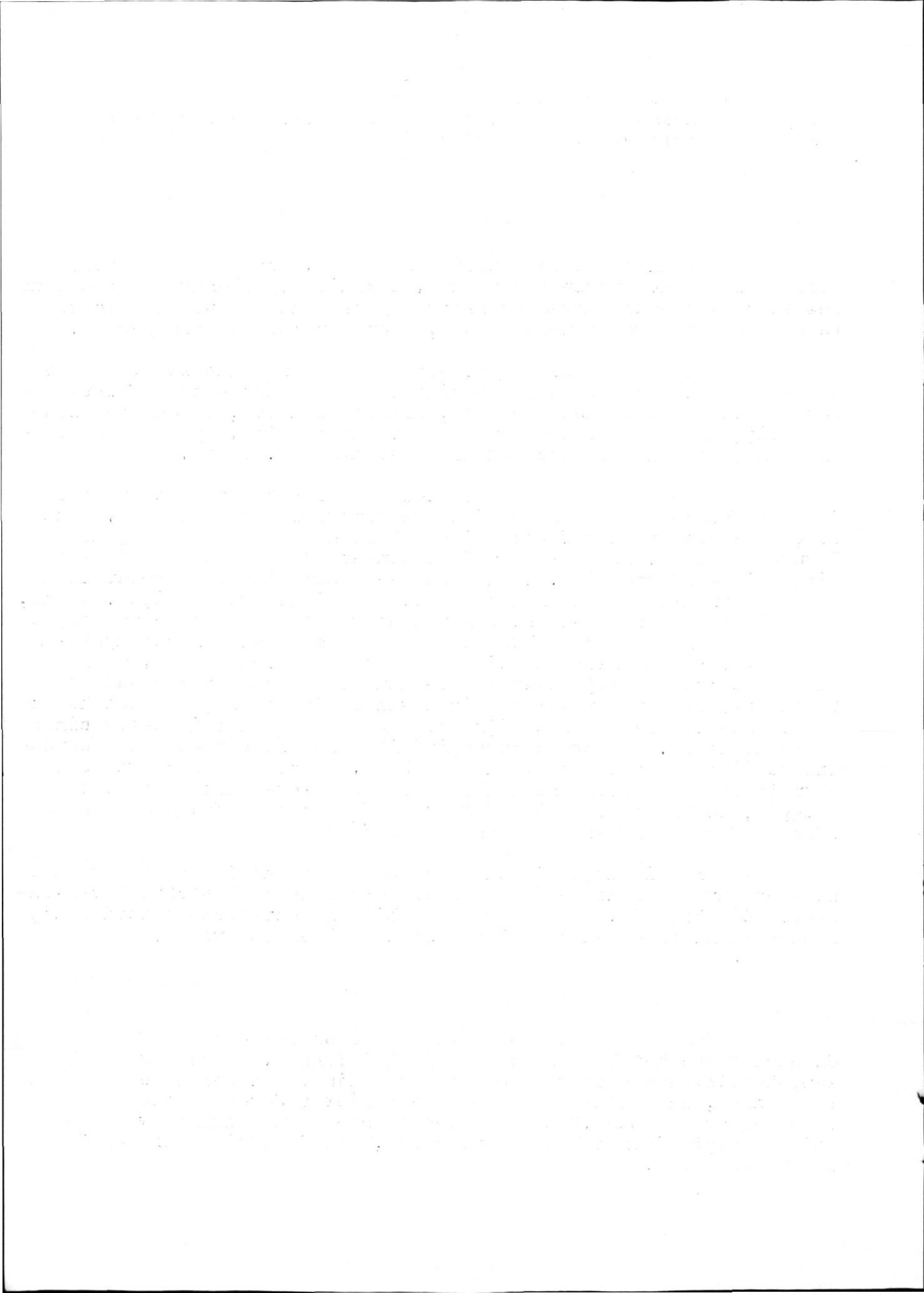
Het is aan de Groenendijk dat de oude zandweg , die de latere Driftweg zou worden , begint . Op de kaart van de buurtwegen worden geen straatnamen vermeld , alleen nummers , en onze duinenweg krijgt het nr. 11 bis tot aan het kapelletje , Op dit punt versmalt hij en staat opgetekend als " voetweg nr. 13 " ,

Tegenover de huidige Zeelaan vertrok vanaf de Driftweg in de richting van de duinen " de Verdonckerden Dijckweg " . Deze volgde de duinen en gaf voorbij het " Duinegat " verbinding met de " Duyneslagh " . De oude term " verdonkerd " betekent dat de weg eigenlijk verdwenen is . We hebben reeds een Dijckweg ontmoet in de Schorre van Lisseморre en deze eindigde bij de Groenendijk . Welnu, op de kaart van de dischgronden vinden we in 1850 aan de overzijde van deze dijk nog een Dijckweg die iets te noorden van het Ryckewaershof vertrekt naar het uiteinde van de Polderstraat . Om het naar onze moderne tijd over te brengen zou ik zeggen : vanaf de Doornenbilkstraat tot het uiteinde van de Parklaan , via het huisje dat te lande staat (Eigenlijk tot een punt op vijftig meter binnen de Parklaan) . Dit was waarschijnlijk een stuk van de oude heerweg die te zien is op de kaart van Pourbus . Is het ook deze weg die vermeld staat in het Rekeningboek van het Sint-Janshospitaal te Brugge , in het jaar 1300 : " De wech diemen heet die *DYC* leghter of zudalf ende die dunen te nordhende " ?

Het is mogelijk dat deze oude weg vanaf de Polderstraat nog een eind doorliep en één geheel vormde met het stukje " Verdonckerde Dijckweg " . Later zou de verbinding nutteloos geworden zijn zodat het laatste gedeelte " verdonkerde " en verdween .

o
o o

Nog steeds op de kaart van de buurtwegen kruiste de duinenweg aan het kapelletje de *KAPELLESTRAAT* . De naam Westerhauwewegh blijkt dus reeds afgeschaft te zijn . Aan het uiteinde tegen te duinen , waar eens de hofstede van Pieter Meyers stond , is verandering gekomen . Een deel van de hoeve werd omgebouwd tot een rij van vijf uiterst kleine huisjes , die " De vijf Geboden " werden genoemd .

Vroeger gaf men meer dergelijke namen en zo kon men elders " De zeven Hoofdzonden " , " De acht Zaligheden " en " De twaalf Apostelen " aantreffen .

De smalle voetweg nr. 13 was niet lang want even verder, ter hoogte van de huidige Blekkaartstraat liep hij in de weg nr. 7 die de Danckaertstraat is . De naam " Danckaertwegh " is ook heel oud gezien hij reeds voorkomt in 1364 : " *an de westzide van dan-kaerds Weghe* " (*Carthus f° 87*)

Bij de kaart der buurtwegen hoort een " Algemene tabel der Buurtverbindingen " . Daar vindt men de straatnamen die op de kaart ontbreken en die wie hier gegroepeerd weergeven :

- 11 bis : Weg langs de duinen van de wijk Turkeyen naar de Kapelle . (bijzondere benaming : " Duneslag ")
- nr. 3 : Weg van de Duinen naar Klemskerke
(bijzondere benaming : " Bredenweg " of " Heijeweg")
Dit is nu de Parklaan .
- nr. 4 : Weg van de Duinen naar de vaart Brugge-Oostende
(bijzondere benaming : " Dijk van de Watering van Blankenberge ")
- nr 2 : Weg van de Duinen naar de baan Brugge-Oostende
(bijzondere benaming : " Kapellestraat " of " Kalsij-deweg ") . Nu : Klemskerkestraat .

Vanaf het Kapelletje : Voetweg nr. 13 of Voetweg van Bredene naar het huis van Mr. Ange Hubert .
(bijzondere benamingen : " 't Straetjen " en " Kapelleweg ")

Deze wegelloopt ten einde in de weg nr. 7 , zijnde de " Weg van de Duinen naar Klemskerke "
(bijzondere benaming : " Dankaertstraat ")

Ook rond 1840 was het aantal huizen langs weerszij van de duinenweg te Bredene nog heel gering . Volgens de kaart van de buurtwegen waren ze aldus verspreid :

Groenen Dijk tot Polderstraat	: duinenkant	2 huizen
	landzijde	6
Polderstraat-Duinenstraat	: duinenkant	4
	landzijde	2
Duinenstraat-Kapelletje	: duinenkant	7
	landzijde	5

Kapelletje - grens Klemskerke : duinenkant 11

Mogelijk zijn er hierbij dubbelhuizen die echter weinig wijzigen aan het plus-minusgetal van 37 . Aan het uiteinde van de Polderstraat vonden we geen huizen , evenmin als tien jaar later op de kaart van Popp.

Op de prachtige kadasterkaart van Popp die uitgegeven werd rond 1855 vinden we straatnamen , dit in tegenstelling met de vorige kaart .

De Groenendijk staat vermeld als " Dijck van de Grooten Polder " . Hier vertrekt de " straet genaemd den Drift Weg ofte Hand Weg " . Die " Hand Weg " zal wel ergens verkeerd afgeschreven zijn . Bedoeld is zeker " Zand Weg " .

De Driftweg ontmoet op deze kaart eerst de " Bree Weg " (Polderstraat) en behoudt zijn naam tot aan het kapelletje . Verderop is hij nog slechts een wegel hetgeen niet belet dat de naam weer opduikt in andere gemeenten , verderop .

o
o o

Toen de eeuwwisseling werd gevierd had het toerisme reeds zijn stempel gedrukt op alle kustplaatsen , maar Bredene stond nog nergens . Zelfs de kusttram vermeed het Dunegat . Maar men had de 20-e eeuw afgewacht om grote veranderingen te brengen in het bestaan van de duineslag en de Driftweg .

Tot hiertoe waren beide wegen van weinig belang geweest . Ten bewijze hiervan : op dit tijdstip kon men aan de kruising met de Polderstraat de resten zien van een balie waarmee de Driftweg kon afgesloten worden . De P- straat liep nog een eindje duinenwaarts terwijl de Driftweg meekronkelde rond een klein huisje waarvan de gevel begroeid was met een wijnrank .

Met het oog op het toerisme schoten grote werken op gang . De Koninklijke Baan werd aangelegd langs de hoge duinen en hierdoor verdween de oude duinenslag voor goed . Ter zelfder tijd kwam een nieuwe tramlijn tot stand die eveneens de duinenlijn volgde , en terwijl men toch bezig was werd de Driftweg recht getrokken . Bredene-duinen stond klaar om de eerste vakantiegangers te ontvangen .

Dit alles had echter grote gevolgen voor de Turkijenwijk die , op één huisje na , geheel verdween . Ik houd hierbij geen rekening met twee huisjes die verderop meer landwaarts stonden en waarvan voorlopig nu nog één overblijft , op 120 meter van de straatweg . Het wordt evenwel gerekend tot de Driftweg en draagt het nummer 35 .

Het meest zuidelijke hoevetje of postje , bewoond door Claeys , bleef overeind . Het stond aan het uiteinde van de Groenen Dijk , waar nu de stadsbus 9 draait . De resten ervan verdwenen na de tweede wereldoorlog . Al de anderen werden afgebroken , en in de eerste plaats zeker het huisje van Kloeffe Lava dat tamelijk hoog tegen de duinen stond . Andere bewoners noemden Seven Bertens en Stefanie Westyn . Verderop moest ook het huisje met de wijnrank er aan geloven .

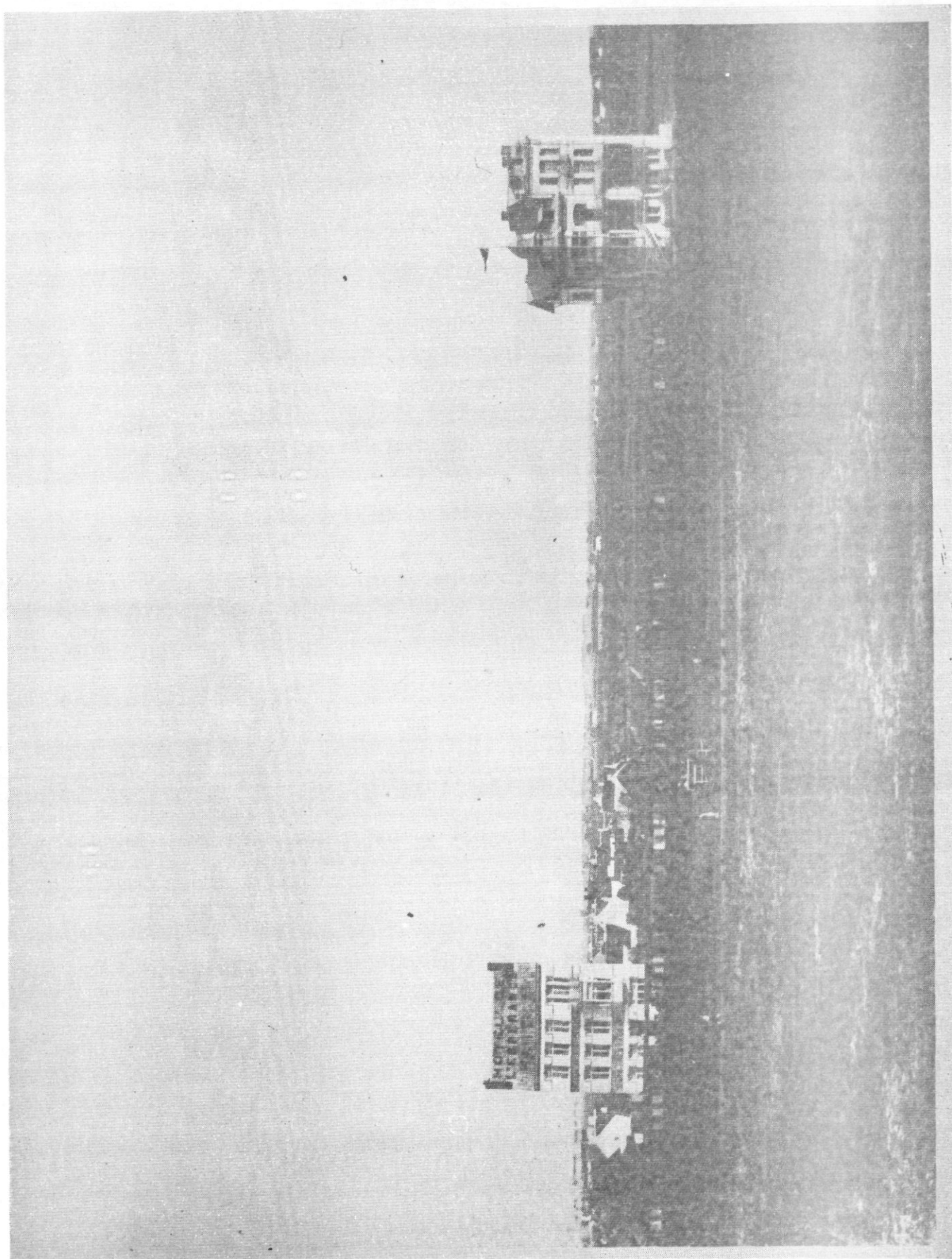
Vanaf de Groenen Dijk , tot over een lengte van 420 meter, bezat de Stad Oostende langs de Driftweg een groot stuk grond dat aangekocht was aan Joos de ter Beerst de Bie de Westvoorde , regeerder van de Grote Polder in Bredene . Het was de bedoeling van de Stad om daar een nieuw kerkhof aan te leggen . Bleef ze hierbij in gebreke dan behield Joos de ter Beerst een optie om de grond terug te krijgen tegen de oorspronkelijke verkoopprijs , zijnde 5 goudfrank de meter . Het gemeentebestuur van Oostende gaf echter de voorkeur aan een terrein , gelegen langs de Stuiverstr., zodat de eigenaar terug in het bezit kwam van deze grond . Nu verrijzen daar torengebouwen .

Andere grondeigenaars langs de Driftweg waren : Le Grand-Lauwick , Edward Hubert die daar zelf woonde en een molen op zijn grond had staan , Van Caillie-Clement , de Kerkfabriek van Bredene, Rosalie Deswaef van Bredene , De Disch van Brugge . Dit was dan tot even voorbij de Duinenstraat .

Van de omgeving van de verdwenen Turkijenwijk bezitten we een foto genomen door de architect Daniëls , die een paar jaar later langs de Driftweg de eerste villa's van Bredene-duinen heeft laten bouwen . Het is een vreemd zicht voor ons : Geen enkel huis langs de Driftweg tot aan de Polderstraat tenzij dat postje van Claeys . Geen huis langs de Groenen Dijk , geen Militair hospitaal , geen Gottschalck . Er was geen breuk in de duinenlijn en van verre kon men de achterzijde van het Fort Napoleon bespeuren . Er is wèl de levensloze Koninklijke baan en dito tramspoor .

De Driftweg werd volledig recht getrokken tot aan de Duinenstraat. Verderop bleef een bocht bestaan omwille van de enkele huizen die daar stonden , maar vervolgens kregen we weer een rechte strook tot aan het kapelletje .

De grondeigenaars van Bredene-duinen hadden ondertussen een vennootschap opgericht : " Société anonyme de Bredene lez Ostende " en deze gaf aan de Brusselse architect De Groef opdracht een verkavelingsplan uit te werken . D  t plan sloeg op een terrein gelegen tussen de huidige Brusselstraat en de Schoonheidsleerlaan, en landinwaarts tot aan het nieuwe park . Op het zelfde stuatieplan merkt men ook het projekt voor het bouwen van het Militair hospitaal en een kazerne tussen het Fort Napoleon en de vuurtoren.

De toeristen konden toen terecht in Café Meiboom en het Hotel de l'Espérance van Van Welsenaers . Deze laatste heeft in februari 1908 het hoekstuk met de Duinenstraat afgekocht van Rosalie Deswaef om een garage te bouwen en een tennisveld aan te leggen . De ballen vlogen al lustig heen en weer over het net toen langs de Driftweg het huis van bakker Plovie , en vooraan in de Duinenstraat het huis " De Anker " nog in aanbouw waren .

Tussen l'Espérance en de Groenen Dijk stonden nog slechts een zestal huisjes . De rest was afgebroken want de nieuwe Kon . Baan nam de plaats in van de paar woningen die tegen het Duinegat stonden .

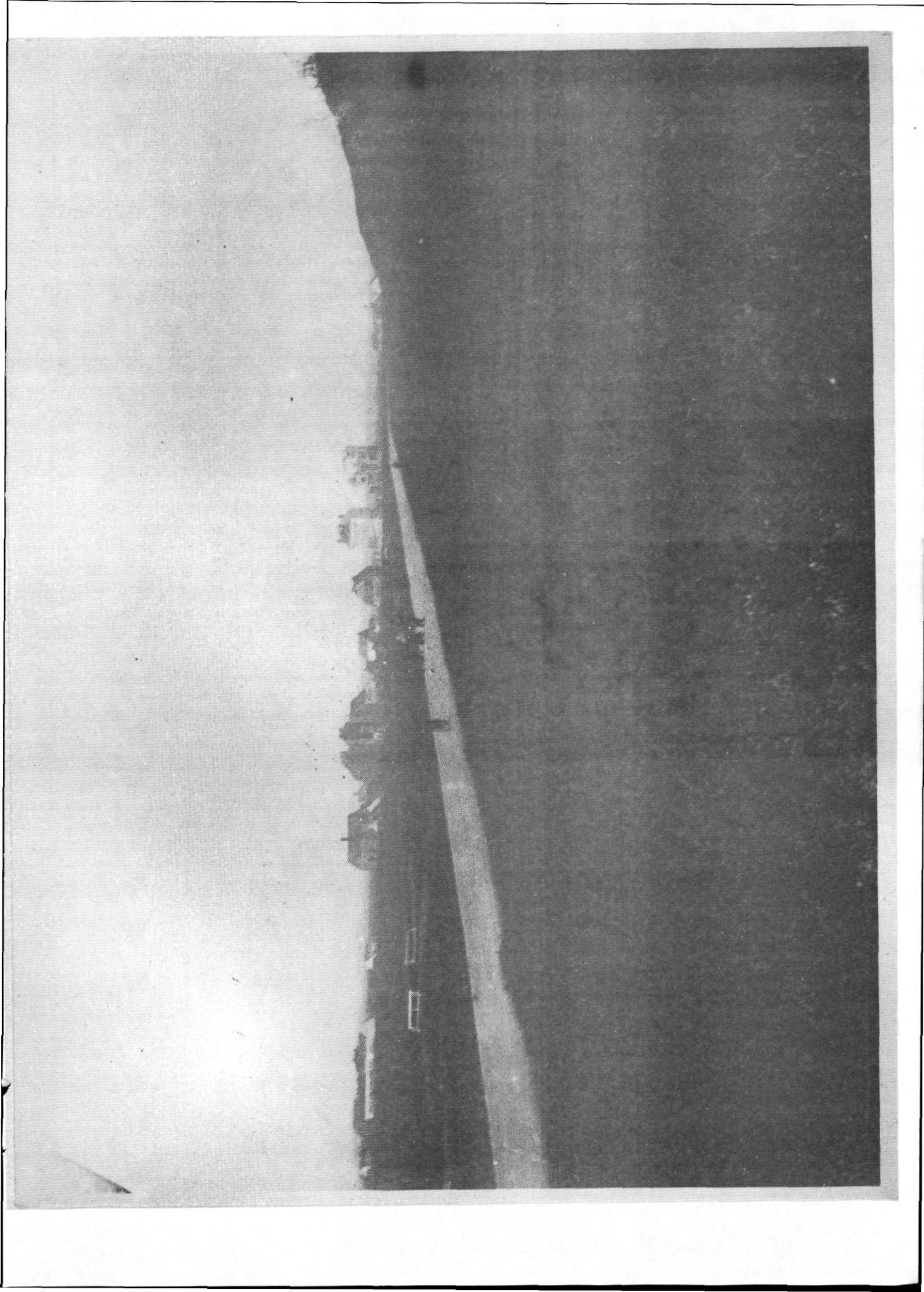
Inzake bewoning was dit gedeelte van de Driftweg tot zijn dieptepunt gedaald . We moeten er echter dadelijk bijvoegen dat het uiteinde van de Polderstraat een begin van bebouwing had gekend . Daar stonden een zevental huisjes waarvan er nu nog enkele overblijven . In de Duinenstraat vonden we aan de noordzijde de lage woningen van Melis , Charvis en Decuyper .

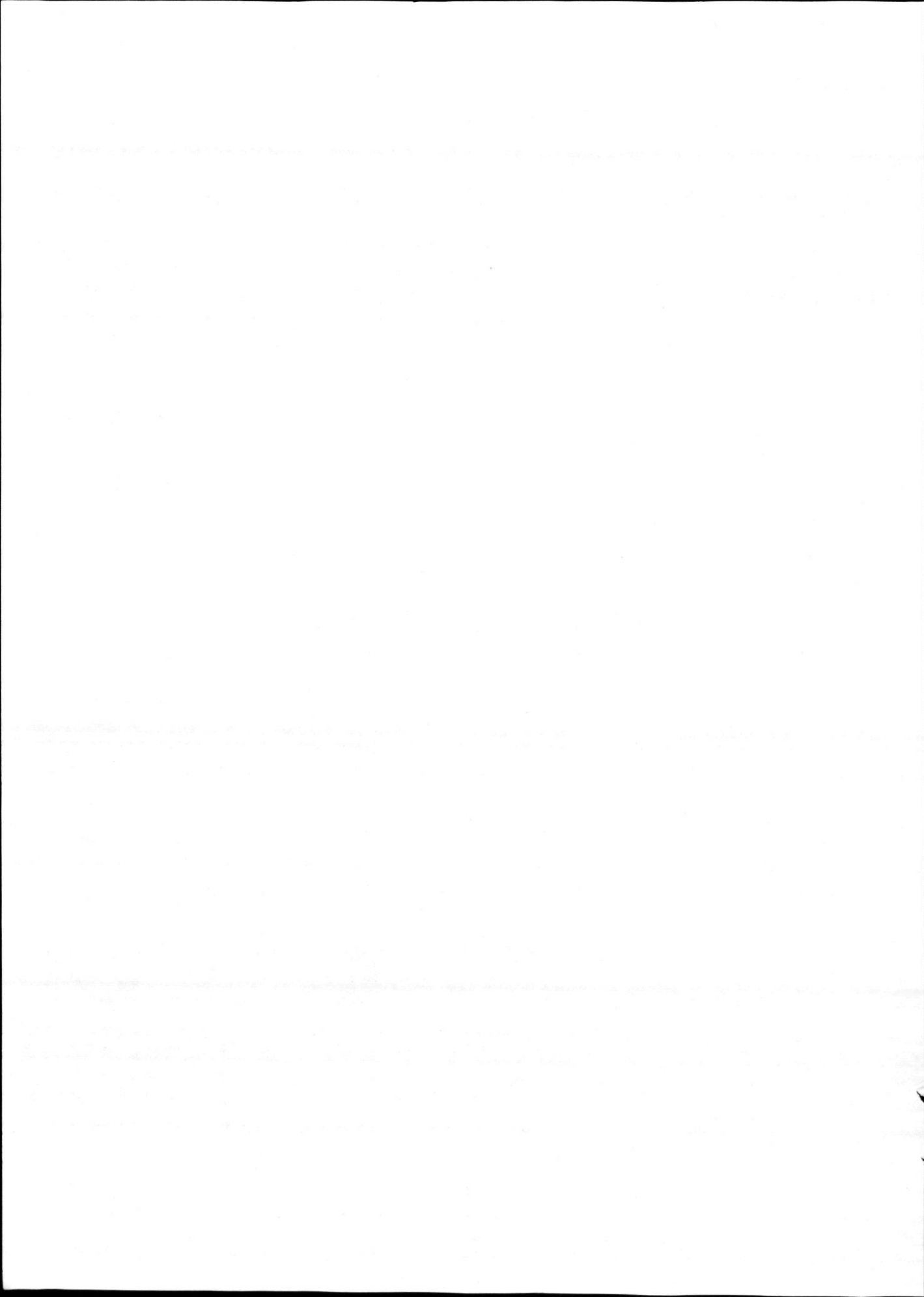
In de richting van het kapelletje vonden we een kleine woonkern , een zestal woonhuizen , met daarachter een ietsje landinwaarts , de " Brouwerij van de Kust " . Zo kwam men aan de plaats van de huidige " Astrid " waar in het begin van de eeuw reeds een gelijkaardige instelling stond : " Het Werk van de gezonde Lucht " , uit Gent .

Een eind verderop was de oude weg nu gesplitst in twee delen : Het oude gedeelte dat later de Astridlaan genoemd werd en de nieuwe , rechtgetrokken Driftweg . Enkele huizen en hoeven bleven deel uitmaken van de vroegere wagenslag . Men vond er ook de herberg " De Balance " , die op de oude stafkaarten met naam vermeld staat als landmerk , zoals eeuwen te voor " Het Half-Myl Huys " en " De traeghen Opganck " . Deze laatste herberg wordt op de Ferrariskaart echter verkeerdelijk " Den drooghen Opganck " genoemd .

Een paar woningen die vroeger in de doornenbilken lagen grensden nu aan de nieuwe , rechtgetrokken straatweg .

Zoals gezegd verdween de zandweg langs de duinen helemaal onder de nieuwe baan naar Blankenberge . Vanaf " Het Werk der gezonde Lucht " werd deze baan en de tramlijn gelegd in een laagte tussen de zeeduinen en de binnenduinen die hier tamelijk hoog waren . Het zand afkomstig van de nivelering werd geworpen tegen dit binnenduin dat achteraf volledig werd beplant om dit zand vast te houden . Vanaf een der toppen van deze binnenduinen had men een prachtig vergezicht op de streek , en op deze plaats werd een paviljoentje gezet (De Paddestoel) . Het werd druk bezocht door de eerste toeristen .

Na dit alles was de goeie oude Duinenweg zo dood als een luis , en ook de Driftweg was de zelfde niet meer . Toen de eerste villa's gezet werden door bouwheer Daniëls op de plaats van het verdwenen sanatorium was de Driftweg nog een pure zandweg . De villa's kwamen klaar tegen het seizoen van 1907 .

Later werd de Driftweg verhard en verbreed , maar och Here, dat interesseert mij niet meer ...

R i c h a r d V E R B A N C K

§
§§§
§

Deze bijdrage werd geschreven voor alle mensen van de Dune , de oude en de nieuwe , maar is opgedragen aan het uitstervende ras van de dunekeuns , de stroppezetters , de kruwers , de strangejutters , de beevaarders en de mollekijkers .

Met een licht duwtje tot een forse stoot van volgende levenden en afgestorvenen :

*Julien Beyen , Maurits Coornaert , Raoul Eeckhout , Daniël Farasijn
Graaf Ferraris , Ferdinand Gevaert , Pieter Pourbus , André Van
Caillie , Roland Vansteenkiste , Frans Verbanck , Roland Versluys
Edward Vlietinck*

en Het Rijksarchief te Brugge

*De Commissie van Openbare Onderstand - Bredene
waarvoor mijn beste dank .*

The first part of the paper is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the atom. It is shown that the structure of the atom is determined by the laws of quantum mechanics, which are based on the principle of the uncertainty of the position and momentum of the particles.

The second part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the atoms of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the atoms are determined by the structure of the atom, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The third part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the molecules of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the molecules are determined by the structure of the molecule, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The fourth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the crystals of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the crystals are determined by the structure of the crystal, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The fifth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the solutions of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the solutions are determined by the structure of the solution, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The sixth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the compounds of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the compounds are determined by the structure of the compound, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The seventh part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the alloys of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the alloys are determined by the structure of the alloy, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The eighth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the polymers of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the polymers are determined by the structure of the polymer, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The ninth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the composites of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the composites are determined by the structure of the composite, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The tenth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the materials of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the materials are determined by the structure of the material, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The eleventh part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the devices of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the devices are determined by the structure of the device, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The twelfth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the systems of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the systems are determined by the structure of the system, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The thirteenth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the networks of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the networks are determined by the structure of the network, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The fourteenth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the structures of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the structures are determined by the structure of the structure, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The fifteenth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the objects of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the objects are determined by the structure of the object, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The sixteenth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the phenomena of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the phenomena are determined by the structure of the phenomenon, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The seventeenth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the processes of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the processes are determined by the structure of the process, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The eighteenth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the events of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the events are determined by the structure of the event, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The nineteenth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the states of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the states are determined by the structure of the state, which is determined by the laws of quantum mechanics.

The twentieth part of the paper is devoted to a discussion of the properties of the systems of the elements of the periodic system. It is shown that the properties of the systems are determined by the structure of the system, which is determined by the laws of quantum mechanics.

N O T A

Op blz. 10 is er spraak van de " Woestyne Houc " . Volgens DUFLOU is dit een wijk te Bredene , reeds vermeld in 1389 in de charters van de Chartreusinnen te Brugge als zijnde :

" in Bredene , een jeghenode , gheheeten de Woestine "

Een lijst van de gronden behorende aan de Kerk van Bredene geeft als ligging aan : *" west van der kercke "* .

We kunnen het gebied ⁱstueren tussen het Militair hospitaal en het Springsas want het was doorsneden met wegels die nog op de landmeterskaarten uit de zeventiende eeuw voorkomen alhoewel ze toen reeds verdwenen waren tengevolge van de bevoeiing van de Scorre van Lissemore . Denkelijk lag de bewoning langs de heerweg die de Zuiddijk te Oostende verbond met het kruispunt Driftweg- Polderstraat . Op de kaart van Pourbus werden langs deze baan symbolisch enkele huizen geschilderd .

Er waren drie " Woestyne-wegels bekend waarvan zeker twee evenwijdig landinwaarts liepen vanaf de Bredene-dijk (langs de duinen) tot aan het huidige Springsas . Ze waren dus een verbinding tussen Duinenweg en heerweg .

" Woestyne " duidt aan dat we hier te doen hebben met een stuk wilde , onvruchtbare grond .

" Westelijk Woestyne-weghelken " , dat niet vermeld wordt door Duflo , maar wel op de kaarten voorkomt .

" 't Middelste Woestyne Weghelken " .

Als eerste vermelding vond Duflo het jaar 1434 . Maar nadien gebeurde een en ander zodat de Omloper van Bredene in 1707 aanstipt : *" ... mette westzyde aen syn selfs landt ende op 't middelste woestyne wegheken dat NU EEN CREKE IS "* .

Dit wegheke vinden we niet op de kaarten terug en steunend op vorige citatie kunnen we vermoeden dat het op dit tijdstip lag in de bedding van de Paemelkreek .

" 't Oosterste Woestyne wegheken "

" in bredene , zuudwest vander kerke... over toosterste Woestyne weghekin " - 1499 .

Het uiteinde van deze weghe lag tegenaan de westelijke zijde van de huidige Groenendijk. Een deel ervan werd ingenomen door het uiteinde van de Paemelkreek die zich op deze plaats , langs de dijk, zeewaarts wendde . Het wegheke eindigde bij de kruising van de Dijkweg met de Groenendijk , die slechts in 1612 werd aangelegd.

Bij de bronvermelding werd K. DUFLOU , die ik zo dikwijls heb aangehaald , jammerlijk vergeten.

SSSSSS

B I J D E I L L U S T R A T I E S

+++++

Wij verontschuldigen ons voor de mindere kwaliteit van sommige afbeeldingen . Ze werden echter afgedrukt aan de hand van zeer zeldzame oude foto's die blijkbaar genomen werden in minder gunstige omstandigheden en daardoor alle contrast misten . Met een beetje goede wil kan men toch een en ander uit de schemer halen .

KAART COVENS EN MORTIER (fragment - begin 18-e eeuw)
Duinenweg met " Laetsten Stuyver " , Lissemoris en de herberg
" Half-Mylhuys "

KAART
Driftweg in 1850 op de plaats van het huidige Bredene-Duinen .
De woonsten liggen langs weerszij en tegen het Duinengat .

TURKEIJENWIJK IN 1906
De wijk is pas verdwenen , Geen bewoning langs de Groenendijk noch Driftweg . Ook vinden we nog geen Militair Hospitaal of Gottschalck in het decor .

EERSTE VILLA'S IN OPBOUW LANGS DE ZANDERIGE Driftweg (1906)

BREDENE DUINEN met stoomtram en de oorspronkelijke " ESPERANCE " zoals hij op geen enkele prentkaart te zien is . De villa's zijn pas afgewerkt (1907)

ZICHT op het toenmalige Bredene - Duinen , genomen vanuit het Noorden (1907)

SSSSSSSSSSSS
SSSSSSSSSS
SSSSSSSS
SSSSS
SSS
S

DE TELLING VAN HET JAAR

1 7 4 8

++++++
+++++
+++
+

*in het RIJKSARCHIEF te BRUGGE afgeschreven
en geplubliceerd door*

R e n é R O T S A E R T

+++++

In het RIJKSARCHIEF te BRUGGE , in de bindel van het BRUGSE VRIJE , onder het nummer 7570 , bundel nr. 1 , bevindt zich de telling van 1 7 4 8 van BREDENE .

Deze telling werd verricht als LANDBOUWTELLING en was bedoeld om de nodige graanvoorraad te bepalen .(1 liter tarwe per man en per dag)

1 Roede is 14,7456 vierkant meter
 100 Roeden is 1 lijn of 1474,56 vierkant meter
 3 lijnen is 1 gemet
 1 gemet is 4423,68 v.meter of 0,4423 ha .

Hierna volgen de onderrichtingen die werden gegeven .

R.R.

Lieven en Beminden Hooftman

Alsoo Wy indispensabelyck willen ende moeten geïnformeert zyn voor den dienst van den Lande , van generalyck alle de Inwoonders van diere met hunne Naemen , Toenaemen , Qualiteyt , ende Conditie, niemant uytgenomen , nochte gereserveert Vrouwen , Kinderen , ofte wie het soude wesen :

Soo is't , dat Wy U-L. seer serieuselyck ordonneren , ende op de peynen hier naer te Statueren , van sonder uytstel , immers binnen den tydt van acht daegen naer het ontfangen deser , ter assistentie van die het behoort ende U-L. tot dies noodigh sal oordeelen , te maecken ende op-te-stellen eenen pertinent Staet ofte Denombrement van alle personen , Oudt ofte Jonge , van de Meeste tot de Minste , Geestelycke en Weirelycke , immers niemant uytgesondert die binnen U-L. Prochie woonachtigh aldaer Kerkelyck zyn ende onder de Klocke schuylen ; sonder opsicht van eenige Inclavementen ofte particuliere Jurisdiction : Ende op dat den voorseyden Staet ofte Denombrement soude geformeert worden op den voet gelyck Wy verheessen , sal U-L. achtervolgen het naerschreven Formulier .

Eerste Colomme
 Pastor , Capellaen , Coster

Tweede Colomme
 De Gebruyckers met den nombre van de Gemeten, hunne Huysvrouwen , Kinderen , met hunne Oude , hunne Domestiquen , met het Handtwerck dat sy zyn doende .

Derde Colomme

Greffiers, Baillius , Ontfangers van de Prochien , Kercken , Dischen , ofte van particuliere Persoonen , Prysters , Costumiers , Lant meters , Prochieschryvers , Ammans , Procureurs , Notarissen , Stockhouders .

Vierde Colomme

Meulenaers met hunne Knechten ende Bediende , Vrouwe ende Kinderen, als in de tweede Colomme .

Vyfde Colomme

Alle Persoonen Neiringe doende . Brouwers, Herbergiers , Wagemakers, Smeden, Metsenaers , Timmerlieden , ende alle andere Ambachtslieden, met hunne Vrouwe, Kinders , ende Domestiquen.

Sesde Colomme

Kortsitters, Arbeyders, Thiende-pachters , Vetleggers , Kooplieden, Winckeliers , ende andere Persoonen hun geneirende met ofte sonder gebruyck van Lande , Wevers , &c.

Welcken Staet op de forme ende maniere voorschreven opgesteld zynde , sonder iemant achter te laeten , selfs niet de Disch-genoten , die particuliereyck achter den selven Staet kunnen geannoteert worden met hunne Vrouwe ende Kinderen , Wy ordonneren ter Greffie van desen Lande over-te-brengen binnen den voorschreven tydt van acht dagen ; op peyne , dat de Wetten van d'Appendants ende Contribuanten ende elck Lit van diere sullen incureren eene Boete van Dertigh Ponden Paresyse in profyte van den Armen van de Prochie , die Stiptelyck ende by Rigoreuse Executie t'hunnen laste sal verhaelt worden : ende in 't regard van d'Hooftmannen gelycke Boete, alles in hunnen privéén naeme . Ende gelyck men by desen niet en kan uytdrukken preciselyck alle de Classen ende Conditien van de Ingesetene van ieder Prochie, ordonneren Wy voorts , van de gone die hier vooren niet vermeldt en staen , te voegen in d'eene ofte d'andere Colomme , ende by de gone waer aen sy meest rapport hebben ; soodanigh , dat Wy by den nochgemelden Staet ofte Denombrement kunnen sien ende verwiitght zyn van den totalen nombre van generalyck alle de Inwoonders met hunne Qualiteyt ende Conditie . Ende op dat niemant van de Grootste tot de Kleynste en soude verswegen worden , verklaeren Wy , soo Wy doen by desen , dat Wy op alle dies nauwkeurigh ondersoeck sullen doen , ende dat de Wetten ende Hooftmannen van elcken Persoon van de Minste tot de Meeste , die mogen bevonden worden geobmitteert ende achter-gelae-ten te zyn, sullen incureren eene Boete van Twintigh Ponden Paresys : Ende eyndelinge , dat de Staeten die defectueus bevonden sullen worden , ende niet pertinentelyck en sullen begrypen elcks Qualiteyt, Bedryf, ende Conditie, sullen geredresseert ende hermaeckt worden ten privéén koste van de gone die daer in eenige nalaetentheyt hebben gecomitteert ; sonder van aldies te blyven in gebreke ; waer mede zyt Godt bevolen.

Uyt onse Collegiale Vergaderinge desen 22 February 1748

Burghmeesters ende Schepenen 's Landts van den Vryen: C. Degheldere

T E L L I N G

1 7 4 8

=====

Eerste Collomme

Den heer pastoor
Eusthachius Michiels

1 lyne 30 roeden

Den heer onderpastoor

Catharyna Hennebieck 33 jaar
dienstmaeght vanden
heer pastoor

Nicolaes Coppens 38 jaar-koster 16 roeden
Mary Everlyncx dienstmaeght
Pieter Van Douveren knecht

De tweede Collomme de ghebruyckers met hun huysvrouwen Kynderen
ende domisstieken

Ghebruyckers	Jaeren	gemeten	Lynen	Roey
Joseph Bossier	47	76	1	79
Marie Himpens	40			
Kynderen Theresia	19			
Agnes	17			
Victoria	9			
Cecilia	7			
Rosa	4			
knecht Leonardus Vermeesch	26			
Nicolaes Roels	51	70	2	24
Mary Van de Pitte	39			
Kynders Catharyna	10			
Joanna	9			
Victoria	7			
Constantia	5			
Domistieken				
Pieter Ollewick	22			
Joanna Ramauds	27			

Vincent Pycke	60	124	0	40
Cornelia Tasseel	74			
kynders Isabella	26			
Pieter	24			
kynders van vrienden				
Isabella	10			
Joanna	9			
Dryver : Pieter Pannecoucke	14			

Jacob Naert	66	32	2	37
Joanna Mullaert				
kynders Pieter	20			
Philipus	9			
Anna Mary				

Martinus Claeys	28	70	2	71
Mary Anna Van de Walle	24			
kint Catheryna	3			
P.knecht Lodewyck Monteville	23			
Coey cnape				
Joannes Van de Walle	15			

Joannes Coppens	30	79	1	80
Catharyna De Smidt	26	5	0	66
kynderen Joannes	4			
Joanna	2			
Mary twee maenden		84	2	46
knechten Cornelis Bonelle	36			
Severin Weitens	20			
maerten Jacoba Billiauw	20			
Anna Mary Vercruyse	16			

Lambertus Gielens	32	102	1	21
Joanna De Clercq	52			
knechten en meysens				
Augustin ?	21			
Mary Costers	21			
Isabella De Clercq	14			
Schaper Lauwerens Frederick	25			

Fransois Servatij	38	61	2	88
Voor-kint Emauel Deschuytere				
Sijn kint Fransois	4			
Knecht Pieter De Smidt	38			
Dasscher Joannes Lievens	30			
Meydt Brysitta Van Laken	22			

Nicolaes Vergoote	61	41	1	51
Josinken Coppens	52			
kynders Ferdinandus	19			
Philippijna	15			

Fransois Hubert	33	29	1	5
Tresia Pieters	27			
Coeywachter Pieter Dichele	12			

Lauwerens Valuaert	30	93	1	21
Adriana Meyns	40			
kynders Marsellynne	16			
Joanna	14			
Mary Anna	12			
Fransois	7			
knecht Carel	24			

Joannes Versluys	32	17	1	74
Catharyna Meins	25			
kynders Joannes	5			
Clara	4			
Joannes Meins	10			
knecht Joannes Maelstaf	21			
Meydt Agatha Govaere	16			

Joseph Vandaele	29	118	0	74
Lauwerense Denis	39			
kynders Angelyna	7			
Lodewyck	6			
Mary Anna	5			
Pieter	3			
Joseph	2			
Carolus	1			
knecht Cornelis Derre	24			
Eduard Decock	16			
Meydt Theresia Verbienst	18			
ter eere godts:				
Catharyna Verplatse	13			

Pieter Vandewaetere	31	80	2	17
Euphrasia Baertman	33			
Kynders	Theresia	4		
	Victoria	2		
	Albertus	1 1/2		
Drijvere	Thomaes Bul	15		
Meydt	Joanna Muls	19		

Jossepetrus Allaert	41	88	0	25
Magdalena Monny	39			
kinders	Helena	14		
	Cornelis	12		
	Pieter	11		
	Joanna	8		
	Catharyna	6		
	Patrecius	6 maenden		
knecht	Pieter Hillewaert	22		
Drijvere	Joannes Vanhoorninck	17		
Meydt	Regina Hennebieck	19		

Cornelis Depeckere	44	246	2	25
Rebecka Beaumont	23			
kynders	Philippus	17		
	Isabella	9		
Knecht Cornelis Haspeslahte	24			
Dienstmeyt :				
	Helena Deleu			
	Mary Anna Mortier			

Paulus De Maecker	28	169	1	21
Mary Moenaert	33			
kynders	Bertholomeus	5		
	Fransoise	2		
knecht	Pieter Michiels	21		
	Joannes De Groote	16		
schaper	Marselis Janssens	23		
Meydt	Mary Ramaudt			

Leonardus Bril	38	119	2	30
Joanna Van Hecke	35			
Kynders	Cornelis	14		
	Catharyna	12		
	Emanuel	10		
	Joanna	8		
	Agatha	6		
	Anna Mary	8 maenden		
knecht	Pieter De Cock	21		
meydt	Cornelia Pintelion	26		

Maximiliaen Feyts	54	85	0	78
Agnes Demarck	48			
kynderen Anna	14			
Joanna	7			
Agnes	4			

Carel Cockuyt

Joris Cogghe	38	65	1	68
Joanna Baers	23			
kynderen Anna	9			
Victoria	7			
Mary Ann	2			
Joannes	1			
coeycnape Pieter Kempinck	16			
meysdt Joanna Derre	18			

Jacob Pieters	63	74	0	15
Mary Deliagher	30			
kindt Catharyna	seven maenden			
knecht Jacob Lems	20			
Dasser Ferdinande Saeyse	20			
meysdt Joanna Pieters	18			

Pieter Lievens	48	96	0	71
Mary Anna Bril	36			
kynderen Judocus	18			
Mary Anna	11			
Joanna	9			
Victoria	7			
Agatha	2			
Geneveva	elf daeghen			
Drijvere Joseph De Smidt	17			
meysd Isabella Van Tijghem	17			

Passchier Slymbrock	52	124	2	92
Catharina Gijs	50			
Peerdeknecht Fransois Hacke	30			
Pieter Semein	20			
Dasscher Joannes Haspeslagh	22			
Schaper Joannes Jacssens	25			
Anna Vermortel	20			
Josinken Du pree	30			
Agatha Slymbrock	20			
Martinus Slymbrock	8			

Joseph Van huele	42	180	2	34
Helena Van huele	47			
Catharyna Otsens	24			
Jacobus Valckaert	14			
Dasscher Pieter Mits	23			
Coey bestelder				
Elias Gouvaere	17			

De 3 en Collomme

Comis van de Provintie op het contoïr van Slijckens

Hijndrick Van der meere	50
Joanna Mary Gabereels	42
kynders Joanna	15
Jacobus	12
Mary	9
Joannes	6
Theresia	4
Joseph	1 1/2

Ontvanger van de provintie op het contoïr Slijckens

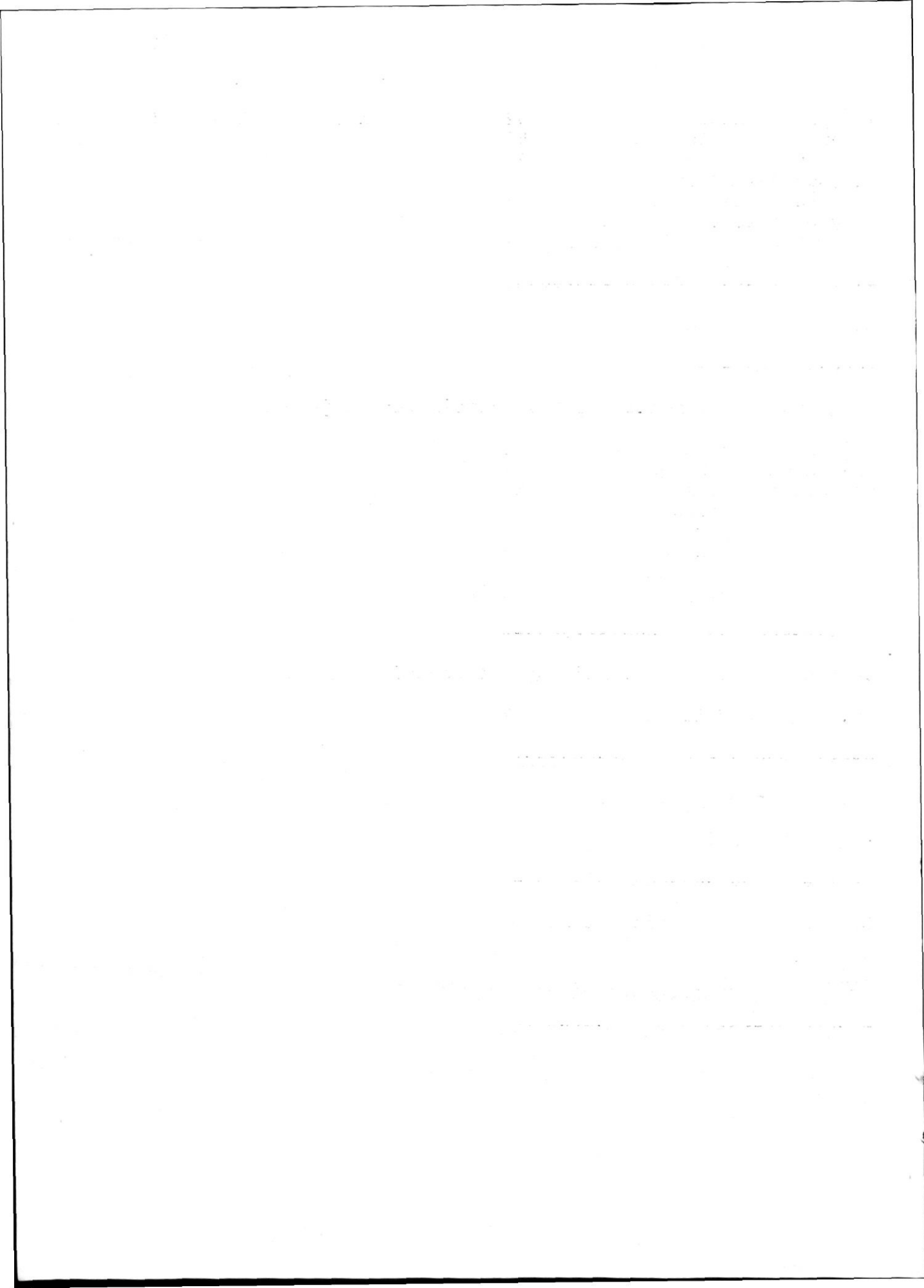
Jr. Joannes Olleviers	27
-----------------------	----

Commis van de provinsie

Pieter Serreninck	54
-------------------	----

Commis van het konincg contoïr

U Delvo
Anthonete Delvo syn nichte

De 4 en Collomme

Meulenaere

Joannes Beaumondt	52
kynderen Pieter Beaumondt	24
Jacobus	16
Rosa	17
Thoria	15
Regina	11
Albertus	7

De 5 en Collomme

Personen van Neirynghe

Pieter Boddein	30
Mary Anna Vanhecke	46
kynders Pieter	13
Philibertus	12
Emanuel	9
Joanna	7
Rosa	5

Waeghemaécker

Pieter Couckuyt	55
Mary Verbeeke	25
kynders Anna Mary	3
Theresia	1

Schoemaecker
winkelier

Leonardus Van den Dorpe	
Anthoneta Moerkercke	
kynders Anna Mary	3
Magdalena	2
Victoria	drie maenden

Schoemaecker
winkelier

David Baey	39
Cecilia Forret	24
knecht Olivier Winsberghe	17

Peerde smidt

0-0-16

Jacob Rogier			cuyper
Judoca Pauwels	38		
kynderen Mary	11		
Joannes	8		
Fransiscus	6		
Constantia	3		

Joannes Vanglabeeke	27	baert scherder
Anna Rosset	24	
kint Joannes vuyf maenden		

Pieter De Scheppere	34	timmerman
Anna Vermande	28	
kynderen Anna	5	
Jacobus	3	
Guyllelmus	2	
Cornelia vier maenden		

Albert Verlinde	37	timmerman	8-1-3
Joanna Verstuckel	46		
knecht Pieter Codde			

Lowijs Caesens	38	Brauer en herbergier
Helena	28	
kynders Joannes	6	
Michiel	4	
joanna	1	
dienst meydt Blasias Cloet	14	

Maryn Pycke	63	Brouwer en herbergier
kynders Lauwerens	34	59-1-94
Fransois	27	
Margarieta	12	
Victoria	9	
Meydt Mary Respeels	66	
Joana Cobbe	15	

Martynus Lievens	51
Mary De Peckere	48
Bruyno	14
Judocas	11
Joanna	5

Brouwer en herbergier
in de Vrijen Polder
5-1-16

Dasscher	Pieter Bocque	21
----------	---------------	----

Andries Wauters	48
Theresia Soetaert	23
kynders	8
Bruyno	acht maenden
Dryvere Joannes Wegstens	15
Meydt Anna	14

herbergier 20-1-93

Pieter Maroote	34
Perpetua Hercke	26
kint Pieter	4

cuyper en stroydecker

Joos Van Hoorinck	54
Isabella Allaert	44
kint Isabella	5

metsenaere

OP t SAS VAN SLIJCKENS

Joannes Janssens	45
Anna De Groote	26
kint Pieter	1

herbergier

Joannes Debrock	54
Maria Anna Regaerts	46
kynders	20
Fransois	12
knecht Joseph Cappelle	17
meydt Isabella Govaert	21

herbergier 4-1-2

Cornelis Slycke	36
Pieterella Coppens	46
kint Judoca	15

herbergier

Paulus Peere	68
kynders Joannes	17
Jacobus	14
Pieter	7

herbergier

Meydt Mary Slycke	30
-------------------	----

Nicolaes Van de Pitte	39
Rosa Bockaert	19
Meydt Barbel Claeys	17
knecht Fransois De Lisse	22
Berthelomeus Conincg	28

herbergier

barse tetser

Joannes Decock	52
Rosa Watermaele	40
kynders Joannes	17
Rosa	15
Cicilia	6
Vincent	5
Mary Anna	3
Geneveva	negen maenden

winkelier

Pieter Lams	49
Goudelieve Vanhilte	
Kynders Judoca	22
Isabella	20
Geneveva	18

timmerman en winkelier

Carel UUttraeghe	36
Joanna Declercq	22
kint Carolus	1
meydt Barbara UUttraghe	13

timmerman en winkelier

Lenaert Peere	30
Theresia Forret	21

timmerman

Joanna Van Bambeke	64	winkelierster
weduwe Antho Deleger		

Jacobus Lams	30	Schuytemaecker
Mary Bossemaere	28	
kynders Anna Mary	2	
Fransois	1	
knecht Joannes Lams	20	

Jacobus Bollangier	47	smidt
Barbera Depuys	44	
kynders Emanuel	8	
Mary Anna	7	

Anthone Dont	36	bakker
Agnes Dryvoet	50	
kynders Barbara	16	
Isabella	14	
Regina	12	
Joannes	8	
Vincent	7	
Agnes	5	

Cornelis Tardelier	27	Schoelapper
jonghman		

Nicolaes Spegelaere	27	Waegemaecker
jonghman		

Joannes Ryessens	32	herbergier
Mary Verheeke	25	
kint Joannes Reyssens	8	

De 6 en Colomme

Naemen van werckmannen en familie

Carel Hamerlinck	41	werkman
Joanna Haspeslagh	36	
Kynders Grygorius	14	
Theresia	4	

Thomaes Vlaeminck	55	werkman
Joanna Van Dichel	47	
kynders Mary	13	
Jacobus	12	
Victoria	7	

Joannes Welster	48	werkman	0-2-29
Joanna Pollet	36		
kynders Joannes	9		
Theresia	7		

Cornelis Bollangier	51	werkman
Juliana Belleville	34	
kynders Ida	14	
Mary	6	
Matheus	2	

Theodoor Elias	51	werkman
Joanna Werrebrouck	40	

Jacob Slosse	47	werkman
Emerentia Eggerlinck	37	

Jacob Belleville	27	werkman
Theresia De Vos	28	

The first part of the document is a list of names and their corresponding numbers. The names are written in a cursive script, and the numbers are written in a simple, bold font. The list is organized into two columns, with the names on the left and the numbers on the right. The names are:

- John Smith
- James Brown
- Robert Johnson
- William Davis
- Thomas Wilson
- Charles Miller
- Henry Taylor
- George White
- Edward Black
- Frank Green
- Richard King
- Samuel Lee
- Benjamin Clark
- Joseph Adams
- Samuel Baker
- John Campbell
- James Cooper
- Robert Evans
- William Fisher
- Thomas Hall
- Charles Hill
- Henry Jones
- George King
- Edward Lamb
- Frank Martin
- Richard Nelson
- Samuel Phillips
- Benjamin Reed
- Joseph Scott
- Samuel Turner
- John Walker
- James Young
- Robert Zane

The second part of the document is a list of numbers, each followed by a name. The numbers are written in a simple, bold font, and the names are written in a cursive script. The list is organized into two columns, with the numbers on the left and the names on the right. The numbers are:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49
- 50

Joseph Vollemaere	47	werkman
Mary Anna Drievoet	46	
kynders Jeremias	20	
Mary	10	
Joanna	7	
Fransiscus	3	

Anthone Van de Keere	54	werkman
Moenica Frederic	54	
kynders Cornelis	27	
Fransois	13	
Rosa	11	
Andries	9	
Jacobus	6	

Mary Bastoen	68	weduwe Cornelis Peere
--------------	----	-----------------------

Joseph Masin	36
Fransois De la Faillie	60
kynders Emanuel	24
Mary	21

Rycharius Edelbruch	37	werkman
Catharina Kempinck	34	
Kynders Florentia	14	
Sebastiaen	7	
Mary	6	

Joanna Augustins	43	weduwe Andries Heckerman
kynders Mary	14	
Regina	13	
Theresia	7	
knecht Pieter Callant	42	

Medardus Wittevrongel	44	Thiende-pachters
Joanna De Puyt	80	
Meydt Anna Slabbinck	37	
Vincent	13	

Page 1

Page 2

1. The first part of the report is a general introduction to the subject of the study. It discusses the importance of the study and the objectives of the research.

2. The second part of the report is a detailed description of the methodology used in the study. It includes information about the sample size, the data collection methods, and the statistical analysis techniques.

3. The third part of the report is a discussion of the results of the study. It presents the findings of the research and compares them with the previous studies in the field.

4. The fourth part of the report is a conclusion and a summary of the main findings of the study. It also includes some recommendations for future research.

5. The fifth part of the report is a list of references. It includes all the sources of information used in the study.

6. The sixth part of the report is an appendix. It contains additional information that is not included in the main body of the report.

7. The seventh part of the report is a glossary. It defines the key terms used in the study.

8. The eighth part of the report is a list of figures and tables. It includes all the visual aids used in the study.

9. The ninth part of the report is a list of abbreviations. It includes all the abbreviations used in the study.

10. The tenth part of the report is a list of symbols. It includes all the symbols used in the study.

11. The eleventh part of the report is a list of footnotes. It includes all the footnotes used in the study.

12. The twelfth part of the report is a list of appendices. It includes all the appendices used in the study.

13. The thirteenth part of the report is a list of references. It includes all the sources of information used in the study.

14. The fourteenth part of the report is a list of figures and tables. It includes all the visual aids used in the study.

Godelieva Van Pamel	48
kynders Joannes	15
Fransois	12

weduwe Joannes Cadock

Bernardus Helsmoortel	46
Joanna Lievens	22
kynders Carolus	22
Joanna	18
Jacoba	15
Helena	acht maenden

werkman

Fransois De Cleer	36
Pieterrella Van Dichele	37
kynders Joannes	7
Michiel	6
Rosa	ses weeken

werkman

Pieter Verhelst	34
Regyna Verstichel	26
kynders Bonaventeure	2
Anna	7

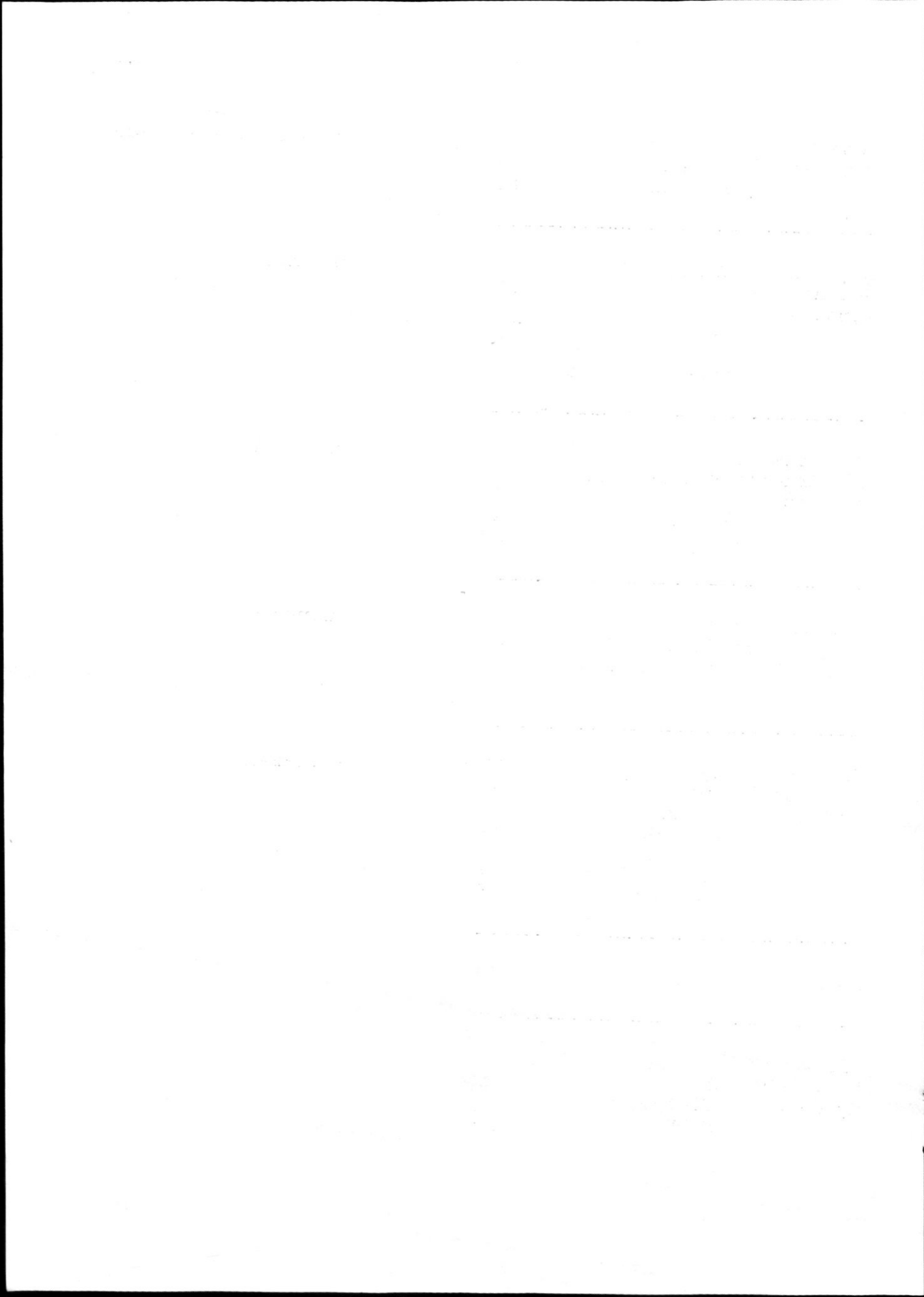
werkman

Renier De Cleer	41
Rosa Schillewaert	36
kynders Joanna	16
Fransois	13
Helena	8
Anna - Mary	7
Anthone	5

werkman

Joseph De Muyter	64
------------------	----

Pieter Artou	38
Mary Fernegen	47
kynders Pieter	9
Mary	7

Joannes Frederick	32
Mary Slabbinck	
kynders Fransois	7
Leopoldus	5
Joannes	3
Mary	2

Daniel Verstichel	31
Angelyna Dellander	46
kynders Pieter	17
Catharyna	15
Hendrick	8
Anna Mary	4
Joannes	1 1/2

Joannes Claeys	44
Catharyna De Cleer	55

Cornelis Verkein	26
Victoria Kemel	25
kynders Jacobus	4
Judocus	vuyf maenden

Lenaert Baert	45
Catharyna Janssens	67
kint Victoria	9

Fransois Van Dichel	54
Clara De Cleer	43
kynders Michiel	23
Fransois	16
Emanuel	12

Jacob Morel	39
Joanna Derlein	24
kynders Theresia	
Emanuel	twee maenden

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work. It is a very interesting and informative account of the work done during the year.

2. The second part of the report deals with the results of the work done during the year. It is a very interesting and informative account of the work done during the year.

3. The third part of the report deals with the results of the work done during the year. It is a very interesting and informative account of the work done during the year.

4. The fourth part of the report deals with the results of the work done during the year. It is a very interesting and informative account of the work done during the year.

5. The fifth part of the report deals with the results of the work done during the year. It is a very interesting and informative account of the work done during the year.

6. The sixth part of the report deals with the results of the work done during the year. It is a very interesting and informative account of the work done during the year.

7. The seventh part of the report deals with the results of the work done during the year. It is a very interesting and informative account of the work done during the year.

Pietere Van Gavere	30	
Agnes Uutterhaeghe	22	
een kind van vuyf daeghen		Jacoba-Francisca 26-2-1748

Adriaen Moens	48	timmermansknecht
Mary Anna Slymbrouck	53	

Michiel Van Keere	28	
Barbel Slosse	49	
kynders Joanna	20	
Barbara	14	

Daniel De Brock	78	
Petronella Sleuvers	54	
Pieter Daseville	20	Halv loon

Pieter Facon	24	
Anne Mary Roelant	36	
kynders Jacob	12	
Daniel	9	

Thomaes Vlietinck	48	
Catharyna	21	
Cornelis	14	

Emanuel Lamarcq	42	
Mary Anna Slabbinck	42	
kynders Joanna	13	
Mary	6	
Francois	3	

Meydt Mary Stugels	21	
------------------------	----	--

Sebastiaen Arnaudts	30	
Blasia Van Daele	21	
kynders Philippus	2	
Albertus	1	

Anthone Lams	50	sasknecht
Anna Drievoet	41	
kynders Philippus	12	
Anna	9	
Jacobus	7	
Pieter	5	
Joanna	Ses maenden	

Ferdinande Mesdagh	36
Rosa Sinave	49
kynders Joannes	12
Joanna	10

Hindrick Kint	50	hooftwaker
Catheryna Van Poorte	34	
Mary-Anna Langeraet	77	haer moeder

Cristiaen Vollemaere	35
Anna-Mary Van der Wacht	49
Kynderen Cornelis	16
Mary	14
Catharyna	12
Pieter	9

Jacobus Ketels	37
Theresia Vercruyse	23
kynders Anna	4
Leander	2

Lenaert Roels	32
Loûrense Regoût	40
kynders Fransois	16
Mary	12
Anna	10
Catharyna	7
Joseph	5
Geneveva	1 1/2

Cornelis Vanloo	35
kynders Cornelis	12
Francisca	7

Lowys Lems	45	5-1-99
Cornelia Deleu	30	
kint Pieter	4	

Fransois Vertrisse	44	1-2-4
Cornelia Gynebeire	28	
kynders Andries	2	
Pieter	twee maenden	

Cornelis Slecke	36
Beatris Floreins	36
kynders Joannes	4
Joanna	1
Magdalena Floreins	24

Alexander Speghelaere	46
-----------------------	----

Pieter Vandenbussche	39
Rosa Dereselle	39
kynders Pieter	12
Mary	9
Isabelle	6
Jacobus	3

inde brickerie van
mynhiere Lepe

Jan Baptiste Doolaeghe	44
Rosa Dorpe	26
kynders Carolus	6
Grygorius	5
Andries	2

inde brickerie van
mons.r Colnet

Gillis Vercruyse	47
Josperinne Bausens	56
kynders Anna Mary	16
Lyvinus	10

Pieter Cuylle	37
Blasia Verhaeghe	30

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

kynders	Pieter	6
	Emanuel	3
Joos Geraet Weirk		jonghman

Ferdinande Lieumunster	48
kynders Thoria	15
Ferdinande	13

Joannes Van den Dorpa	24
Theresia Naeyaert	26
Kynders Dominicus	4
Rogier	2
Jacob	een maent

Joannes Cornelis	26
Emerentia Wauters	26

Joannes Vande Walle	24
Anna Rochele	50
kint Moyses	13

Joannes Versit	41
Joanna Cappers	29
kynders Cristiaen	12
Isabella	3 1/2
Joanna	1 1/2

Anwellemus Van Wyngaerde	51
Beatre Saene	49
kynders Regina	14
Agnes	12
Geneveva	7

Joannes Cloet	47
Theresia Werrebrouck	33
kynders Anna	15
Joannes	11
Pieter	6
Theresia	1 1/2

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF PHYSICS

PHYSICS 311 - QUANTUM MECHANICS

PROFESSOR J. J. KATZ
LECTURE 10 - THE HARMONIC OSCILLATOR

DATE: _____

1. The harmonic oscillator is a system that can be described by the Hamiltonian
$$H = \frac{p^2}{2m} + \frac{1}{2} m \omega^2 x^2$$

where p is the momentum, m is the mass, and ω is the angular frequency.

2. The energy levels of the harmonic oscillator are given by

$$E_n = \left(n + \frac{1}{2}\right) \hbar \omega$$

where n is a non-negative integer.

3. The wave functions for the harmonic oscillator are given by

$$\psi_n(x) = \frac{1}{\sqrt{2^n n!}} \left(\frac{m\omega}{\pi\hbar}\right)^{1/4} e^{-\frac{m\omega x^2}{2\hbar}} H_n\left(\sqrt{\frac{m\omega}{\hbar}} x\right)$$

where H_n is the Hermite polynomial of order n .

4. The probability density for finding the particle at position x is given by
$$|\psi_n(x)|^2$$

5. The expectation value of the position is given by

$$\langle x \rangle = \int_{-\infty}^{\infty} x |\psi_n(x)|^2 dx$$

Judocus Tratsaert	36
Anna Mary Vincke	50

Andries Engels	47
Jacquemieken Decock	67

Adriaen Slecke	54
Mary Anna De Clercq	44
kynders Benedictus	15
Elisabeth	8

Lenaert Vanhoorinck	53
Mary Rusgoet	45
kynders Regina	14
Judoca	12
Rosa	9

2-1-1

Anthone Blancke	63
Mary Haspeslagh	19
zijn schoondochter	

0-0-50

Pieter Dutreuw	55
Anna Quyntens	47
kynders Joanna	13
Joannes	11

Anthone Verbeeke	49
Fransoise Dubaert	28
kint Thoria	ses maenden

Jacob Verlinder	38
Anna Persin	37
kynders Joanna	14
Jacoba	12
Josep	9
Magdalena	2

3-1-10

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

100 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

DATE: 10/10/78
BY: [illegible]

RE: [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Joseph Vanden Broele	36	4-0-96
Anna Andries	25	
kynders Judocus	3	
Francois	2	
Jacobus	1	
ter ere godts Mary Verhiest	12	

Pieter Vantyghem	50	3-0-0
Joanna Van Daele	41	
kynders Pieter	13	
Toria	3	
Anna Mary	neghen maenden	

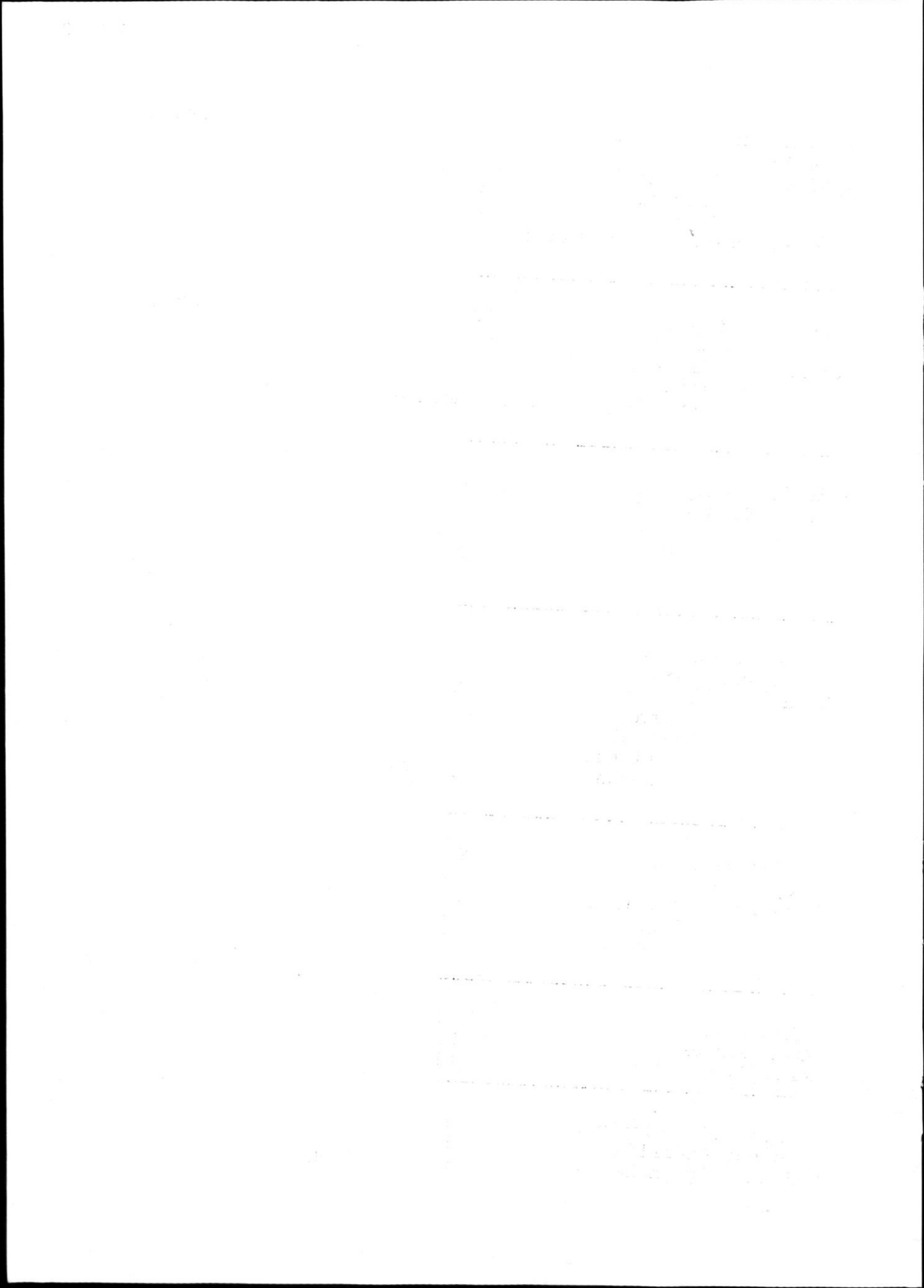
Michiel Vantyghem	40
Joanna Baenst	50
kynders Thoria	13
Joanna	11
Pieter	7

Jacob Carpentier	38
Catharyna Piera	35
kynders Thomas	13
Joanna	11
Emanuel	7
Philippus	5
Louwerens	1 1/2

Pieter Verveine	23
Mary Slosse	45
kynders Theresia	13
Jacob	9
Bryhita	8

Jacob Daels	38
Anna Derycke	58
kint Jacob Daels	19

Grygorius Debruyne	39	
Joanna Angillis	38	
Joanna Speghelaere	12	disch

Helena Vandenberghe	44
Kynders Joannes	20
Beatre	18

Weduwe Joos Moerman

Pieter Hillewaert	60
Kynders Agatha	15
Barbara	10

Utgeschut 1747

72-2-2

Pieter Speghelaere	50
Joannes Wauters	24
Joannes De Leu	26

dasscher
dasscher

Anna Vanhuele	67
Mary Bastoen	33
kynders Lodewyck	7
Isabella	4

Cortsyttaghe Weduwe Bernaert
Mullaert

Pieter Allooo	36
Mary De Cleer	46
kynders Pieter	11
Catheryna	4
Alexander	2

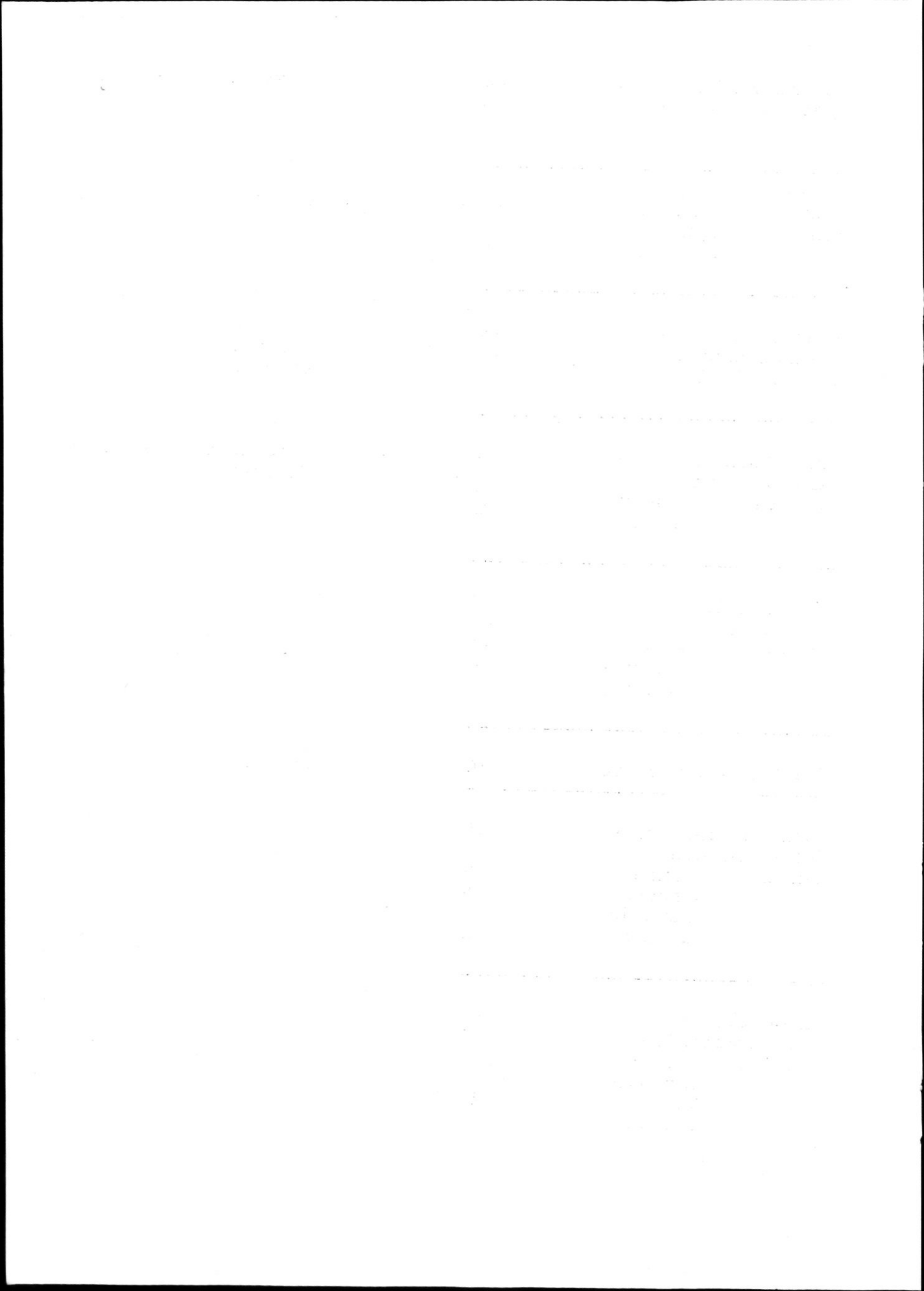
Maerten Debusschere	40
---------------------	----

dasscher

Abraham Werrebrock	39
Helena Deneve	34
kynders Joannes	6
Rebecka	5
Theresia	2
Judocas	1

Jacob Nulle	60
Joanna Bollelle	55
kynders Pieter	11
Jacobus	16
Mary	13
Theresia	11

3-1-83

Anna Steyaert	48
kynders Cornelis	19
Victoria	11

Weduwe Cornelis Lobei

D I S C H G E N O T E N

Cornelis Pollet	46
Mary Geyssens	60
kynders Joannes	13
Andries	11
Bastiaen	6
Leopoldus	4

Cornelis Verzijt	36
Pieterbella Stertelynck	36
kynders Jacob	9
Florentia	twee maenden

Mary Vandenberghe	38
kynders Franciscus	6
Mary	2

weduwe Jacob Dutreeuw 0-2-1

Joannes Westhuyse	68
Pieterbella Verbienst	36
kynderen Mary	14
Joannes	10
Joanna	9
Jacobus	7

Jaqueminken Quaghebeûrs	98
-------------------------	----

Pieter Bul	68
Mary Ketels	68

Ursula Vanden Lande	46
kynders Anna	12
Emanuel	6
Cornelis	4

Weduwe Thomas Bul

Joannes Gransier	51
Mary Fleys	44
kynderen Florentina	8
Joanna	5
Elisabeth	2
Mary	seven maenden

Anna Beekcandt	6
Pieterella Cardelier	12
Mary Volbrecht	44

Joseph Poorter	44
Mary Ceûtens	30
kynderen Agnes	14
Joannes	10
Geneveva	5
Fransois	2

Joannes Edelbûrg	66
Joanna Ramans	78
Theresia Ketels	38
kint Helena	10

Anna Claeys	39
kynders Theresia	9
Cornelis	7
Victoria	5
Barbera	2

Weduwe Joos Lippens

Godelieva Van Lerberghe	73
Pieterella Cnuyt	77

Joseph Verzijt	32
Anna Verstraete	45
kint Rosa	4

Jacob Verhiest	51
Prestica Vanden Berghe	50
kynderen Victoria	12
Josephus	7

Jacoba Bocksoone	52
kynders Anna	19
Fransois	14

Wed. Fransois Van Douveren

Joanna Vanden Berghe	47
kint Michiel	5

Wed. Adriaan Cornelis

Joannes Waterpant	56
Joanna Piera	71

Joanna Heckx	60
kynderen Angelyna	24
Carolus	15
Mary	11

Wed. Jacob Hennebieck

Pieter Piera	78
Pieterrella Allaert	66

Lauwerens Deswarte	56
Catharyna De Jûde	46
kynders Pieter	13
Regina	11
Mary	7
Jacob	5
Joannes	1

Mary De Leu
Theresia Beyts

Pieter Puyt	35
Angelyna Verlinde	35
kynderen Francisca	9
Anna	7
Lodewyck	6
Lenaert	4
Catharyna	2

Pieter Helsmoortel	50
Joanna Gous	29
kynders Marcellynus	11
Sebastiaan	9
Jacoba	7
Pieter	4
Veronica	1

Jacob Bruyneel	61
Rosa Vermeesch	56
kynders Catharyna	17
Symoen	14
Mary	8

Helena Hillewaert	36
kynt Cornelis	12
Isabella	10

Wed. Jan Verhiest

Anna Deroo	64
------------	----

Wed. Elias Naeyaert

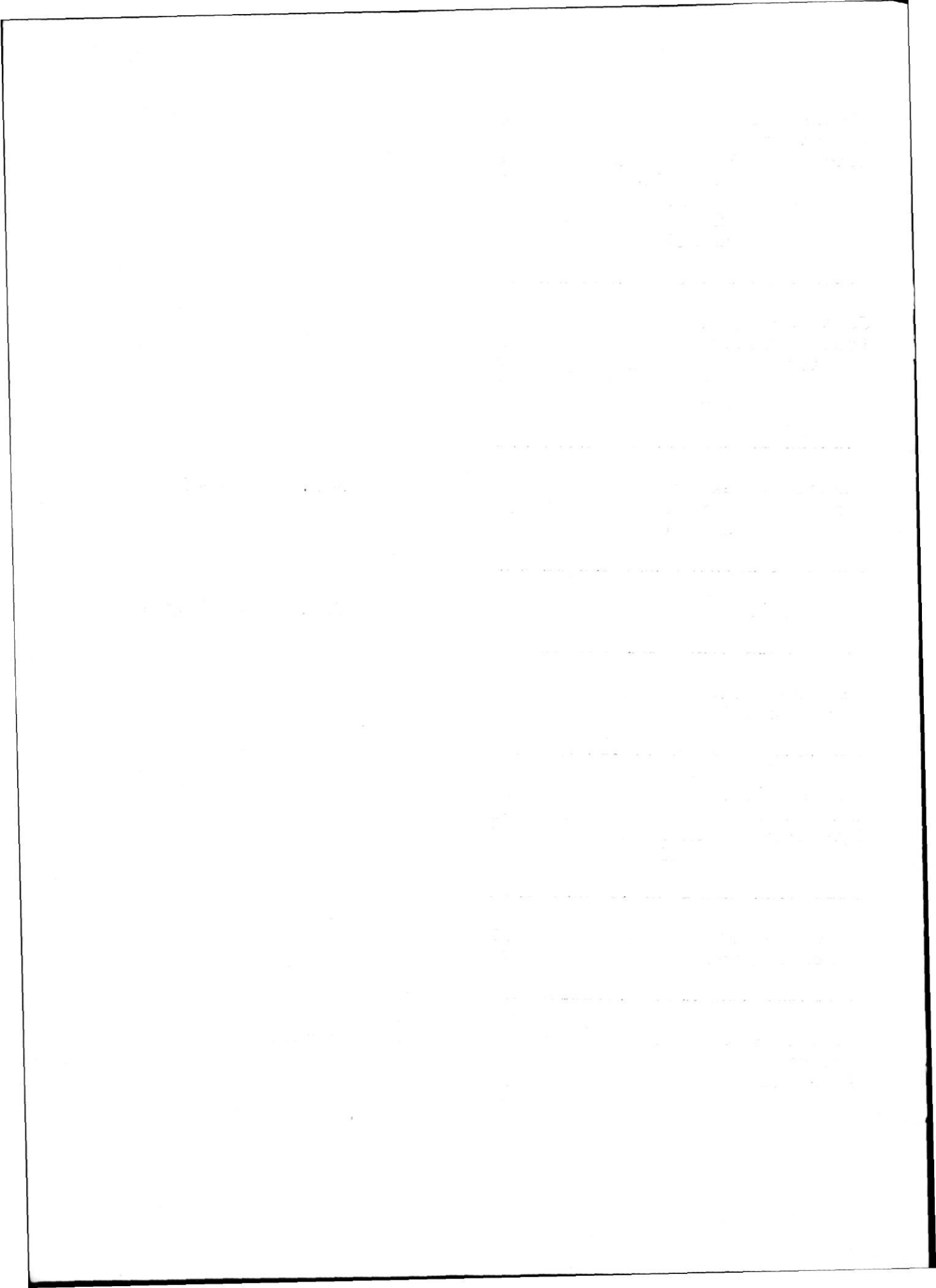
Nicolaes Conterdaele	78
Josinken Cnûdde	68

Pieter Piera	38
Mary Issers	39
kynderen Catharyna	7
Cecilia	1

Jacob Issers	67
Barbara Cavysie	74

Carolus Van Douveren	9
Fransois	6
Albertus	

Disch kynders

Isabella Dupree	21
Catharyna Schillewaert	20
Bernaert Renier	7

Pieter Haspeslagh	56
Joanna Engels	30
kynders Bresitta	11
Isabella	8
Theresia	4
Cornelis	2

Rogier Vincke	34
Anna Vermaudt	39
kynders Blasia	4
Pieter	1 1/2

Joannes Weitens	44
Lauwerense Florein	35
kynders Fransois	14
Thomaes	12
Cecilia	1

Jan Masin	84
Theresia Saene	38
kynderen Mary	12
Arnoldus	9

Pieter Du Pree	31
Joanna Vercruyse	44
kynders Jacobus	10
Theresia	7
Joanna	drie maenden

Lucas Decorte	30
Godelieve Vande Weeghe	29
kynders Joannes	4
Cecilia	2

Pieter Kerkhouve	48
Anna Lycke	39
kynders Anna	13
Leodegarius	8
Lodewyck	6
Jaspar	3

Rosa	8
Catharyna	6

Disch kynders

TOORTE Joseph VANHUELE als hooftman

§
§§§
§§§§§
§§§
§

Hopelijk heeft de " Lieven ende Beminden Hooftman "
het goed ende wel gedaan zodat hij geen boete opgelopen heeft.

§
§§§
§§§§§

FINIS

§§§§§
§§§
§

NAAMLIJST BIJ DE VOLKSTELLING VAN HET JAAR 1748

+++++

Allaert 6-11-27 - Alloo 24 - Andries 23 - Angillis 23 - Arnauds 18
Artou 16 - Augustins 15

Baenst 23- Baers 7- Baert 17- Baertman 6 - Baey 9- Bastoen 15-24 -
Bausens 20- Beaumondt 9- Beaumont 6- Beekcand 26- Beitsens 4 -
Belleville 14- Beyts 27 - Billiauw 4- Blancke 22- Bockaert 12 -
Bocksoone 27- Bocque 11 - Boddein 9- Bollangier 13-14- Bollelle 24
Bonelle 4- Bossemaere 13- Bossier 3 -Bril 6-7-Bruyneel 28-Bul 2-25

Cadock 16-Caesens 10- Callant 15- Capelle 11-Cappens 21-Cardelier 26
Carpentier 23-Cavysie 28-Ceûters 26-Claeys 4-12-17-26- Cloet 10-21
Cnûdde 28-Cnuyt 26-Cobbe 10-Cockuyt 7- Codde 10- Cogghe 7-Colnet 20
Conincq 12- Coppens 3-4-5-12- Cornelis 21-27-Costers 4- Couckuyt 9
Conterdaele 28-Cuyllie 20

Daels 23- Dasseville 18- Debrock 11-18-Debruyne 23- De Busschere 24
De Cleer 16-17-24-De Clercq 4-12-22-De Cock 5-6-12-22- Decorte 29
De Groote 6-11- De Jûde 27- De la Faillie 15- Deleger 13- Dellander
17- De Leu 6-20-24-27-Deliagher 7-De Lisse 12-Delvo 8- De Maecker 6
Demarck 7- De Muyter 16- Deneve 24- Denis 5- De Peckere 6-11 -
Depuys 13- De Puyt 15- Derre 7-5- Dereselle 20- Derlein 17- Deroo 28
Derycke 23- De Scheppere 10- De Schuytere 5- De Smidt 4-5-7- Deswar-
te 27- Devos 14- Dichele 5- Dont 13- Doolaeghe 20- Dorpe 20 -
Drievoet 15-19-Drijvoet 13- Dubaert 22- Du Pree 28- Dutreeuw 22-25

Edelbruch 15- Edelbûrg 26- Eggerlinck 14- Elias 14-Engels 29
Everlyncx 3

Facon 18- Fernegen 16- Feyts 7- Fleys 26-Florein 29- Floreins 20
Forret 9-12- Frederic 15- Frederick 4-17

Gabereels 8-Geyssens 25- Gielens 4- Gijs 7- Govaert 11- Gous 28
Gouvaere 8- Gransier 26- Gynebeire 20

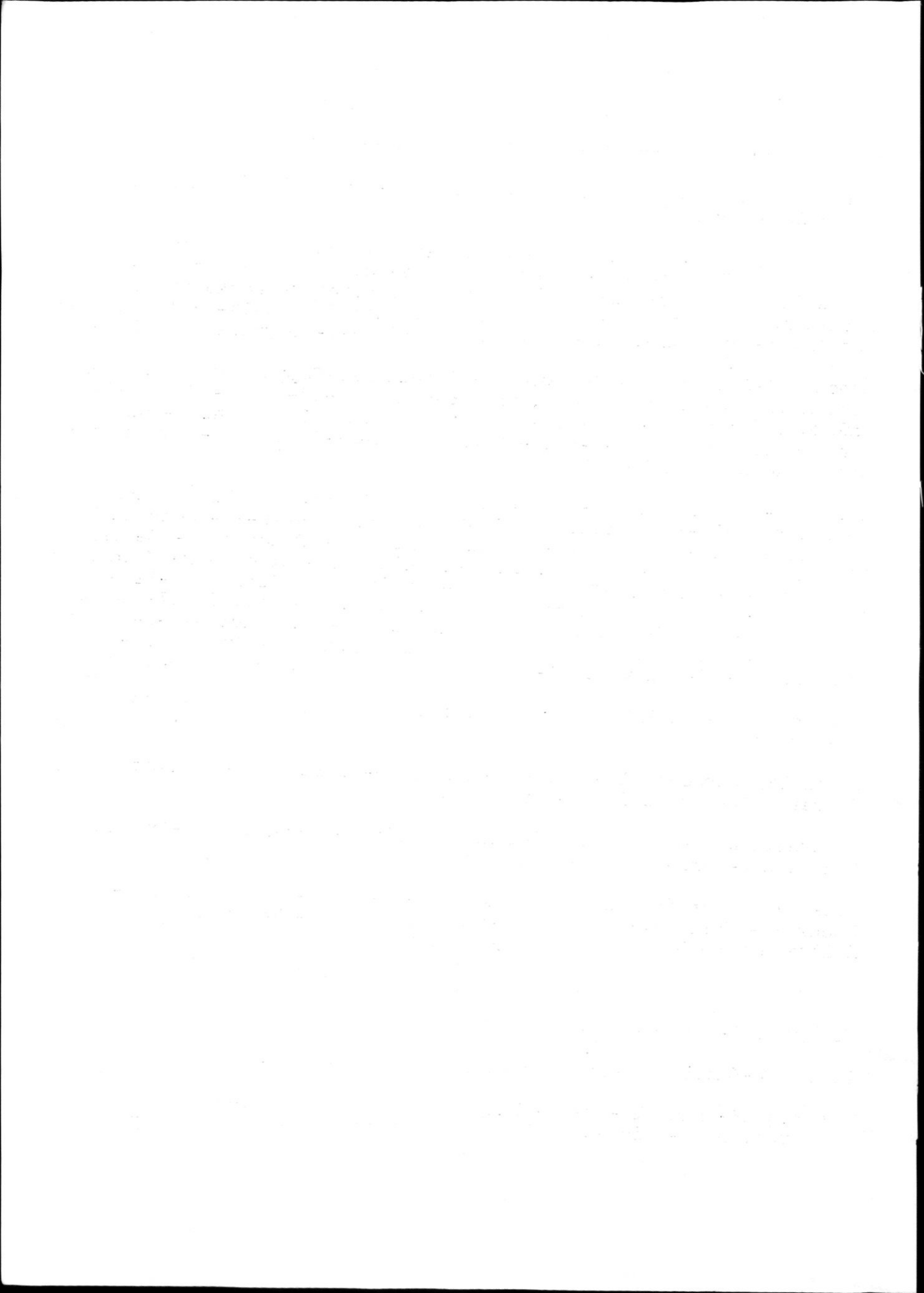
Hacke 7- Hamerlinck 14- Haspeslagh 7-14-22-29- Haspeslahte 6-
Heckx 27- Helsmoortel 16-28-Hennebieck 3-6-27- Hercke 11-
Hillewaert 6-24-28- Himpens 3- Hubert 5

Issers 28

Jacssens 7- Janssens 6-11-17

Kemel 17-Kempinck 7-15- Kerckhouve 30- Ketels 19-25-26- Kint 19

Lamarcq 18- Lams 12-13-19- Langeraeet 19- Lems 7-20- Lepe 20
Lieumunster 21- Lievens 5-7-11-16 - Lippens 26-Lobei 25- Lycke 30

The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

The second part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

The third part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

The fourth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

The fifth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

The sixth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

The seventh part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

The eighth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

The ninth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

The tenth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

